

Tilinpäätös 2018

Valtuusto 19.6.2019

TILINPÄÄTÖKSEN SISÄLLYS

TOIMINTAKERTOMUS

0 PERUSTIETOA KAUPUNGISTA	1
1 OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA	3
1.1 Kaupunginjohtajan katsaus	3
1.2 Kaupungin hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	5
1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen tilanne	13
1.4 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa	16
1.4.1 Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa	16
1.4.2 Kaupungin tuloperustaan vaikuttavat muutokset	16
1.4.3 Muutokset vuoden 2018 talousarvioon	17
1.5. Talouden tasapainottamisohjelmat	21
1.6. Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	27
1.7 Kaupungin henkilöstö	28
1.8 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista	30
1.9 Ympäristötekijät	35
2.0 Muut ei-taloudelliset asiat	36
2 SELONTEKO SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ	37
3 TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS	39
3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen	39
3.2 Toiminnan rahoitus	47
4 RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET	50
5 KOKONAISTULOT JA -MENOT	53
6 KAUPUNKIKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS	54
6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä	54
6.2 Konsernirakenne	54
6.3 Konsernin toiminnan ohjaus	55
6.4 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	55
6.5 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä	56
6.6 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	57
6.7 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	58
7 KESKEISET LIITETIEDOT	61
8 TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY JA TALouden TASA-PAINOTTAMISTOIMENPITEET	62
8.1 Tilikauden tuloksen käsittely	62
8.2 Talouden tasapainottamistoimenpiteet	62

TOTEUTUMISVERTAILU

9 TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	63
9.1 Keskusvaalilautakunta	63
9.1.1 Vaalit	63
9.2 Tarkastuslautakunta	64
9.2.1 Tarkastustoimi	64
9.3 Kaupunginhallitus	66
9.3.1 Hallintopalvelut	66
9.4 Elinvoimalautakunta	72
9.4.1 Kaupunkikehityspalvelut	72
9.5 Perusturvalautakunta ja perusturvavaliokunta	75
9.5.1 Sosiaalityö	75
9.5.2 Vanhus- ja vammaispalvelut	83
9.5.3 Terveysthuolto	90
9.6 Sivistyslautakunta	99
9.6.1 Kasvatus- ja opetuspalvelut	99
9.6.2 Vapaa-aikapalvelut	107
9.7 Tekninen lautakunta	111
9.7.1 Teknisen toimen hallinto	111
9.7.2 Tilahallinto	113
9.7.3 Siivous- ja ruokapalvelut	116
9.7.4 Alueiden kunnossapito	119
9.8 Konsernitavoitteiden toteutuminen	123
9.8.1 Kunnan 100 % omistamat tytäryhteisöt	123
9.8.1.1 Viialan Asuntotuotanto Oy	123
9.8.1.2 Kiinteistö Oy Aravaniitty	126
9.8.2. Kunnan muut tytäryhtiöt	128
9.8.2.1 Kiinteistö Oy Kylmäkosken Säästöalo	128
9.8.2.2 Kiinteistö Oy Toijalan Virastokeskus	130
9.8.2.3 Kiinteistö Oy Toijalan Moottoritienliittymä	133
10 MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMINEN	135
10.1 Käyttötalouden toteutuminen	135
10.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen	148
10.3 Investointiosan toteutuminen	151
10.4 Rahoitusosan toteutuminen	156
10.5 Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	157

TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

11 TULOSLASKELMA	160
12 RAHOITUSLASKELMA	161
13 TASE	162
14 KONSERNILASKELMAT	163

LIITETIEDOT

15 LIITETIEDOT 166

ERIYTETYT TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

16 ERIYTETYT TILINPÄÄTÖSLASKELMAT 179

ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT

17 TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUS 183

18 TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ 184

LUETTELOT JA SELVITYKSET

**19 LUETTELO KIRJANPITOKIRJOISTA JA TOSITTEIDEN LAJEISTA
SEKÄ 20 SELVITYS KIRJANPIDON SÄILYTYKSESTÄ 185**

LIITTEET

HENKILÖSTÖKERTOMUS

TOIMINTAKERTOMUS

0 PERUSTIETOA KAUPUNGISTA

Toijalan kaupunki ja Viialan kunta lakkasivat ja muodostivat Akaan kaupungin 1.1.2007 alkaen. Vuoden 2011 alussa Kylmäkosken kunta lakkasi ja liittyi Akaan kaupunkiin.

Sijainti

Akaan kaupunki sijaitsee Etelä-Pirkanmaalla Tampereen läheisyydessä. Se muodostuu kolmesta taajamasta Toijalasta, Viialasta ja Kylmäkoskesta. Yhdessä Valkeakosken kaupungin ja Urjalan kunnan kanssa Akaa muodostaa Etelä-Pirkanmaan seutukunnan.

Kaupungin sijaintietuna on hyvät liikenneyhteydet mm. Tampere-Helsinki –moottoritie, Tampere-Turku –valtatie sekä päärata. Myös laaja Vanajaveden vesistö sivuaa Akaata. Yhteydet valtakunnan keskuksiin ovatkin tärkeitä Akaan kehittämisen ja vetovoiman kannalta.

Väestö

Akaan väkiluku oli vuoden 2017 lopussa 16.769. Vuoden 2018 aikana väkiluku väheni 158 henkilöllä ja oli vuoden lopussa 16.611.

Väkiluku ikäryhmittäin 31.12.	2017	2018
0-14	3 012	2 948
15-64	10 029	9 867
65-74	2 182	2 238
75-	1 546	1 558
Yhteensä	16 769	16 611

Lähde: Tilastokeskus: Väestö iän (1-v.) ja sukupuolen mukaan alueittain 1980-2018

Verrattaessa vuoden 2017 lopun väkilukuun vuonna 2018 ikäryhmä 0-14 -vuotiaat väheni 64 henkilöllä, ikäryhmä 15-64 -vuotiaat väheni 162 henkilöllä, ikäryhmä 65-74 -vuotiaat kasvoi 56 henkilöllä ja ikäryhmä yli 75-vuotiaat kasvoi 12 henkilöllä.

Koulutusaste 31.12.2017	15-v. täyttänyt väestö	Tutkinnon suorittaneiden osuus	Keskiasteen tutkinnot	Korkea-asteen tutkinnot
Akaa	13 757	69,8 %	45,0 %	24,8 %
Etelä-Pirkanmaa	35 644	70,3 %	45,3 %	25,0 %
Pirkanmaa	429 145	74,5 %	42,6 %	31,9 %
Koko Suomi	4 622 706	72,1 %	41,1 %	31,0 %

Lähde: Tilastokeskus: 15 vuotta täyttänyt väestö koulutusasteen, kunnan, sukupuolen ja ikäryhmän mukaan 1970-2017

Akaassa ja Etelä-Pirkanmaalla on tutkinnon suorittaneita vähemmän kuin keskimäärin Pirkanmaalla ja koko Suomessa.

Työpaikat ja työvoima

Akaan työllinen työvoima oli yhteensä 6.657 henkilöä 31.12.2016. Akaan työpaikkojen määrä oli samana ajankohtana 4.512, joten työpaikkaomavaraisuus oli 67,8 prosenttia.

Työpaikkojen toimiala 31.12.2016	Maa-, metsä- ja kalatalous	Kaivostoiminta, teollisuus ja rakentaminen	Yksityiset ja julkiset palvelut	Muu tai tuntematon
Akaa	3,3 %	35,6 %	59,1 %	2,0 %
Etelä-Pirkanmaa	3,5 %	35,5 %	59,2 %	1,8 %
Pirkanmaa	2,2 %	23,0 %	73,1 %	1,7 %
Koko Suomi	3,0 %	20,7 %	74,5 %	1,8 %

Lähde: Tilastokeskus: Työpaikat toimialan (TOL 2008) mukaan alueittain 2007-2016

Akaan ja koko Etelä-Pirkanmaan työpaikkoja on kaivostoiminnan, teollisuuden ja rakentamisen -toimialalla enemmän kuin keskimäärin Pirkanmaalla ja koko Suomessa.

Vuonna 2017 Akaan keskimääräinen työttömyysaste oli 11,3 prosenttia. Vuonna 2018 keskimääräinen työttömyysaste laski 8,4 prosenttiin. Työttöminä oli keskimäärin 651 henkilöä. Näistä alle 25-vuotiaita oli 112 ja yli 50-vuotiaita 226. Yli vuoden työttöminä olleita henkilöitä oli keskimäärin 169.

Keskimääräinen työttömyysaste	2017	2018
Akaa	11,3	8,4
Etelä-Pirkanmaa	11,4	8,8
Pirkanmaa	12,3	9,5
Koko Suomi	11,7	9,6

Lähde: Pirkanmaan Ely-keskus: Pirkanmaan työllisyyskatsaukset 1-12/2017-2018, Työllisyyskatsaus 1-12/2017-2018 (koko maa)

Akaan ja Etelä-Pirkanmaan keskimääräinen työttömyysaste oli matalampi kuin keskimäärin koko Suomessa.

Asuminen

Akaan maapinta-ala on 293,14 km². Asukkaita/ maakm² on 56,68.

Talotyyppit 31.12.2017	Talotyyppit yhteensä	Erilliset pientalot	Rivi- ja ketjutalot	Asuinkerros- talot	Muu tai tuntematon
Akaa	7 809	58,1 %	14,3 %	25,6 %	2,0 %
Etelä-Pirkanmaa	20 542	51,8 %	12,8 %	33,4 %	2,0 %
Pirkanmaa	252 467	35,1 %	13,5 %	49,3 %	2,1 %
Koko Suomi	2 680 077	39,4 %	13,6 %	45,3 %	1,7 %

Tilastokeskus: Asuntokunnat koon ja asunnon talotyyppin mukaan 1985-2017

Akaan ja koko Etelä-Pirkanmaan asuntokannasta on erillisiä pientaloja enemmän kuin keskimäärin Pirkanmaalla ja koko Suomessa.

Asuntokunnat 31.12.2017	Asuntokuntia yhteensä	Henkilöitä/ Asuntokunta	Omistus- asunnot	Vuokra-asunnot	Muu (sis. asumisoikeus.) tai tuntematon
Akaa	7 809	2,11	77,6 %	20,8 %	1,6 %
Etelä-Pirkanmaa	20 542	2,04	75,4 %	23,0 %	1,6 %
Pirkanmaa	252 467	1,98	62,7 %	33,5 %	3,8 %
Koko Suomi	2 680 077	2,01	63,7 %	32,7 %	3,6 %

Lähde: Tilastokeskus: Asuntokunnat ja asuntoväestö asuntokunnan koon ja hallintaperusteen mukaan 2005-2017

Akaassa on henkilöitä/ asuntokunta enemmän kuin keskimäärin Etelä-Pirkanmaalla, Pirkanmaalla ja koko Suomessa. Akaassa ja Etelä-Pirkanmaalla asuntokunnista asuu omistusasunnossa useampi kuin keskimäärin Pirkanmaalla ja koko Suomessa.

1 OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA

1.1 KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS

Vuonna 2018 pääpaino oli edelleen kesäkuussa 2015 hyväksytyn talouden tasapainottamisohjelman toteuttamisessa. Tasapainottamisohjelmaan sisältyi monia palvelurakenteisiin ja palveluiden organisointiin liittyviä muutoksia, joiden johdosta kaikkien toimialojen toiminta painottui edelleen toiminnan kehittämiseen ja uusien toimintatapojen omaksumiseen. Tasapainottamisohjelman henkilötyövuositavoitteesta, 57, oli vuoden loppuun mennessä toteutunut 56,55 vakituista vakanssia.

Vuoden 2018 aikana valmisteltiin myös uusi talouden tasapainottamisohjelma. Valmisteluprosessin aikana talouden tasapainottamisohjelmaa valmisteleva työryhmä yhdessä ulkopuoliseksi asiantuntijaksi valitun BDO Oy:n kanssa osallisti laajasti kaupungin päätöksentekijöitä, esimiehiä ja henkilöstöä. Valtuusto hyväksyi talouden tasapainottamisohjelman 2018-2023 lokakuussa.

Syksyllä 2017 aloitetun uuden strategian valmistelu jatkui aktiivisena alkuvuoden. Valtuusto hyväksyi strategian 2018-2025 toukokuussa. VIKSU Akaa -strategian mukaan Akaa on vireä, innovatiivinen, kaunis, saavutettava ja uudistuva. Strategisia painopisteitä ja päämääriä on kymmenen. Uusi slogan on ”Kasvun keskiössä”. Joulukuussa valtuusto hyväksyi strategian tueksi vuosille 2018-2020 laaditun henkilöstöohjelman, elinvoima- ja kaupunkiympäristöohjelman, hyvinvointiohjelman ja sivistysohjelman.

Akaan hyvinvointikeskuksen ja Etelä-Pirkanmaan yhteisen vuodeosaston valmistelu jatkui. Myös valmisteilla olleeseen valtakunnalliseen sote- ja maakuntaudistukseen liittyen tehtiin erilaisia selvityksiä.

Syyslukukaudella Viialan taajaman koulujen osalta väistötilatilanne selkiytyi uuden siirtokoulurakennuskokonaisuuden valmistuttua Viialan yhtenäiskoulun pihapiiriin. Kylmäkosken uuden koulun rakentaminen on käynnissä. Koulu valmistuu syysksi 2019 ja siihen asti Kylmäkosken Kirkonkylän koulun oppilaat ovat väistötiloissa Akaanportissa Toijalan taajamassa. Muutoin pitkän tähtäimen ratkaisut kouluverkko- ja erityisesti tilakysymyksiin ovat vielä avoinna.

Syyskuussa kaupungin päätökset tehostetun palveluasumisen palveluiden hankinnasta (Mäntymäki) saivat lainvoiman, kun korkein hallinto-oikeus hylkäsi asiaan liittyvät valitukset. Hankintaan sisältyi tehostetun palveluasumisen palveluiden tuottaminen nykyisille Mäntymäen vanhainkodin asukkaalle, Mäntymäen vanhainkotirakennuksen osto ja hoitohenkilöstön siirtyminen liikkeenluovutuksena palveluntuottajalle. Sopimukset Esperio Care Oy:n kanssa oli tarkoitus allekirjoittaa vuoden 2018 loppuun mennessä, mutta kaupungista riippumattomista syistä tämä aikataulu ei kuitenkaan toteutunut.

Lokakuussa hallinto-oikeus hylkäsi valitukset valtuuston päätöksestä irtisanoa kaupunginjohtaja Aki Viitasaari. Asia on edelleen vireillä korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Marraskuussa käynnistyi uuden viiden vuoden määräaikaisen kaupunginjohtajan viran haku. Vuoden 2018 ajan henkilöstöjohtaja toimi va. kaupunginjohtajana.

Tilinpäätösvaiheessa kaupungin tehtävätasojen ulkoiset nettomenot alittivat muutetun talousarvion lukuun ottamatta hallintopalvelujen (ylitys 0,43 miljoonaa euroa), terveydenhuollon (ylitys 0,4 miljoonaa euroa), vanhus- ja vammaispalvelujen (ylitys 0,27 miljoonaa euroa), tilahallinnon (ylitys 0,16 miljoonaa euroa) ja alueiden kunnossapidon tehtävätasoa (ylitys 0,1 miljoonaa euroa).

Tilikauden 2018 alijäämäksi muodostui 2,3 miljoonaa euroa ja taseeseen kertynyt alijäämä kasvoi ollen vuoden lopussa 8,9 miljoonaa euroa. Toimintakate oli 88,2 miljoonaa euroa, mikä oli noin 3,8 miljoonaa ja 4,5 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna. Vuosikate muodostui noin 2,2 miljoonaa positiiviseksi, mikä ei riittänyt kattamaan 4,58 miljoonan euron poistoja.

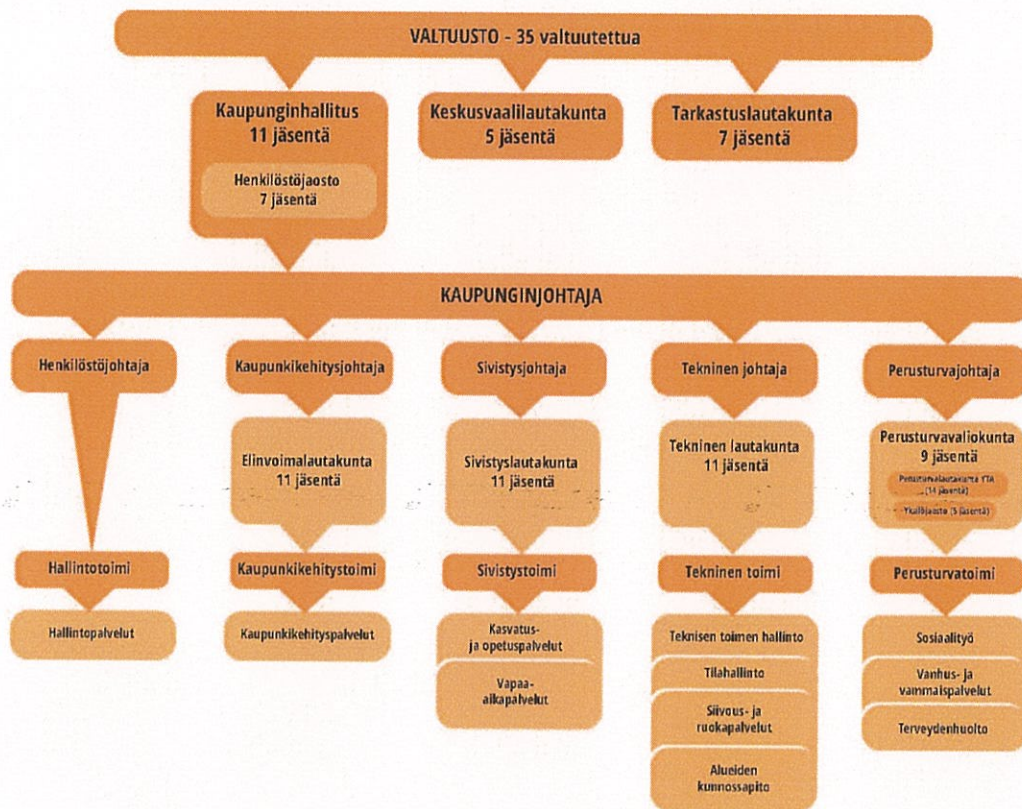
Vuoden 2018 nettoinvestoinnit olivat noin 3,3 miljoonaa euroa sisältäen mm. Kylmäkosken koulun rakentamista, Akaan hyvinvointikeskus -hankkeen yleissuunnitteluvaihetta ja Akaa Point -alueen kunnallistekniikkaa. Vuoden 2018 aikana lainakanta kasvoi 1,46 miljoonaa euroa ollen vuoden lopussa 54,1 miljoonaa euroa.

Kiitos henkilöstölle aktiivisesta työpanoksesta toiminnan kehittämisessä ja intoa tehdä niin jatkosakin haastavista toiminnallisista ja taloudellisista olosuhteista huolimatta!

Briitta-Liisa Sinivuori
va. kaupunginjohtaja, henkilöstöjohtaja

1.2 KAUPUNGIN HALLINTO JA SIINÄ TAPAHTUNEET MUUTOKSET

Akaan kaupungin organisaatio

Vuoden 2018 alusta kaupungissa ei tapahtunut merkittäviä organisaatiomuutoksia.

Akaan valtuuston poliittiset voimasuhteet vuonna 2018

<u>puolue</u>	<u>paikkaluku</u>
Suomen Sosialidemokraattinen puolue	12
Kansallinen Kokoomus	8
Vasemmistoliitto	4 (3: 25.9.2018 asti)
Vaaliliitto	5
- Suomen Keskusta 4	
- Suomen Kristillisdemokraatit 1	
- Liberaalit 0	
Perussuomalaiset	2
Vihreä liitto	3 (4: 25.9.2018 asti)
Sininen tulevaisuus	1
Yhteensä	35

Akaan valtuusto vuosina 2017 - 2021 (1.6.2017 lukien)

Ahonen Jukka	Kesk.	Rajala Sami	Kok.
Bister Salla	SDP	Rekola Janika (26.9.2018 asti)	PS
Einola-Virtanen Heli	PS	Ritari Mirva	Kok.
Heinonen Hilikka	SDP	Roininen Saija	SDP
Humaloja Matti	Vas.	Rupponen Mika	SDP
Joronen Hanni	Vihr.	Rämö Harri	SDP
Järvinen Hannu	SDP	Saari Jukka	Vas.
Kallioinen Salla	SDP	Saarinen Timo	SDP
Kivi Marko (26.9.2018 alkaen)	PS	Salminen Brita	Vihr.
Knuutila Heikki	SDP	Salminen Jukka	Kok.
Lapinleimu Sari	Kok.	Salonen Jouni	SDP
Leinonen Jaakko	Kok.	Saramies Jaana	Vihr.
Liehu Vesa	Kesk.	Setälä Mika	KD
Nord-Sarkola Kirsi	SDP	Toivonen Maija	Kok.
Pajasmaa Mika	Kok.	Toivonen-Perttunen Tuija	Vas.
Piirainen Heli	Vas. (Vihr. 25.9.2018 asti)	Turja Sauli	Sin.
Pulkkinen Mervi	Kesk.	Vaittinen Jouni	Kesk.
Puomila Janita	Kok.	Vaittinen Kirsi	SDP

Valtuuston puheenjohtajat 2017 - 2021 (1.6.2017 lukien)

Puheenjohtaja	Leinonen Jaakko
I varapuheenjohtaja	Timo Saarinen
II varapuheenjohtaja	Vaittinen Jouni

Kaupunginhallitus 2017 - 2019 (1.6.2017 lukien)*Jäsen*

Bister Salla
 Järvinen Hannu
 Joronen Hanni, (19.12.2018 alkaen)
 Loppi Inka
 Piirainen Heli, (19.12.2018 asti)
 Puomila Janita
 Rajala Sami
 Rämö Harri

Räsänen Tiina
 Saari Jukka
 Salminen Jukka
 Turja Sauli

Henkilökohtainen varajäsen

Vaittinen Kirsi
 Lehtinen Arto
 Naakka Jaakko
 Roininen Saija
 Naakka Jaakko
 Lapinleimu Sari
 Pajasmaa Mika
 Nord-Sarkola Kirsi (14.11.2018 asti)
 Halmela-Taberman Hannele (14.11.2018 alkaen)
 Ahonen Jukka
 Toivonen-Perttunen Tuija
 Rytönen Jouko
 Einola-Virtanen Heli

Kaupunginhallituksen puheenjohtajat

Puheenjohtaja	Rämö Harri
I varapuheenjohtaja	Piirainen Heli (19.12.2018 asti)
I varapuheenjohtaja	Salminen Jukka (19.12.2018 alkaen)
II varapuheenjohtaja	Salminen Jukka (19.12.2018 asti)
II varapuheenjohtaja	Joronen Hanni (19.12.2018 alkaen)

Kaupunginhallituksen esittelijä v. 2018

Va. kaupunginjohtaja Sinivuori Briitta-Liisa

Toimielimet ja niiden jäsenet ja esittelijät

Kaupunginhallituksen henkilöstöjaosto 2017 - 2021 (1.6.2017 lukien)

<i>Jäsen</i>	<i>Henkilökohtainen varajäsen</i>
Jara Juhani	Jussila Leila
Järvinen Hannu	Saarinen Timo
Kuusisto Kati	Toivonen-Alastalo Hilu
Mäki Tero	Jurvanen Reino
Pulkkinen Mervi	Kylmälä Pasi
Salminen Jukka	Rytkönen Jouko
Toivonen Raija	Kauranen Elisa

Henkilöstöjaoston puheenjohtajat

Puheenjohtaja	Järvinen Hannu
Varapuheenjohtaja	Salminen Jukka

Kaupunginhallituksen henkilöstöjaoston esittelijä

Henkilöstöjohtaja	Sinivuori Briitta-Liisa
-------------------	-------------------------

Elinvoimalautakunta 2017 - 2021 (1.6.2017 lukien)

<i>Jäsen</i>	<i>Henkilökohtainen varajäsen</i>
Inkinen Heli	Rintala Petri
Kallioinen Saira	Tromstedt Seija
Kivi Jorma	Soininen Suvi
Kivistö Tapio	Sakala Markku
Koivuniemi Sirkka	Räsänen Tiina
Liehu Vesa	Vesänen Pertti
Pahlanen Anssi	Heikkinen Petri
Pajasmaa Mika	Vehka-aho Jani
Salovaara Kaija-Leena (21.2.2018 asti)	Toivonen-Alastalo Hilu
Toivonen-Alastalo Hilu (21.2.2018 alkaen)	Salovaara Anu
Vikman Anttijussi	Sulin Niko
Weltzien Nina	Saxberg Susanna

Elinvoimalautakunnan puheenjohtajat

Puheenjohtaja	Kallioinen Saira
Varapuheenjohtaja	Pajasmaa Mika

Elinvoimalautakunnan esittelijät v. 2018

Kaupunkikehitysjohtaja	Sarkkinen Jyri
Vs. rakennustarkastaja	Hytönen Anu (30.11.2018 asti)
rakennustarkastaja	Nina Lindberg (1.12.2018 alkaen)

Perusturvalautakunta (Yhteistoiminta-alue YTA) 2017-2021 (1.6.2017 lukien)

Jäsen

Anttila Markku
Inkinen Heli (26.9.2018 alkaen)
Joronen Hanni

Kivi Jorma
Knuutila Heikki

Lahdensivu Johanna
Pajasmaa Viivi (26.9.2018 asti)
Rekola Janika (26.9.2018 asti)
Rytkönen Jouko
Salonen Jouni
Weltzien Nina (26.9.2018 alkaen)

Urjalan edustajat (YTA)

Jäsen

Rydenfelt-Kurtti Mari
Saari Janne
Uotila Mikko
Westerbacka Jussi
Virtanen Paula

Perusturvalautakunnan puheenjohtajat

Puheenjohtaja / Akaa	Salonen Jouni
I varapuheenjohtaja / YTA	Saari Janne
II varapuheenjohtaja / Akaa	Anttila Markku

Perusturvalautakunnan esittelijä

Ma. Perusturvajohtaja	Anttila Elina
-----------------------	---------------

Perusturvalautakunnan yksilöjaosto 2017-2021

Jäsen

Anttila Markku
Joronen Hanni (30.10.2018 alkaen)
Knuutila Heikki
Lahdensivu Johanna
Rekola Janika (30.10.2018 asti)
Rytkönen Jouko

Yksilöjaoston puheenjohtajat

Puheenjohtaja	Anttila Markku
Varapuheenjohtaja	Knuutila Heikki

Perusturvalautakunnan yksilöjaoston esittelijä

Sosiaalityöntekijä	Virtanen Teija
--------------------	----------------

Henkilökohtainen varajäsen

Murola Anton
Juhana Riekkinen
Salovaara Kaija-Leena (21.2.2018 asti)
Toivonen-Alastalo Hilu (21.2.2018 lukien)
Soininen Suvi
Inkinen Heli (26.9.2018 asti)
Toivonen Raija (26.9.2018 alkaen)
Jaakkola Timo
Weltzien Nina (26.9.2018 asti)
Riekkinen Juhana
Vikman Anttijussi
Lehtinen Arto
Lapinleimu Sari (26.9.2018 alkaen)

Henkilökohtainen varajäsen

Joutsela Sanna
Rytky Turo
Suonpää Janne
Susijärvi Jami
Pakkanen Mari

Henkilökohtainen varajäsen

Murola Anton
Riekkinen Juhana
Inkinen Heli
Jaakkola Timo
Riekkinen Juhana
Vikman Anttijussi

Perusturvavaliokunta 2017-2021

Jäsen

Anttila Markku
Inkinen Heli (26.9.2018 alkaen)
Joronen Hanni

Kivi Jorma
Knuutila Heikki

Lahdensivu Johanna
Pajasmaa Viivi (26.9.2018 asti)
Rekola Janika (26.9.2018 asti)
Rytkönen Jouko
Salonen Jouni
Weltzien Nina (26.9.2018 alkaen)

Perusturvavaliokunnan puheenjohtajat

Puheenjohtaja Salonen Jouni
Varapuheenjohtaja Anttila Markku

Perusturvavaliokunnan esittelijä

Ma. Perusturvajohtaja Anttila Elina

Sivistyslautakunta 2017-2021 (1.6.2017 lukien)

Jäsen

Alastalo Hannu (27.9.2017 alkaen)
Einola-Virtanen Heli

Kopperoinen Petja (27.9.2017 asti)
Lapinleimu Sari
Nord-Sarkola Kirsi
Pulkkinen Mervi
Rantala Harri

Rupponen Mika
Salminen Brita
Setälä Mika
Taberman Kari
Toivonen-Perttunen Tuija

Sivistyslautakunnan puheenjohtajat

Puheenjohtaja Setälä Mika
Varapuheenjohtaja Nord-Sarkola Kirsi

Sivistyslautakunnan esittelijä v. 2018

Sivistysjohtaja Kuusisto Tero

Henkilökohtainen varajäsen

Murola Anton
Riekkinen Juhana
Salovaara Kaija-Leena (21.2.2018 asti)
Toivonen-Alastalo Hilu (21.2.2018 lukien)
Soininen Suvi
Inkinen Heli (26.9.2018 asti)
Toivonen Raija (26.9.2018 alkaen)
Jaakkola Timo
Weltzien Nina (26.9.2018 asti)
Riekkinen Juhana
Vikman Anttijuusi
Lehtinen Arto
Lapinleimu Sari (26.9.2018 alkaen)

Henkilökohtainen varajäsen

Salovaara Anu
Rekola Janika (26.9.2018 asti)
Kivi Marko (26.9.2018 alkaen)
Salovaara Anu
Närkki Tuomo
Toivonen Raija
Kontio Timo
Koskinen Jukka (14.11.2018 asti)
Nieminen Sakari (14.11.2018 alkaen)
Tromstedt Seija
Saramies Jaana
Kaajala-Selkama Sari
Mäntysalo Mikko
Laihia Jari

Tekninen lautakunta 2017-2021 (1.6.2017 lukien)

Jäsen

Aarnio Petri
Humaloja Matti (21.2.2018 asti)
Jara Juhani (21.2.2018 alkaen)
Jaakkola Timo
Peltola Marko
Rehuttu Ilkka
Rekola Janika (26.9.2018 asti)
Roininen Saija
Salovaara Anu
Talonen Elina (26.9.2018 alkaen)
Tammisto Timo
Toivonen Maija
Vaittinen Kirsi

Henkilökohtainen varajäsen

Hänninen Matti
Seppi Pirkko

Koppinen Veikko
Pulkinen Timo
Peltola Kim
Kivi Marko
Heino Jaana
Kuusisto Kati
Kivi Marko
Palm Henri
Puomila Janita
Nieminen Sari

Teknisen lautakunnan puheenjohtajat

Puheenjohtaja Toivonen Maija
Varapuheenjohtaja Roininen Saija

Teknisen lautakunnan esittelijät v. 2018

Tekninen johtaja Kemi Antti + muut (31.8.2018 asti)
Vs. tekninen johtaja Salonen Henri (1.9. - 9.9.2018)
Tekninen johtaja Koota Jaana (10.9.2018 alkaen)

Tarkastuslautakunta 2017 - 2021 (1.6.2017 lukien)

Jäsen

Heinonen Hilikka
Humaloja Matti
Huuhtanen Pirjo
Juutilainen Petri
Koistinen Tomi
Lintunen Virpi
Palander Jarno

Henkilökohtainen varajäsen

Lehtinen Lauri
Soininen Suvi
Nieminen Johanna
Koivuniemi Maria
Smått Tuomo
Lehtonen Sanna
Nieminen Sakari

Tarkastuslautakunnan puheenjohtajat

Puheenjohtaja Humaloja Matti
Varapuheenjohtaja Heinonen Hilikka

Keskusvaalilautakunta 2017 - 2021 (1.6.2017 lukien)

Jäsen

Kariluoma Eija
Pola Janne
Rantanen Pasi
Turja Eija
Uhlenius Paula

Varajäsen sijaantulojärjestyksessä

Kuusinen Jorma
Laaksonen Aila
Murola Anton
Talonen Elina
Törmä Matti

Keskusvaalilautakunnan puheenjohtajat

Puheenjohtaja Kariluoma Eija
Varapuheenjohtaja Pola Janne

Vaikuttamistoimielimet ja muut toimielimet

Kaupunginhallituksen asettamaan vanhus- ja vammaisneuvostoon kuuluu yhdeksän varsinaista jäsentä ja yhdeksän henkilökohtaista varajäsentä, jotka akaalaiset vanhus- ja eläkeläisjärjestöt sekä vammaisjärjestöt valitsevat keskuudestaan. Kaupungin edustajana neuvostossa aloitti v. 2018 huhtikuussa hyvinvointikoordinaattori. Sitä aikaisemmin edustajana toimi vanhus- ja vammaispalvelujohtaja. Sihteerinä toimii perusturvatoimen hallintosihteeri.

Nuorisovaltuustossa on yhdeksän jäsentä. Nuorisovaltuuston edustajat osallistuvat kaupunginhallituksen ja lautakuntien kokouksiin.

Aikaisempina vuosina toimineen valmistelutoimikunnan v. 2017 korvanneen puheenjohtajakoalition jäseniä ovat valtuuston ja kaupunginhallituksen puheenjohtajistot sekä valtuustoryhmien puheenjohtajat. Valtuuston puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat toimivat myös puheenjohtajakoalition puheenjohtajistona.

Vuonna 2018 perustettiin elinkeinoryhmä, jossa kaupungin edustajina ovat valtuuston ja kaupunginhallituksen puheenjohtajat, elinvoimalautakunnan puheenjohtaja, kaupunginjohtaja, kaupunkikehitysjohtaja ja elinkeinopäällikkö. Lisäksi ryhmään kuuluvat jäsenet Kylmäkosken, Toijalan ja Viialan Yrittäjistä.

Vuonna 2018 perustettiin Hyvinvointikeskuksen rakennuttamisen rakennustoimikunta, jossa on kuusi luottamushenkilöjäsentä. Vuonna 2018 nimettiin myös Kylmäkosken koulun rakennustoimikunta, jonka jäsenenä on neljä luottamushenkilöä ja tekninen johtaja, sivistysjohtaja, Kirkonkylän koulun rehtori, rakennuttaja-asiantuntija 20.11.2018 asti ja projektipäällikkö 20.11.2018 alkaen.

Yt-toimikunnassa on edustaja jokaisesta ammattiyhdistyksestä, joiden jäseniä on Akaan kaupungin palveluksessa. Kaupunginhallitus on päättänyt, että työnantajaa toimikunnassa edustavat henkilöstöjohtaja, puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja, kaupunginjohtaja, henkilöstöjohtaja ja kaupunginjohtajan päätöksellä vuorovuosin yksi toimialajohtajista. Vuonna 2018 toimialajohtajista kaupunkikehitysjohtaja kuului työnantajan edustajiin.

Johtoryhmä

Sinivuori Briitta-Liisa
Saari-Männistö Salla (8.1.2018 alkaen)
Puhka-Susi Mari
Anttila Elina
Grönlund Juhani
Kuusisto Tero
Kemi Antti (31.8.2018 asti)
Koota Jaana (10.9.2018 alkaen)
Sarkkinen Jyri
Karinen Satu-Maarit (10.4.2018 asti)
Saarinen Johanna (16.4.2018 alkaen)

va. kaupunginjohtaja, henkilöstöjohtaja
hallintopäällikkö
talousjohtaja
ma. perusturvajohtaja
johtava ylilääkäri
sivistysjohtaja
tekninen johtaja
tekninen johtaja
kaupunkikehitysjohtaja
johdon sihteeri sij.
johdon sihteeri

Tehtäväaluejohtajat

Hallintopalvelut	Sinivuori Briitta-Liisa	henkilöstöjohtaja
Kaupunkikehityspalvelut	Sarkkinen Jyri	kaavoituspäällikkö
Sosiaalityö	Anttila Elina	ma. perusturvajohtaja
Vanhus- ja vammaispalvelut	Kiiski Eveliina	vanhus- ja vammaistyönjohtaja
Terveysthuolto	Grönlund Juhani	johtava ylilääkäri
Kasvatus- ja opetuspalvelut	Kuusisto Tero	sivistysjohtaja
Vapaa-aikapalvelut	Kuusisto Tero	sivistysjohtaja
Teknisen toimen hallinto	Kemi Antti (31.8.2018 asti)	tekninen johtaja
Teknisen toimen hallinto	Koota Jaana (10.9.2018 alkaen)	tekninen johtaja
Tilahallinto	Salonen Henri (16.12.2018 asti)	kiinteistöpäällikkö
Siivous- ja ruokapalvelut	Kortteisto Laura (17.12.2018 alkaen)	vs. kiinteistöpäällikkö
	Matilainen Taina	ruoka- ja siivouspalvelupäällikkö
Alueiden kunnossapito	Savolainen Vesa	kunnossapitopäällikkö

1.3 YLEINEN JA OMAN ALUEEN TALOUDELLINEN TILANNE

Yleinen taloudellinen tilanne

Vuonna 2018 kansantalouden tuotantoa kuvaava bruttokansantuote oli Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan 234 miljardia euroa, joten bruttokansantuote kasvoi 2,3 prosenttia. Veroaste eli verojen ja pakollisten sosiaaliturvamaksujen suhde bruttokansantuotteeseen laski 42,4 prosenttiin, joten veroaste laski 0,9 prosenttiyksikköä edellisvuodesta. Vuonna 2018 kokonaistuotannon ennustetaan kasvavan 1,5 prosenttia.

Vuonna 2018 kuluttajahintaindeksin vuosimuutos oli 0,7 prosenttia. Vuonna 2019 kuluttajahintojen nousun arvioidaan olevan 1,4 prosenttia.

Vuonna 2018 työttömyysaste oli Pirkanmaan työllisyyskatsausten mukaan keskimäärin 9,6 prosenttia. Työttömyysasteen arvioidaan hieman alentuvan vuonna 2019.

Kuntien taloudellinen tilanne

Vuonna 2018 Tilastokeskuksen keräämien tilinpäätösarvioiden mukaan Manner-Suomen kuntien yhteenlaskettu vuosikate oli 2,7 miljardia euroa, joten vuosikate heikkeni 31,7 prosenttia edellisestä vuodesta. Vuosikate asukasta kohden oli kunnissa 384 euroa, edellisenä vuonna 596 euroa. Negatiivisen vuosikatteen kuntia oli 38, edellisenä vuonna 4. Vuosikate kattoi poistoista 99 prosenttia, edellisenä vuonna 149 prosenttia. Poistonalaiset investoinnit olivat 581 euroa/ asukas, edellisenä vuonna 530 euroa/ asukas. Negatiivisen tuloksen kuntia oli 196, edellisenä vuonna 51. Tilastokeskuksen keräämien talousarvioiden mukaan kuntien ja kuntayhtymien vuosikate kasvaa 0,06 miljardia euroa vuonna 2019.

Kuntien toimintakate oli -28,55 miljardia euroa vuonna 2018. Toimintakate heikkeni 1,05 miljardia euroa eli 3,8 prosenttia edellisvuodesta. Vuonna 2019 Tilastokeskuksen keräämien talousarvioiden mukaan kuntien ja kuntayhtymien toimintakate heikkenee 0,85 miljardia euroa eli 3,0 prosenttia.

Vuonna 2018 kuntien toimintakulut kasvoivat 3,4 %. Valtiovarainministeriön mukaan kiky-sopimus supisti kuntasektorin toimintakuluja noin 240 miljoonaa euroa vuonna 2018 ja yhteensä kulut laskivat noin 900 miljoonaa euroa vuosina 2017-2018. Kuntaliiton säästökyselyn mukaan työajanpidennyksen säästöt eivät toteutuneet. Palkkaratkaisun sopimuskorotukset olivat yhteensä 1,35 %. Toimintakuluja nosti myös erillinen kertaerä, jonka kustannusvaikutus oli 0,67 %. Toimintakuluja alensi kuntien omat henkilöstösäästöt, noin 210 miljoonaa euroa. Toimintakuluja kasvatti myös ikärakenteen tuomat paineet, päivähoidon kysynnän kasvu, korkealla tasolla pysynyt pitkäaikaistyöttömyys sekä maakuntauudistuksen valmistelu. Kuntien toimintatuotot kasvoivat 2,3 %. Toimintatuottoja alensi varhaiskasvatuserä alennus 91 miljoonalla eurolla. Toimintatuottoja lisäsi jäte- ja ympäristönsuojelulain muutos 5 miljoonaa euroa.

Kuntien verorahoitus eli valtionosuudet ja verotulot vähenivät edellisvuoteen verrattuna 0,5 prosenttia eli noin 160 miljoonaa euroa. Kuntien verotulot olivat 22,44 miljardia euroa ja valtionosuudet noin 8,49 miljardia euroa. Verotulot vähenivät 0,5 prosenttia eli noin 110 miljoonaa euroa ja valtionosuudet vähenivät 0,6 prosenttia eli noin 50 miljoonaa euroa. Vuonna 2019 Tilastokeskuksen keräämien talousarvioiden mukaan kuntien verotulot kasvavat 5,1 prosenttia ja valtionosuudet vähenevät 1,8 prosenttia.

Tilastokeskuksen keräämien tilinpäätösarvioiden mukaan Manner-Suomen kuntien lainakanta vuoden 2018 lopussa oli 19,41 miljardia euroa eli keskimäärin 3.052 euroa/ asukas. Lainakanta nousi

edelliseen vuoteen verrattuna 5,4 prosenttia eli keskimäärin 111 euroa/ asukas. Tilastokeskuksen keräämien talousarvioiden mukaan kuntien ja kuntayhtymien lainakannan arvioidaan kasvavan vuonna 2019.

Investointeihin kunnat käyttivät rahaa 3,1 prosenttia edellisvuotta enemmän, yhteensä 4,77 miljardia euroa. Vuonna 2019 investointien arvioidaan kasvavan.

Kuntien talouden sopeuttamispaineet eivät kuitenkaan ole poistuneet. Kuntien tulee edelleen huolehtia menojen kestävästä hallinnasta sekä muutettava palvelurakenteita ja kehitettävä toimintatapoja vastaamaan entistä paremmin muuttuvia olosuhteita. Kuntatalouden kestävyys takaaminen edellyttää myös koko maan talouskehityksen selvää toipumista.

Kuntien väliset investointipaineet vaihtelevat suuresti. Maakuntakeskuksissa ja muissa suurissa kaupungeissa on palvelutarpeen lisääntymisestä johtuvia investointipaineita. Muissa kunnissa investointipaineet liittyvät usein korjausvelkaan.

Verotulot (Kuntaliiton arvion, koko maa, mukaan)

Vuonna 2018 kuntien verotulojen tilitykset vähenivät 0,5 prosenttia. Vuonna 2019 kuntien verotulojen tilitysten arvioidaan kasvavan 5,2 prosenttia.

Vuonna 2018 kunnallisveron tilitykset vähenivät 0,8 prosenttia, noin 140 miljoonaa euroa. Veroperustemuutokset laskivat kunnallisveroja noin 100 miljoonaa euroa. Taustalla vaikutti ennakonpaukkautukset, jotka kasvoivat 250 miljoonaa euroa ennätystasolle. Pääomatulojen voimakas kasvu leikkasi kuntien jako-osuutta. Kilpailukykysojopimus laski kunnallisveron tuottoa 115 miljoonaa euroa (yhteensä noin 550 miljoonaa euroa v. 2017-2018). Tuloveroprosenttiaan vuodelle 2018 korotti 53 kuntaa ja laski 6 kuntaa. Vuonna 2019 kunnallisveron tilitysten arvioidaan kasvavan 5,1 prosenttia.

Vuonna 2018 kuntien yhteisöveron tilitykset vähenivät 0,6 prosenttia, noin 10 miljoonaa euroa. Edellisen vuoden yhteisöverot olivat poikkeuksellisen korkeat (taustalla yksittäinen iso yrityskauppa). Varhaiskasvatuksen asiakasmaksumenetyksiä kompensoitiin yhteisöverolla, noin 60 miljoonaa euroa. Yhteisöveron jakojärjestelmän mukaan yhteisövero määräytyy kunnassa toimivien yritysten maksaman yhteisöveron perusteella. Monikuntaisten yritysten osalta yhteisövero jaetaan kuntakohtaisten työpaikkamäärien suhteessa. Vuoden 2018 yhteisöveron lopulliset kunnittaiset jako-osuudet määräytyivät vuosien 2015 ja 2016 keskiarvona. Vuonna 2018 kuntaryhmän yhteisövero-osuus oli 31,35 prosenttia. Vuonna 2019 kuntien yhteisöveron tilitysten arvioidaan kasvavan 9,3 prosenttia.

Vuonna 2018 kuntien kiinteistöveron tilitykset kasvoivat 2,2 prosenttia, noin 40 miljoonaa euroa. Kiinteistöveroprosentteihin suunnitellut korotukset peruttiin. Vuonna 2019 kuntien kiinteistöveron tilitysten arvioidaan kasvavan 2,0 prosenttia.

Valtionosuudet

Vuonna 2018 valtionosuudet laskivat 0,6 prosenttia, noin 50 miljoonaa euroa. Kilpailukykysojopimukseen liittyviä säästöjä leikattiin kuntien valtionosuuksia lisää 118 miljoonaa euroa (yhteensä noin 468 miljoonaa euroa v. 2017-2018). Muita valtionosuusleikkauksia tehtiin lisäksi 35 miljoonaa euroa. Varhaiskasvatusmaksujen laskun kompensoimiseksi kuntien valtionosuuksia lisättiin 25 miljoonaa euroa. Veroperustemuutosten vaikutus kompensoitiin lisäämällä valtionosuuksia noin 131 miljoonaa euroa. Lisäksi valinnanvapauspilotit ja muut kärkihankkeet kasvattivat valtionosuuksia.

Oman alueen taloudellinen tilanne

Pirkanmaan työllisyyskatsausten mukaan keskimääräinen työttömyysaste Pirkanmaalla oli 9,5 prosenttia vuonna 2018.

Vuonna 2018 Pirkanmaan kuntien vuosikate oli tilastokeskuksen keräämien tilinpäätösarvioiden mukaan 273 euroa/ asukas, edellisenä vuonna 454 euroa/ asukas. Vuosikate heikkeni edellisestä vuodesta 181 euroa/ asukas. Vuosikate kattoi 66 prosenttia poistoista, edellisenä vuonna 109 prosenttia. Tilikauden tulos oli -136 euroa/ asukas, edellisenä vuonna 54 euroa/ asukas. Tilikauden tulos oli 190 euroa/ asukas heikompi kuin edellisenä vuonna. Negatiivisen tulosten kuntia oli 18, edellisenä vuonna 5. Lainakanta oli 2.749 euroa/ asukas, edellisenä vuonna 2.453 euroa. Lainakanta kasvoi edellisestä vuodesta 296 euroa/ asukas. Verrattuna muihin maakuntiin Pirkanmaan kuntien velkataakka oli viidenneksi kevyin.

1.4 OLENNAISET MUUTOKSET KAUPUNGIN TOIMINNASSA JA TALOUDESSA

1.4.1 OLENNAISET MUUTOKSET KAUPUNGIN TOIMINNASSA

Vuoden 2018 tammikuun alkupuolella Urjalan vanhainkodin toiminta siirtyi Attendo Oy:lle ja samalla hoitohenkilöstö siirtyi em. yhtiöön ns. vanhoina työntekijöinä.

1.4.2 KUNNAN TULOOPERUSTAAN VAIKUTTAVAT MUUTOKSET

Verotulot

Vuonna 2018 Akaan tuloveroprosentti oli 21,75, mikä oli 0,50-prosenttiyksikköä enemmän kuin edellisenä vuonna. Kiinteistöveroprosentit olivat yleinen 1,10, vakituinen asuinrakennus 0,60, muut kuin vakituiset asuinrakennukset 1,25, rakentamaton rakennuspaikka 6,00, yleishyödylliset yhteisöt 0,00 ja voimalaitokset 3,10. Vakituisen asuinrakennuksen veroprosenttia laskettiin 0,05-prosenttiyksiköllä vuodelle 2018. Muut kiinteistöveroprosentit olivat samat kuin edellisenä vuonna.

Akaan kaupungin vuoden 2018 verotulot olivat yhteensä 59.624.800 euroa. Arvioidut verotulot alittuivat 240.200 euroa verrattuna vuoden 2018 muutettuun talousarvioon ja 240.000 euroa verrattuna vuoden 2018 alkuperäiseen talousarvioon.

Valtionosuudet

Akaan kaupungin vuoden 2018 valtionosuudet olivat yhteensä 29.904.700 euroa. Arvioidut valtionosuudet ylittyivät 63.200 euroa verrattuna muutettuun vuoden 2018 talousarvioon ja 164.700 euroa verrattuna alkuperäiseen vuoden 2018 talousarvioon. Valtionosuuslaskelmien yhteydessä määritellyt kotikuntakorvaukset kirjautuivat käyttötalouteen. Kasvatus- ja opetuspalvelujen tehtävätasolle kirjautui kotikuntakorvauksia yhteensä 583.700 euron nettomenon verran. Verrattuna vuoden 2018 muutettuun talousarvioon nähden ”valtionosuuslaskelmakokonaisuus” ylittyi 63.200 euroa verrattuna muutettuun vuoden 2018 talousarvioon ja 164.700 euroa verrattuna vuoden 2018 alkuperäiseen talousarvioon.

1.4.3 MUUTOKSET VUODEN 2018 TALOUSARVIOON

Alkuperäisen vuoden 2018 talousarvion tuloslaskelmaosan mukaan vuosikate oli 4.567.100 euroa positiivinen, 4.611.100 euron poistojen jälkeen tilikauden tulos 44.000 euroa alijäämäinen ja 27.300 euron poistoeron vähennyksen jälkeen tilikauden alijäämä 16.700 euroa. Investointiosan mukaan nettoinvestoinnit olivat 5.475.500 euroa. Rahoitusosan mukaan talousarvion vaikutus mak-suvalmiuteen oli 1.700 euroa positiivinen.

Vuonna 2018 valtuusto teki kaksi muutosta talousarvioon. Vuoden 2018 talousarvion 1. muutos tehtiin toukokuussa. Käyttötalouso-sassa ulkoisten toimintatuottojen arvioitiin olevan 341.300 euroa arvioitua suuremmat ja toimintakulujen 2.451.700 euroa arvioitua suuremmat. Muutoksina oli mm.

- Henkilöstökuluissa huomioitiin kunta-alan uusien sopimusten myötä tuleva palkankorotuksen vaikutus vuonna 2018 (todellista kustannusvaikutusta kuvaava vuosikeskiarvon muutos): KVTES ja TS keskimäärin 0,86 prosenttia, OVTES keskimäärin 0,78 prosenttia ja LS (TK, TH) keskimäärin 1,7 prosenttia. Em. muutoksen kokonaisvaikutus oli 341.000 euroa.
- Huomioitiin valtuuston päätös 17.1.2018 § 3 mm. myöntää vuoden 2018 talousarvioon kasvatus- ja opetuspalvelujen tehtävätasolle 332.000 euron määrärahan lisäys Akaan Viialan koulujen väistötiloihin liittyen koskien kilpailutettujen 500 oppilaan ja taito- ja taideaineiden siirtorakennusten vuokra- ja ylläpitokustannuksia sekä sitoutua huomioimaan sopimuskaudella niiden vuokra- ja ylläpitokustannuksiin tarvittavat määrärahat myöhempien vuosien talousarvioihin.
- Huomioitiin kaupunginhallituksen päätös 17.4.2018 § 110 hyväksyä Parmaco Oy:n lisäyötarjous 1 sopimukseen 6239 Viialan koulun väistötilat, joka oli kustannuksiltaan yhteensä 64.170 euroa edellyttäen, että valtuusto myöntää tarvittavan määrärahan. Valtuusto päätti 25.4.2018 § 43 myöntää kasvatus- ja opetuspalvelujen tehtävätasolle 64.200 euron määrärahan lisäyksen 1-kohdan toteutumiseksi sekä 150.000 euron määrärahan lisäyksen varautumiseen osa-alue 2:n ilmanvaihdon kohdepoistojen, erityisluokkien, kotitalousluokan LVI-kalusteiden, kotitalousluokan kiintokalusteiden sekä lastauslaiturin kustannuksiin.
- Huomioitiin valtuuston päätös 25.4.2018 § 44 myöntää kasvatus- ja opetuspalvelujen tehtävätasolle vuoden 2018 talousarvioon 331.500 euron määrärahan lisäys Viialan yhtenäiskoulun ja Rasin koulun kaluste- ja oppimateriaalihankintoihin sekä 110.000 euron määrärahan lisäyksen Kirkonkylän koulun, Rasin koulun ja Viialan yhtenäiskoulun kalusteiden ja irtaimen puhdistustöihin.
- Huomioitiin pohjautuen kaupunginhallituksen 22.5.2018 § 159 valmisteluvaiheessa olleisiin tietoihin kasvatus- ja opetuspalvelujen tehtävätasolle 59.200 euroa Rasin siirtorakennuksen vuokriin ja ylläpitokustannuksiin sekä tilahallinnon tehtävätasolle 116.000 euroa Rasin siirtorakennuksen perustamiskustannuksiin.
- Huomioitiin perusturvalautakunnan 24.4.2018 § 50, elinvoimalautakunnan 2.5.2018 § 47, ja teknisen lautakunnan 15.5.2018 § 55 pohjalta Mäntymäki-asiakokonaisuuden johdosta aiheutuvat muutokset toiminnan jatkuessa valitusprosessin johdosta ennallaan. Em. johdosta kaupungin tasolla ulkoiset nettomenot lisääntyivät 239.100 euroa (ja poistot lisääntyivät 60.900 euroa eli vaikutus tilikauden yli-/alijäämään -300.000 euroa).
- Huomioitiin kaupunginhallituksen päätöksen 22.5.2018 § 160 pohjalta teknisen lautakunnan vastuualueelle tilahallinnon tehtävätasolle määrärahojen lisäystä yhteensä 505.600 euroa ja teknisen toimen hallinnon tehtävätasolle määrärahojen vähennystä 46.800 euroa eli teknisen lautakunnan vastuualueen määrärahat lisääntyivät 458.800 euroa. Tilahallinnon tehtävätasolla määrärahojen lisäystä aiheutti mm. Toijalan terveysaseman korjaus, oire- ja sisäilmastokyselyiden tulosten mukaiset rakennusten kosteus- ja sisäilmatekniset kuntotutkimukset rakenneavauksineen, Akaan VYK siirtokoulu, vaihe 2, kotitalousluokan kiintokalusteet asennettuna sekä kiinteistönhoidon akuutit korjaukset ja muut ylläpitotyöt. Teknisen toimen hallinnon tehtävätasolla määrärahoja voitiin vähentää johtuen vuodelle 2018 kirjautuneesta Valkeakosken kaupungin ympäristönsuojelun mak-suosuuden palautuksesta vuodelta 2017 ja kaupungininsinöörin toimen täyttämisestä vasta 1.9.2018 lukien.

Valtionosuuksien tulosarviota korotettiin valtuuston päätöksen 17.1.2018 § 3 mukaisesti 101.500 euroa valtionosuuspäätösten pohjalta. Valtionosuuksien tuloarvio oli muutoksen jälkeen 29.841.500 euroa.

Muissa rahoitustuotoissa huomioitiin Pirkanmaan maakuntavaltuuston 16.4.2018 päätös palauttaa taseeseen kertynyttä ylijäämää Pirkanmaan liiton jäsenkunnille 250.000 euroa peruspääomaosuuk-sien mukaisessa suhteessa toukokuussa 2018. Akaan kaupungin osuus oli 7.958,16 euroa. Em. joh-dosta muihin rahoitustuottoihin huomioitiin lisäystä 8.000 euroa.

Kokonaisuutena muutosten vaikutus vuosikatteeseen oli yhteensä -2.000.900 euroa. Poistoihin huomioitiin Mäntymäki-asiakokonaisuuden johdosta 60.900 euron lisäys. Kokonaisuutena muutosten vaikutus tilikauden tulokseen ja tilikauden alijäämään oli yhteensä -2.061.800 euroa.

Investointiosassa nettomenot kasvoivat 99.900 euroa. Muutoksina oli mm.

- Huomioitiin valtuuston päätös 21.2.2018 § 12, että Akaan kaupunki osallistuu Tavase Oy:n osakean-tiin ja merkitsee ensimmäisessä vaiheessa 622 kpl yhtiön osakkeita hintaan 35 euroa, yhteensä 21.770 euroa ja toisessa vaiheessa 1.122 osaketta hintaan 35 euroa, yhteensä 39.270 euroa.; Akaan kaupungin talousarvion 2018 investointiohjelmaan kohtaan Kaupunginhallitus/Osakkeet ja osuu-det/Tavase Oy:n osakeanti lisätään yhteensä 61.040 euron määräraha.
- Huomioitiin valtuuston päätös 28.3.2018 § 28 myöntää Kylmäkosken koulun kokonaiskustannusarvioon 200.000 euron lisäys. Em. jälkeen Kylmäkosken koulun hyväksytyt ko-konaiskustannukset olivat 2.200.000 euroa (2.000.000+200.000). Vuoden 2017 tilinpäätöksen mu-kaan vuodelle 2017 kohdentui kustannuksia 4.116,00 euroa. Em. johdosta vuodelle 2018 kohdentu-vaa määräraha-arviota pienennettiin 4.100 euroa, jonka jälkeen ao. määräraha-arvio oli 1.995.900 euroa. Lisäksi todettiin, että käytännössä osa tulee kuitenkin kohdentumaan vuodelle 2019, mutta asiaan palataan tietojen tarkennuttua.
- Huomioitiin teknisen lautakunnan päätös 15.5.2018 § 56 että Pappilan koulun liikennejärjestely ja pihasuunnitelmaa, Nahkialan koulun pihan liikennejärjestelyitä, AYK-kivikoulun luokkatilan ja au-lan remonttia ja AYK-puukoulun ilmastoinnin uusimista ei tulla toteuttamaan vuonna 2018. Määrä-rahalla tullaan kattamaan käyttötalouspuolen lisämäärärahatarpeita. Lisäksi lautakunta hyväksyi in-vestointiohjelman käyttösuunnitelman muutoksen.
- Huomioitiin teknisen lautakunnan päätös 15.5.2018 § 60 esittää, että Tojantien-Lentiläntien liittymän rakentamiseen myönnettäisiin muutosbudjetissa 133.000 euron määräraha.

Rahoitusosassa rahoitustoiminnan rahavirrassa huomioitiin lainakannan muutoksissa pitkäaikaisten lainojen lisäys 2.295.800 euroa ja pitkäaikaisten lainojen vähennys 195.000 euroa, joten lainakan-nan nettolisäys oli 2.100.800 euroa. Vaikutus maksuvalmiuteen heikkeni em. muutosten jälkeen 0 euroa.

Joulukuussa tehtiin vuoden 2018 talousarvion 2. muutos. Käyttötalousosassa ulkoisten toimintatuot-tojen arvioitiin olevan 21.600 euroa arvioitua pienemmät ja toimintakulujen 193.700 euroa arvioitua suuremmat. Muutoksina oli mm.

- Henkilöstökuluissa huomioitiin kunta-alan uusien sopimusten myötä tuleva tuloksellisuuserän vaikutus vuodelle 2018. Helmikuussa 2018 allekirjoitetun kunta-alan sopimuksen mukaan viranhaltijalle tai työntekijälle, jonka palvelussuhde kuntaan on alkanut viimeistään maanantaina 3.9.2018 ja jatkunut keskeytymättä vähintään sunnuntaihin 18.11.2018 saakka maksetaan tammikuun 2019 palkanmaksun yhteydessä erillinen kertaerä, joka on 9,2 prosenttia varsinaisesta palkasta. Kirjanpitolautakunnan kun-tajaoston lausunnon mukaan palkansaajan oikeus tuloksellisuuserään syntyy sopimuksessa mainittuna aikana vuonna 2018 voimassa olleeseen palvelussuhteeseen perustuen. Koska työnantajalle syntyy tu-loksellisuuserän maksuvelvollisuus jo vuoden 2018 aikana, erä kirjataan kokonaisuudessaan vuoden 2018 tilinpäätökseen kuluksi ja siirtovelaksi. Em. muutoksen kokonaisvaikutukseksi arvioitiin 283.000 euroa.
- Hallintopalvelujen tehtävätasolla huomioitiin mm. pysyvien vastaavien myyntivoittoihin 240.000 euroa johtuen arvioidusta Mäntymäen vanhainkodin myynnistä vuoden 2018 lopussa sekä muihin tuottoihin Valkeakosken Seudun Kehitys Oy:n toiminnan loppumiseen liittyvän erityiskatteisen toimeksiannon loppumisesta 7.12.2015 allekirjoitetun sopimuksen mukaan ja varojen jakamisesta osakkeenomistajille jako-osuuksien suhteessa Akaan kaupungin osuuden ollessa 17.488,83 euroa.

- Huomioitiin elinvoimalautakunnan päätös 5.12.2018 § 110 esittää pysyvien vastaavien myyntivoittojen vähennystä yhteensä 230.000 euroa, muiden tuottojen vähennystä 20.000 euroa ja henkilöstökulujen vähennystä 30.000 euroa eli nettomenojen lisäystä yhteensä 220.000 euroa.
- Huomioitiin perusturvavaliokunnan päätös 27.11.2018 § 55 esittää sosiaalityön tehtävätasolta yhteensä 366.500 euroa määrärahojen siirtoa vanhus- ja vammaispalvelujen tehtävätasolle. Sosiaalityön tehtävätasolla mm. lastensuojelun määrärahat ja työmarkkinatuen kuntaosuuden määrärahat alittuivat ja vanhus- ja vammaispalvelujen tehtävätasolla mm. henkilöstökuluissa sijaismäärärahojen ja vammaispalveluissa henkilökohtaisen avun tarve oli ennakoitua suurempaa.
- Huomioitiin valtuuston päätös 20.6.2018 § 63 hyväksyä vastauksena valtuustoaloitteeseen, että joustavan perusopetuksen (JOPO) toiminta käynnistyy elokuussa 2018. Kustannusvaikutus vuodelle 2018 oli noin 25.000 euroa.
- Teknisen toimen hallinnon maksutuottoihin huomioitiin toteumatilanteen pohjalta Elenia Oy:n ns. johtalueiden käyttöoikeussopimusten perusteella maksamat maankäyttökorvaukset, maksutuottojen lisäys 13.200 euroa. Lisäksi palvelujen ostoihin toimisto- ja asiantuntijapalveluihin sekä painatuksiin ja ilmoituksiin lisättiin toteumatilanteen pohjalta yhteensä 12.100 euroa johtuen erityisesti teknisen johtajan hakuprosessiin liittyvistä kustannuksista.
- Tilahallinnon tehtävätasolle huomioitiin Elematic-teollisuushallin rakentamisen loppuselvitykseen liittyvä ja vuodelle 2018 kirjautunut tasauslaskutus 32.072.92 euroa.

Muita rahoitustuottoja arvioitiin kertyvän 629.000 euroa arvioitua enemmän johtuen Pirkanmaan sairaanhoitopiirin valtuuston päätöksestä 8.10.2018 palauttaa edellisten vuosien taseeseen kertynyttä ylijäämää sairaanhoitopiirin jäsenkunnille 15.000.000 euroa peruspääomaosuuksien mukaisessa suhteessa vuoden 2018 aikana. Lisäksi muita rahoitustuottoja arvioitiin kertyvän 51.000 euroa arvioitua enemmän johtuen mm. arvioitua suuremmista osinkotuotoista. Kokonaisuutena muiden rahoitustuottojen lisäys oli 680.000 euroa.

Korkokuluja arvioitiin kertyvän 112.900 euroa arvioitua vähemmän johtuen alhaisesta korkotasosta ja arvioitua pienemmästä lainojen lisäyksestä.

Kokonaisuutena muutosten vaikutus vuosikatteeseen oli yhteensä +577.600 euroa.

Poistoihin huomioitiin kertaluonteisia poistoja yhteensä 577.600 euroa johtuen arvioidusta Mäntymäen vanhainkodin myynnistä vuoden 2018 lopussa.

Kokonaisuutena muutosten vaikutus tilikauden tulokseen ja tilikauden alijäämään oli yhteensä 0 euroa.

Investointiosassa nettomenot vähenivät 2.936.300 euroa. Muutoksina oli mm.

- Huomioitiin valtuuston päätös 14.11.2018 § 92 mm., että Akaan kaupunki ostaa Tampereen kaupungilta yhden Tuomi Logistiikka Oy:n osakkeen hintaan 1.973,87 euroa.; Akaan kaupungin talousarvion 2018 investointiohjelmaan kohtaan Kaupunginhallitus/Osakkeet ja osuudet/Tuomi Logistiikka Oy:n osakkeen osto lisätään yhteensä 1.973,87 euron määräraha.
- Huomioitiin kaupunginhallituksen päätös 20.11.2018 § 324 esittää seuraavaa: Tekninen lautakunta/Rakennukset ja rakennelmat/Hankekohtaiset: Akaan hyvinvointikeskuksen hyväksytyt kokonaiskustannusarvio on 11.500.000 euroa (uutta kokonaiskustannusarviota käsitellään vasta ta:ssa 2019). Vuoden 2017 tilinpäätöksen mukaan vuodelle 2017 kohdentui kustannuksia 221.810,76 euroa. Vuoden 2018 talousarvion mukaan vuodelle 2018 kohdentuva osuus on 2.500.000 euroa. Arvioitu toteuma vuodelle 2018 tulee olemaan noin 610.000 euroa eli vuodelle 2018 kohdentuu 1.890.000 euroa arvioitua vähemmän kustannuksia.
- Huomioitiin kaupunginhallituksen päätös 20.11.2018 § 324 esittää seuraavaa: Tekninen lautakunta/Rakennukset ja rakennelmat/Hankekohtaiset: Kylmäkosken koulun hyväksytyt kokonaiskustannusarvio on 2.200.000 euroa. Vuoden 2017 tilinpäätöksen mukaan vuodelle 2017 kohdentui kustannuksia 4.116,00 euroa. Vuoden 2018 talousarvion mukaan vuodelle 2018 kohdentuva osuus on 1.995.900 euroa. Arvioitu toteuma vuodelle 2018 tulee olemaan noin 1.500.000 euroa eli vuodelle 2018 kohdentuu 495.900 euroa arvioitua vähemmän kustannuksia. Lisäksi Kylmäkosken koulun kokonaiskustannusarvio

tulee olemaan 170.000 euroa arvioitua suurempi eli 2.370.000 euroa. Kylmäkosken koulun kaluston kokonaiskustannusarvio on 150.000 euroa, joka käsitellään vuoden 2019 talousarvion.

- Huomioitiin kaupunginhallituksen päätös 20.11.2018 § 324 esittää seuraavaa: Tekninen lautakunta/Kiinteät rakenteet ja laitteet/Hankekohtaiset: Tapahtumakenttä huoltorakennuksineen, budjetoitu määräraha 350.000 euroa v. 2018. Arvioitu toteutuma vuodelle 2018 tulee olemaan n. 350.000 euroa (kenttien rakentaminen). Huoltorakennuksen 200.000 euron määrärahatarve käsitellään vuoden 2019 talousarvion yhteydessä.
- Investointituloissa huomioitiin omaisuuden myyntitulojen/ maa-alueet vähennystä 297.000 euroa ja omaisuuden myyntituloja/ rakennukset lisäystä yhteensä 822.600 euroa.
- Investointituloissa huomioitiin kaupunginhallituksen päätös 19.6.2018 § 210 (ei julkinen), että K:n kuolinpesän omaisuus, 33.000 euroa, käytetään lasten ja nuorten palveluihin, kohdennettuna Akaan kaupungin vuoden 2018 talousarvion investointiohjelmaan kohtaan ”Tekninen lautakunta/ Kiinteät rakenteet ja laitteet/ Hankeryhmä/ Liikuntapaikat” sisältyvään skeittiparkkiin.

Rahoitusosassa toiminnan rahavirrassa huomioitiin tulo-rahoituksen korjauseeriin -10.000 euroa. Rahoitustoiminnan rahavirrassa huomioitiin pitkäaikaisten lainojen lisäyksen vähennys 2.236.800 euroa ja pitkäaikaisten lainojen vähennyksen lisäys 256.600 euroa, joten lainakannan nettovähennys oli 2.493.400 euroa. Vaikutus maksuvalmiuteen parani 1.010.500 euroa.

Valtuuston talousarvioon tekemien muutosten jälkeen tuloslaskelmaosan vuosikatteen määrä oli 3.143.800 euroa positiivinen, 5.249.600 euron poistojen jälkeen tilikauden tulos 2.105.800 euroa alijäämäinen ja 27.300 euron poistoeron vähennyksen jälkeen tilikauden alijäämä 2.078.500 euroa. Investointiosan mukaan nettoinvestoinnit olivat 2.639.100 euroa. Rahoitusosan mukaan talousarvion vaikutus maksuvalmiuteen oli 1.012.200 euroa positiivinen.

1.5 TALOUDEN TASAPAINOTTAMISOHJELMAT

Talouden tasapainottamisohjelma 2013

Valtuusto hyväksyi 28.8.2013 § 64 talouden tasapainottamisohjelman, johon sisältyi käyttötalouden, tuloslaskelmaan ja investointeihin liittyviä talouden tasapainottamiskeinoja. Talouden tasapainottamista haettiin mm. kustannussäästöillä, tuloja lisäämällä, tekemällä rakenteellisia muutoksia ja henkilöstösäästöillä.

Talouden tasapainottamisohjelman seuranta ja raportointi merkittiin tiedoksi valtuustossa 27.5.2015 § 22. Lähtökohtaisesti talouden tasapainottamisohjelman suuntaisesti on toimittu. Muuttuneet olosuhteet esim. asiakaskunnassa ja henkilöstössä ovat aiheuttaneet joitakin poikkeamia suunnitelmiin ja toteutuneisiin euroihin. Osa suunnitelmista on toteutunut vaihtoehtoisella tavalla. Talouden tasapainottamisohjelman toteuttamista jatketaan edelleen ja tavoitellaan ennakkoluulotonta uusien toimintatapojen ideointia ja käyttöönottoa toiminnan tuloksellisuuden ja tuottavuuden kehittämiseksi.

Talouden tasapainottamisohjelma 2015

Valtuusto hyväksyi uuden talouden tasapainottamisohjelman 17.6.2015 § 41. Ohjelman mukaan vuoden 2015 kustannustasosta säästetään vuoden 2019 loppuun mennessä 5,5 miljoonaa euroa (menojen vähennykset ja tulojen lisäykset yhteensä). Ohjelman henkilöstövaikutukset ovat 58,5 henkilötyövuotta (tarkentuneet 57 henkilötyövuoteen). Lisäksi ohjelman teksteissä olevien kehittämistoimenpiteiden avulla on mahdollisuus saavuttaa säästöjä.

BDO Oy:n tarkastaja Matti Rieki laati vastuullisen JHTT-tarkastaja Jorma Kesän toimeksiannosta tilintarkastuksen tueksi ”Talouden tasapainottamisohjelman toteutumisen seuranta ja arviointi 2015” -raportin tavoitteena muodostaa yleiskuva Akaan kaupungin talouden tasapainottamisohjelman toimeenpanon käynnistymisestä vuonna 2015 ja tehdä katsaus asetettujen tasapainottamiskeinojen toteutumisen edellytyksiin tulevina vuosina. Arviointi toteutettiin johtoryhmälle toimitetulla webropol-kyselyllä, haastatteluilla sekä mm. päätösaineistojen tarkastelulla. Haastattelujen ja kyselyn erityisenä painopisteenä oli vuosille 2015-2016 asetetut tavoitteet.

Arvion perusteella ohjelmassa asetettujen tavoitteiden toteutumiseen ei ole havaittavissa normaalia poikkeavia riskejä ja epävarmuustekijöitä. Arvioinnissa syntyneen käsityksen perusteella tasapainottamisohjelman toimenpiteiden valmisteluun ja toteuttamiseen on tartuttu aktiivisesti. Jo tasapainottamisohjelman valmistelussa suunnitelmaan pyrittiin ohjausryhmätyön kautta kirjaamaan realistisia ja toteutettavissa olevia tavoitteita. Kustannusvaikutuksiltaan merkittävimmät yksittäiset epävarmuustekijät liittyvät arvioiden mukana terveydenhuoltopalveluista tehtäviin ratkaisuihin Akaan kunnan sisällä ja valtakunnallisesti sekä erikoissairaanhoidon kustannustason kehitykseen. Kokonaisuuden kannalta keskeinen kysymys on myös päätöksenteon johdonmukaisuus ja säästöavoitteisiin sitoutuminen kaikilla päätöksenteon tasoilla (irtiottojen välttäminen). Onnistumisen edellytyksenä on mm. tasapainottamisohjelman toteutuminen ja hallittu loppuunsaattaminen edellyttää erittäin johdonmukaista poliittista ja operatiivista päätöksentekoa sekä jatkuvaa tilannekuvan arviointia ja seurantaa kokonaisuutena ja toimialoittain. Valtuusto merkitsi raportin tiedoksi 23.3.2016 § 14.

Keväällä 2019 on tehty talouden tasapainottamisohjelman toteutumisen seurantaraportti koskien vuosia 2015-2018 käsiteltäväksi lautakunnissa, kaupunginhallituksessa ja valtuustossa.

YHTEENVETO

Nettomuutokset	Htv*	2015 TOT 2015	Htv 2015	2016	2016 Htv 2016	2017	2017 Htv 2017	2018	2018 Htv 2018	Yht.	Htv, yht.				
Yleiset keinot	-2,00	100 000	183 300	0	318 200	846 400	-2	358 200	872 900	0	358 200	844 700	1	2 747 300	-3
Hallinto	-5,00	29 400	4 000	-0,4483	180 300	186 200	-2,3	197 900	235 300	-1,1	269 400	298 000	-2,5	723 500	-6
Perusturva/ Sosiaalitoimi	-4,00	50 000	871 000	0	408 000	521 900	-11	483 000	341 500	-3	1 093 000	529 700	0	2 264 100	-4
Perusturva/ Vanhus- ja vammaistyö	-15,00	149 000	367 900	0	1 197 000	609 874	-11	1 319 000	818 991	0	1 319 000	612 836	0	2 409 601	-11
Perusturva/ Terveydenhuolto	0,00	31 000	615 700	0	796 000	80 000	0	796 000	175 097	0	796 000	157 864	0	1 028 661	0
Sivistys	-28,50	10 000	0	0	857 000	457 100	-21,18	1 137 000	832 200	0,78	1 242 000	836 400	2,00	2 125 700	-18
Tekninen	-4,00	106 750	11 262	0	406 520	317 617	-2	499 650	505 761	0	633 620	500 608	0	1 335 248	-2
Yhteensä	-58,50	476 350	2 053 162	-0,4483	4 163 020	3 019 091	-39,4843	4 790 750	3 781 749	-2,8157	5 711 220	3 780 108	0,5000	12 634 110	-42,2483

* tarkentunut myöhemmin 57 Htv:n

Yleisten toimenpiteiden osalta suunniteltuja toimenpiteitä on pääsääntöisesti toteutettu. Mm. toimenpiteiden toteuttamiseksi on annettu lisäohjeistusta toimialoille ja henkilöstöön liittyvien toimenpiteiden osalta henkilöstöjaoston päätöksillä on annettu ohjeistusta esimiehille. Seuturekryn palvelu- ja yhteistyösopimus sijaisvälityksestä päättyi 1.7.2016 lukien, mutta käyttöä minimoitiin jo syksystä 2015 lähtien. Palveluprosessien läpikäyntiä ja kehittämistä on tehty mm. vuonna 2016 Tampereen kesäyliopiston vetämänä kehittäen seuraavia prosesseja: potilaiden vastaanotto, kotisairaala ja tuntiperusteinen päivähoitomaksu ja lisäksi esim. sivistystoimessa on keskitetty tilavaraukset yhteen paikkaan hallintosihteerille. Kaupunkikehitystoimessa pilotoitiin Lean 5 Europe Oy -yrityksen kanssa rakennusvalvonnan laskutusprosessin kehittämistä Leanin avulla syksyllä 2017. Sähköistä asiointia on kehitetty mm. ottamalla käyttöön rakennusvalvonnassa sähköinen järjestelmä Lupapiste 1.3.2016 lukien ja varhaiskasvatuksessa hoitoaikaperusteinen laskutus ja siihen liittyvät järjestelmät 1.8.2016 lukien ja terveydenhuollossa Klinik Pro, digitaalinen hoidon tarpeen arviointi- ja asiointijärjestelmä vastaanotoille, neuvoloihin ja fysioterapiaan marraskuussa 2018. Uuden valtuustokauden alkaessa 1.6.2017 kaupunginhallitus siirtyi sähköiseen kokousmateriaaliin ja loppuvuodesta 2018 muut toimielimet lukuun ottamatta vaalitoimielimiä ja vanhus- ja vammaisneuvostoa. Yleiset toimenpiteet ovat pääosin jatkuvaa prosessia. Lähipalvelukriteereitä on määritelty lähinnä hyvinvointikeskussuunnittelun yhteydessä. Yhteistoiminta-aluesopimuksen osalta erityistä selvitystä ei ole tehty, vaan sopimus jatkuu entisellään.

Hallinnon osalta suunnitellut toimenpiteet on pääsääntöisesti toteutettu. Toimisto-, henkilöstö- ja talouspalveluissa on tapahtunut henkilöstövähennyksiä. Henkilöstöjaosto on tehnyt päätöksiä mm. muistamisääntöön liittyen. Työllisyydenhoito keskitettiin perusturvaan hallinnollisesti 1.1.2016 lukien, mutta toimintaa suunniteltiin ja toteutettiin tiiviisti perusturvan kanssa jo vuonna 2015. Asuntoasioiden osalta muutokset konkretisoituivat vuonna 2017 asuntosihteerin siirtyessä kokonaan hallintosihteerin toimeen ja Kiinteistö Oy Aravaniityn ja Kiinteistö Oy Kylmäkosken Säästötalon isännöinnin ja Kiinteistö Oy Aravaniityn asukasvalinnan siirryttyä sivutoimiluvalla Viialan Asunto- tuotanto Oy:n toimitusjohtajan hoidettavaksi 1.4.2017 lukien. Välitystilien hoitamista ei ole lakkautettu neuvotteluista huolimatta. Työterveydenhuollon korvausluokan 2 kustannusten keventäminen toteutui vuonna 2017 ja ainakin kokonaisuutena kustannukset vähenivät vuonna 2018. Työterveyspalvelut tuottaa kilpailutuksen jälkeen Suomen Terveystalo Oy 1.1.2017 lukien.

Kaupunkikehityksen osalta suunnitellut toimenpiteet on pääsääntöisesti toteutettu. Rakennusvalvonnassa ja paikkatietopalveluissa on tapahtunut henkilöstövähennystä ja elinkeinopalveluissa ei ole yritysasiamiehen vakanssia. Kiinteistöverotulojen kasvattamiseksi tähtävää kiinteistörekisterin tietojen oikeellisuuden varmistamistyötä (tavoite 30.4.2016 mennessä) ei käytössä olevin resurssein ole aiemmin voitu toteuttaa. Loppuvuodesta 2018 konsultti laati esiselvityksen, jonka perusteella tuottopotentiaalia on arvioitu. Selvitys jatkuu vuonna 2019 tehtävällä pilottiprojektilla, jolla odotetaan saavutettavan lisäystä verotuottoon sekä selvyys jatkotoimenpiteistä. Veroviranomaisen ohjeistuksen mukaan kiinteistöveron tietojen oikeellisuudesta on vastuussa verovelvollinen itse.

Perusturvan osalta suunnitellut toimenpiteet on pääsääntöisesti toteutettu. Perusturvassa on olennaista kokonaisuuden hallinta ja palvelujen yhteinen suunnittelu ja toteuttaminen, jolloin kustannustehokkuus ja taloudellisuus saadaan toteutettua parhaiten. Perusturvassa palvelut ovat harvoin toi-

sistaan riippumattomia tai vaikutuksiltaan koskisivat vain yhtä toimijaa. Siten talouden tasapainottamisessakin on yksittäisten toimenpiteiden kohdalla pystyttävä arvioimaan vaikutuksia muihin toimijoihin ja minimoitava säästöjä tehdessä kustannusten kasvu muissa yksiköissä. Niinpä yksittäisen tavoitteen toteuttaminen ei voi aina olla päämääränä, vaan tavoitteena on kokonaiskustannusten alenema. Ohjelmaa noudatettaessa on samalla kuitenkin tarkkaan seurattava, miten ohjelman noudattaminen vaikuttaa kokonaiskustannuksiin ja seurattava riskikokonaisuuksia.

Perusturvassa on yleisesti nostettu maksutuottoja ja vuokria kaikissa mahdollisissa palveluissa ja niistä saadut tulot ovat lisääntyneet. Myös ostopalveluja on kautta linjan pyritty vähentämään.

Sosiaalityössä uudelleenorganisointi on toistaiseksi osoittautunut aiempaa johtamismallia kustannustehokkaammaksi ja toimivammaksi ratkaisuksi. Lastensuojelun kustannuksia on saatu vähennettyä vuoden 2014 tasosta. Sijaishuollossa olevien lasten määrä on vähentynyt ja lastensuojelun avo- huollon työtä on tehty ostopalvelujen sijaan entistä enemmän itse.

Asumispalveluissa sijoitusperusteita tarkisteltiin jo vuonna 2015 ja osa sijoituksista päättyi silloin. Kaupungin oman tuetun asumisen ohjaajan myötä voitiin tarjota laajemmin avo- huollon palveluja ja niiden tuella kotona asuminen mahdollistui. Kaivannon sairaalan toiminnan päättymisen myötä sijoitustarpeet asumispalveluihin kuitenkin lisääntyivät jonkin verran. Vaikka osa saatiin sairaalahoidosta onnistuneesti muuttamaan takaisin kotiin, oli osa sijoitettava asumispalveluihin, mikä lisäsi kustannuksia. Vuonna 2018 asumispalveluasiakkaat olivat vuoden 2017 tasolla. Säästöjä tehdään edelleen hoitoketjuissa eli asumispalvelusijoituksia laitoshoidon sijaan. Kokonaisuutena kuitenkin mielenterveyspalvelujen kustannukset ovat vähentyneet selvästi vuoden 2014 tasosta.

Työllisyydenhoidossa aktivointia on lisätty selvästi ja siten vaikutetaan sekä työmarkkinatukime- noihin että kuntouttavasta työtoiminnasta saataviin tuloihin. Vuonna 2015 työmarkkinatukimenot lisääntyivät selvästi, koska lakimuutos lisäsi kunnan maksuvelvollisuutta. Muutos oli kuitenkin odotettua pienempi oman toiminnan ja aktiivoinnin kasvun myötä. Vuonna 2016 - 2018 työmarkki- natukimenot ovat kääntyneet laskuun.

Toimeentulotuen soveltamisohje uusittiin keväällä 2016 ja ohjeessa tiukennettiin toimeentulotuen saamisen kriteerejä. Toimeentulotuessa täydentävästä toimeentulotuesta päättää harvempi etuus- käsittelijä, kun vuoden 2017 alussa perustoimeentulotuen Kelaan siirtymisen myötä vakanssit vä- hentyivät.

Vanhus- ja vammaispalvelujen toimintaan tasapainotusohjelma on vaikuttanut suuresti. Vuonna 2016 vanhustenhuollossa henkilöstömitoitus pienennettiin 0,55:n. Henkilöstömitoituksen tasapai- nottamiseksi tehtiin yksiköiden välisiä sisäisiä henkilöstösiirtoja. Henkilöstövähennykset saatiin pääosin toteutettua. Sijaisia jouduttiin pääasiassa hankkimaan muualta kuin omista yksiköistä johtu- en henkilöstömitoituksen tasosta.

Tehostetuksi palveluasumiseksi muuttui mm. Havulinna 1.2.2016 lukien ja myös Mäntymäestä muuttui lisää paikkoja tehostetuksi palveluasumiseksi vuoden 2016 aikana. Lisäksi valtuusto päätti 22.2.2017 (§ 14), että Mäntymäen tehostetun palveluasumisen palvelut kilpailutetaan ja kilpailutus toteutetaan päätöksen liitteen mukaisilla periaatteilla. Kaupunginhallitus päätti 21.11.2017 (§ 417) valita Akaan kaupungin tehostetun palveluasumisen palveluiden hankinta -tarjouskilpailun voitta- jaksi Esperi Care Oy:n liitteenä olleen hankintapäätöksen mukaisesti. Hankintaan sisältyi tehostetun palveluasumisen palveluiden tuottaminen nykyisille Mäntymäen vanhainkodin asukkaalle, Mänty- mäen vanhainkotirakennuksen osto ja hoitohenkilöstön siirtyminen liikkeenluovutuksena palvelun- tuottajalle. Syyskuussa 2018 kaupungin päätökset tehostetun palveluasumisen palveluiden hankin- nasta (Mäntymäki) saivat lainvoiman, kun korkein hallinto-oikeus hylkäsi asiaan liittyvät valitukset.

Sopimukset Esperri Care Oy:n kanssa oli tarkoitus allekirjoittaa vuoden 2018 loppuun mennessä, mutta kaupungista riippumattomista syistä tämä aikataulu ei kuitenkaan toteutunut.

Viialan päiväkeskus Päivikki lakkautettiin 1.1.2016 lukien. Päiväkeskustoiminnan lopettaminen näkyy kasvavana kotihoidon tarpeena. Omaishoidon ja tehostetun palveluasumisen kriteereitä on tiukennettu. Laitoshoidon ja tehostetun palveluasumisen päätökset on keskitetty moniammatilliseen SAP-työryhmään, johon kuuluu palveluvastaava, sosiaalityöntekijä, geriatri ja kotiutushoitaja. Omaishoidon tuen matalampi taso saattaa olla vaikuttamassa siihen, että esim. kalliimpien asumispalvelujen tarpeet lisääntyvät ja siten kustannukset lisääntyvät kokonaisuutena. Valtuuston 24.10.2018 § 85 hyväksymässä uudessa talouden tasapainotusohjelmassa 2018 - 2023 päädyttiin nostamaan omaishoidon tuen määrärahoja sekä lisäksi jatkamaan kauppapalvelua nykyisenkin sopimuskauden jälkeen.

Vammaispalveluissa toinen sosiaalityöntekijän vakanssi jätettiin täyttämättä 1.3.2016 lukien ja samassa yhteydessä palveluvastaavan tehtäviin sisällytettiin vammaispalvelujen kokonaisvastuuta. Vammaispalveluiden sosiaalityössä asiakastyö on ruuhkautunut. Viialan ryhmäkoti lakkautettiin ja uuden Savolakodin toiminta käynnistyi 1.7.2016 lukien. Viialan toimintakeskuksen siirto omiin tiloihin toteutui toukokuussa 2017 toiminnan siirtyessä entisen Aseman koulun tiloihin.

Tasapainotusohjelma on vaikuttanut vanhus- ja vammaispalveluiden toimintaan ja mm. hoidon laatuun, palveluiden myöntämisen aikaan ja henkilökunnan jaksamiseen. Haasteista huolimatta vanhus- ja vammaispalveluita on voimakkaasti kehitetty ennaltaehkäisevään ja asiakaslähtöiseen suuntaan. Tulevaisuuden kehittämiskohteena ja taloutta tasapainottavina tekijöinä nähdään, että kunta-laisten hyvä matalan kynnyksen neuvonta ja ohjaus on ensiarvoisen tärkeää. Myös ns. etsivää vanhustyötä tulisi olla, jotta riskiryhmässä olevat tunnistettaisiin ja pystyttäisiin ohjaamaan tarvitsemiensa palveluiden piiriin.

Kotihoidon asiakasmäärä on kokonaisuudessaan noussut runsaasti parin viimeisen vuoden aikana ja asiakkaiden toimintakyky laskenut. Päiväkeskuspalvelun puute alkaa näkyä Akaassa lisääntyvänä kotihoidon kysyntänä ja ennenaikaisena palveluasumiseen ajautumisena. Akaan kotihoitoyksikköjen yhdistyminen alkuvuonna 2017 ja Akaan kahden lähihoitajan lisäys vuonna 2018 on merkittävästi edesauttanut tilanteesta selviämistä. Myös vuodelle 2019 sisältyy kotihoidon henkilöstöresurssien vahvistamista. Kotihoidon edelleen kehittäminen on tulevaisuuden keskeinen painopistealue, millä ehkäistään suurempien taloudellisten kustannusten syntyminen.

Terveystieteiden osastolla ostopalvelulääkäritoiminta on saatu loppumaan lukuun ottamatta hammashuoltoa ja osa-aikaista lastenpsykiatria. Erilaisten vapaaehtoisten palkattomien vapaiden johdosta on saatu henkilöstösäästöjä. Sijaisia on ensisijaisesti rekrytoitu omista yksiköistä ja vasta toissijaisesti muualta, mutta myös ulkopuolisia sijaisia joudutaan käyttämään sekä palveluiden että potilasturvallisuuden turvaamiseksi.

Vuodelle 2016 suunniteltu Urjalan vuodeosaston lakkauttaminen ja korvaaminen muilla palveluilla tavoitteena 300.000 euron säästö ei toteutunut. Valtuusto kuitenkin päätti 22.6.2016 (§ 43), että Akaan yhteistoiminta-alueen vuodeosastopalvelut keskitetään Etelä-Pirkanmaan yhteiselle vuodeosastolle Valkeakoskelle ja että rahoitusmallina on kiinteistöyhtiö, josta Valkeakoski omistaa 50 %, Akaa 35 % ja Urjala 15 %. Vuodeosastopalvelujen keskittäminen tapahtunee vuonna 2020. Lisäksi valtuusto päätti 24.8.2016 (§ 55), että hyvinvointikeskuksen toiminnallinen kokonaisuus toteutetaan uudisrakennuksena ja että valtuusto varaa siihen tarvittavan määrärahan talousarvioon. Uusi hyvinvointikeskus toteutunee vuonna 2020/2021.

Vuonna 2015 erikoissairaanhoidon kustannukset vähentyivät, mutta vuonna 2016 tasapainotusohjelman toteuttamisessa epäonnistuttiin erityisesti erikoissairaanhoidossa kustannusten lisääntyessä hallitsemattomasti. Vuoden 2017 aikana erikoissairaanhoidon kustannukset ovat kuitenkin kääntyneet hieman laskuun edelliseen vuoteen verrattuna. Vuoden 2018 erikoissairaanhoidon kustannukset olivat hieman edellisvuotta pienemmät.

Sivistyksen osalta suunnitellut toimenpiteet on pääsääntöisesti toteutettu. Kasvatus- ja opetuspalveluissa koulutuksen henkilöstövähennyksiä toteutui 1.8.2016 lukien mm. ala- ja yläkoulujen perusrühmäkokojen nostamisen myötä. Ryhmäkokojen tavoitteelliseksi jakoperustaksi asetettiin vuosiluokilla 1 - 2 enintään 25 oppilasta ja vuosiluokilla 3 - 9 enintään 32 oppilasta. Pienten kouluyksiköiden ryhmäkoot pysyivät myös vuonna 2018 kohtuullisina, kun vertailua tehtiin suurimpiin Akaan kouluyksiköihin. Sontulan koulun (0-5 lk) luokkakoon keskiarvo oli 2018 syksyllä 16 oppilasta ja Toijalan yhteiskoulun (6-9 lk) keskiarvo oli 24,94 oppilasta. Muut koulut olivat tältä väliltä. Akaan lukion ryhmäkoon keskiarvo 29,67. Poikkeuksena näistä oli Toijalan yhteiskouluun sijoitettu pienluokka, minne sijoitetaan oppilaita erityisin perustein koko Akaan alueelta. Joustavan perusopetuksen (JOPO) toiminta aloitettiin valtuuston päätöksellä uudelleen syksyllä 2018. JOPO-luokan oppilasmäärä oli suurimmillaan vain 10 henkilöä ja opetuksesta vastasivat opettaja sekä koulunkäynninohjaaja. Tuntikehys laskettiin minimiin 1.8.2016 lukien. Lukion rehtorin virka päätettiin edelleen säilyttää talousarvion 2017 yhteydessä muuttuneiden olosuhteiden johdosta. Henkilöstövähennysten osalta on erityisen tärkeää jatkossa seurata tavoitteeseen pääsemistä ja tilanteen pysyvyyttä seuraavallakin lukukaudella. Sivistystoimissa tulevilla kouluverkkopäätöksillä on suuri merkitys talouden tulevan tasapainottamisen kannalta. Erityisopetuksen malli tuodaan tässä päätöksenteossa myös uuteen tarkasteluun.

Varhaiskasvatuksen henkilöstövähennykset toteutuivat. Perhepäivähoitajien uusi paikallinen sopimus tuli voimaan 1.2.2017 lukien, mutta palkkausjärjestelmän muutoksen johdosta asialla ei ollut kustannusvaikutusta. Hoitoaikaperusteiseen asiakasmaksujärjestelmään siirryttiin kokonaisuudessaan 1.8.2016 lukien. Uusi ostopalvelupäiväkoti Onni aloitti toimintansa 1.8.2017 ja samalla päättyi Pirtinkulman päiväkodin vuokrasopimus. Ostopalvelusopimus päiväkoti Toivon osalta jatkui kilpailutuksen jälkeen 1.8.2018 lukien. Sahurin vuorohoitoyksikössä ei ole tarjottu yöhoitoa kuin yksittäisiä kertoja. Uusi varhaiskasvatustaloukslaki muutti tilannetta 1.9.2018 lukien ja yöhoitoa on tarjottava.

Vapaa-aikapalveluissa kirjasto-, kulttuuri- ja museopalveluiden henkilöstövähennykset toteutuivat suunnitellusti. Vuonna 2018 perustettiin kuitenkin määräaikaista ja osa-aikaista uusi kulttuuri-koordinaattorin vakanssi ajalle 1.9.2018 -31.7.2019, joka täytettiin sisäisin henkilöstöjärjestelyin (2 pv/vko). Monitoimihalli hoidettiin omana työnä helmi-heinäkuu 2016 ja kilpailutuksen voittajat 1.8.2016 lukien sopimuksella 3+1 vuotta.

Teknisen toimen osalta suunnitellut toimenpiteet on pääsääntöisesti toteutettu. Vuonna 2016 yhdyskuntatekniikan päällikön toimi lakkautettiin ja kunnossapitotyöntekijän toimi jätettiin täyttämättä. Lokakuussa 2016 henkilöstöjaosto myönsi täyttöluvan ruoka- ja siivouspalvelupäällikön virkaan 1.8.2017 lukien ja lisäksi ao. viranhaltijan työpanosta myytiin 40 % Urjalan kunnalle 31.3.2017 asti. Toijalan paloaseman korjaamon vuokrasopimus päättyi 1.9.2016 lukien. Ao. toiminto siirtyi Viialan taajamaan kaupungin omiin korjaamotiloihin. Varastointijärjestelmä otettiin käyttöön 1.11.2015 lukien. Uusittujen tekniikoiden avulla saadaan säästöä kiinteistöjen energiamenoissa. Tarpeettomia kiinteistöjä on saatu myytyä. Vuoden 2018 alussa toteutui ns. Silpolan omakotitalon myynti, jonka myyntipäätös oli tehty loppuvuodesta 2017 ja lisäksi vuoden aikana myytiin ns. Vyhtelän kiinteistö.

Yhteenvedon voidaan todeta, että lähtökohtaisesti on toimittu talouden tasapainottamisohjelman suuntaisesti. Kokonaisuuden kannalta keskeinen kysymys talouden tasapainottamisen onnistumisessa on edelleen päätöksenteon johdonmukaisuus ja säästötavoitteisiin sitoutuminen kaikilla päätök-

senteon tasoilla, valmistelijoiden sitoutuminen asetettuihin tavoitteisiin sekä jatkuva tilannekuvan arviointi ja seuranta kokonaisuutena ja toimialoittain. Huomioitavaa on, että talouden tasapainoa edesauttavia muutoksia tehdään jatkuvasti myös ohjelman ulkopuolella. Vanhuspalveluissa mm. kotihoitoyksiköt ovat yhdistyneet Akaan osalta Puskuritielle helmikuussa 2017 ja teknisessä toimessa mm. irtainta omaisuutta on myyty ja kasvatettu metsänhakkuiden myyntituloja. Vuonna 2018 laadittiin myös uusi talouden tasapainottamisohjelma 2018 - 2023, joka hyväksyttiin valtuustossa 24.10.2018 § 84.

Talouden tasapainottamisohjelma 2018

Valtuusto hyväksyi uuden talouden tasapainottamisohjelma 24.10.2018 § 85. Ohjelman mukaan ajalla 2018-2023 tulojen lisäys on 1,62 miljoonaa euroa ja menojen vähennys 11,97 miljoonaa euroa eli nettovaikutukseltaan 13,6 miljoonaa euroa. Lisäksi ohjelman teksteissä olevien muiden toimenpiteiden ja lisäselvitettävien asioiden avulla on mahdollisuus saavuttaa säästöjä.

Mm. ao. ohjelmaan sisältyvään Havulinnan vuokrasopimuksen ja toiminnan tarkasteluun liittyen kaupunginhallitus päätti 6.11.2018 § 310 hyväksyä liitteenä olleen vuokrasopimuksen lisälehdessä vanhainkoti Havulinnan vuokrasopimukseen 4.1.2012. Vuokrasopimuksen lisälehdessä mm. vuokranantaja ei toteuta 1.3.2019 vuokrasopimuksen mahdollistamaa vuokrankorotusta, vaan vuokrasopimuksen vuokraa alennetaan kyseisestä hetkestä 1,30 euroa/m²/kk. Lisäksi Havulinnan IT-infran vuokra laskee 2.300 eurosta 1.150 euroon kuukaudessa. Kyseisten vuokranalennusten yhteisvaikutus vuonna 2019 (10 kk) on 36.889,00 euroa ja vuodesta 2020 alkaen 44.266,80 euroa vuodessa. Kerhotoiminta (Senioritupa) jatkuu vuokrasopimuksen voimassa ollessa.

1.6 ARVIO TODENNÄKÖISESTÄ TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Akaan kaupungin vuoden 2018 tilinpäätös muodostui 243.200 euroa ennakoitua heikommaksi ollen 2.321.700 euroa alijäämäinen. Vuoden 2018 tilinpäätöksen jälkeen taseen yli-/alijäämätilillä on alijäämää yhteensä 8.885.800 euroa.

Akaan kaupungin vuoden 2019 talousarvio on lähtökohdaltaan 42.400 euroa alijäämäinen ja koko taloussuunnitelmakausi 2019-2021 on 8.487.800 euroa ylijäämäinen. Talousarviovuodelle 2019 sisältyy tuloveroprosentin korotus 0,50-prosenttiyksiköllä 22,25 prosenttiin. Lähtökohtaisesti talousarvioon 2019 ja taloussuunnitelmaan 2019-2021 on sisällytetty valtuuston 28.8.2013 § 64, 17.6.2015 § 41 ja 24.10.2018 § 85 hyväksymien talouden tasapainottamisohjelmien mukaiset toimenpiteet. Lisäksi valtuuston päätöksessä 19.12.2018 § 103 koskien Akaan kaupungin talousarviota 2019 ja taloussuunnitelmaa 2019-2021 on todettu erikseen seuraavaa: huomioiden kuntalain määräjän Akaan kaupungin vuoden 2015 tilinpäätökseen kertyneen alijäämän, 8.186.202,61 euroa, kattamisesta vuoden 2020 tilinpäätöksessä, velvoittaa koko kaupungin henkilöstön ja kaikkien luottamustoimielimien jäsenet sitoutumaan talouden tasapainottamisohjelmiin sisältyvien asioiden aktiiviseen toteuttamiseen sisältäen myös muut toimenpiteet ja lisäselvitettävät asiat, joista voi muodostua merkittäviäkin euromääräisiä vaikutuksia, mutta joita ei ole ollut mahdollista vielä huomioida taloussuunnitelmaan. Tasapainottamistoimenpiteiden toteuttamisessa onnistuminen on ratkaisevaa kaupungin tulevaisuudelle.

Vuoden 2019 talousarviossa on oletettu Mäntymäen vanhainkodin toiminnan siirtyneen Espero Care Oy:lle. Sopimukset Espero Care Oy:n kanssa oli tarkoitus allekirjoittaa vuoden 2018 loppuun mennessä, mutta kaupungista riippumattomista syistä tämä aikataulu ei kuitenkaan toteutunut.

Vuoden 2019 aikana tehtäneiden Akaan kaupungin toimintaan ja talouteen liittyviä merkittäviä ratkaisuja mm. pitkän tähtäimen ratkaisuja kouluverkko- ja erityisesti tilakysymyksiin liittyen.

1.7 KAUPUNGIN HENKILÖSTÖ

Henkilöstön määrä

Akaassa jatkettiin vuonna 2018 talouden tasapainottamisohjelman toteuttamista. Tasapainottamisohjelmaan sisältyi monia palvelurakenteisiin ja palveluiden organisointiin liittyviä muutoksia, jotka vaikuttavat olennaisesti henkilöstömääriin ja menoihin. Henkilötyövuosien tarkentuneesta säästöta-voitteesta 57 htv, toteutui kertomusvuonna 56,55 vakinaista vakanssia. Euromääräinen säästö henkilöstökuluissa oli 4.456.200,00 euroa.

Talouden tasapainottaminen edellytti, että vuoden 2018 toiminta on painottunut vahvasti toiminnan kehittämiseen ja muuttamiseen sekä uusien toimintatapojen ja johtamismallien- ja käytäntöjen omaksumiseen.

Kertomusvuoden päättyessä Akaan kaupungin henkilöstön kokonaismäärä oli 1.021 (31.12.2017 1.046), henkilötyövuosina 987 (1.034). Vakinaisessa palvelussuhteessa oli 799 henkilöä (834). Suorassa vertailussa kaupungin henkilöstön kokonaismäärä vähentyi 25 henkilöllä. Edellisvuonna vähennys oli 4 henkilöä. Vakinaisen henkilöstön määrä väheni edelliseen vuoteen verrattuna 35 henkilöllä (7). Määräaikaisen henkilöstön osuus henkilöstöstä oli 20 % (18,54 %). Osa-aikaisia koko henkilöstöstä oli 12 prosenttia.

Henkilöstön määrän ja henkilötyövuosien kehitys vuosina 2015-2018

Henkilöstön määrä	2015	2016	2017	2018
Vakinaiset	871	841	834	799
Määräaikaiset	212	192	194	206
Tukityöllistetyt ja oppisopi- mus	10	17	18	16
YHTEENSÄ	1.093	1.050	1.046	1021
HTV	1.086	1.074	1.034	986,8

Henkilöstön rakenne

Kaupungin koko henkilöstöstä naisia on noin 87,7 prosenttia (88,1 %). Kertomusvuonna sukupuolijakaumassa ei tapahtunut olennaisia muutoksia.

Vakituisen henkilöstön keski-ikä oli kertomusvuoden päättyessä 48,1 vuotta (47,8). Koko henkilöstö on keski-ikältään noin 1,9 vuotta nuorempaa. Naisten ja miesten keski-ikässä ei ole olennaista eroa.

Eläköityminen

Kertomusvuonna kaupungin palveluksesta jäi eläkkeelle 36 henkilöä, joista vanhuuseläkkeelle jäävien määrä oli 22 henkilöä. Akaan kaupungin eläköityminen vastaa kunta-alan keskimääräisiä eläköitymisiä.

Työvoimakustannukset

Työvoimakustannusten kehitys vuosina 2015-2018

	v. 2015	v. 2016	v. 2017	v. 2018
Palkat sivukuluineen (1.000 euroina)	47.398	46,979	45,492	44,088
Osuus toimintakuluista (%:na)	42,94	43,1	42,79	40
Muutos henkilöstökuluissa	-2,41	-0,89	-3,17	-3

Sairauspoissaolot

Kertomusvuonna sairauspoissaolopäiviä henkilötyövuotta kohden oli keskimäärin 24,04 kalenteripäivää, työpäiviksi muutettuna noin 18 päivää. Niiden määrä on vuoteen 2018 verrattuna lisääntynyt kahdella päivällä. Lyhyiden sairauspoissaolojen määrä (sairauspoissaolot omalla ilmoituksella esimiehen luvalla) puolestaan ovat lisääntyneet 0,2 %:lla edellisestä vuodesta.

Sairauspoissaolojen kehitys vuosina 2015-2018

	v. 2015	v. 2016	v. 2017	v. 2018
Sairauspoissaolopäiviä (kalenteripäivinä) yhteensä	24.195	24.392	23.473	25.673
Sairauspoissaoloja/henkilötyövuosi (kalenteripäivinä) yhteensä	22,28	22,70	22,01	24,04

Sairauspoissaoloihin pyritään vaikuttamaan puuttumisen ja varhaisen tuen mallin käyttöä tehostamalla. Yhteistyössä työterveyshuollon, esimiesten, henkilöstöpalveluiden ja työsuojelun edustajien kanssa selvitetään, miten työssä selviytymistä voidaan tukea pitkien poissaolojen jälkeen, onko työoloilla yhteyttä sairastavuuteen ja miten kaupunki työnantajana voi osaltaan tukea ja kannustaa henkilöstöä omaehtoiseen terveydestä ja kunnosta huolehtimiseen.

Henkilöstön kehittäminen

Koulutuspäiviä henkilöstöä kohden oli keskimäärin 4 päivää (3,8). Koulutuspäivien määrässä ei ole tapahtunut oleellisia muutoksia edelliseen vuoteen verrattuna.

Koulutuspäivien määrän kehitys vuosina 2015-2018

	v. 2015	v. 2016	v. 2017	v. 2018
Ammatillisen henkilöstökoulutuksen koulutuspäiviä/henkilö	3,9	4	3,8	4

1.8 ARVIO MERKITTÄVIMMISTÄ RISKEISTÄ JA EPÄVARMUUSTEKIJÖISTÄ SEKÄ MUISTA TOIMINNAN KEHITTÄMISEEN VAIKUTTAVISTA SEIKOISTA

Akaan kaupungin valtuuston 31.5.2017 § 53 hyväksymän hallintosäännön 11 luku sisältää sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat pykälät. Akaan kaupungin sisäisen valvonnan ohje hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 2.3.2010 § 48. Ohjeessa huomioidaan yhtenä osana myös riskienhallinnan järjestäminen. Riskienhallinta on tietoista, suunniteltua ja jatkuvaa työtä kaupungin toimintoja uhkaavien riskien tunnistamiseksi ja hallitsemiseksi.

Strategiset riskit

Valtuusto hyväksyi 30.5.2018 (§ 50) kaupungille uuden seuraavanlaisen strategian VIKSU AKAA:

Akaa on aktiivinen hyvien yhteyksien kaupunki Suomen kasvukolmiossa.

Slogan: Kasvun keskiössä

Arvot: Turvallisuus – Aktiivinen avoimuus ja vuorovaikutus – Yhteisöllisyys – Asukaskeskeisyys – Kestävä kehitys

Strategiset painopisteet ja päämäärät:

AKAA ON VIREÄ

1. Akaa on elinvoimakunta
2. Akaa on tapahtumarikas kunta

AKAA ON INNOVATIIVINEN

3. Akaassa asioidaan sähköisesti
4. Akaan kirjastot ovat informaatiokeskuksia

AKAA ON KAUNIS

5. Akaa on viihtyisä ja tunnettu kaupunki
6. Akaalaisten hyvinvointi lisääntyy

AKAA ON SAAVUTETTAVA

7. Akaassa palvelut ovat asiakaslähtöisiä ja niiden tuotanto monimuotoista
8. Akaa edistää sujuvampaa liikkumista

AKAA ON UUDISTUVA

9. Akaan henkilöstö viihtyy työssään
10. Akaa on hyvä kumppani.

Uusi strategia kertoo suunnat, joilla Akaa katsoo tulevaisuuteen ja antaa viestin, että Akaa on hyvä paikka asua ja elää myös tulevaisuudessa. Strategiaan ei ole kirjattu esimerkiksi jo lainsäädännön suoraan velvoittamia asioita tai konkreettisia yksittäisten asioiden toimenpiteitä. Ne ilmenevät strategian jälkeen valmisteltuihin toimenpideohjelmiin.

Kaupunkistrategiaa toteutetaan toimenpideohjelmien avulla, jotka omistajapolitiikkaa lukuun ottamatta hyväksyttiin valtuustossa 19.12.2018 (§ 102). Ohjelmia on viisi:

- Omistajapolitiikkaohjelma, jossa määritellään kunnan pääoman ja omaisuserien omistamiseen, hankintaan ja käyttöön liittyvän päätöksenteon puitteet. Linjausten tavoitteena on turvata päätöksenteon systemaattisuus, pitkäjänteisyys ja sen ansiosta pääomien käytön tehokkuus.
- Hyvinvointiohjelma, joka toteuttaa kaupunkistrategiaa kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen näkökulmasta. Hyvinvointiohjelma perustuu hyvinvointikertomukseen sekä Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan ja Suunnitelmaan ikääntyneen väestön tukemiseksi 2017–2019.
- Elinvoima- ja kaupunkiympäristöohjelma, jonka keskeiset teemat ovat elinkeinojen kehittäminen, alueiden kehittäminen ja palvelujen kehittäminen. Elinvoima- ja kaupunkiympäristöohjelma on keskeinen kaupungin elinvoiman ja kehittymisen varmistamisessa.

- Henkilöstöohjelma, jonka päätavoite on varmistaa henkilöstön viihtyminen työssään, lisätä työhyvinvointia ja parantaa työnantajakuva. Henkilöstöohjelman avulla edistetään yhdenvertaista ja avointa johtamiskulttuuria.
- Sivistysohjelma, jonka avulla varmistetaan lapsille ja nuorille laadukas kasvun- ja opinpolku sekä edistetään kaikenikäisten kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia.

Kaupunkistrategiasta ja toimenpideohjelmista johdetaan talousarvion ja suunnitelmakauden sitovat tavoitteet, joita seurataan vuosittain talousraportoinnin ja henkilöstökertomuksen yhteydessä.

Strategian linjausten mukaan Akaan henkilöstö viihtyy työssään. Henkilöstöön liittyvät kriittiset menestystekijät ovat

- henkilöstön määrä ja osaaminen on palvelutarvetta vastaava
- esimiestyötä ja päivittäistä johtamista kehitetään niin, että esimies osaa johtaa ja ”valmentaa” niin alaisiaan kuin itseäänkin
- työhyvinvointi lisääntyy
- palkkausjärjestelmään sisällytetään hyvistä työsuorituksista ja tuloksista palkitseminen.

Valtuuston 28.8.2013 § 64, 17.6.2015 § 41 ja 24.10.2018 § 85 hyväksymät talouden tasapainottamisohjelmat ohjaavat sekä strategisella tasolla että yksittäisten toimenpiteiden kautta kiinnittämään erityistä huomiota kustannustehokkuuteen. Strategian jalkauttaminen ja käytäntöön vieminen vaatii esimiehiltä aktiivista työpanosta.

Merkittävä kunnallistaloudellinen riski liittyy Suomen elinkeinoelämän kehitykseen jatkossa. Elinkeinoelämän tilanteen vaikutukset työllisyyteen, verotuloihin ja sosiaalimenoihin koskettavat kuntaa. Merkittävä riski kohdistuu myös siihen, kykenevätkö maan hallitus ja eduskunta vähentämään kuntien tehtäviä luvattulla tavalla.

Merkittäviä investointipäätöksiä on jouduttu tekemään tietämättä ns. sote- ja maakuntauudistuksesta mitään varmaa.

Kiinteistöjen kunto, erityisesti sisäilmaongelmat sekä mahdollisesti tarvittavien väistötilojen puute on merkittävä toimintaan liittyvä riski. Kaupungilla on myös riski olla huolehtimatta (olla investoimatta) toimitilojensa kunnosta ja käytettävyydestä palveluihin. Tässä tapauksessa riskinä on mm. palveluiden mahdollinen siirtyminen etäämmälle kuntalaisista.

Taloudelliset riskit

Vuoden 2018 lopussa kaupungin taseeseen kertynyt alijäämä on 8,9 miljoonaa euroa. Huomioitavaa on, että Akaan kaupungin vuoden 2015 tilinpäätökseen kertynyt alijäämä, 8,2 miljoonaa euroa, tulee olla katettuna vuoden 2020 tilinpäätöksessä. Talouden tasapainottamisohjelmien mukaisten toimenpiteiden toteuttamisessa onnistuminen onkin keskeistä. Vuoden aikana taloudellisia riskejä arvioidaan ja ehkäistään seuraamalla talouden toteumaa säännöllisesti ja puuttamalla negatiivisiin poikkeamiin.

Merkittävänä taloudellisena, alijäämään vaikuttavana riskinä on mahdolliset isot rakennusten tasearvojen alaskirjaukset, joiden toteutuminen riippuu tulevista tilapäätöksistä. Kaupungilla on myös eri oikeusasteissa vireillä muutostenhakuihin liittyviä asioita, joista voi tulla taloudellisia seurauksia.

Kaupungin poistotasoa on lähitulevaisuudessa nousemassa lähes 6,0 miljoonaan euroon vuodessa. Poistotasoon on vaikuttanut merkittävästi vuoden 2013 alusta voimassa ollut poistosuunnitelma, jonka mukaan hallinto- ja laitosrakennusten poisto-aika on 20 vuotta. Vanhan rakennuskannan lisäksi viime vuosille on ajoittunut isoja rakennushankkeita ja myös voimassa oleva taloussuunni-

telma sisältää rakennusinvestointeja mm. Kylmäkosken uusi koulu ja Akaan uusi hyvinvointikeskus.

Vuoden 2018 lopussa kaupungin lainakanta on 54,1 miljoonaa euroa eli noin 3.257 euroa/ asukas. Manner-Suomen kuntien lainakanta on 3.052 euroa/ asukas, joten kaupungin lainakanta on 205 euroa/ asukas enemmän. Vuoden 2019 talousarvion mukaan kaupungin lainakanta kasvaa.

Vuoden 2018 lopussa kaupungin lainakannasta on kiinteäkorkoisia lainoja noin 63 prosenttia ja vaihtuvakorkoisia lainoja noin 37 prosenttia. Vuoden 2018 lopussa kaupungilla oli kuntatodistusohjelman mukaista, korkotasoltaan erittäin alhaista, lyhytaikaista luottoa 10 miljoonaa euroa. Uusimmat pitkäaikaiset lainat on otettu vaihtuvakorkoisina. Korkosuojauksilla on nostettu lainasalkun suojausastetta.

Kaupungilla on maksuvalmiusriskin hallintatoimenpiteinä 2,0 miljoonan euron luottolimiitti konsernitilissä ja 20 miljoonan euron kuntatodistusohjelma.

Akaan kaupungilla on omavelkaisia takauksia samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta yhteensä 1.213.707,81 euroa 31.12.2018 tilanteessa: Viialan Asuntotuotanto Oy 843.134,59 euroa euroa, Kiinteistö Oy Toijalan Moottoritienliittymä 370.573,22 euroa ja Kiinteistö Oy Aravaniitty 0 euroa. Viialan Asuntotuotanto Oy:n toimintaan vaikuttaa olennaisesti vuokra-asuntojen käyttöaste.

Kaupungilla ei ole tällä hetkellä lunastussopimuksia teollisuushalleja koskien. Vuonna 2014 Puskuritie 6:n halli siirtyi lunastussopimuksen purkamisen johdosta kaupungin omistamaksi ja hallinnoimaksi rakennukseksi ja on tällä hetkellä pääosin vuokrattuna SSAB Oy:lle. Alkuvuonna 2015 valmistui Elematic Oy:lle sopimuksen mukaisesti rakennettu ja pitkäaikaisesti, 15 vuodeksi, vuokrattu teollisuushalli. Elematic Oy:n ns. vanhan hallin vuokrasopimusta jatkettiin viidellä vuodella 1.1.2017 lukien.

Toiminnalliset riskit

Akaan kaupunki on oman kaupungin perustoiminnan lisäksi vastuussa isäntäkuntamallilla tuotettavien palvelujen järjestämisestä. Urjalan kunnalle järjestetään perusterveydenhuollon ja eräät vammaishuollon palvelut (vammapalvelulain mukaiset palvelut ja kehitysvammapalvelun avopalvelut) sekä erikoissairaanhoidon tilaamiseen liittyvät lääketieteelliset asiantuntijapalvelut, vanhustenhuollon palvelut ja perhekeskuksen palvelut. Tämä lisää osaltaan haasteita vastata palvelutarpeiden kasvuun ja muutoksiin, henkilöstön saatavuus- ja osaamiskysymyksiin sekä talouden asettamiin vaatimuksiin. Toisaalta samalla tämä antaa osaltaan mahdollisuuksia toiminnan tuloksellisuuden ja tuottavuuden parantamiseen.

Henkilöstöriskit liittyvät koko palvelussuhteen elinkaareen:

- rekrytointiin eli miten hoidetaan: työhön ottaminen, työhön perehdytys, työhön opastaminen, koulutus, työssä eteneminen, urakierto, erityisosaaminen, avainhenkilöt, palvelussuhteen päätyminen
- palvelussuhteeseen liittyen: onko olemassa ohjeet ja toimintaperiaatteet turvallisuus- ja tietoturvallisuusasioista, onko vastuut määritetty ja tiedostettu, onko ohjeet liike- ja ammattisalaisuuksista ja tietoineiston luokittelusta, sijaisuusjärjestelyistä ja avainhenkilöistä, tilapäistyövoiman käytöstä
- työyhteisön toimintaan
- osaamiseen ja avainhenkilöihin
- turvalliseen työpaikkaan
- matkustamiseen
- työkyvyn ylläpitoon ja työhyvinvointiin
- rikollisuuden ja vahingontekojen ehkäisyyn
- palvelussuhteen päättymiseen.

Henkilöstöä koskien noudatetaan voimassa olevaa lainsäädäntöä, virka- ja työehtosopimuksia, kaupungin hallintosääntöä ja muita henkilöstöasioita koskevia määräyksiä, ohjeita ja päätöksiä.

Henkilöstöpalvelut-yksikössä koordinoidaan työnantaja- ja henkilöstöpolitiikkaa, kaupungin henkilöstövoimavarojen hallintaa, osaamisen kehittämistä ja työhyvinvointia sekä johdetaan virka- ja työehtosopimusten tulkinta-, sopimus- ja neuvottelutoimintaa. Kaupunginjohtajalla ja henkilöstöjohtajalla on erityinen valvontavastuu henkilöstötyön osalta. Toimialojen operatiivinen johto vastaa prosessien toimivuudesta, kehittämisestä, ohjeistamisesta ja seurannasta. Kaikki henkilöstöhallintoa koskevat ohjeistukset löytyvät kaupungin intranetista.

Henkilöstön rakenne ja määrä mitoitetaan vastaamaan asetettuja tavoitteita. Tehtävät muuttuvat palvelutarpeen muuttuessa - työnantajälähtöisesti organisaatiomuutosten ja työjärjestelyjen takia sekä työntekijälähtöisesti työuralla uusiin tai vapautuviin työtehtäviin siirtymisten vuoksi. Jatkossa erittäin tärkeä kysymys on, miten kaupunki onnistuu vastaamaan palveluiden tuottamisen ja monipuolistumisen haasteisiin pitäen samalla huolta siitä, että henkilöstömäärä on asetettujen tavoitteiden mukainen.

Kaupungin heikentyneeseen taloustilanteeseen perustuen täytyy henkilöstösäästöjen aikaansaamiseksi toteuttaa erilaisia rakenteellisia ratkaisuja. Toimintatavat vaativat monipuolista kehittämistä ja tehostamista, jotta henkilöstömäärä on hallittua. Henkilöstöressurit tulee kohdentaa oikein, mikä edellyttää joustavampia toimintatapoja, henkilöstön osaamisen monipuolisuutta ja laaja-alaisuutta ja sen hyödyntämistä, tehtäväkuvamuutoksia ja uudelleen organisoimista sekä henkilöstön mahdollisuutta ja halua siirtyä tarpeen mukaan yksiköstä toiseen. Hyvä suunnittelu vähentää henkilöstövähennyksriskkejä oleellisesti. Lisäksi kaupungin organisaatiossa on edelleen aktiivisesti valmistauduttu sote- ja maakuntauudistukseen ja sen vaikutuksiin koko organisaatiossa. Muutos on sisältänyt riskin henkilöstön riittävydestä ja sitoutumisesta kaupungin työsuhteisiin sote-uudistukseen saakka.

Tietosuojalainsäädäntöä sovelletaan täysin kaikissa organisaatioissa Euroopassa. Lisäksi tietosuojalaki (1050/2019) tuli Suomessa voimaan 1.1.2019. Lailla täsmennetään ja täydennetään toukokuussa 2018 sovellettavaksi tulleen yleisen tietosuoja-asetuksen ((EU) 2016/679) sääntelyä. Samalla kumottiin vanha henkilötietodirektiiviin perustuva henkilötietolaki. Samanaikaisesti tietosuojalain kanssa astui voimaan laki henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa (1054/2018), jota sovelletaan toimivaltaisten viranomaisten käsitellessä henkilötietoja rikosasiassa.

Kaupunginhallitus hyväksyi 15.11.2011 § 330 tietoturvastrategian, käyttäjän tietoturvaohjeen tietoturvaperiaatteineen. Kaupunginhallitus hyväksyi 27.3.2012 § 102 tietoturvapoikkeamiin reagoimisen toimintatavan ja sen organisaation osalta päivitetyn tietoturvastrategian liitteen 1 tietoturvapoikkeamiin reagoiminen 16.12.2014 § 317. Akaassa tietosuoja-asetuksen sekä tietosuojalain soveltamista valvoo tietoturvatyöryhmä. Jokaiselta toimialalta on edustus tässä ryhmässä. Kaikille toimialoille on nimetty oma tietosuojavastaava. Tietosuojavastaava perehtyy tietosuoja-asetukseen ja -lakiin, sen lisäksi hän ymmärtää toimialan toimintaa säätelevää lainsäädäntöä. Tämä ryhmä käsittelee tietoturva- sekä tietosuojapoikkeamat. Ryhmä vastaa kaupungin eri yksikköjen tietoturvallisuuden ohjeistamisesta, yleisten tietoturvavaatimusten määrittämisestä sekä valvonnasta.

Vahinkoriskit

Vuoden 2015 loppuvaiheessa Novum Oy kilpailutti Akaan kaupungin vakuutusturvan ja kilpailutuksen perusteella uusina vakuutusyhtiöinä vuonna 2016 aloittivat LähiTapiola keskinäinen vakuutusyhtiö ja Protector Forsikring ASA (Protector Vakuutus) LähiTapiola hoitaa lakisääteisen tapaturmavakuuttamisen, vapaaehtoiset henkilövakuutukset ja virkamatkavakuutukset. Protector Forsikring puolestaan hoitaa omaisuusvakuutukset ja ajoneuvovakuutukset. LähiTapiolan kanssa asiointi tapahtuu sähköisesti. Vuoden 2016 alussa järjestettiin esimiehille infotilaisuus lakisääteisestä tapa-

turvavakuutuksesta sekä sivistystoimen henkilövakuutuksista. Vakuutuksista on tarkemmin ohjeistettu kaupungin intrassa (Tapaturman sattuessa).

Vuonna 2017 tehdyllä kaupunginhallituksen päätöksellä laajennettiin vastuuvakuutusturvaa vuodelle 2018 laajemmalla kansainvälisellä Howden-vastuuvakuutuksella. Laaja hallinnon vastuuvakuutus kattaa julkisyhteisön johdon, viranhaltijoiden johtoasemassaan tekemien virheiden johdosta aiheutuneet vahingot ja niiden puolustuskustannukset. Howden-vastuuvakuutus uusittiin vuonna 2018 niin että vakuutus on voimassa myös toimintavuonna 2019. Vuonna 2019 umpeutuu Meklarisopimus nykyisen meklarin Novumin kanssa.

Vuonna 2018 toiminnan vastuuvakuutusta on laajennettu niin että kaupungin vakuutusehtoihin on kirjattu erityisehto kaupungin vapaaehtoistyöntekijöistä: Toiminnan vastuuvakuutus korvaa vakuutetussa toiminnassa vapaaehtoistyöntekijöiden aiheuttaman vahingon toiminnan vastuuvakuutusehdon mukaisesti silloin kun henkilö- tai esinevahinko vahinko on aiheutettu vakuutuksenottajan lukuun tehtävässä työssä. Omavastuu on 2.000 euroa.

Vakuutusten ajan- ja tarkoituksenmukaisuutta seurataan ja ylläpidetään jatkuvasti. Vakuutusmeklarin ja valittujen vakuutusyhtiöiden kanssa käydään vuosittain läpi vahinkotilastot. Tilastoja vahingoista/ tapaturmista käytetään mm. arvioitaessa omavastuita sekä materiaalina työsuojelu- ja vahinkoriskejä koskevissa koulutuksissa. Jokaisesta tapaturmasta/vahingosta tehdään ilmoitus vakuutusyhtiölle riippumatta vahingon suuruudesta. Tällä varmistetaan tilastotiedon saatavuus.

Potilasvahinkoriskit ovat terveydenhuollossa pysyviä riskejä, joita yritetään pitää vähäisinä ammatitaitoisella henkilöstöllä ja hyvällä perehdytyksellä.

Työturvallisuuden osalta vaarojen arviointityö on suoritettu ja dokumentoitu. Lisäksi henkilöstölle on järjestetty tarpeellista ajankohtaisiin teemoihin liittyvää koulutusta.

1.9 YMPÄRISTÖTEKIJÄT

Rakennuskiinteistöt

Vuonna 2018 ei kaupungin taseeseen valmistunut uusia rakennuskiinteistöjä, eikä myöskään merkittäviä olevien rakennusten muutos-/perusparannustöitä. Kylmäkosken uuden koulun rakennustyöt aloitettiin.

Vesihuoltotoiminta

Vesihuollosta Akaassa vastaa Hämeenlinnan Seudun Vesi Oy sekä Asemanseudun ja Sotkian-Kuorisjärven alueilla vesiosuuskunnat

Verkostoyksikkö

Akaan alueella vesihuoltoverkoston operatiivista osaa hoitaa putkimestari ja 5 asentajaa.

Rakentaminen

Uudisrakentaminen on toteutettu kiinteänä yhteistyönä teknisen toimen kanssa ns. kolmikantasopimuksiin perustuvana kokonaisurakointina. Johtolinjamateriaalit on hankittu yhtiön puitesopimusten nojalla ja paineellisten verkostojen liittämiset sekä tonttijohtojen kytkentätyöt on hoidettu yhtiön toimesta.

Investoinnit

Uutena asuntoalueena v. 2018 aikana toteutettiin Hukari II asuntoalue, johon muodostui yhteensä 11 kpl uusia rakentamiskelpoisia kaupungin omistuksessa olevia omakotitalotontteja. AkaaPoint teollisuusalueen rakentaminen eteni siten, että rakentamiskelpoiseksi kunnallistekniikan puolesta saatiin yksi teollisuuskortteli.

Vesijohtoverkosto

Vedenjakelu on varmistettu toteuttamalla varavesiyhteydet Valkeakosken ja Lempäälän suuntaan. Vesi- ja viemärlaitosten toiminta-alueiden päivitykset vahvistettiin vuonna 2016. Vesihuollon kehittämissuunnitelma on edelleen työn alla.

Jätevesiverkosto

Viemäriverkon kuntoa on tutkittu kuvaamalla vanhaa verkostoa ja kaikki uudisrakennuskohteet on kuvattu valmistuttuaan. Viialan alueella on runsaasti sekaviemärointiä. Kuvaamisen lisäksi on käytetty merkkisavuja. Keskeisimmät vuotovesilähteet on paikannettu.

Jätevedenpuhdistamo

Uusi lupa tuli voimaan 28.1.2013. Lupa mahdollisti entisen Kalvolan kunnan jätevesien johtamiseen Akaan puhdistamolle, mikä toteutettiin HHIT-vesihuoltolinjan myötä 2014.

Sekaviemäreistä johtuen puhdistamo ei sulamisvesien aikaan ole täyttänyt kaikilta osin sille asetettuja puhdistusvaatimuksia. Vuotovesien pienentämiseen tähtäävät toimenpiteitä on aloitettu mm. isojen valtaojien perkaamisella Viialassa

2.0 MUUT EI-TALOUDELLISET ASIAT

Muiden ei-taloudellisten asioiden osalta tuodaan esille mm. miten kunta huolehtii korruption ja lahjonnan torjunnasta ja ihmisoikeusasioista.

Kuntalain 84 §:n mukaan kunnan luottamushenkilön ja viranhaltijan on tehtävä sidonnaisuusilmoitus johtotehtävistään sekä luottamustoimistaan elinkeinotoimintaa harjoittavissa yrityksissä ja muissa yhteisöissä, merkittävästä varallisuudestaan sekä muista sidonnaisuuksista, joilla voi olla merkitystä luottamus- ja virkatehtävien hoitamisessa. Velvollisuus ilmoittaa sidonnaisuuksista koskee kunnanhallituksen ja maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) tarkoitettuja tehtäviä hoitavan toimielimen jäseniä, valtuuston ja lautakunnan puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajia, kunnanjohtajaa, pormestaria ja apulaispormestaria sekä kunnanhallituksen ja lautakunnan esittelijää. Ilmoitus on tehtävä kahden kuukauden kuluessa siitä, kun henkilö on valittu tehtäväänsä. Sidonnaisuusilmoitus tehdään tarkastuslautakunnalle, joka valvoo ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuuston tiedoksi. Kunnan on pidettävä sidonnaisuuksista rekisteriä yleisessä tietoverkossa, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Uusi tarkastuslautakunta aloitti sidonnaisuusrekisterin kokoamisen aloituskokouksessaan 16.8.2017. Valtuusto merkitsi sidonnaisuusilmoitukset tiedoksi 28.3.2018.

Kuntalain 97 §:n mukaan valtuutettu on valtuustossa esteellinen käsittelemään asiaa, joka koskee henkilökohtaisesti häntä taikka hänen hallintolain 28 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettua läheistään. Jos valtuutettu ottaa osaa asian käsittelyyn muussa toimielimessä, häneen sovelletaan, mitä kyseisen toimielimen jäsenen esteellisyydestä säädetään. Muun luottamushenkilön, tilintarkastajan sekä kunnan viranhaltijan ja työntekijän esteellisyydestä säädetään hallintolain 27—30 §:ssä. Hallintolain 28 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu palvelussuhde kuntaan ei kuitenkaan tee luottamushenkilöä, viranhaltijaa eikä työntekijää esteelliseksi asiassa, jossa kunta on asianosainen. Jos luottamushenkilö on palvelussuhteensa perusteella esitelty tai muuten vastaavalla tavalla käsitellyt asiaa, hän on kuitenkin esteellinen. Hallintolain 28 §:n 1 momentin 5 kohtaa ei sovelleta kunnan luottamushenkilöön, viranhaltijaan tai työntekijään, vaikka tämä olisi mainitussa lainkohdassa tarkoitettussa asemassa kunnallisessa liikelaitoksessa tai kuntayhtymässä. Henkilö on kuitenkin esteellinen, jos kunnan edut ovat ristiriidassa liikelaitoksen tai kuntayhtymän etujen kanssa taikka asian tasapuolinen käsittely edellyttää, ettei henkilö osallistu asian käsittelyyn. Myöskään hallintolain 28 §:n 1 momentin 6 kohtaa ei sovelleta kunnassa. Esteellisen henkilön on ilmoitettava esteellisyydestään. Henkilön on lisäksi toimielimen pyynnöstä esitettävä selvitys seikoista, joilla voi olla merkitystä hänen esteellisyytensä arvioinnissa.

Akaan kaupungin hallintosäännön 74 §:n mukaan hankintaperiaatteina on ”Hankintojen suorittamisen edellytys on, että hankintaa varten on talousarviossa myönnetty perusteltu määräraha. Hankinnat on suoritettava mahdollisimman taloudellisesti, suunnitelmallisesti ja tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina ympäristönäkökohdat huomioiden. Hankinnoissa on käytettävä hyväksi olemassa olevat kilpailuolosuhteet sekä noudatettava avoimuuden, tasapuolisuuden, syrjimättömyyden ja suhteellisuuden periaatetta.”

Akaan kaupungin hallintosäännön 50 §:n mukaan ”Sivutoimiluvan myöntämisestä sekä sivutoimen vastaanottamisen ja pitämisen kieltämisestä päättää kaupunginjohtajan ja toimialajohtajien osalta kaupunginhallitus ja muun henkilöstön osalta kaupunginhallituksen henkilöstöjaosto.” Lisäksi Akaan kaupungin hallintosäännössä käsitellään myös mm. kaupungille osoitettujen lahjoitusten vastaanottamista, irtaimen omaisuuden myymistä sekä kiinteän omaisuuden ostamista, myymistä, vaihtamista, vuokraamista ja lunastamista.

2 SELONTEKO SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ

Kaupunginhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa, miten sisäinen valvonta ja siihen sisältyvä riskienhallinta on kaupungissa järjestetty, onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella ja miten sisäistä valvontaa on tarkoitus kehittää voimassa olevalla taloussuunnitelma-kaudella.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat osa kuntakonsernin johtamis- ja hallintojärjestelmää sekä operatiivista johtamista. Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan kaikkia niitä toimenpiteitä ja menetelmiä, joilla pyritään

- varmistamaan kuntakonsernin tehtävien häiriötön toteutuminen ja lainmukaisuus
- varmistamaan omaisuuden ja voimavarojen turvaaminen
- varmistamaan taloutta ja toimintaa koskevan tiedon oikeellisuus, riittävyys, ajantasaisuus ja luotettavuus
- varmistamaan tehokas ja taloudellinen toiminta.

Akaan kaupungin valtuuston 31.5.2017 § 53 hyväksymän hallintosäännön 11 luku sisältää sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat pykälät koskien mm. kaupunginhallituksen, valiokunnan ja lautakuntien sekä viranhaltijoiden ja esimiesten sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtäviä. Akaan kaupungin sisäisen valvonnan ohje hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 2.3.2010 § 48.

Selontekoa varten toimialajohtajat laativat oman vastuualueensa osalta selonteon sisäisen valvonnan järjestämisen asianmukaisuudesta. Selonteot käsitellään lautakunnissa. Kaupungin sisäisen valvonnan ohjeen mukaan selonteossa on otettava kantaa esimerkiksi seuraavassa yhteenvedossa oleviin tehtäväalueisiin ainakin siinä tapauksessa, että niissä on vuoden aikana havaittu puutteita.

Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen

- Kaupungin johtoryhmässä käsitellään koko kaupunkia koskevia merkittävimpiä ajankohtaisia asioita ja päätöksiä ja toimialojen johtoryhmissä erityisesti toimialaa koskevia asioita. Tämä on osa operatiivista johtamista ja valvontaa. Henkilöstöjohtajan vetämänä pidetään kesäkuukausia lukuun ottamatta joka kuukausi kaikille esimiehille nk. esimiesinfo, jossa käsitellään ajankoh- taisten asioiden lisäksi yhteisiä toimintaohjeita ja linjauksia ja annetaan ohjeistus niiden täy- täntöönpanoon. Henkilöstölle järjestetään koulutusta tarpeen mukaan mm. lainsäädännön uu- distuessa, mm. EU:n yleinen tietosuoja-asetus. Uusi hallintosääntö tuli voimaan uuden val- tuustokauden aluksi 1.6.2017 lukien. Vuoden 2018 aikana toiminta on pääsääntöisesti ollut säännösten, määräysten ja päätösten mukaista.

Varojen käytön valvonta

- Talouden tiukkuutta ja varojen käytön valvontaa on korostettu koko organisaatiossa. Esimiehillä on käytössään talouden seurantaan varten raportointiohjelma ja heitä on ohjeistettu sen sään- nönmukaiseen hyödyntämiseen. Kaupungin johtoryhmässä ja toimialojen johtoryhmissä käsi- tellään talouden toteumaa säännöllisesti kiinnittäen erityishuomiota havaittuihin merkittäviin positiivisiin/ negatiivisiin poikkeamiin sekä suunniteltuihin negatiivisten poikkeamien aiheut- tamiin korjaustoimenpiteisiin. Vuoden 2018 aikana tehtiin talouskatsaukset tammi-maaliskuulta, tammi-kesäkuulta ja tammi-syyskuulta. Toimialajohtajat yhdessä toimialojen vastuuhenkilöiden kanssa vastaavat vastuualueensa osalta talouskatsauksen perustaksi tuotettavasta talouteen pai- nottuvasta seuranta-analyysistä. Talouden tasapainotusohjelman hyväksymisen jälkeen taloutta seurataan erittäin tarkasti, jotta samalla voidaan arvioida tasapainotusohjelmassa sovittujen toi- menpiteiden onnistumista.

Riskienhallinnan järjestäminen

- Riskienhallintaa on toteutettu osana päivittäistä toimintaa ja päätöksentekoa. Riskejä pyritään arvioimaan etukäteen ja niitä pyritään aktiivisesti minimoimaan päätöksenteossa. Toiminnallisten riskien välttämiseksi henkilöstölle järjestetään koulutusta tarpeen mukaan erityisesti lainsäädännön muuttuessa. Taloudellisten riskien valvonta liittyy varojen käytön valvontaan. Rahoitusriskejä pyritään hallitsemaan lainasalkun rakenteella. Vakuutusten kilpailuttamisen yhteydessä on kartoitettu kaupungin riskit. Myös vaarojen arviointityö on suoritettu ja dokumentoitu. Henkilöstöriskejä vältetään mm. noudattamalla henkilöstöjoaston ja henkilöstöjohtajan toimeenpano-ohjeistusta. Tietoturvan osalta kaupungilla on nimetty tietoturvavastaava ja perusturvatoimen tietosuojavastaava sekä kaupunginhallitus on hyväksynyt tietoturvastrategian, käyttäjän tietoturvaohjeen sekä tietoturvaperiaatteet. Tietosuoja-asetuksen sekä tietosuojalain soveltamista valvoo tietoturvatyöryhmä, jossa on edustus jokaiselta toimialalta. Ryhmä vastaa kaupungin eri yksiköiden tietoturvallisuuden ohjeistamisesta, yleisten tietoturvavaatimusten määrittämisestä sekä valvonnasta.

Omaisuuksien hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

- Kaupungin perustehtävien hoidon kannalta tarpeetonta kiinteistöomaisuutta on myyty ja myyjä pyritään jatkamaan edelleen kuitenkin niin, että hintataso on oikea. Kaupunginhallitus päättää myynneistä. Maakauppojen osalta myynnit tehdään joko kaupunginhallituksen vahvistamilla hinnoilla tai tuodaan erikseen kaupunginhallituksen päätettäväksi. Maaomaisuuden hoito on osittain vuokratilajelijöillä, metsien osalta tekninen toimi ja kaupunginpuutarhuri/ metsänhoitoyhdistys. Hankintalain säännösten ja sen nojalla annettujen ohjeiden noudattamiseen on kiinnitetty huomiota. Poikkeuksellisten, erityisosaamista vaativin asioiden kohdalla on hyödynnetty myös lakiasiantuntijapalvelujen ostoa.

Sopimukset

- Sopimusten laadinta, hyväksyminen ja valvonta on toimialoilla pääsääntöisesti asianmukaisesti hoidettu. Sopimuskauden aikaiseen sopimusten hallintaan ja seurantaan on hyvä kiinnittää aktiivista huomiota. Sopimusten ehtoihin kaupungin edun mukaisesti on kiinnitetty huomiota.

Sisäisen tarkastuksen järjestäminen ja tulokset

- Toimialoilla ei pääsääntöisesti ole tehty erillistä erityistä sisäistä tarkastusta. Sisäistä tarkastusta on pääsääntöisesti suoritettu ns. normaalin työn ohessa mm. viranhaltijapäätöksiä valvomalla, sisäisiä kassoja tarkistamalla ja toimintayksiköissä vieraillemalla.

Yhteenveto ja johtopäätökset

- Yhteenvetona voidaan todeta, että kaupungin sisäinen valvonta ja siihen liittyvä riskienhallinta on pääsääntöisesti asianmukaisesti järjestetty. Kokonaisuuden kehittämistoimenpiteinä voidaan todeta, että kireä taloudellinen toimintaympäristö asettaa selvät haasteet yhä taloudellisempien toimintatapojen kehittämiseksi, palvelutason hienoiselle laskemiselle sekä joistakin toiminnoista luopumiselle. Aktiivinen sisäinen valvonta on edellytys talouden tasapainottamisohjelmien toteutumisen varmistamisessa. Suunnitelmissa on myös sisäisen valvonnan ohjeistuksen päivittäminen.

3 TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS

3.1 TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN

TULOSLASKELMA, 1000 e

	2018	2017
Toimintatuotot	20 750,6	21 856,2
Valmistus omaan käyttöön	0,8	0,0
Toimintakulut	-108 993,6	-106 289,5
Toimintakate	-88 242,2	-84 433,3
Verotulot	59 624,8	59 398,9
Valtionosuudet	29 904,7	30 488,2
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	384,4	375,6
Muut rahoitustuotot	883,4	866,3
Korkokulut	-322,2	-486,9
Muut rahoituskulut	-4,8	-0,9
Vuosikate	2 228,1	6 207,9
Poistot ja arvonalentumiset	-4 577,1	-4 695,0
Tilikauden tulos	-2 349,0	1 512,9
Tilinpäätössirrot	27,3	28,2
Tilikauden yli-/alijäämä	-2 321,7	1 541,1

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2018	2017
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	19,0	20,6
Vuosikate/Poistot, %	48,7	132,2
Vuosikate, e/asukas	134,1	370,2
Asukasmäärä	16 611	16 769

Tuloslaskelmassa osoitetaan, kuinka kunnan tilikaudelle jaksotettu tulorahoitus riittää palvelutoiminnan jaksotettuihin menoihin, rahoitusmenoihin ja omaisuuden kulumista kuvaaviin suunnitelman mukaisiin poistoihin.

Tuloslaskelman tunnusluvut

Tilikaudelle jaksotettujen tulojen riittävyys jaksotettuihin menoihin osoitetaan tuloslaskelman välitulosten toiminta- ja vuosikatteen sekä tilikauden tuloksen avulla. Arvioinnissa käytetään lisäksi tuloslaskelman eristä ja välituloksista laskettuja tunnuslukuja.

Toimintakate

Toimintakate on toimintatuottojen ja -kulujen erotus, joka osoittaa, paljonko toimintamenoista jää katettavaksi verorahoituksella eli verotuloilla ja valtionosuuksilla.

Vuosikate

Vuosikatetta eli kunnan rahoitustulosta tulee arvioida sekä tuloksen muodostumisen että rahoituksen riittävyyden kannalta. Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, kunnan tulorahoitus on riittävä. Mikäli kunnan vuosikate on negatiivinen, on kunnan tulorahoitus heikko.

Tilikauden tulos

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa. Tilikauden tulokseen saattaa olennaisesti vaikuttaa satunnaiset tuotot tai kulut, mistä syystä tulorahoituksen riittävyyden arviointia ei voida määritellä sen perusteella. Tilikauden tuloksen jälkeen esitettävät erät ovat poistoero- ja tuloksenkäsittelyeriä. Ylijäämäinen tilikauden tulos voidaan siirtää varauksiin, rahoitoida tai liittää tilinpäätöstä seuraavan vuoden tilinpäätöksessä edellisiltä vuosilta kertyneeseen yli- tai alijäämään. Ylijäämää lisääviä tai alijäämää vähentäviä eriä ovat varausten tai rahastojen vähentäminen.

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

$= 100 * \text{toimintatuotot} / (\text{toimintakulut} - \text{valmistus omaan käyttöön})$

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista -tunnusluku osoittaa, paljonko toiminnan kuluista saadaan katetuksi palvelusuoritteiden myynti- ja maksutuotoilla sekä muilla varsinaisen toiminnan tuotoilla. Saatu prosenttiosuus vähennettynä sadasta osoittaa taas, paljonko toimintakuluista rahoitetaan verorahoituksella (verotulot ja valtionosuudet).

Tunnuslukuvertailussa kuntien kesken on otettava huomioon eroja aiheuttavina tekijöinä muun muassa kunnan koko sekä kunnan toimintojen organisointi, kuten toimintojen yhtiöittäminen ja kuntien välinen yhteistoiminta sekä oppilaitosten ylläpitäminen.

Vuosikate prosenttia poistoista

$= 100 * \text{vuosikate} / \text{poistot ja arvonalentumiset}$

Kun vuosikate prosenttia poistoista -tunnusluvun arvo on 100 prosenttia, oletetaan tulorahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää pätevänä vain, mikäli poistot vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointitasoa. Investoinneilla tarkoitetaan tällöin poistonalaisten investointien omahankintamenoa, joka saadaan vähentämällä hankintamenoista valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet.

Vuosikate euroa/asukas

Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Asukasmääränä tunnusluvussa käytetään asukaslukua tilikauden lopussa.

Kuntakohtainen tavoitearvo tunnusluvulle saadaan jakamalla edellä mainittu keskimääräinen vuotuinen investointitaso asukasmäärällä.

Keskimääräistä kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa ei voida asettaa. Kunnan koko, taajama-aste, tekniset verkostot ja toimintojen organisointi ja palvelutuotannon laajuus ovat tekijöistä, jotka vaikuttavat vuosikate-tavoitteen määrittämiseen kunnassa. Lisäksi erityisesti silloin kun kunnan talouden tasapainoa ja liikkumavaraa verrataan muihin kuntiin, on otettava huomioon erot veroprosenteissa.

Toimintatuotot

Toimintatuotot olivat yhteensä 20.750.600 euroa, mikä oli 1.105.600 euroa ja 5,1 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2017.

Toimintatuotot alittuivat alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 204.800 euroa ja muutettuun talousarvioon verrattuna 524.500 euroa.

Myyntituottoja kertyi 10.843.400 euroa, mikä oli 220.700 euroa ja 2,1 prosenttia enemmän kuin vuonna 2017. Mm.

- Muita yhteistoimintakorvauksia kertyi 9.014.200 euroa, mikä oli 195.600 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Vanhus- ja vammaispalveluissa ao. tulot olivat 5.724.400 euroa, mikä oli 111.200 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Terveystieteiden osastolla ao. tulot olivat 3.189.800 euroa, mikä oli 297.800 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Sosiaalityössä ao. tulot olivat 100.000 euroa, mikä oli 8.900 euroa vähemmän edellisenä vuonna.
- Metsänmyyntituotot olivat 99.700 euroa, mikä oli 35.800 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.
- Vuonna 2018 alueiden kunnossapidon tehtävätasolle sisältyy ensimmäisen kerran ulkoisia hulevesimyyntituottoja 303.300 euroa.
- Kasvatus- ja opetuspalvelujen tehtävätasolla valtionosuuslaskelmiin liittyvät kotikuntakorvaustulot olivat 350.400 euroa, mikä oli 201.500 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.

Myyntituotot alittuivat alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 38.500 euroa ja muutettuun talousarvioon verrattuna 31.900 euroa.

Maksutuottoja kertyi 6.390.700 euroa, mikä oli 883.100 euroa ja 12,1 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2017. Mm.

- Vanhus- ja vammaistyön tehtävätasolla maksutuottoja kertyi 2.868.600 euroa, mikä oli 685.500 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Tammikuun alkupuolella 2018 tapahtuneen Urjalan vanhainkodin siirtymisen Attendo Oy:lle johdosta maksutuotot olivat 525.300 euroa pienemmät. Terveystieteiden osastolla maksutuottoja kertyi 1.784.100 euroa, mikä oli 52.700 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Kasvatus- ja opetuspalvelujen tehtävätasolla maksutuottoja kertyi 1.306.800 euroa, mikä oli 134.700 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Maksutuotot ylittyivät alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 248.500 euroa ja alittuivat muutettuun talousarvioon verrattuna 9.700 euroa.

Tukia ja avustuksia kertyi 1.097.900 euroa, mikä oli 70.500 euroa ja 6,9 prosenttia enemmän kuin vuonna 2017. Mm.

- Työllistämistuki oli 169.600 euroa, mikä oli 28.400 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.
- Valtion korvaus kuntouttavasta työtoiminnasta oli 169.000 euroa, mikä oli 28.000 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna
- Muut tuet ja avustukset valtiolta olivat 490.300 euroa, mikä oli 84.000 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.
- Muut tuet ja avustukset olivat 269.100 euroa, mikä oli 43.800 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.

Tuet ja avustukset ylittyivät alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 15.300 euroa ja muutettuun talousarvioon verrattuna 40.200 euroa.

Muut toimintatuotot/ vuokratuotot olivat 2.013.700 euroa, mikä oli 5.700 euroa ja 0,3 prosenttia enemmän kuin vuonna 2017. Mm.

- Muiden rakennusten vuokrat olivat 891.800 euroa, mikä oli 17.500 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Vuodelle 2018 sisältyy Elematic-teollisuushallin rakentamisen loppuselvitykseen liittyvä tassa-laskutus 32.072.92 euroa.
- Asuntojen vuokrat olivat 939.200 euroa, mikä oli 1.200 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.
- Maa-alueiden vuokrat olivat 140.200 euroa, mikä oli 10.200 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Vuokratuotot ylittyivät alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 95.900 euroa ja muutettuun talousarvioon verrattuna 10.500 euroa.

Muut toimintatuotot/ Muut tuotot olivat 404.900 euroa, mikä oli 519.400 euroa ja 17,5 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2017. Mm.

- Pysyvien vastaavien myyntivoitot olivat 303.200 euroa, mikä oli 491.800 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Kiinteistöjen ja osakkeiden osuus oli 17.600 euroa ja tonttien 285.600 euroa, edellisenä vuonna kiinteistöjen ja osakkeiden 77.700 euroa ja tonttien 717.400 euroa

Muut toimintatuotot/ Muut tuotot alittuivat alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 526.000 euroa ja muutettuun talousarvioon verrattuna 533.600 euroa.

Valmistus omaan käyttöön

Valmistus omaan käyttöön oli 800 euroa, mikä oli 800 euroa enemmän kuin vuonna 2017.

Toimintakulut

Toimintakulut olivat yhteensä 108.993.600 euroa, mikä oli 2.704.100 euroa ja 2,5 prosenttia enemmän kuin vuonna 2017. Toimintakulut ylittyivät alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 3.186.300 euroa ja muutettuun talousarvioon verrattuna 336.900 euroa.

Henkilöstökulut olivat yhteensä 44.053.100 euroa, mikä oli 1.438.500 euroa ja 3,2 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2017.

- Vakinaisten palkat, tilapäisten palkat ja sijaispalkat olivat yhteensä noin 38.131.500 euroa, mikä oli noin 1.251.700 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Tammikuun alkupuolella 2018 tapahtuneen Urjalan vanhainkodin siirtymisen Attendo Oy:lle johdosta ao. henkilöstökulut olivat 1.058.800 euroa pienemmät.
- Erilliskorvaukset sivukuluineen olivat noin 3.925.100 euroa, mikä oli noin 52.200 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Vanhus- ja vammaistyön tehtävätasolla erilliskorvaukset sivukuluineen olivat noin 3.800 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Tammikuun alkupuolella 2018 tapahtuneen Urjalan vanhainkodin siirtymisen Attendo Oy:lle johdosta erilliskorvaukset olivat 198.100 euroa pienemmät. Terveystuon tehtävätasolla erilliskorvaukset sivukuluineen olivat 20.300 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Kasvatus- ja opetuspalvelujen tehtävätasolla erilliskorvauksia sivukuluineen oli noin 11.100 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Siivous- ja ruokapalvelujen tehtävätasolla erilliskorvauksia sivukuluineen oli noin 11.200 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.
- Työllistämispalkat sivukuluineen olivat yhteensä 406.300 euroa, mikä oli 67.500 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.
- Jaksotetut palkat sivukuluineen olivat yhteensä menovähennystä 37.200 euroa, edellisenä vuonna menovähennystä 94.500 euroa eli menovähennystä oli 57.200 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Vuosien 2017-18 jaksotettuihin palkkoihin vaikutti pääosin henkilöstössä tapahtuneet muutokset.
- Henkilöstökorvaukset sivukuluineen olivat noin 685.300 euroa, mikä oli noin 13.700 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.
- Eläkekuluissa eläkemenoperusteinen kuel-maksu oli 1.525.700 euroa, mikä oli 33.500 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Varhe-maksu oli 432.300 euroa, mikä oli 40.600 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. 1 268 847,91
- Heinäkuun 2017 palkanmaksun yhteydessä toteutui lomarahaleikkaus, 30 % (voimassa vuosina 2017-2019), vaikutus noin 542.000 euroa. Vuodelle 2018 kirjautuneen kertaluonteisen tuloksellisuuserän vaikutus oli 261.500 euroa. Vuonna 2018 henkilöstökuluissa vaikutti kunta-alan uusien sopimusten myötä tullut palkankorotuksen vaikutus: KVTES ja TS keskimäärin 0,86 prosenttia, OVTES keskimäärin 0,78 prosenttia ja LS (TK, TH) keskimäärin 1,7 prosenttia. Tammikuun alkupuolella 2018 tapahtunut Urjalan vanhainkodin siirtyminen Attendo Oy:lle vaikutti henkilöstökuluihin alentavasti yhteensä 1.268.800 euroa verrattuna vuoteen 2017.
- Vuonna 2017 henkilösivukuluihin vaikutti alentavasti erityisesti sairausvakuutusmaksuprosentin pienennys 1,04 prosenttiyksikköä ja työnantajan työttömyysvakuutusmaksuprosentin pienennys noin 0,58-prosenttiyksikköä. Vuonna 2018 henkilösivukuluihin vaikutti alentavasti eläkemenoperusteisen kuel-maksun pienennys 0,30 prosenttiyksikköä, työnantajan työttömyysvakuutusmaksun pienennys noin 0,67-prosenttiyksikköä ja sairausvakuutusmaksuprosentin pienennys 0,22 prosenttiyksikköä

Henkilöstökulut ylittyivät alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 1.590.600 euroa ja alittuivat muutettuun talousarvioon verrattuna 660.000 euroa.

Palvelujen ostot/ Asiakaspalvelujen ostot olivat 36.590.700 euroa, mikä oli 1.110.900 euroa ja 3,1 prosenttia enemmän kuin vuonna 2017. Mm.

- Asiakaspalvelujen ostot kunnilta olivat 2.911.600 euroa, mikä oli 386.000 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Kasvatus- ja opetuspalvelujen tehtävätasolla valtionosuuslaskelmiin liittyvät kotikuntakorvausmenot olivat 934.100 euroa, mikä oli 156.600 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.
- Asiakaspalvelujen ostot kuntayhtymiltä olivat 21.754.500 euroa, mikä oli 24.700 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Terveystuollossa erikoissairaanhoidon ostot sairaanhoitopiiriltä sisältäen ensihoidon olivat 20.483.800 euroa, mikä oli 15.000 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. (Lisäksi perusterveydenhuollon puolelle kirjattu osto-osuus oli 238.000 euroa, mikä oli 31.000 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.) Vanhus- ja vammaispalveluissa kehitysvammahuollon laitoshoidon kustannukset olivat 887.400 euroa, mikä oli 74.000 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.
- Asiakaspalvelujen ostot muilta olivat 11.404.600 euroa, mikä oli 643.500 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Sosiaalityössä ao. ostot olivat 3.646.300 euroa, mikä oli 546.300 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Mm. lastensuojelun tulosalueella ao. ostot olivat 197.100 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna ja aikuissosiaalityön tulosalueella 346.600 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna johdettujen erityisesti yli 65-vuotiaiden siirtymisestä vanhus- ja vammaispalvelujen tehtävätasolle. Terveystuollossa ao. ostot olivat yhteensä 710.000 euroa, mikä oli 62.200 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Vanhus- ja vammaistyössä ao. ostot olivat 5.444.800 euroa, mikä oli 691.400 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Mm. muiden asumispalveluiden kustannukset olivat 545.800 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna, josta merkittävä osa johtui sosiaalityön puolelta siirtyneistä yli 65-vuotiaista.

Asiakaspalvelujen ostot alittuivat alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 569.000 euroa ja ylittivät muutettuun talousarvioon verrattuna 765.700 euroa.

Muiden palvelujen ostot olivat 13.992.700 euroa, mikä oli 1.555.500 euroa ja 12,5 prosenttia enemmän kuin vuonna 2017. Mm.

- Toimisto- ja asiantuntijapalvelut olivat 1.259.000 euroa, mikä oli 276.500 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.
- ICT-palvelut olivat 2.029.600 euroa, mikä oli 193.000 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.
- Työvoiman vuokraus oli 234.300 euroa, mikä oli 17.600 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.
- Matkustus- ja kuljetuspalvelut olivat 2.037.600 euroa, mikä oli 118.300 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Kustannuksia on lisännyt mm. väistöilakuljetukset.
- Puhtaanapito- ja pesulapalvelut olivat 849.100 euroa, mikä oli 444.500 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Vuonna 2018 ao. kustannuksiin sisältyy ensimmäisen kerran HS-Vesi Oy:n hulevesiverkoston käyttökorvaus 227.700 euroa. Lisäksi vuonna 2018 kustannuksia on aiheutunut sisäilmaongelmaisten kohteiden kaluston yms. puhdistustöistä.
- Alueiden rakentamis- ja kunnossapitopalvelut olivat 1.188.000 euroa, mikä oli 704.500 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Metsänmyyntiin liittyvät ao. menot olivat 56.400 euroa, mikä oli 24.800 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Vuonna 2018 hulevesijärjestelmään liittyvät ao. menot olivat 37.000 euroa. Vuonna 2018 ao. tilille kirjautui siirtorakennusten perustamiskustannuksia noin 640.000 euroa.
- Rakennusten rakentamis- ja kunnossapitopalvelut olivat 1.060.900 euroa, mikä oli 80.600 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.
- Osuus verotuskustannuksiin oli 337.700 euroa, mikä oli 44.400 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.
- Koneiden ja kaluston kunnossapitokustannukset olivat 279.900 euroa, mikä oli 47.400 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.
- Majoitus- ja ravitsemispalvelut olivat 273.800 euroa, mikä oli 231.500 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Viialan taajaman koulu oli väistötiloissa Lempoisten koululla ja Virta-kampuksella Lempäälässä marras-joulukuussa 2017 sekä kevään 2018 ja tästä aiheutui ulkopuolisia ravitsemiskustannuksia 11.400 euroa vuonna 2017 ja 37.800 euroa vuonna 2018. Tammikuun alkupuolella 2018 tapahtuneen Urjalan vanhainkodin siirtymisen Attendo Oy:lle johdosta majoitus- ja ravitsemispalvelut olivat 235.500 euroa pienemmät.
- Sosiaali- ja terveystuollossa olivat 1.832.700 euroa, mikä oli 39.100 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Erityisesti työterveyshuollon menot vähenivät, 51.200 euroa.
- Muut yhteistoimintaosuudet olivat 2.001.300 euroa, mikä oli 16.700 euroa vähemmän kuin ed. vuonna.
- Muut palvelut olivat 187.100 euroa, mikä oli 15.400 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Muiden palvelujen ostot ylittivät alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 1.343.200 euroa ja muutettuun talousarvioon verrattuna 250.200 euroa.

Aineet, tarvikkeet, tavarat olivat 5.878.900 euroa, mikä oli 91.200 euroa ja 1,6 prosenttia enemmän kuin vuonna 2017. Mm.

- Koulu-, askartelu- ja leikkitarvikkeet olivat 227.700 euroa, mikä oli 126.500 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Vuonna 2018 kustannuksiin sisältyy väistötiloihin hankittuja uusia tarvikkeita.
- Elintarvikkeet olivat 715.700 euroa, mikä oli 42.700 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.
- Lääkkeet olivat yhteensä 254.600 euroa, mikä oli 57.400 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Hoitotarvikkeet olivat yhteensä 1.174.400 euroa, mikä oli 57.600 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Tammikuun alkupuolella 2018 tapahtuneen Urjalan vanhainkodin siirtymisen Attendo Oy:lle johdosta lääkkeet olivat 35.600 euroa pienemmät ja hoitotarvikkeet 36.400 euroa pienemmät.
- Puhdistusaineet ja -tarvikkeet olivat 128.400 euroa, mikä oli 600 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.
- Sähkökustannukset olivat 1.002.800 euroa, mikä oli 28.900 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Lämmityskustannukset olivat 893.300 euroa, mikä oli 17.500 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.
- Kalustokustannukset olivat 380.900 euroa, mikä oli 9.800 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.
- Rakennus-, korjaus- ja muu materiaali olivat yhteensä 550.900 euroa, mikä oli 81.200 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat ylittyivät alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 611.500 euroa ja muutettuun talousarvioon verrattuna 166.400 euroa.

Avustukset olivat 4.676.200 euroa, mikä oli 831.900 euroa ja 21,6 prosenttia enemmän kuin vuonna 2017. Mm.

- Lasten kotihoidon tuen ja yksityisen hoidon tuen kustannukset olivat yhteensä 808.300 euroa, mikä oli 114.100 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.
- Omaishoidon tuen kustannukset olivat 618.300 euroa (ilman sivukuluja), mikä oli 27.500 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.
- Tarveharkintaisen ja ennaltaehkäisevän toimeentulotuen kustannukset olivat yhteensä 132.200 euroa, mikä oli 3.400 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.
- Kuntouttavan työtoimintaan liittyvät avustuskulut olivat yhteensä 62.200 euroa, mikä oli 800 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.
- Vammaisille annettujen avustusten kustannukset olivat 1.097.400 euroa, mikä oli 90.500 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.
- Palvelusetelimenot olivat 1.277.500 euroa, mikä oli 1.004.000 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Vuoden 2018 tammikuun alkupuolella Urjalan vanhainkoti siirtyi Attendo Oy:n toiminnaksi ja ao. toiminta näkyi erityisesti palvelusetelimenoissa, vaikutus 1.143.000 euroa.
- Muut avustukset kotitalouksille olivat 59.100 euroa, mikä oli 4.600 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.
- Työmarkkinatuen kuntaosuus oli 477.600 euroa, mikä oli 168.900 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Avustukset alittuivat alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 417.300 euroa ja ylittyivät muutettuun talousarvioon verrattuna 166.400 euroa.

Muut toimintakulut/ Vuokrat olivat 3.588.200 euroa, mikä oli 515.300 euroa ja 16,8 prosenttia enemmän kuin vuonna 2017. Mm.

- Rakennusten ja huoneistojen vuokrat olivat 2.722.200 euroa, mikä oli 541.500 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.
  - Vuonna 2017 Pirtinkulman päiväkodin vuokrasopimus Nahkapirtti Oy:n kanssa päättyi suunnitellusti heinäkuun lopussa, kustannukset yhteensä 95.500 euroa vuonna 2017. Lisäksi vuoden 2017 aikana Viialan toimintakeskuksen vuokrasopimus Lempo Export Oy:n kanssa päättyi toukokuun 2017 lopussa toiminnan siirtyessä kaupungin omiin tiloihin Kylmäkosken Aseman koululle, kustannukset yhteensä 37.800 euroa vuonna 2017. Myös perusturvatoimen hallinnon vuokrasopimus Toika Oy:n kanssa päättyi toiminnan siirtyessä kesäkuussa kaupungin omiin tiloihin ns. Tietotalolle, kustannukset yhteensä 32.200 euroa vuonna 2017. Myös Kirkkotien tilojen vuokrasopimus päättyi irtisanomisajan jälkeen loppuvuodesta 2017, kustannukset 17.600 euroa vuonna 2017 (hyvitys 3.100 euroa vuodelle 2018). Urjalan vanhainkodin siirtymisen Attendo Oy:lle johdosta tammikuun 2018 alkupuolella vanhainkodin vuokrasopimus päättyi vuoden 2017 lopussa, kustannukset 227.100 euroa vuonna 2017.
  - Vuodelle 2017 sisältyi Viialan taajaman koulujen väistötilojen vuokratkustannuksia mm. seuraavasti: Algeco Oy:n siirtorakennus 167.600 euroa noin 1.5.-15.11.2017, ns. Vahalan siirtorakennus 37.400 euroa 1.8.2017 lu-

kien (eurot sis. 6 kk v. 2017), Lassila ja Tikanojan bajamajat, 3.900 euroa noin 1.10.2017 lukien, Multicar Oy:n säilytystilat, 2.200 euroa loppuvuodesta 2017 lukien, Akaan seurakunnan tilat, 12.800 euroa vuoden 2017 aikana, Yrjö ja Hanna säätiön ns. Karpinmäen tilat, 7.900 euroa marraskuun 2017 alkupuolelta lukien, Lemppälän Lempoisten koulun ja Virta-kampuksen tilat 34.500 euroa 13.11.2017 lukien.

- Vuodelle 2018 sisältyi Viialan taajaman koulujen väistötilojen vuokratustannuksia mm. seuraavasti: ns. Vahalan siirtorakennus 45.800 euroa 31.8.2018 asti, Lassila ja Tikanojan bajamajat, 15.200 euroa noin kevään 2018 aikana, Multicar Oy:n säilytystilat, 5.500 euroa noin kevään 2018 aikana, Akaan seurakunnan tilat, 20.200 euroa kevään 2018 aikana, Yrjö ja Hanna säätiön ns. Karpinmäen tilat, 16.800 euroa kevään 2018 aikana, Lemppälän Lempoisten koulun ja Virta-kampuksen tilat 115.000 euroa kevään 2018 aikana ja merkittävimpana vaiheittain käyttöön tulleiden Parmacon siirtorakennusten vuokratustannukset yhteensä 994.600 euroa.
- Koneiden ja laitteiden vuokrat olivat 714.200 euroa, mikä oli 27.100 euroa vähemmän kuin edellisellä vuonna.
- Muut vuokrat olivat 146.100, mikä oli 600 euroa enemmän kuin edellisellä vuonna.

Muut toimintakulut/ Vuokratulot ylittyivät alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 311.200 euroa ja muutettuun talousarvioon verrattuna alittuivat 124.400 euroa.

Muut toimintakulut/ Muut kulut olivat 213.800 euroa, mikä 37.800 euroa ja 21,5 prosenttia enemmän kuin vuonna 2017. Mm.

- Muut kulut olivat 83.100 euroa, mikä oli 5.500 euroa enemmän kuin edellisellä vuonna.
- Luottotappiot olivat 109.700 euroa, mikä oli 26.100 euroa enemmän kuin edellisellä vuonna.
- Pysyvien vastaavien myyntitappiot olivat 7.400 euroa, mikä oli em. verran enemmän kuin edellisellä vuonna.

Muut toimintakulut/ Muut kulut ylittyivät alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 112.100 euroa ja muutettuun talousarvioon verrattuna 104.200 euroa.

Toimintakate

Toimintakate muodostui 88.242.200 euroa negatiiviseksi, mikä oli 3.808.900 euroa eli 4,5 prosenttia enemmän kuin vuonna 2017.

Toimintakate muodostui alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 3.186.300 euroa heikommaksi ja muutettuun talousarvioon verrattuna 860.600 euroa heikommaksi.

Verotulot

Verotulot olivat yhteensä 59.624.800 euroa, mikä oli 225.900 euroa ja 0,4 prosenttia enemmän kuin vuonna 2017.

- Kunnallisveroa kertyi 54.693.400 euroa, mikä oli 676.300 euroa ja 1,3 prosenttia enemmän kuin edellisellä vuonna.
- Osuus yhteisöveron tuotosta oli 1.612.800 euroa, mikä oli 279.900 euroa ja 14,8 prosenttia vähemmän kuin edellisellä vuonna
- Kiinteistöveroa kertyi 3.318.600 euroa, mikä oli 170.400 euroa ja 4,9 prosenttia vähemmän kuin edellisellä vuonna.

Verotulot alittuivat alkuperäiseen ja muutettuun talousarvioon verrattuna 240.200 euroa.

Valtionosuudet

Valtionosuudet olivat yhteensä 29.904.700 euroa, mikä oli 583.500 euroa ja 1,9 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2017.

Valtionosuudet ylittyivät alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 164.700 euroa ja muutettuun talousarvioon verrattuna 63.200 euroa.

Rahoitustuotot ja -kulut

Korkotuotot olivat 384.400 euroa, mikä oli 8.800 euroa ja 2,3 prosenttia enemmän kuin vuonna 2017.

Korkotuotot ylittyivät alkuperäiseen ja muutettuun talousarvioon verrattuna 24.400 euroa.

Muut rahoitustuotot olivat 883.400 euroa, mikä oli 17.100 euroa ja 2,0 prosenttia enemmän kuin vuonna 2017.

- Vuonna 2017 ja 2018 muihin rahoitustuottoihin sisältyy Pirkanmaan sairaanhoitopiiriltä saatu 628.950 euron ylijäämän palautus liittyen sairaanhoitopiirin päätökseen palauttaa molempina vuosina edellisten vuosien taseeseen kertynyttä ylijäämää sairaanhoitopiirin jäsenkunnille 15.000.000 euroa peruspääomaosuuksien mukaisessa suhteessa. Vuonna 2018 muihin rahoitustuottoihin sisältyy myös Pirkanmaan liitolta saatu 7.958,16 euron ylijäämän palautus liittyen Pirkanmaan maakuntavaltuuston päätökseen palauttaa taseeseen kertynyttä ylijäämään Pirkanmaan liiton jäsenkunnille peruspääomaosuuksien mukaisessa suhteessa.

Muut rahoitustuotot ylittyivät alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 698.400 euroa ja muutettuun talousarvioon verrattuna 10.400 euroa.

Korkokulut olivat 322.200 euroa, mikä oli 164.700 euroa eli 33,8 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2017. Korkokuluihin on vaikuttanut erityisesti alhaisen korkotason jatkuminen sekä aktiivinen kuntatodistusohjelman käyttö. Vuonna 2018 saatiin myös alennettua kolmen lainan marginaalia. Korkokulut alittuivat alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 197.800 euroa ja muutettuun talousarvioon verrattuna 84.900 euroa.

Muut rahoituskulut olivat 4.800 euroa, mikä oli 3.900 euroa ja 433,3 prosenttia enemmän kuin vuonna 2017.

Muut rahoituskulut alittuivat alkuperäiseen ja muutettuun talousarvioon verrattuna 2.200 euroa.

Vuosikate

Vuosikate on 2.228.100 euroa, mikä 3.979.800 euroa vähemmän kuin vuonna 2017.

Vuosikate on alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 2.339.000 euroa ja muutettuun talousarvioon verrattuna 915.700 euroa vähemmän.

Poistot

Suunnitelman mukaiset poistot olivat 4.577.100 euroa, mikä oli 117.900 euroa ja 2,5 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2017.

Suunnitelman mukaiset poistot alittuivat alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 34.000 euroa ja muutettuun talousarvioon verrattuna 94.900 euroa.

Kertaluonteiset poistot olivat 0 euroa, mikä oli vastaava kuin vuonna 2017.

Kertaluonteiset poistot alittuivat alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 0 euroa ja muutettuun talousarvioon verrattuna 577.600 euroa, koska vanhainkoti Mäntymäen arvioitu kauppa ei toteutunut kaupungista riippumattomista syistä vuoden 2018 lopussa.

Tilikauden tulos

Tilikauden tulos on 2.349.000 euroa alijäämäinen, mikä on 3.861.900 euroa heikompi kuin vuoden 2017 ylijäämä 1.512.900 euroa. Tilikauden tulos on alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 2.305.000 euroa ja muutettuun talousarvioon verrattuna 243.200 euroa heikompi.

Poistoeron vähennys

Poistoeron vähennys on 27.300 euroa, mikä on 900 euroa vähemmän kuin vuonna 2017. Poistoeron vähennys toteutui suunnitellusti.

Tilikauden yli-/ alijäämä

Tilikauden alijäämä on 2.321.700 euroa, mikä on 3.862.800 euroa heikompi kuin vuoden 2017 ylijäämä 1.541.100 euroa. Tilikauden alijäämä on alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 2.305.000 euroa enemmän ja muutettuun talousarvioon verrattuna 243.200 euroa enemmän.

3.2 TOIMINNAN RAHOITUS

RAHOITUSLASKELMA, 1000 e

	2018	2017
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	2 228,1	6 207,9
Tulorahoituksen korjaukset	-295,8	-795,0
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-3 772,5	-1 928,9
Rahoitusosuudet investointimenoihin	130,0	94,8
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	353,7	849,6
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 356,5	4 428,4
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-420,0	
Antolainasaamisten vähennykset		113,7
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	7 500,0	0,0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-5 988,2	-6 149,2
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-56,1	987,1
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset	939,3	-27,8
Rahoituksen rahavirta	1 975,0	-5 076,2
Rahavarojen muutos	618,5	-647,8
Rahavarat 31.12.	4 130,0	3 511,8
Rahavarat 1.1.	3 511,8	4 159,6

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2018	2017
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, e	-14 893,5	-16 865,5
Investointien tulorahoitus, %	61,17	338,46
Lainanhoitokate	0,40	1,01
Kassan riittävyys, pv	12,62	11,79
Asukasmäärä	16 611	16 769

Rahoituslaskelmassa osoitetaan, kuinka paljon tulorahoituksen lisäksi tarvitaan pääomarahoitusta investointeihin ja lainanlyhennyksiin ja miten rahoitustarve katetaan tai kuinka suuri rahoitusjäämä on ja miten se käytetään.

Rahoituslaskelman tunnusluvut

Toiminnan rahoitusta tilikauden aikana tarkastellaan rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoituslaskelmassa esitetään erikseen tulorahoituksen ja investointien nettomäärä ja rahoitustoiminnan eli anto- ja ottolainauksen, oman pääoman ja maksuvalmiuden muutosten nettomäärä. Näiden kahden nettomäärän erotus tai summa osoittaa kunnan rahavarojen muutoksen tilikaudella.

Investoinnit

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä, euroa

Rahoituslaskelman välitulos Toiminnan ja investointien rahavirta itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.

Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvouden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pidemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvoonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulorahoitus, %

= 100 * vuosikate/ investointien omahankintameno

(Investointien omahankintameno tarkoittaa rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.)

Investointien tulorahoitus, % -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

Lainanhoito

Lainanhoitokate

= (vuosikate + korkokulut) / (korkokulut + lainanlyhennykset)

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Jos kunnan lainakannasta enemmän kuin 20 % on kertalyhenteisiä lainoja, otetaan lyhennyksen määräksi tunnuslukua laskettaessa laskennallinen vuosilyhennys, joka saadaan jakamalla edellä mainittu lainakanta 31.12. kahdeksalla.

Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja. Luotettavan kuvan kunnan lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1-2 ja heikko, kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

Maksuvalmius

Kassan riittävyys (pv)

= 365 pv x rahavarat 31.12./ kassasta maksut tilikaudella

(Rahavaroihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset.

Kassasta maksut koostaan seuraavista tilikauden tuloslaskelman ja rahoituslaskelman eristä: tuloslaskelmasta: toimintakulut – valmistus omaan käyttöön, korkokulut ja muut rahoituskulut, rahoituslaskelmasta: investointimenot, antolainojen lisäys, pitkäaikaisten lainojen vähennys (lyhennykset).)

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla.

Toiminnan ja investointien rahavirta

Toiminnan rahavirta oli 1.932.300 euroa positiivinen, mikä oli 3.480.600 euroa vähemmän kuin vuonna 2017.

- Muutoksen taustalla oli erityisesti vuosikatteen heikkeneminen. Vuosikate oli 2.228.100 euroa positiivinen, mikä oli 3.979.800 euroa vähemmän kuin edellisellä vuonna.
- Tulorahoituksen korjauserät olivat 295.800 euroa negatiivinen, mikä oli 499.200 euroa vähemmän negatiivinen kuin edellisellä vuonna.

Investointien rahavirta oli 3.288.800 euroa negatiivinen, mikä oli 2.304.300 euroa heikompi kuin vuonna 2017.

- Muutoksen taustalla oli erityisesti investointimenojen kasvaminen. Investointimenot olivat 3.772.500 euroa, mikä oli 1.843.600 euroa enemmän kuin edellisellä vuonna.
- Rahoitusosuudet investointimenoihin olivat 130.000 euroa, mikä oli 35.200 euroa enemmän kuin edellisellä vuonna.
- Pysyvien vastaavien luovutustulot olivat 353.700 euroa, mikä oli 495.900 euroa vähemmän kuin edellisellä vuonna.

Toiminnan ja investointien rahavirta oli 1.356.500 euroa negatiivinen, mikä oli 5.784.900 euroa heikompi kuin vuoden 2017 4.428.400 euron positiivinen rahavirta.

Rahoitustoiminnan rahavirta

Antolainauksen muutokset olivat antolainojen lisäystä 420.000 euroa, mikä oli 533.700 euroa enemmän kuin vuoden 2017 antolainojen vähennys 113.700 euroa.

Lainakannan muutokset olivat lisäystä 1.455.700 euroa, mikä oli 6.617.800 euroa enemmän kuin vuonna 2017.

- Pitkäaikaisten lainojen lisäys oli 7.500.000 euroa, mikä oli 7.500.000 euroa enemmän kuin edellisellä vuonna.
- Pitkäaikaisten lainojen vähennys oli 5.988.200 euroa, mikä oli 161.000 euroa vähemmän kuin edellisellä vuonna. Vuonna 2018 pitkäaikaisten lainojen vähennykseen sisältyi yhden lainan ylimääräinen lyhennys, 368.000 euroa.
- Lyhytaikaisten lainojen muutos oli vähennystä 56.100 euroa, mikä oli 1.043.200 euroa vähemmän kuin edellisen vuoden lisäys 987.100 euroa.

Muut maksuvalmiuden muutokset olivat lisäystä 939.300 euroa, mikä oli 967.100 euroa enemmän kuin vuoden 2017 vähennys 27.800 euroa.

Rahoituksen rahavirta oli 1.975.000 euroa positiivinen, mikä oli 7.051.200 euroa enemmän kuin vuoden 2017 5.076.200 euron negatiivinen rahavirta.

Rahavarojen muutos

Rahavarojen muutos oli lisäystä 618.500 euroa, mikä oli 1.266.300 euroa enemmän kuin vuoden 2017 vähennys 647.800 euroa.

Rahavarat olivat 4.130.300 euroa 31.12.2018, mikä oli 618.500 euroa enemmän kuin 31.12.2017.

4 RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET

TASE, 1000 e

VASTAAVAA	2018	2017	VASTATTAVAA	2018	2017
PYSYVÄT VASTAAVAT	85 402,7	85 975,2	OMA PÄÄOMA	23 943,2	26 264,9
Aineettomat hyödykkeet	0,0	35,3	Peruspääoma	32 829,0	32 829,0
Muut pitkävaikutteiset menot	0,0	35,3	Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-6 564,1	-8 105,2
Aineelliset hyödykkeet	57 054,2	58 074,4	Tilikauden yli-/alijäämä	-2 321,7	1 541,1
Maa- ja vesialueet	9 029,7	8 822,1	POISTOERO JA VAP.EHT. VARAUKS.	67,1	94,4
Rakennukset	33 654,0	36 589,4	Poistoero	67,1	94,4
Kiinteät rakenteet ja laitteet	11 792,3	12 123,2	PAKOLLISET VARAUKSET		
Koneet ja kalusto	170,9	426,5	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	242,6	482,9
Muut aineelliset hyödykkeet	30,3	30,3	Valtion toimeksiannot		
Ennakkomaksut ja keskener. hankinn.	2 377,0	82,9	Lahjoitusrahastojen pääomat	240,4	480,7
Sijoitukset	28 348,5	27 865,5	Muut toimeksiantojen pääomat	2,2	2,2
Osakkeet ja osuudet	20 693,3	20 630,3	VIERAS PÄÄOMA	68 776,0	66 744,4
Muut lainasaamiset	7 639,2	7 219,2	Pitkäaikainen	39 076,5	37 544,2
Muut saamiset	16,0	16,0	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	38 270,9	36 727,9
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	0,0	205,7	Lainat julkisyhteisöiltä	199,3	210,0
Valtion toimeksiannot			Saadut ennakot	45,7	45,7
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	0,0	205,7	Liittymismaksut ja muut velat	560,6	560,6
VAIHTUVAT VASTAAVAT	7 626,2	7 405,7	Lyhytaikainen	29 699,5	29 200,2
Vaihto-omaisuus	0,0	0,0	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	15 589,0	15 545,7
Saamiset	3 495,9	3 893,9	Lainat julkisyhteisöiltä	12,9	76,6
Pitkäaikaiset saamiset	57,2	57,2	Lainat muilta luotonantajilta	24,5	80,6
Myyntisaamiset			Saadut ennakot	28,5	26,8
Lainasaamiset	52,2	52,2	Ostovelat	5 706,2	6 672,6
Muut saamiset	5,0	5,0	Liittymismaksut ja muut velat	762,9	776,6
Lyhytaikaiset saamiset	3 438,7	3 836,7	Siirtovelat	7 575,5	6 021,3
Myyntisaamiset	1 361,1	1 628,0	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>93 028,9</u>	<u>93 586,6</u>
Lainasaamiset	0,0	0,0			
Muut saamiset	1 390,9	1 326,4	TASEEN TUNNUSLUVUT	2018	2017
Siirtosaamiset	686,7	882,3	Omavaraisuusaste, %	25,8	28,2
Rahoitusomaisuusarvopaperit	0,0	0,0	Suhteellinen velkaantuneisuus,-%	62,3	59,7
Rahat ja pankkisaamiset	4 130,3	3 511,8	Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 e	-8 885,8	-6 564,1
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>93 028,9</u>	<u>93 586,6</u>	Kertynyt yli-/alijäämä, e/ asukas	-535	-391
			Lainakanta 31.12., 1000 e	54 096,6	52 640,9
			Lainakanta 31.12., e /asukas	3 257	3 139
			Lainasaamiset 31.12., 1000 e	7 639,2	7 219,2
			Velat ja vastuut % käyttötuloista	68,5	66,6
			Asukasmäärä	16 611	16 769

Tase kuvaa kaupungin omaisuus- ja pääomaeriä tilikauden päättyessä ryhmiteltynä luonteensa mukaisesti pääomaeriin.

Taseen tunnusluvut

Kunnan rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Taseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat kunnan omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaisuutta.

Omavaraisuusaste, %

= $100 * (\text{oma pääoma} + \text{poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{koko pääoma} - \text{saadut ennakot})$

(Koko pääoma tarkoittaa taseen vastattavien loppusummaa.)

Omavaraisuusaste, % -tunnusluku mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääräistä 70 prosentin omavaraisuutta. 50 prosentin tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= $100 * (\text{vieras pääoma} - \text{saadut ennakot}) / \text{käyttötulot}$

(Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuotoista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista.)

Suhteellinen velkaantuneisuus, % -tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku kuntien välisessä vertailussa, koska käyttöomaisuuden ikä, uudelleenarvostus tai poistomenetelmä eivät vaikuta tunnusluvun arvoon. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Kertynyt yli-/alijäämä

= edellisten tilikausien yli-/alijäämä + tilikauden yli-/alijäämä

Kertynyt yli-/alijäämä, e/ asukas

= $(\text{edellisten tilikausien yli-/alijäämä} + \text{tilikauden yli-/alijäämä}) / \text{asukasmäärä (tilinpäätösvuoden päättämispäivän mukainen kunnan asukasmäärä)}$

Lainakanta 31.12.

= vieras pääoma – (saadut ennakot + ostovelat + siirtovelat + muut velat)

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan tällöin koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakoilla sekä osto-, siirto- ja muilla veloilla.

Lainat euroa/asukas

Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla edellä mainittu lainakanta tilinpäätösvuoden päättämispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä.

Lainasaamiset 31.12.

= sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista

= $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot} + \text{Vuokravastuut}) / \text{Käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun, silloin kun vieraaseen pääomaan rinnastetaan myös vuokravastuut. Tunnusluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvuoden tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkomaksuilla. Lisäksi osoittajaan merkitään liitetieto-ohjeen mukaisesti liitetiedoissa esitetyt vuokravastuut ja leasingvastuut. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuotoista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista. Tunnusluku ottaa paremmin huomioon erilaisilla malleilla, kuten rahoitusleasingsopimuksilla rahoitetut hankkeet, jotka eivät näy velkana kunnan taseessa.

Tase

Taseen vastaavaa ja vastattavaa oli yhteensä 93.028.900 euroa, mikä oli 557.700 euroa vähemmän kuin vuonna 2017.

Vastaavaa

Pysyvät vastaavat olivat 85.402.700 euroa, mikä oli 572.500 euroa vähemmän kuin vuonna 2017.

- Aineettomat hyödykkeet olivat 0 euroa, mikä oli 35.300 euroa vähemmän kuin edellisellä vuonna.
- Aineelliset hyödykkeet olivat 57.054.200 euroa, mikä oli 1.020.200 euroa vähemmän kuin edellisellä vuonna. Aineellisten hyödykkeiden muutos johtuu vuoden aikana tehdyistä investoinneista sekä investointien suunnitelman mukaisista poistoista.
- Sijoitukset olivat 28.348.600 euroa, mikä oli 483.000 euroa enemmän kuin edellisellä vuonna. Muutos johtui Etelä-Pirkanmaan palvelukiinteistöt Oy:n antolainasta, Tavase Oy:n ja Tuomi Logistiikka Oy:n osakkeiden ostosta.

Toimeksiantojen varat olivat 0 euroa, mikä oli 205.700 euroa vähemmän kuin vuonna 2017. Muutos johtuu valtionperintöjen muutoksesta.

Vaihtuvat vastaavat olivat 7.626.200 euroa, mikä oli 220.500 euroa enemmän kuin vuonna 2017.

- Saamiset olivat 3.495.900 euroa, mikä oli 398.000 euroa vähemmän kuin edellisellä vuonna.
- Rahat ja pankkisaamiset olivat 4.130.300 euroa, mikä oli 618.500 euroa enemmän kuin edellisellä vuonna. Rahoihin ja pankkisaamisiin sisältyy 24.500 euroa konsernitilillä olevien tytäryhtiöiden rahaa.

Vastattavaa

Oma pääoma oli yhteensä 23.943.200 euroa, mikä oli 2.321.700 euroa vähemmän kuin vuonna 2017. Muutos johtuu vuoden 2018 tilikauden alijäämästä.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset olivat 67.100 euroa, mikä oli 27.300 euroa vähemmän kuin vuonna 2017. Muutos johtuu poistoeron suunnitelmallisesta muutoksesta.

Toimeksiantojen pääomat olivat 242.600 euroa, mikä oli 240.200 euroa vähemmän kuin vuonna 2017. Muutos johtuu valtionperintöjen muutoksesta.

Vieras pääoma oli 68.776.000 euroa, mikä oli 2.031.500 euroa enemmän kuin vuonna 2017.

- Kaupungin lainakanta oli 54.096.600 euroa 31.12.2018, mikä oli 1.455.700 euroa enemmän kuin edellisellä vuonna. Ao. summaan sisältyi konsernitilivelkaa tytäryhtiöille 24.100 euroa. Lainakanta oli 3.257 euroa/asukas, mikä on 205 euroa enemmän kuin Manner-Suomessa keskimäärin.

5 KOKONAISTULOT JA -MENOT

KOKONAISTULOT JA -MENOT VUONNA 2018

TULOT	1000 e	%
Toiminta		
Toimintatuotot	20 750,6	17,4 %
Verotulot	59 624,8	50,0 %
Valtionosuudet	29 904,7	25,1 %
Korkotuotot	384,4	0,3 %
Muut rahoitustuotot	883,4	0,7 %
Satunnaiset tuotot		0,0 %
Tulorahoituksen korjauserät		0,0 %
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	-303,2	-0,3 %
Investoinnit		
Rahoitusosuudet investointimenoihin	130,0	0,1 %
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	353,7	0,3 %
Rahoitustoiminta		
Antolainasaamisten vähennykset		0,0 %
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	7 500,0	6,3 %
Lyhytaikaisten lainojen lisäys		0,0 %
Oman pääoman lisäykset		0,0 %
Kokonaistulot yhteensä	119 228,4	100,0 %
MENOT	1000 e	%
Toiminta		
Toimintakulut	108 993,6	91,2 %
- Valmistus omaan käyttöön	-0,8	0,0 %
Korkokulut	322,2	0,3 %
Muut rahoituskulut	4,8	0,0 %
Satunnaiset kulut		0,0 %
Tulorahoituksen korjauserät		0,0 %
+/- Pakollisten varausten muutos		0,0 %
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustappiot	-7,4	0,0 %
Investoinnit		
Investointimenot	3 772,5	3,2 %
Rahoitustoiminta		
Antolainasaamisten lisäykset	420,0	0,4 %
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	5 988,2	5,0 %
Lyhytaikaisten lainojen vähennys	56,1	0,0 %
Oman pääoman vähennykset		0,0 %
Kokonaismenot yhteensä	119 549,2	100,0 %

6 KAUPUNKIKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS

6.1 YHDISTELMÄ KONSERNITILINPÄÄTÖKSEEN SISÄLTYVISTÄ YHTEISÖISTÄ

Yhdistely konsernitilinpäätökseen	Yhdistelty, kpl	Ei-yhdistelty, kpl
Tytäryhteisöt		
Yhtiöt		
Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt	5	
Kunnallista liiketoimintaa harjoittavat yhtiö		
Muut yhtiöt		
Osuuskunnat		
Yhdistykset		
Säätiöt		
Kuntayhtymät	4	
Osakkuusyhteisöt		2*
Muut omistusyhteisyhteisöt		
Yhteensä	9	2

* Osakkuusyhteisöjä (Kiinteistö Oy Viialan Teponkuja 3, omistusosuus 49 % ja vuonna 2017 toimintansa aloittanut Etelä-Pirkanmaan Palvelukiinteistöt Oy, omistusosuus 35 %) ei ole yhdistelty konserniin. Niiden pääomaosuuksien vaikutus kunnan konsernitilinpäätökseen ei ole olennainen.

6.2 KONSERNIRAKENNE

Akaan kuntakonserniin kuuluvat tytäryhteisöt	Omistusosuus
Viialan Asuntotuotanto Oy	100,00 %
Kiinteistö Oy Aravaniitty	100,00 %
Kiinteistö Oy Kylmäkosken Säästöalo	82,00 %
Kiinteistö Oy Toijalan Virastokeskus	77,10 %
Kiinteistö Oy Toijalan Moottoritienliittymä	71,93 %

Akaan konsernitilinpäätökseen sisältyvät kuntayhtymät	Osuus peruspääomasta
Valkeakosken seudun koulutuskuntayhtymä	26,13 %
Pirkanmaan sairaanhoitopiirin ky	4,19 %
Pirkanmaan liitto ky	3,18 %
Koulutuskuntayhtymä Tavastia	0,46 %

6.3 KONSERNIN TOIMINNAN OHJAUS

Akaan kaupungin valtuuston 31.5.2017 § 53 hyväksymän hallintosäännön 21 §:n mukaan kaupungin konsernijohtoon kuuluvat kaupunginhallitus, kaupunginjohtaja sekä kaupungin johtoryhmä. Hallintosäännön 22 §:n mukaan konsernijohtoon tehtävät ja toimivallan jako on seuraava:

Kaupunginhallitus

1. vastaa omistajapolitiikan, omistajaohjauksen periaatteiden ja konserniohjeen kehittämisestä ja valmistelusta valtuustolle
2. vastaa omistajaohjauksen toteuttamisesta ja organisoii konsernijohtamisen ja konsernivalvonnan
3. määrää konsernijohtoon kuuluvien viranhaltijoiden tytäryhteisö- ja osakkuusyhteisökohtaisesta työnjaosta
4. antaa valtuustolle raportin yhtiöiden tavoitteiden toteutumisesta ja taloudellisen aseman kehittämisestä sekä arvion tulevasta kehityksestä ja riskeistä neljännesvuosittain
5. arvioi vuosittain omistajaohjauksen tuloksellisuutta kaupunkikonsernin kokonaisedun toteutumisen, riskienhallinnan ja menettelytapojen kannalta ja teettää ulkopuolisen arvioinnin kerran valtuustokaudessa
6. käsittelee arvioinnin tulokset ja johtopäätökset valtuuston puheenjohtajiston kanssa
7. seuraa ja arvioi yhtiöiden tavoitteiden toteutumista ja taloudellisen aseman kehitystä
8. vastaa tytäryhteisöjen hallitusten jäsenten nimitysprosessista
9. nimeää yhtiökokousedustajat ja antaa heille omistajaohjauksen edellyttämät toimintaohjeet.

Kaupunginjohtajan tehtävänä on toimia konsernin johtajana ja aktiivisella omistajaohjauksella myötävaikuttaa hänen ohjattavakseen määrättyjen yhtiöiden hallintoon ja toimintaan.

Akaan kaupungin konserniohje hyväksyttiin valtuustossa 25.3.2009 § 36. Konserniohjeella luodaan puitteet ensisijaisesti kaupunkikonserniin kuuluvien yhteisöjen omistajaohjaukselle kaupungin tavoitteiden mukaisesti. Ohjetta noudatetaan soveltuvin osin myös osakkuusyhteisöjen ja kuntayhtymien omistajaohjauksessa. Konserniohjeella pyritään yhteisöjen ohjauksen yhtenäistämiseen, toiminnan läpinäkyvyyden lisäämiseen, kaupungin yhteisöstä saaman tiedon laadun parantamiseen ja tiedonkulun tehostamiseen.

6.4 OLENNAISET KONSERNIA KOSKEVAT TAPAHTUMAT

Tytäryhteisöt

Viialan Asuntotuotanto Oy, omistusosuus 100 %

Vuokrausaste oli 80 %. Asukasvaihtuvuus on lisääntynyt ja asuntoja on ollut tyhjänä arvioitua enemmän.

Wiiala-talon kohtalo: vuokrasopimus on neuvoteltu uudestaan Akaan kaupungin kanssa 2018-2019 ja päätöksiä tehdään maaliskuun 2019 lopussa. Työllisyystilanteen paraneminen ei näy vielä vuokra-asuntotarpeessa eikä koulujen alkaminen opiskelija-asunnoissa. Yritykset ovat vuokranneet asuntoja keikkatyöntekijöille.

Taloustavoitetta on tukenut yleisen korkotason lasku ja kahden lainan päättymisen. Kustannuksia on karsittu minimiin ja investoinnit edelleen suunnattu lisäsäästöihin.

Vuoden 2019 aikana on tulossa Taimelan viemäri- ja vesijohdot ja Keskuskoulun vuokratalon siirtyminen Ilcoq-lukitukseen.

Kiinteistö Oy Aravaniitty, omistusosuus 100 %

Asuntojen vuokrausaste oli 80 %. Asukasvaihtuvuus on lisääntynyt ja isojen asuntojen vuokraus on vaikeutunut.

Pannuhuonetta on alettu remontoida, asbestinpoistolla ja putkivuotojen korjauksilla.

Yhtiö on velkasaneerauksessa 28.2.2035 saakka.

Kaupungin muut tytäryhteisöt

Kiinteistö Oy Kylmäkosken Säästötalo, omistusosuus 82 %

Akaan kaupunki on päättänyt myydä omistamansa Kiinteistö Oy Kylmäkosken Säästötalon osakkeet. Myynti ei ole toistaiseksi toteutunut.

Kiinteistö Oy Toijalan Moottoritienliittymä, omistusosuus 71,93 %

Kiinteistön liiketilat ovat kokonaan käytössä. Liiketilojen lisäksi väistötilojen käytössä on kiinteistön käytävä- ja sosiaalitalat sekä osa takapiha-alueesta. Kiinteistön kokonaisvaltainen käyttö sekä taloteknisten järjestelmien uudelleen säätö ja päivitys muutti osittain käytöstä aiheutuvaa kuluja-kaumaa. Uudet komponentit ja niiden tuomat edut heijastunee seuraavalle tilikaudelle.

Vuokratontin osto yhtiölle on edelleen investointisuunnitelmassa. Neuvottelut kaupungin kanssa kaupasta toivotaan saavan toteutettua vuoden 2019 aikana.

Kiinteistö Oy Toijalan Virastokeskus, omistusosuus 77,1 %

Yhtiöllä ei ollut erityistä investointiohjelmaa vuodelle 2018, mutta kuntotutkimuksessa mainittuja kiireellisiä korjauksia jatkettiin ja ne jatkuvat edelleen vuoden 2019 puolelle. Valvonta ja hälytykset on jo liitetty kaupungin omiin kiinteistöhoidon järjestelmiin. Myös LVI-laitteiden huolto on eriytetty kaupungin kiinteistöhoidon hallittavaksi. Mahdollisesti jatkossa teetetään Virastokeskuksen PTS. Tavoitteena on turvata kiinteistön turvallinen käyttö myös jatkossa.

6.5 ARVIO KONSERNIN TODENNÄKÖISESTÄ TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Konsernin rakenteessa, erityisesti tytäryhtiöiden kohdalla, on tapahtunut viime vuosina toimintaa selkeyttäviä muutoksia ja vielä on vireillä mm. Kiinteistö Oy Kylmäkosken Säästötalon osakkeiden myynti. Maaliskuussa 2019 elinvoimalautakunta päätti valtuuttaa kaupunkikehitysjohtajan ja elinkeinopäällikön valmistelemaan esitystä Akaa Point Yritystilat Oy:n perustamiseksi jatkotoimenpiteitä varten.

6.6 SELONTEKO KONSERNIVALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ

Kaupunginhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa, miten konsernivalvonta on kaupungissa järjestetty, onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella ja miten konsernivalvontaa on tarkoitus kehittää voimassa olevalla taloussuunnitelmakaudella.

Konsernivalvonnan tarkoituksena on varmistaa, että

- kaupunkikonsernin toiminta on taloudellista ja tuloksellista,
- päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa,
- lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan sekä
- omaisuus ja voimavarat turvataan.

Konsernivalvonnan järjestämisen selontekoa varten on otettava kantaa esimerkiksi seuraavassa yhteenvedossa esitettyihin konsernivalvonnan kohdealueisiin.

Säännöt ja ohjeet

- Kaupungin hallintosäännössä ja konserniohjeessa on toimintaa ohjaavia määräytyksiä.

Edustajien ohjeistaminen

- Kaupunkia tytäryhteisöissä edustavat ovat hankkineet tarvittaessa ohjeistusta ja selvittäneet kaupungin kantaa käsiteltäviin asioihin. Kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja ovat ohjeistaneet kaupungin edustajia kaupungin puhe- ja äänivallan käyttämisessä.

Raportointi, seuranta ja arviointi

- Tytäryhtiöt ovat olleet huomioituna talousarviossa ja talouskatsausten yhteydessä on seurattu toteutumista. Tytäryhteisöt ovat raportoineet poikkeamista ja tavoitteiden saavuttamisen vaarantumisesta kaupungin hallintoa tarvittaessa nopeasti. Tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuutta ja taloudellisen aseman seuranta ja analysointia on tehty sekä tytäryhteisöissä että kaupungilla.

Keskitettyt konsernitoiminnot

- Konserniohjeessa edellytetään keskitettyjen konsernitoimintojen käyttöä. Tilintarkastuksen kilpailuttaminen tytäryhtiöille on tehty samalla kuin kaupungille. Myös pankkipalvelut on kilpailutettu, jossa Viialan Asuntotuotanto oli mukana jo kilpailutusvaiheessa. Myös Toijalan Virastokeskus, Kiinteistö Oy Aravaniitty ja Kiinteistö Oy Kylmäkosken Säästötalo ovat mukana konsernitilissä. Viialan Asuntotuotannolla on 130.000 euron luottolimiitti konsernitiliin maksuvalmiuden turvaamiseksi. Henkilöstöhallinnossa yhtiöt noudattavat kaupungin henkilöstö- ja palkkapolitiikkaa soveltuvien osin ja saavat toimintaohjeita kaupungin henkilöstöjohtajalta.

Riskienhallinta

- Riskienhallinta on osa tytäryhtiöiden jokapäiväistä toimintaa - tiedostetaan ja minimoidaan toimintaan ja talouteen liittyviä riskejä.

Akaan kaupungin konsernirakenne

- Akaan kaupungin kaupunkikonserni ei ole kovin laaja eikä rakenteeltaan monimutkainen. Tämä antaa hyvän lähtökohdan konsernivalvonnan järjestämiselle. Kaupunkikonsernin merkittävin tytäryhteisö on Viialan Asuntotuotanto Oy. Sen tarkoitus ja tehtävät sekä taloudelliset vastuut ovat kaupungin kannalta merkittäviä.

Em. perusteella voidaan todeta, että kaupungin konsernivalvonta ja siihen liittyvä riskienhallinta on pääsääntöisesti asianmukaisesti järjestetty. Maaliskuun 2019 lopussa on tulossa päätöksentekoon Viialan Asuntotuotanto Oy:n ja kaupungin Wiiala-talon sopimuksiin liittyviä asioita. Vuonna 2019 tulee hyväksyttäväksi valmistelussa oleva uusi konserniohje.

6.7 KONSERNITILINPÄÄTÖS JA SEN TUNNUSLUVUT

KONSERNITULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT, 1.000 e

KONSERNITULOSLASKELMA, 1000 e

	2018	2017
Toimintatuotot	61 885,2	58 894,6
Toimintakulut	-150 217,2	-142 930,2
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta/ tappiosta	8,8	96,5
Toimintakate	-88 323,2	-83 939,1
Verotulot	59 624,8	59 398,9
Valtionosuudet	32 456,0	32 904,2
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	395,6	385,2
Muut rahoitustuotot	928,8	911,0
Korkokulut	-462,4	-645,9
Muut rahoituskulut	-164,1	-164,2
Vuosikate	4 455,5	8 850,0
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-7 025,9	-7 001,0
Omistuksen eliminointierot		-1,3
Arvonalentumiset		0,6
Satunnaiset erät	0,0	0,0
Tilikauden tulos	-2 570,4	1 848,3
Tilinpäätössiirrot	1,6	0,1
Tilikauden verot	-93,9	-84,1
Laskennalliset verot	-34,9	-50,9
Vähemmistöosuudet	-86,8	-90,4
Tilikauden yli-/alijäämä	-2 784,4	1 622,9

KONSERNIN TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVU	2018	2017
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	41,2	41,2
Vuosikate/Poistot, %	63,4	126,4
Vuosikate, e/asukas	268,2	527,8
Asukasmäärä	16 611	16 769

Konsernituloslaskelman tunnusluvut lasketaan samoin kuin vastaavat kunnan tuloslaskelman tunnusluvut.

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT, 1.000 e

	2018	2017
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	4 455,5	8 850,0
Satunnaiset erät		
Tilikauden verot	-93,1	-84,9
Tulorahoituksen korjauserät	-12,3	-694,4
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-9 405,3	-7 344,2
Rahoitusosuudet investointimenoihin	130,0	97,5
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	364,1	1 219,2
Toiminnan ja investointien rahavirta	-4 561,1	2 043,1
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-420,0	-5,9
Antolainasaamisten vähennykset	4,7	120,4
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	12 126,2	1 320,9
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-6 662,0	-6 866,7
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-139,3	982,7
Oman pääoman muutokset	-655,5	-664,3
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	4,8	-77,6
Vaihto-omaisuuden muutos	-31,4	-37,5
Saamisten muutokset	-1 182,7	-845,7
Korottomien velkojen muutokset	1 515,9	936,0
Rahoituksen rahavirta	4 560,7	-5 137,6
Rahavarojen muutos	-0,4	-3 094,5
Rahavarat 31.12.	6 441,4	6 441,8
Rahavarat 1.1.	6 441,8	9 536,3

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2018	2017
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, e	-20 398,7	-18 499,9
Investointien tulorahoitus, %	48,04	122,12
Lainanhoitokate	0,69	1,26
Kassan riittävyys, pv	14,05	14,89

Konsernirahoituslaskelman tunnusluvut lasketaan samoin kuin vastaavat kunnan rahoituslaskelman tunnusluvut.

KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT, 1.000 e

VASTAAVAA	2018	2017	VASTATTAVAA	2018	2017
PYSYVÄT VASTAAVAT	104 670,4	102 070,9	OMA PÄÄOMA	22 939,7	26 264,4
Aineettomat hyödykkeet	1 026,3	606,8	Peruspääoma	32 829,0	32 829,0
Aineettomat oikeudet	113,4	70,8	Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat	9,3	9,3
Muut pitkävaikutteiset menot	901,5	534,9	Arvonkorotusrahoitus	22,6	13,7
Ennakkomaksut	11,4	1,1	Muut omat rahastot	11,8	111,5
Aineelliset hyödykkeet	85 375,7	83 755,6	Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-7 148,5	-8 322,1
Maa- ja vesialueet	9 918,0	9 712,2	Tilikauden yli-/alijäämä	-2 784,5	1 622,9
Rakennukset	51 622,3	53 070,4	VÄHEMMISTÖOSUUDET	709,2	655,5
Kiinteät rakenteet ja laitteet	12 260,1	12 380,0	PAKOLLISET VARAUKSET	1 686,6	1 454,1
Koneet ja kalusto	1 990,5	2 022,4	Eläkevaraukset		0,0
Muut aineelliset hyödykkeet	43,6	43,2	Muut pakolliset varaukset	1 686,6	1 454,1
Ennakkomaksut ja keskeren. hankinn.	9 541,2	6 527,2	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	762,8	845,9
Sijoitukset	18 268,4	17 708,5	VIERAS PÄÄOMA	95 196,6	88 326,4
Osakkuusyhteisöosuudet	267,2	295,8	Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	54 487,7	49 356,2
Osakkeet ja osuudet	10 271,5	10 098,2	Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	825,2	869,1
Joukkovelkakirjasaamiset		0,0	Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	16 649,7	16 508,4
Muut lainasaamiset	7 686,7	7 271,5	Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	23 234,0	21 592,7
Muut saamiset	43,0	43,0	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>121 294,9</u>	<u>117 546,2</u>
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	318,6	406,5	KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT	2018	2017
VAIHTUVAT VASTAAVAT	16 305,9	15 068,9	Omavaraisuusaste, %	19,5	22,9
Vaihto-omaisuus	484,1	452,7	Suhteellinen velkaantuneisuus, %	62,9	58,3
Saamiset	9 380,4	8 174,4	Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 e	-9 933,0	-6 699,1
Pitkäaikaiset saamiset	98,5	126,5	Kertynyt yli-/alijäämä, e/ asukas	-598	-399
Lyhytaikaiset saamiset	9 281,9	8 047,9	Konsernin lainat, e/asukas	4 283	3 928
Rahoitusarvopaperit	146,1	207,3	Konsernin lainakanta 31.12., 1000 e	71 137	65 864,7
Rahat ja pankkisaamiset	6 295,3	6 234,5	Konsernin lainasaamiset 31.12., 1000 e	7 686,7	7 271,5
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>121 294,9</u>	<u>117 546,2</u>	Velat ja vastuut % käyttötuloista	68,7	65,9
			Kunnan asukasmäärä	16 611	16 769

Konsernin omavaraisuusaste prosentteina lasketaan seuraavan kaavan mukaisesti:

Omavaraisuusaste, %

= 100 x (oma pääoma + vähemmistöosuus + konsernireservi + poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (koko pääoma + saadut ennakot)

(Koko pääoma kaavassa tarkoittaa taseen vastattavien loppusummaa.)

Muutoin konsernitaseen tunnusluvut lasketaan vastaavalla tavalla kuin kunnan taseen tunnusluvut.

7 KESKEISET LIITETIEDOT

	Kaupunki		Konserni	
	2018	2017	2018	2017
	euro	euro	euro	euro
Pakolliset varaukset				
Eläkevaraukset			0	0
Takuuvaraus				
Muut pakolliset varaukset			1.686.579	1.454.078
Vastuositoumukset				
Samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Takaukset	1.213.708	1.486.299	1.213.708	1.486.299
Muut vastuositoumukset				
Takaukset muiden puolesta	5.863.240	3.958.669	5.863.681	3.959.507
Muut taloudelliset vastuut				
Täytetakaukset	1.028.298	1.180.279	1.028.298	1.180.279
Muut liitetiedot				

8 TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY JA TALouden TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET

8.1 TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY

Tilikauden 2018 tulos on 2.348.981,66 euroa alijäämäinen. Kaupunginhallitus esittää valtuustolle tilikauden tuloksen käsittelystä seuraavaa:

- tuloutetaan tehtyä poistoeroa suunnitelman mukaan 27.329,04 euroa, josta 22.220,34 euroa on Viialan kirjaston rakentamiseen kohdistuvaa poistoeron vähennystä ja 5.108,70 euroa Toijalan Moottoritien sisääntulon rakentamiseen kohdistuvaa poistoeron vähennystä.
- tilikauden alijäämä 2.321.652,62 euroa kirjataan taseessa oman pääoman erään tilikauden yli-/alijäämä.

8.2 TALouden TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET

Vuoden 2018 alussa taseen yli-/alijäämätilillä on edellisiltä tilikausilta alijäämää 6.564.111,13 euroa. Vuoden 2018 tilinpäätöksen jälkeen taseen yli-/alijäämätilillä on alijäämää yhteensä 8.885.763,75 euroa.

Akaan kaupungin vuoden 2019 talousarvio on lähtökohdaltaan 42.400 euroa alijäämäinen ja koko taloussuunnitelmakausi 2019-2021 on 8.487.800 euroa ylijäämäinen. Talousarviovuodelle 2019 sisältyy tuloveroprosentin korotus 0,50-prosenttiyksiköllä 22,25 prosenttiin. Lähtökohtaisesti talousarvioon 2019 ja taloussuunnitelmaan 2019-2021 on sisällytetty valtuuston 28.8.2013 § 64, 17.6.2015 § 41 ja 24.10.2018 § 85 hyväksymien talouden tasapainottamisohjelmien mukaiset toimenpiteet. Lisäksi valtuuston päätöksessä 19.12.2018 § 103 koskien Akaan kaupungin talousarviota 2019 ja taloussuunnitelmaa 2019-2021 on todettu erikseen seuraavaa: huomioiden kuntalain määräajan Akaan kaupungin vuoden 2015 tilinpäätökseen kertyneen alijäämän, 8.186.202,61 euroa, kattamisesta vuoden 2020 tilinpäätöksessä, velvoittaa koko kaupungin henkilöstön ja kaikkien luottamustoimielimien jäsenet sitoutumaan talouden tasapainottamisohjelmiin sisältyvien asioiden aktiiviseen toteuttamiseen sisältäen myös muut toimenpiteet ja lisäselvitettävät asiat, joista voi muodostua merkittäviäkin euromääräisiä vaikutuksia, mutta joita ei ole ollut mahdollista vielä huomioida taloussuunnitelmaan. Tasapainottamistoimenpiteiden toteuttamisessa onnistuminen on ratkaisevaa kaupungin tulevaisuudelle.

9 TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

9.1 TOIMIELIN: KESKUSVAALILAUTAKUNTA

9.1.1 TEHTÄVÄ: VAALIT

PALVELUSUUNNITELMAN KUVAUS

Keskusvaalilautakunta huolehtii vaalien järjestämisestä.

TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Tavoitteet ja tunnusluvut

Tuotantotavoitteet

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2018	Toteutuminen 2018
Vaalijärjestelyjen onnistuneisuus	Vaalien vahvistaminen	Luotettava vaalitus	Tavoite toteutui

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TOT 2018
Keskusvaalilautakunnan kokoukset	0	9	6	1

Perustelut

Vuonna 2018 järjestettiin presidentinvaalit. Varsinainen vaalipäivä oli sunnuntai 28.1.2018. Mahdolliset maakuntavaalit siirtyivät vuonna 2019 pidettäviksi. Keskusvaalilautakunta kokoontui yhden kerran vuoden 2018 aikana.

TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

1100 VAALIT	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten j.	Toteutuma	Tot-% TA YHT	Poikkeama TA YHT
TOIMINTATUOTOT	68 600	-40 100	28 500	28 503	100,01%	-3
0 Ulkoiset	68 600	-40 100	28 500	28 503	100,01%	-3
TOIMINTAKULUT	-68 600	49 600	-19 000	-19 069	100,37%	69
0 Ulkoiset	-68 600	49 700	-18 900	-18 977	100,41%	77
1 Sisäiset	0	-100	-100	-92	91,95%	-8
TOIMINTAKATE	0	9 500	9 500	9 434	99,3%	66
0 Ulkoiset	0	9 600	9 600	9 526	99,23%	74
1 Sisäiset	0	-100	-100	-92	91,95%	-8

Vaalien tehtävätason ulkoiset nettotulot alittuivat 100 euroa (alkuperäiseen talousarvioon verrattuna nettotuloa kertyi 9.500 euroa).

9.2 TOIMIELIN: TARKASTUSLAUTAKUNTA

9.2.1 TEHTÄVÄ: TARKASTUSTOIMI

PALVELUSUUNNITELMAN KUVAUS

Tarkastuslautakunnan tehtävätaso käsittää tarkastuslautakunnan ja tilintarkastajan toiminnan.

TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Tavoitteet ja tunnusluvut

Tuotantotavoitteet

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2018	Toteutuminen 2018
Valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden tarkastus sekä strategian toteutumisen tarkastus	Tarkastuslautakunnan arviointikertomus ja tilintarkastajan tilintarkastuskertomus	Tarkastustyön tulokset osoittavat kertomukset ovat aikataulussa ja asianmukaisesti laadittu.	JHTT-tilintarkastaja Jorma Kesä jätti tilintarkastuskertomuksensa 9.5.2018. Tarkastuslautakunta jätti arviointikertomuksensa 11.6.2018 § 46.

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TOT 2018
Tarkastuslautakunnan kokoukset	5	7	6	11
Tarkastuspäivät	34,4, joista vastuunalaisen JHTT-tarkastajan päiviä 16,9, lisäksi 13,75h	35,5, joista vastuunalaisen JHTT-tarkastajan päiviä 25,3	35, joista vastuunalaisen JHTT-tarkastajan päiviä 27	53,95, joista vastuunalaisen JHTT-tarkastajan päiviä 38,4

Perustelut

Tarkastuslautakunta

Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Tarkastuslautakunnan tehtävät on määritelty Kuntalain (410/2015) 14. luvussa. Lisäksi valtuuston 19.6.2013 § 55 hyväksymän Akaan kaupungin strategian 2016 mukaan, voimassaoloa jatkettu 16.11.2016 § 74 vuoden 2017 loppuun saakka ja 20.12.2017 § 143 siihen saakka, kunnes valtuusto on hyväksynyt uuden strategian: ”Tarkastuslautakunta arvioi strategian toteutumista vuosittain valtuustolle osoitettavassa arviointikertomuksessaan.” Valtuusto hyväksyi 30.5.2018 § 50 Akaan kaupungin strategian 2018-2025.

Vuodelle 2018 sisältyi 20.000 euron määräraha käytettäväksi Viialan keskustan koululla tehtyjen peruskorjausten laadun arvioimiseen. Ao. selvitys valmistui 25.9.2018.

Tilintarkastajat

Valtuuston päätöksen 20.12.2017 § 152 mukaan Akaan kaupungin hallinnon ja talouden tarkastuspalvelut vuodelle 2018 hankitaan BDO Audiator Oy:ltä. BDO Audiator Oy on nimennyt vastuunalaiseksi tilintarkastajaksi JHTT-tilintarkastaja Jorma Kesän. Tilintarkastajien tehtävät on määritelty Kuntalain (410/2015) 14. luvussa.

Tarkastuslautakunta päätti 15.11.2018 § 69 kilpailuttaa Akaan kaupungin hallinnon ja talouden tarkastuspalvelut vuosille 2019-2022 + optiovuodelle 2023.

TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

2100 TARKASTUSTOIMI	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten j.	Toteutuma	Tot-% TA YHT	Poikkeama TA YHT
TOIMINTAKULUT	-56 800	-2 800	-59 600	-59 388	99,64%	-212
0 Ulkoiset	-53 000	0	-53 000	-52 861	99,74%	-139
1 Sisäiset	-3 800	-2 800	-6 600	-6 527	98,9%	-73
TOIMINTAKATE	-56 800	-2 800	-59 600	-59 388	99,64%	-212
0 Ulkoiset	-53 000	0	-53 000	-52 861	99,74%	-139
1 Sisäiset	-3 800	-2 800	-6 600	-6 527	98,9%	-73

Tarkastustoimen tehtävätason ulkoiset nettomenot alittuivat 100 euroa. (alkuperäiseen talousarvioon verrattuna alittuivat 100 euroa).

9.3 TOIMIELIN: KAUPUNGINHALLITUS

9.3.1 TEHTÄVÄ: HALLINTOPALVELUT

PALVELUSUUNNITELMAN KUVAUS

Hallintopalvelujen tehtävätaso käsittää luottamustoimielimien, toimistopalvelujen, tietohallintopalvelujen, talouspalvelujen, henkilöstöpalvelujen sekä hallintopalvelujen projektien tulosalueet.

Luottamustoimielimet

Luottamustoimielinten tulosalue käsittää kaupungin toimielinten ja kaupunginjohtajan toiminnan. Akaan kaupungin toimielimiä ovat kaupunginhallitus, kaupunginhallituksen henkilöstöjaosto, elinvoimalautakunta, perusturvavaliokunta, yhteistoiminta-alueen perusturvautakunta, perusturvavaliokunnan yksilöjaosto, sivistyslautakunta ja tekninen lautakunta. Lisäksi vuonna 2018 kokoontui Hyvinvointikeskuksen rakentamisen rakennustoimikunta ja Kylmäkosken koulun rakennustoimikunta. Akaan kaupungin vaikuttamistoimielimiä ovat nuorisovaltuusto ja vanhus- ja vammaisneuvosto.

Toimistopalvelut

Toimistopalvelujen tulosalue käsittää päätösten valmistelun ja täytäntöönpanon sekä keskitetyt toimistopalvelut sisältäen koko kaupungin toimistopalvelut.

Tietohallintopalvelut

Tietohallintopalvelujen tulosalue käsittää kaupungin tietohallinnon yhteistyön sopimuskumppaneiden kanssa, mm. Valkeakosken kaupunki, oman sisäverkon ylläpidon sekä perusturvan ja terveydenhuollon operatiivisten ohjelmien pääkäyttäjätöiminnan. Valkeakosken kaupungin tietohallinto tuottaa tietohallintopalvelut koko seutukunnalle. Seutukunnan kunnat ovat sitoutuneet sopimuksella ottamaan käyttöönsä Valkeakosken kaupungin kanssa yhteiset tietojärjestelmät.

Talouspalvelut

Talouspalvelujen tulosalue käsittää taloussuunnittelun, talouden seurannan ja raportoinnin, rahoituksen sekä keskitetysti hoidettavan kirjanpidon, osto- ja myyntilaskutuksen, maksuliikenteen ja perintätoimen hoidon sekä talouspalveluihin ja kilpailuttamiseen liittyvän ohjeistuksen ja neuvonnan.

Henkilöstöpalvelut

Henkilöstöpalvelujen tulosalue käsittää henkilöstöhallinnon ja palkkatoimiston, jotka tuottavat keskitetysti henkilöstöhallinnolliset tukipalvelut toimialoille. Henkilöstöjohtaja toimii myös kaupungin työsuojelupäällikkönä ja hallintotoimen toimialajohtajana.

TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Tavoitteet ja tunnusluvut

Vaikuttavuustavoitteet

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2018	Toteutuminen 2018
Sujuva hallinto	Asianhallintajärjestelmän käytön laajuus	Asianhallintajärjestelmä aukottomasti käytössä koko organisaatiossa	Asianhallintajärjestelmä on käytössä koko organisaatiossa arkistonmuodostussäännössä (ams) määritellysti, ohjelmaan otettiin käyttöön lisäosia ohjelman käytön yksinkertaistamiseksi
	Päätöksentekoprosessin sujuvuus	Esityslistat, pöytäkirjat ja otteet tuotetaan hallintosäännössä edellytetyllä tavalla	Toteutunut, suurimmassa osassa toimielimiä siirryttiin vuoden lopussa käyttämään sähköistä kokousmateriaalia.
	Asianmukaiset ja riittävät toimistopalvelut	Luottamushenkilöorganisaatio on koulutettu ja perehdytetty tehtävien edellyttämässä laajuudessa	Koulutusta jatketaan v. 2019.
		Toimistopalvelut tuotetaan nopeasti ja laadukkaasti	Toimistopalvelut tuotetaan nopeasti ja laadukkaasti käytössä olevien resurssien puitteissa.

Tuotantotavoitteet

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2018	Toteutuminen 2018
Tasapainoinen kuntatalous	Taseen yli-/ alijäämä	Taseeseen kertynyt alijäämä ei kasva v. 2018 ja saadaan katettua suunnitelmakauden aikana.	Tilinpäätös 2018 muodostui 2.321.652,62 euroa alijäämäiseksi, joten taseeseen kertynyt alijäämä kasvoi 8.885.763,75 euroon.
Yhtenäinen henkilöstöpolitiikka	Talouden tasapainottamisohjelmaan sisältyvien henkilöstömenoihin kohdistuvien tasapainottamistoimenpiteiden täytäntöönpano tavoitteellisesti, yhdenmukaisesti ja laillisesti	Talouden tasapainottamisohjelmassa henkilöstöön kohdistuvat tavoitteet toteutuvat suunnitellusti – HTV-seuranta kahdesti vuodessa	Toteutui suunnitellusti: HTV-säästötoteuma ajalla 1.1 – 31.12.2018: 56,55 HTV (tavoite v. 2019 57 HTV), 4.456.200,00 euroa
	Henkilöstöstrategia	Henkilöstöstrategia päivitetty huomioon ottaen kuntastrategiassa asetetut tavoitteet ja erityisesti sote- ja maakuntauudistuksen vaikutukset kaupungin henkilöstöön	Toteutui suunnitellusti: Henkilöstöohjelma hyväksytty valtuustossa 19.12.2018 (§ 102)

	Henkilöstön ja työyhteisöjen hyvinvointi	<p>Sairauspoissaolojen määrä vähenee 2 päivällä vuoden 2017 tasosta</p> <p>Toteutettavassa henkilöstökyselyssä yleisarvosana vähintään 7,75</p> <p>Yhteistyössä työterveyshuollon kanssa järjestetään vähintään kolme oireperusteisesti suunnattua työkykyä ylläpitävää kuntoutusryhmää</p> <p>Esimiesten johtamista tuetaan järjestämällä heille vähintään kaksi yhteistä koulutustilaisuutta</p>	<p>Ei toteutunut suunnitellusti: määrä lisääntyi 2 päivällä</p> <p>Ei toteutunut suunnitellusti: yleisarvosana 7,35</p> <p>Ei toteutunut suunnitellusti: ei riittävästi osallistujia</p> <p>Toteutui osittain: yksi yhteinen koulutustilaisuus varhaisesta puuttumisesta ja sairauspoissaolojen hallinnasta</p>
--	--	--	---

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TOT 2018
Kokousmäärät				
Valtuusto	9	12	9	11
Kaupunginhallitus	17	22	18	20
• henkilöstöjaosto	8	8	8	8
• elinkeinojaosto 31.5.2017 asti	3	2		
Kaupunkisuunnittelulautakunta 31.5.2017 asti/ Elinvoimalautakunta 1.6.2017 lukien	7	4+5	9	9
Perusturvalautakunta 31.5.2017 asti/ perusturvavaliokunta 1.6.2017 lukien	9	5+3	9	8
• yksilöjaosto	6	3	4	3
Perusturvalautakunta yta	9	9	9	9
Koulutuslautakunta 31.5.2017 asti/ Sivistyslautakunta 1.6.2017 lukien	8	4+9	8	10
Vapaa-aikalautakunta 31.5.2017 asti	6	2		
Tekninen lautakunta	10	10	10	11

Perustelut

Luottamustoimielimet

Keskeisenä asiana oli talouden tasapainottamisohjelmien toteuttaminen ja uuden tasapainottamisohjelman laadinta. Valtuusto hyväksyi 24.10.2018 § 85 talouden tasapainottamisohjelman 2018-2023.

Syksyllä 2017 aloitetun uuden strategian valmistelu saatiin valmiiksi valtuuston hyväksyessä 30.5.2018 § 50 VIKSU Akaa -strategian vuosille 2018-2025. Strategiasta johdetun henkilöstöoh-

jelman, elinvoima- ja kaupunkiympäristöohjelman, hyvinvointiohjelman ja sivistysohjelman vuodelle 2018 - 2020 valtuusto hyväksyi 19.12.2018 § 102.

Alkuvuodesta valmistauduttiin Euroopan unionin yleisen tietosuojasetuksen 25.5.2018 voimaan tuloon ja perustettiin tietoturvyöryhmä. Kaupungin koko henkilökunta koulutettiin tietosuojasetukseen liittyen.

Kaikki luottamustoimielimet vaalitoimielimiä ja vanhus- ja vammaisneuvostoa lukuun ottamatta ottivat käyttöönsä sähköisen kokousmateriaalin loppuvuodesta.

Lokakuussa hallinto-oikeus hylkäsi valitukset valtuuston päätöksestä 31.5.2017 § 63 irtisanoa kaupunginjohtaja Aki Viitasaari. Asia on edelleen vireillä korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Marraskuussa käynnistyi uuden viiden vuoden määräaikaisen kaupunginjohtajan viran haku. Vuonna 2018 henkilöstöjohtaja on toiminut va. kaupunginjohtajana.

Toimistopalvelut

Alkuvuonna jätettiin täyttämättä 1,50 palvelusihteerin vakanssia, mikä aiheutti edelleen toimistopalveluiden työtehtävien tiivistämistä. Käytännössä loppuvuodesta jätettiin täyttämättä lisäksi 0,5 palvelusihteerin vakanssi. Muutokset ovat lisänneet palvelutuotannon haavoittuvaisuutta ja sekä toimistotyöntekijöiden että esimiesten kuormitusta.

Vuoden aikana asianhallintajärjestelmän käyttöä ja sen ominaisuuksia kehitettiin edelleen. Luottamushenkilöiden sähköisen kokousmateriaalin mahdollistava ohjelmaa kehitettiin ja käyttöön otettiin loppuvuodesta. Eri toimialoja palvelevia toimistotyöntekijöitä työllistivät normaalitehtävien lisäksi erilaiset lakimuutokset ja palvelutuotannon muutokset. Kopiointiin ja tulostamiseen liittyviä kustannuksia tarkasteltiin toimittajalta saatujen tietojen perusteella. Taloudentasapainottamisohjelmaan sisällytettiin tavoite ”paperiton kaupunki 20X0”, jonka osatavoitteena on luopua kaikista ei-välttämättömistä pöytätulostimista ja päivittää kopiokoneet pienentyneitä tarvetta vastaaviksi kaikissa kaupungin toimipisteissä. Selvitys kokonaisuuden kustannuksista ja sen kehitystavoitteista mukaan lukien tietosuojamateriaalin hävittämisen tehdään vuoden 2019 aikana.

Tietohallintopalvelut

Ohjelmistoprojekteista kriittisin toiminnan kannalta on ollut taloushallinnon järjestelmä uudistus. Seutukunnalla selvitettiin eri vaihtoehtoja ja päädyttiin kehittämään yhteistyötä nykymallin pohjalta yhtenäisillä tietohallintoratkaisuilla. Palveluiden toimintavarmuus ja kehittäminen todettiin kireästä aikataulusta johtuen voitavan turvata parhaiten päivittämällä tällä hetkellä käytössä olevat ohjelmistot, mikä tapahtuu vuosina 2019-2020. Lisäksi kaupunki on selvittänyt miten kaupunkilaiset saadaan osallistettua päätöksenteon valmisteluun ja käyttöön on otettu tähän tarkoitukseen tarkoitettu oikeusministeriön ylläpitämä palvelu nimeltään otakantaa.fi. Lisäksi akaa.fi -sivuston suunnitteluprojekti on aloitettu.

Valkeakosken kanssa tehtyä ICT-sopimusta arvioitiin vuoden 2018 aikana uudelleen. Selvitysten jälkeen sopimus päätettiin uudistaa ja se tulee voimaan vuoden 2020 alusta. Sopimus kattaa perustietotekniikan, ohjelmistopalvelut, kapasiteettipalvelut, toimisto-ohjelmistot, tietoturvan. Omaksi toiminnaksi jää tietoverkot, AV-laitteet sekä muut lakisääteiset toimet kuten varautuminen, tietosuoja, kokonaisarkkitehtuurityö.

Kuituverkon laajentuminen asukkaiden ja yritysten käyttöön on ollut päätöksenteossa lähes koko vuoden. Strategian mukainen tavoite on että nopea laajakaistaverkko saadaan kaikkien käyttöön, jotta alue säilyy elinvoimaisena. Kuituverkon päätöksenteko jää vuodelle 2019.

Sosiaali- ja terveydenhuollon maakuntauudistus viivästyí ja päätöksenteko jäi tulevaisuuteen. Maakunnallinen sote-tietojärjestelmä konkretisoitui, kun Akaa päätti olla mukana selvittämässä alueellisen potilastietojärjestelmän uudistamista. Suunnitteluprojekti kestää vuoden 2019 loppuun. Päätös järjestelmän käyttöönotosta tehdään erikseen, kun päätöksentekoon tarvittava aineisto on kasattu.

Vuonna 2018 aloitettiin digitalisaatio-projekti, jonka tarkoituksena on parantaa kuntalaisten mahdollisuuksia asioida täysin paperittomasti.

Talousoalvelut

Vuoden 2018 aikana selvitettiin Etelä-Pirkanmaan kuntien taloushallinnon palveluiden järjestämistä. Kaupunginhallitus päätti 18.9.2018 § 259, että taloushallinnon yhteistyötä kehitetään nyky-mallin pohjalta yhtenäisillä tietohallintoratkaisuilla. Taloushallinnon järjestelmäuudistus toteutuu vuosina 2019-2020. Myös sote- ja maakuntauudistus toi selvitystarpeita mm. maakunnan koetalousarvioon liittyen.

Henkilöstöpalvelut

Joulukuussa hyväksyttiin strategiaan liittyvä henkilöstöohjelma vuosille 2018 – 2020, joka luo perustan kaupungin henkilöstöpolitiikalle ja toteuttaa kaupungin strategiaa henkilöstöpolitiikan ja henkilöstöjohtamisen näkökulmista sisältäen henkilöstöasioiden yhteiset suuntaviivat ja tavoitteet. Niiden viestiminen henkilöstölle toteutuu henkilöstöpoliittisten linjausten ja soveltamisperiaatteiden avulla ja niistä tiedotetaan esimiehille, jotka ovat vastuussa työyksiköiden henkilöstöratkaisuista, mm. esimiesinfoissa ja -tiedotteissa.

Syyskuussa 2018 toteutettiin koko henkilöstöä koskeva henkilöstökysely. Kokonaisarvosana laski vuoden 2015 kyselyyn verrattuna 0,16 yksikköä ollen 7,35, mikä vastaa kuitenkin hyvin valtakunnallista keskitasoa. Vastausprosentti laski 60 prosentista 54 prosenttiin.

Vuoden 2018 aikana selvitettiin Etelä-Pirkanmaan kuntien henkilöstöhallinnon palveluiden järjestämistä. Kaupunginhallitus päätti 18.9.2018 § 259, että henkilöstöhallinnon yhteistyötä kehitetään nyky-mallin pohjalta yhtenäisillä tietohallintoratkaisuilla.

Talouden tasapainottamisohjelmaan sisältyvä tarkennettu henkilötyövuosivähennystavoite on vuosina 2015 – 2019 yhteensä 57 vakanssia. Henkilötyövuosisäästötavoitteen saavuttamisessa ei ole suljettu pois mitään toimenpiteitä. Henkilöstöjohtaja valmistelee yhdessä toimialajohtajien kanssa toimenpiteiden täytäntöönpanoa ja seurannasta vastaa kaupunginhallituksen henkilöstöjaosto. Seurantaajaksolla 1.9.2015 – 31.12.2018 henkilötyövuosisäästötoteuma oli 56,55 vakanssia ja näistä aiheutuneet säästöt 4.456.200 euroa.

Henkilöstöasioiden hoitoa ja sen koordinoimista on vaikeuttanut henkilöstöjohtajan rajalliset ajalliset resurssit hänen toimiessaan väliaikaisena kaupunginjohtajana koko kertomusvuoden ajan.

TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

3100 HALLINTOPALVELUT	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten j.	Toteutuma	Tot-% TA YHT	Poikkeama TA YHT
TOIMINTATUOTOT	4 457 100	157 600	4 614 700	4 062 749	88,04%	551 951
0 Ulkoiset	616 100	283 800	899 900	347 862	38,66%	552 038
1 Sisäiset	3 841 000	-126 200	3 714 800	3 714 887	100,0%	-87
TOIMINTAKULUT	-5 735 700	-23 300	-5 759 000	-5 634 836	97,84%	-124 164
0 Ulkoiset	-5 367 500	-39 800	-5 407 300	-5 282 101	97,68%	-125 199
1 Sisäiset	-368 200	16 500	-351 700	-352 736	100,29%	1 036
TOIMINTAKATE	-1 278 600	134 300	-1 144 300	-1 572 087	137,38%	427 787
0 Ulkoiset	-4 751 400	244 000	-4 507 400	-4 934 239	109,47%	426 839
1 Sisäiset	3 472 800	-109 700	3 363 100	3 362 151	99,97%	949

Hallintopalvelujen tehtävätason ulkoiset nettomenot ylittyivät 426.800 euroa (alkuperäiseen talousarvioon verrattuna ylittyivät 182.800 euroa).

Luottamustoimielimien tulosalueen ulkoiset nettomenot ylittyivät 597.800 euroa. Pysyvien vastaavien myyntivoittotavoite, 590.000 euroa, alittui 572.400 euroa (alkuperäinen tavoite, 350.000 euroa, alittui 332.400 euroa). Vuodelle 2018 kohdentui seuraava myynti, josta kertyi pysyvien vastaavien myyntivoittoja yhteensä 17.600 euroa:

- Kaupunginhallituksen päätöksen 7.11.2017 § 405 mukaisesti 17.600 euron hintaan myydyn ns. Silpola-omakotitalon myynnistä kirjautui pysyvien vastaavien myyntivoittoa 17.600 euroa.
- Tehostetun palveluasumisen hankintaan liittyvä vanhainkoti Mäntymäen rakennuksen myynti Espero Care Oy:lle ei toteutunut vuoden 2018 loppuun mennessä (huom. tilahallinnon poistoihin huomioidut kertaluonteiset poistot, 577.600 euroa, eivät myöskään toteutuneet.). Sopimukset Espero Care Oy:n kanssa oli tarkoitus allekirjoittaa vuoden 2018 loppuun mennessä, mutta kaupungista riippumattomista syistä tämä aikataulu ei kuitenkaan toteutunut.

Lisäksi vuodelle 2018 kohdentui seuraava myynti, josta kertyi pysyvien vastaavien myyntitappiota 7.400 euroa.

- Kaupunginhallituksen päätöksen 19.6.2018 § 198 mukaisesti 5.000 euron hintaan myydyn kiinteistön 20-422-2-31, jossa sijaitsi purkukuntoinen kaupungin omistama ns. Vyhtelä-niminen omakotitalo, myynnistä kirjautui pysyvien vastaavien myyntitappiota 7.400 euroa.

Muihin tuottoihin sisältyy 17.488,83 euroa johtuen Valkeakosken Seudun Kehitys Oy:n toiminnan loppumiseen liittyvän erityiskatteisen toimeksiannon lopettamisesta 7.12.2015 allekirjoitetun sopimuksen mukaan ja varojen jakamisesta osakkeenomistajille jako-osuuksien suhteessa.

Tulosalueen toimisto- ja asiantuntijapalvelujen toteuma oli 115.900 euroa sisältäen mm. lakiasiantuntijapalvelujen ostoa yhteensä 63.300 euroa (kaupunginjohtajan irtisanomisasian valitusprosessi 52.400 euroa, muu 10.900 euroa esim. takauksen selvittäminen, ympäristörikosasia), talouden tasa-painottamisohjelman laadinta 19.400 euroa, kouluverkkoselvityksen laadinta 10.600 euroa, kaupungin viestintäsuunnitelma ja muut viestintään liittyvät toimenpiteet 7.600 euroa. Operandi Oy:n Real Time -palvelun käyttöön liittyvä korvaus, 5.200 euroa, tietosuojaan liittyvää asiaa 4.800 euroa ja kaupunginjohtajan rekrytointiprosessiin liittyvä korvaus, 1.500 euroa.

Toimistopalvelujen tulosalueen ulkoiset nettomenot alittuivat 5.300 euroa.

Tietohallintopalvelujen tulosalueen ulkoiset nettomenot alittuivat 93.400 euroa. Mm. palvelujen ostot alittuivat 53.600 euroa.

Talousohjelmien tulosalueen ulkoiset nettomenot alittuivat 2.900 euroa.

Henkilöstöpalvelujen tulosalueen ulkoiset nettomenot alittuivat 69.500 euroa. Mm. työterveys-huoltoasioihin liittyvät nettomenot alittuivat kokonaisuutena noin 64.300 euroa.

9.4 TOIMIELIN: ELINVOIMALAUTAKUNTA

9.4.1 TEHTÄVÄ: KAUPUNKIKEHITYSPALVELUT

PALVELUSUUNNITELMAN KUVAUS

Maankäyttö- ja kaavoituspalvelut

Yksikön tavoitteina on kehittää Akaan kaupungin elinvoimaisuutta ja vetovoimaa osana Pirkanmaata ja luoda viihtyisää, turvallista ja kaunista elinympäristöä nykyisille ja tuleville akaalaisille, sekä tarjota yritystoiminnalle maankäytölliset edellytykset menestyvän liiketoiminnan aikaansaamiseksi.

Rakennusvalvonta

Rakennusvalvonnan tehtävänä on huolehtia rakentamista koskevien lupien käsittelemisestä ja valvoa kaavoituksen toteutumista sekä antaa rakentamisen neuvontaa. Rakennusvalvonta myös valvoo osaltaan rakennetun ympäristön ja rakennusten kunnossapitoa ja hoitoa siten, kuin maankäyttö- ja rakennuslaissa määrätään.

Paikkatietopalvelut

Paikkatietopalvelut toimii kartta- ja mittauspalvelujen tuottajana ja hoitaa Toijalan alueen kiinteistörekisteriä.

Elinkeino- ja markkinointipalvelut

Elinkeino- ja markkinointipalvelujen tulosalue sisältää mm. kaupungin oman elinkeinopalvelun, viestinnän ja markkinoinnin sekä (ostopalveluna Uusyrittäjäkeskus Ensimetri ry:n ja hankekoordinaattorin toiminnan), Lempäälän kunnalta ostettavat maaseutuhallinnon palvelut, Kiinteistö Oy Akaanportin Yritystalon toiminnan, Kiinteistö Oy Säästöalan toiminnan sekä joukkoliikenteen.

TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Tavoitteet ja tunnusluvut

Vaikuttavuustavoitteet

Kaupungin strateginen kehityskuva ja Pirkanmaan maakuntakaava 2040 määrittelee maankäytön yleiset linjaukset. Maapoliittinen ohjelma määrittelee maanhankinnan ja luovutuksen periaatteet. Maapolitiikalla ja kaavoituksella tuetaan kaupungin kehitystä.

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2018	Toteutuminen 2018
Viihtyisät asuinalueet, palveluiden ja väylien lähellä	Monipuolinen tonttitarjonta	Uusien asuntokaavojen laadinta	Uusia asuntokaavoja ei käynnistetty. Uusia tontteja saatiin myyntiin Uudenkyllän alueelta Toijalasta.

Asukastyytyväisyys	EPSI-rating kysely	Menestyminen kyselytutkimuksessa	Toteutettiin välillä 10/17-3/18 -ei merkittäviä muutoksia
Yrittäminen kärkipaikalla / nopeasti reagoiva maanhankinta ja kaavoitus	Monipuolinen yritystontti-tarjonta	Lisätä määrää ja parantaa toimintaedellytyksiä Akaassa.	Maa-alueita hankittiin edelleen Akaa Pointin alueelta. -Raakapuuterminaalien edellyttämä kaavamuutos laadittiin -Toijalan asemanseudulta hankittiin lisämaata
Asemanseutujen kehittäminen Kohennetaan kaupunkikuvaa ja keskustojen toimivuutta pitkälle eteenpäin / sidosryhmien kanssa suunnittelu.	Kehittämistyö / asemakaavojen valmistuminen	Asemanseutujen maankäytön kehittäminen ja vetovoimaisuuden lisääminen.	-Hyvinvointikeskuksen asemakaavanmuutos valmistui -Lähiliikennejunapilottiin osallistumisesta tehtiin päätös -Viialan asemanseudulle luvitettiin poikkeamisella S-marketin laajennus
Elinkeinoelämän toimintaedellytysten parantaminen Akaan tunnettuuden lisääminen ja yritystoiminnan toimintaedellytysten parantaminen	Työpaikkojen määrän lisääntyminen. Akaan tunnettuuden paraneminen yritysmuotoisena kaupunkina.	Lisätä määrää ja parantaa toimintaedellytyksiä Akaassa. Menestyminen Pirkanmaan yritys- ja elinvoimavertailussa	-Avointen työpaikkojen määrä vuoden aikana oli Akaan historian paras -Positiivinen uutisointi uusista hankkeista esim. ”lehtipuu-saha” -Ei menestytty

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TOT 2018
Maankäyttö ja kaavoitus				
Ostettu (raakamaa, tontit)	44 000 € 2,3 ha	733 000 €	250 000 €	250 000 €
Myyty tonttimaa	164 000 €	717 000 €	500 000 €- 230 000 € =270 000 €	285 600 €
Vuokratuotot	118 000 €	117 000 €	115 000 €-9 000 € = 106 000 €	107 300 €
Maankäyttösopimukset	71 000 €	0 €	20 000 €-20.000 € = 0 €	0 €
Rakennusvalvonta				
Lupiin liittyvien päätösten määrä	339	379	300	430
Myönnetty rakennus- ja toimenpideluvat (lupamaksut)	136 97 000 €	147 115 400 €	100 93 000 €	130 122 000 €

Perustelut

Raakamaavaranto pientalokaavoitukselle on edelleen hyvällä tasolla. Vuoden 2018 aikana hankittiin raakamaata Akaapointin alueelta, jonka lisäksi mm. Senaatti-kiinteistöiltä ostettiin n. 2 ha Toijalan asemanseudulta ja n. 1 ha Pappilan alueelta.

Vuonna 2018 Vanajan ranta-alueella teetettiin maaperäselvityksiä alueen rantojen rakennettavuuden selvittämiseksi (noin 20.000 euroa). Selvitysten perusteella alueen rakennettavuus osoittautui erittäin haasteelliseksi, eikä kaavoitusyksikkö nähnyt perustelluksi hankkeen jatkosuunnittelun eteenpäin viemistä tässä vaiheessa. Vuodelle 2019 suunniteltu 40.000 euroa tullaan käyttämään strategisen yleiskaavan laadintaan.

Vuonna 2018 tehtiin esiselvitys kiinteistöverotietojen ajantasaisuudesta. Vuonna 2019 on tilattu konsultilta Pätsiniemen alueelle kohdistuva kiinteistöverotietojen tarkka selvittäminen. Alueen kiinteistöverokannan päivittämisellä pilotoidaan kiinteistöverotuottojen alueellista kasvattamista, ja esiselvitykseen perustuen saavutettaneen jo vuodelle 2020 tulon lisäys, joka on suurempi kuin selvityksen kustannus.

Kaupungin omakotitontteja myytiin 9 kpl (2017 12 kpl) ja vuokrattiin 4 kpl (2017 3 kpl). Yritystontteja myytiin 3 kpl. Kesällä 2018 jättiin täyttämättä mittamiehen vakanssi, jonka lisäksi henkilöstösäästöjä kertyi osa-aikaisuusjärjestelyistä.

TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

3300 KAUPUNKIKEHITYSPALVELUT	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten j.	Toteutuma	Tot-% TA YHT	Poikkeama TA YHT
TOIMINTATUOTOT	902 700	-255 000	647 700	651 156	100,53%	-3 456
0 Ulkoiset	877 700	-259 000	618 700	625 400	101,08%	-6 700
1 Sisäiset	25 000	4 000	29 000	25 756	88,81%	3 244
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN 4	0	0	0	770		-770
0 Ulkoiset	0	0	0	770		-770
TOIMINTAKULUT	-1 345 600	47 800	-1 297 800	-1 305 375	100,58%	7 575
0 Ulkoiset	-1 124 500	35 700	-1 088 800	-1 096 572	100,71%	7 772
1 Sisäiset	-221 100	12 100	-209 000	-208 803	99,91%	-197
TOIMINTAKATE	-442 900	-207 200	-650 100	-653 449	100,52%	3 349
0 Ulkoiset	-246 800	-223 300	-470 100	-470 402	100,06%	302
1 Sisäiset	-196 100	16 100	-180 000	-183 047	101,69%	3 047

Kaupunkikehityspalvelujen tehtävätason ulkoiset nettomenot ylittyivät 300 euroa (alkuperäiseen talousarvioon verrattuna ylittyivät 223.600 euroa).

Maankäyttö- ja kaavoituspalvelujen tulosalueen ulkoiset nettotulot alittuivat 19.000 euroa. Toimintatuotot ylittyivät yhteensä 17.700 euroa ja toimintakulut ylittyivät yhteensä 36.600 euroa johtuen erityisesti palvelujen ostojen ylittymisestä. Tulosalueen toteumaan sisältyvät pysyvien vastaavien myyntivoitot tonttien myynnistä olivat yhteensä 285.600 euroa, joten muutettu tavoite ylittyi 15.600 euroa ja alkuperäinen tavoite alittui 214.400 euroa.

Rakennusvalvonnan tulosalueen ulkoiset nettotulot ylittyivät 8.800 euroa. Mm. toimintatuotoissa maksutuotot ylittyivät 6.400 euroa.

Paikkatietopalvelujen tulosalueen ulkoiset nettomenot alittuivat 17.600 euroa. Mm. toimintatuotot ylittyivät 5.500 euroa johtuen erityisesti muiden tuottojen ylittymisestä ja toimintakulut alittuivat 12.100 euroa johtuen erityisesti palvelujen ostojen alittumisesta.

Elinkeino- ja markkinointipalvelujen tulosalueen ulkoiset nettomenot ylittyivät 7.700 euroa.

9.5 TOIMIELIN: PERUSTURVAVALIOKUNTA

9.5.1 TEHTÄVÄ: SOSIAALITYÖ

PALVELUSUUNNITELMAN KUVAUS

Sote-uudistus on edelleen valmistelussa. Sen pääsisältönä on ottaa käyttöön tehokkaimmat ja vaikuttavimmat toimintatavat, jotta palvelut voitaisiin tuottaa vaikuttavasti ja kustannustehokkaasti. Palvelut integroitaisiin asiakaskeskeisesti ihmisten tarpeiden mukaisesti, minkä tavoitteena on pienentää eroja ihmisten hyvinvoinnissa ja taittaa kustannusten kasvua.

Sosiaalityön palveluita kehitetään edelleen sekä sote-uudistuksen että vuoden 2018 loppuun päättyneen Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE) -kärkihankkeen suuntaisesti. Sosiaalityön tavoitteena on yksilöiden ja perheiden omatoimisen selviytymisen tukeminen sekä lasten ja aikuisten perusturvallisuuden ja hyvinvoinnin edellytyksien ylläpitäminen. Toimintakaudella valmistaututtiin myös Pirkanmaan alueen maakunnallisen sote-uudistuksen ja sosiaalipalveluiden kansalliseen tietojärjestelmäpalveluiden kehittämiseen (KanSa).

LAPE-kärkihankkeessa tavoitteena olivat nykyistä lapsi- ja perhelähtöisemmät, vaikuttavammat, kustannustehokkaammat ja paremmin yhteen sovitettut palvelut. Palvelujen painopistettä siirretään kaikille yhteisiin ja ehkäiseviin palveluihin sekä varhaiseen tukeen ja hoitoon. Akaan kaupunki osallistui Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelmaan (LAPE). Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmassa oli neljä eri kehittämiskokonaisuutta. Näistä kehittämiskokonaisuuksista Pirkanmaa (Pippuri) valitsi erityiseksi kehittämisen kohteeksi perhekeskustoimintamallin, johon sisältyy vanhemmuuden ja parisuhteen tuki, eropalvelut sekä maahanmuuttajapalvelut.

Akaan kaupungista osallistuttiin hyvin aktiivisesti ja moniammatillisesti Pirkanmaan hankkeen Pippurin alatyöryhmiin: perhekeskustoimintamallin kehittäminen, eropalveluiden kehittäminen, vanhemmuuden ja parisuhteen tuen kehittäminen sekä lastensuojelun sosiaalityön moniammatillinen toimintamalli. Tapaamisissa on oltu mukana kehittämässä omaa toimintaa sekä myös tuomassa muille toimijoille tietoa omista hyvistä toimintamalleista (esim. Trio-päivystys). Systemisen lastensuojelumallin käyttöönotto aloitettiin hankkeen tuella ja mallia toteutetaan lastensuojelutyössä edelleen hankkeen päätyttyä, koska se on todettu toimivaksi tavaksi työskennellä.

Paikallinen LAPE-työryhmä koostuu kunnan omista toimijoista sekä myös kunnassa toimivista yhdistyksistä. Tässä paikallisessa kehittämistyössä ovat mukana terveydenhuolto, varhaiskasvatus, oppilashuolto, sivistyspalvelut, nuorisotyö, sosiaalityö, seurakunta, paikallinen MLL sekä 4H. LAPE-työryhmän kokoonpano pysyi muuttumattomana hankkeen ajan ja jatkaa samalla kokoonpanolla myös hankkeen päätyttyä. LAPE-työryhmä kokoontui hankkeen alussa harvemmin, mutta hankkeen edettyä tapaamiset ja yhteistyö myös paikallisesti tiivistyivät. Hankkeen aikana aloitettiin perhekeskuksen yhteinen kehittäminen ja matalan kynnyksen avointen kohtaamispaikkojen suunnittelu. Tätä työtä on jatkettu hankkeen päättymisen jälkeenkin.

Toiminnan suunnittelua ohjasivat voimassaolevat strategiat ja suunnitelmat: Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä hyvinvointikertomus vuosille 2017-2020. Myös hyvinvointikeskuksen suunnittelu ohjaa edelleen vahvasti toiminnan kehittämistä. Hyvinvointityön yleinen kehittäminen on koko kunnan tulevaisuuden haaste. Toiminnan kehittäminen edellyttää tehtäväalueiden ja jopa toimialojen välistä tiivistä yhteistyötä ja yhteistä suunnittelua. Erityisesti strategiaan liittyvien ohjelmien valmistelussa kiinnitettiin huomioita toimialojen välisen yhteistyön vahvistamiseen ja yhteisiin tavoitteisiin ja yhteiseen johtamiseen.

TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2018	Toteutuminen 2018
Asiakaslähtöisyyden lisääminen ja tiedon tuottaminen asiakastyöstä	Asiakastyön arviointi	Vuoden 2018 aikana toteutetaan sosiaalityön asiakaskysely. Asiakkaat antavat palautetta sosiaalityöstä sekä käyttämästään yksilöidystä sosiaalityön palvelusta.	Asiakaskyselyt on toteutettu.
	Kuntalaisten ja viranhaltijoiden välistä yhteistoimintaa lisätään	Toteutetaan vähintään yksi asiakasraati Toteutetaan sosiaalityön kyselytunti 1-2 kertaa vuodessa	Soku-hankkeen toteuttama. Kyselytuntia ei toteutettu. Kuntalaisia on tavattu muissa eri yhteyksissä ja tapahtumissa.
Varhaisen tuen tarjoaminen ja kuntalaisten tukeminen arjessa	Asiakasperheiden määrä perhekeskuksessa (SHL-palveluissa) Asiakasperheiden määrä lastensuojelussa Lastensuojeluilmoitusten määrä Pyydä apua - perhepalvelun piirissä olevien yhteydenottojen määrä Lasten ja nuorten palvelujen tarve erikoissairaanhoidossa Kaupungin työllisyydenhoidon asiakkuudet päättyvät pitkäaikaisten ratkaisujen löytymisen vuoksi Ryhmätoiminnan järjestäminen päihde- ja mielen-terveysongelmista	Määrän lisääntyminen vuodesta 2017 Määrän vähentyminen vuodesta 2017 Määrän vähentyminen vuodesta 2017 Määrän lisääntyminen vuodesta 2017 TAYS:n lasten ja nuorten asiakasmäärä ja kustannukset vähenevät vuodesta 2017 Vähintään 50 asiakasta vuodessa siirtyy pois asiakkuudesta Toteutunut vähintään 4 ryhmää/vuosi ja vähintään 10 asiakasta/ryhmä, Läheisten ryhmä toteutuu yhteistyössä Irti huumeista ry:n kanssa Toteutetaan yläkoululaisille infotilaisuus päihteistä	Asiakkaiden määrä lisääntynyt vuodesta 2017 (335 -> 444) Perheiden lukumäärää ei saada tilastoista. Lasten määrä on vähentynyt. Vähentynyt 406 -> 403 Yhteydenottojen määrä lisääntynyt (50->63) Ei toteutunut. Kustannukset kasvoivat hieman (217.000 euroa -> 240.000 euroa). Hyväksytyjä lähetteitä oli kuitenkin vähemmän (27->>24) Työllisyydenhoidon palveluista siirtyi pois 104 henkilöä. Toteutunut. Järjestetty neljä ryhmää, joihin on osallistunut yhteensä 43 asiakasta. Toteutui osittain. Ryhmä lopetettu 5/18 vähäisen osallistujamäärän vuoksi. Toteutunut. Infotilaisuus pidetty 7-8-luokkalaisille Toijalan yhteiskoulussa.

Yhteistyön kehittäminen	Lapsiperhepalveluiden toimintamallien uudistaminen	Sivistystoimen ja perusturvatoimen yhteistyötä vahvistetaan lautakunta- ja esimiestasolla luomalla toiminta-mallit yhteistyön tekemiseen.	Yhteinen suunnittelu osana strategiaan liittyvää hyvinvointiohjelmaa.
-------------------------	--	---	---

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2018	Toteutuminen 2018
Henkilöstön hyvinvoinnin ja työssä jaksamisen tukeminen sekä osaamisen vahvistaminen	Henkilöstökysely	Henkilöstökysely toteutetaan vuoden 2018 aikana ja yhdessä arvioidaan kehittämiskohteet	Toteutunut. Keväällä oli sosiaalitoimen vuosittainen kysely ja myöhemmin koko kaupungin kaikille työntekijöille suunnattu kysely.
	Säännölliset yhteiset kehittämispäivät	Koko henkilöstölle on pidetty kehittämispäivät 1-2 kertaa vuodessa	Kehittämispäivä on pidetty.
	Henkilöstön vaihtuvuus	Henkilöstöä poistuu kaupungin palveluksesta vähemmän kuin vuonna 2017	Työsuhde päättyi viidellä, kun edellisvuonna luku oli neljä.
	Some-osaamisen ja tietoisuuden vahvistaminen	Henkilöstö osallistuu koulutukseen ja kokeilee omaan toimintaan sopivia toimintamalleja.	Aikuissosiaalityössä on lisätty some-tiedottamista, oma facebook-ryhmä. Yhteistä koulutusta ei järjestetty.
	Hyödynnetään ProConsona laajasti ja yhtenäisillä kirjaamiskäytännöillä	ProConsonaa käyttävä henkilöstö yhdessä toteuttaa yhteisiä kirjaamis-käytänteitä	Työllisyydenhoidossa asiakassuunnitelmat tehdään ProConsonassa. Myös Kennon asiakirjahallinnon käyttöä on laajennettu merkittävästi. Lapsiperhepalveluissa on laadittu kirjaamisohjeet ja on siirrytty käyttämään THL:n lomakepohjia niiltä osin, kuin ne ovat olleet saatavilla.

<p>Palvelut ovat oikea-aikaisia ja vähentävät vaatimamman sosiaalityön tarvetta</p>	<p>Lastensuojelun arviointityöskentelyn kehittäminen</p>	<p>Palvelutarpeen arviointityöskentely toteutetaan TRIO-mallin mukaisesti</p>	<p>Toteutunut sekä lapsiperhepalveluissa että lastensuojelussa</p>
		<p>Palvelutarpeen arviointityöskentelyyn sisältyvä ensikontakti perheeseen/lapsen toteutetaan viikon sisällä hakemuksesta/yhteydenotosta/ ilmoituksesta</p>	<p>Ensikontakti perheeseen tehty viikon sisällä hakemuksesta/yhteydenotosta/ ilmoituksesta: toteutunut n. 98% (arvio)</p>
		<p>Kehitetään moniammatillista työskentelyä TRIO-mallin kautta</p>	<p>TRIOjen sisäisen moniammatillisuuden lisäksi pyritty edistämään muuta moniammatillista työskentelyä</p>
		<p>Lastensuojelun palvelutarpeen arvioinnit valmistuvat 3 kuukaudessa</p>	<p>Toteutunut yhtä lukuunottamatta.</p>
		<p>Luodaan harrastelähetteen toimintamalli</p>	<p>Ei ole toteutunut</p>
	<p>Perheiden ennalta ehkäisevä tukeminen</p>	<p>Osallistutaan LAPE-hankkeen kehittämiseen</p>	<p>Osallistuttu laajasti useaan LAPE-työryhmän työskentelyyn sekä hankkeen järjestämiin tilaisuuksiin. Myös paikallinen LAPE-ryhmä kokoontui useasti.</p>
	<p>Pitkäaikaisen kodin ulkopuolisen avun tarve pysyy hallinnassa tai jopa vähenee</p>	<p>Vuoden 2018 lopussa sijaishuollossa on vähemmän asiakkaita kuin vuoden 2016 lopussa ja päihdehuollon ja mielenterveyspalvelujen asumispalveluissa määrä ei lisääntynyt vuoden 2016 lopun tilanteesta</p>	<p>Toteutunut. Asumispalveluissa yhteensä 38 asiakasta.</p>
		<p>Lasten ja perheiden palvelujen kustannukset vähenevät vuodesta 2016</p>	<p>Toteutunut.</p>
	<p>Virka-aikaisen päivistyksen toteuttaminen</p>	<p>Lapsiperhepäivystyksessä toteutetaan TRIO-mallia</p>	<p>Toteutunut.</p>
	<p>Aikuissosiaalityön palvelutarpeen arviointien laadinta</p>	<p>Sosiaalihuollon päivystyksessä on käytössä VIRVE ja päivystys hoidetaan yhdessä vanhus- ja vammaispalvelujen kanssa</p>	<p>Toteutunut. VIRVE on ollut sosiaalityön ja vanhuspalvelujen yhteiskäytössä.</p>
		<p>Arviointien määrä lisääntyy vuodesta 2017</p>	<p>Toteutunut. Palvelutarpeen arvioita laadittu 55 kpl, 16 kpl enemmän kuin vuonna 2017.</p>

	Kuntouttavan työtoiminnan suunnitelmien arvioinnit on tehty 3 kuukauden tarkastelujakson aikana	Suunnitelmien päivitykset Te-toimiston SOHVI-palvelun avulla on tehty 100%:lle asiakkaista	Toteutunut. Väliarvioinnit tehty 100%:lle asiakkaista.
	Kuntouttavan työtoiminnan osallistujamäärä	Kuntouttavassa työtoiminnassa on enemmän asiakkaita (suhteessa työttömien määrään) kuin vuonna 2017	Toteutunut. Joulukuun lopussa sopimuksia oli 29,6 %:lla työttömistä, vastaava luku vuonna 2017 oli 28,9 %.
	Nuorten asiakassuunnitelman laatiminen koulutus- ja työelämäpolkujen tukemiseksi	Suunnitelma laadittu 100 %:lle asiakkaista	Toteutunut. Suunnitelma on laadittu 100%:lle asiakkaista.
	Työmarkkinatuen kuntaosuus	Alittaa vuoden 2017 tason	Toteutunut. Vuonna 2018 kuntaosuus oli 477.644 euroa ja vuonna 2017 se oli 646.564 euroa.
	Kuntouttavan työtoiminnan ryhmätoimintaa tuotetaan yhdessä Soku-hankkeen ja VäliOvi-hankkeen kanssa	Vähintään 50 asiakasta vuodessa osallistuu yhteisiin ryhmätoimintoihin	Toteutunut. Lisäksi asiakkaita on osallistunut aikuissosiaalityön vapaaehtoiseihin ryhmätoimintoihin.

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TOT 2018
Lastensuojelu				
Sijaishuoltoon sijoitetut	53	48	47	46
Päihdehuolto ja mielenterveyspalvelut				
Asumispalvelun asiakkaat	50	50	48	38
Toimeentulotuki (täydentävä ja ehkäisevä)				
Kotitaloudet		263	420	213
Toimeentulotukimenot/ kotitalous (netto)		497,7	462	610
Toimeentulotukimenot/ asukas (netto)		7,64	11,40	7,75
Lastenvalvoja				
Sopimusten ja isyyden selvitysten määrä	462		450	384
Työllisyydenhoito				
Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat	191	220	250	194
Palkkatuella työskentelevät (htv) sis. edelleensijoituksen	17 0	18 0	20 2	15 0
Kesätyöntekijöiden määrä	40,5	40	40	40
Siirrot/ siirtymiset kuntouttavasta työtoiminnasta muihin toimintoihin	62	144	50	104

Perustelut

Toiminta- ja talousarvion laadintaan ja siten vuoden toteumaan vaikutti Akaan kaupungin talouden tasapainotusohjelma 2016 – 2019. Valtakunnallinen sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus oli edelleen vahvasti käynnissä Pirkanmaalla ja se ohjasi myös toimintaa ja edellytti suunnitteluun osallistumista.

Sosiaalityön johtamisjärjestelmä eli tiiminvetäjämalli on vakiinnuttanut asemansa. Vuoden 2017 alusta muutetut tulosalueet vastaavat nyt tiimejä ja tukevat toiminnan kehittämistä ja johtamista. Taloudellinen vastuu helpottui, kun vuoden 2018 alusta myös kustannuspaikkatasoinen seuranta edellisvuoteen mahdollistui.

1.1.2018 alkaen yli 65-vuotiaat päihde- ja mielenterveyspalvelujen asumispalveluasiakkaat siirtyivät vanhuspalveluiden vastuulle ja samalla määrärahat, yhteensä 361.000 euroa, siirtyivät sosiaalityöstä vanhuspalveluihin.

Henkilöstöä vahvistettiin vuoden 2018 aikana siten, että määräaikainen palveluneuvojan vakanssi muutettiin vakinaiseksi, palkkatuella työskennellyt työnsuunnittelija muutettiin määräaikaiseksi toimeksi ja perhetyöhön lisättiin määräaikainen vakanssi osin korvaamaan ostopalveluita. Näiden määräaikaisten vakanssien osalta on arvioitava, onko tarve jatkossa pysyvä.

Sosiaalityön varhaisen tuen palvelujen varmistaminen oli merkittävä painopistealue kehittämissä. Samoin on pyrkimys palvelujen yhteensovittamiseen ja integrointiin asiakasnäkökulmaa ja heidän palvelukokonaisuuttaan korostaen. Asiakasnäkökulmaa vahvistettiin vuonna 2017 luomalla sosiaalityöhön yhteinen asiakaskyselymalli. Yksiköt täydentävät kyselyä tarvittaessa omaan palveluunsa liittyvillä kysymyksillä. Kyselyä on toteutettu vuonna 2018. Hyvinvointiohjelman myötä suunniteltiin erityisesti sivistystoimen kanssa tehtävää yhteistyötä lasten ja nuorten eduksi.

Lapsiperhepalveluissa vuosi oli kovin työntäyteinen ja henkilöstön merkitys ja ammattitaito työskentelyssä korostuivat. Työssä korostuu erityisesti perheiden tukeminen, moniammatillinen työskentely ja työhön liittyvän muun työn lisääntyminen esim. lakimieskonsultaatiot, oikeudenkäynnit, ja asiakirjapyyntö. Lastensuojelussa on koko vuoden aikana ollut asiakkaita yhteensä 300 (sis. sijaishuollon), joista uusia on ollut 88. Kiireellisesti sijoitettiin vuoden aikana 24 lasta, sijaishuollossa oli 54 lasta ja jälkihuollossa 28 nuorta. Perhekeskuksessa on vuoden aikana ollut asiakkaana yhteensä 201 lasta ja nuorta.

Alkuvuonna opeteltiin perhearviointimallin käyttöä siihen sopivien asiakasperheiden kanssa työskentelyssä. Toukokuun alusta aloitettiin LAPE-hankeeseen sisältyneen systemisen lastensuojelun mukaiset tiimit ja työskentely siihen valikoituneissa perheissä (1-2 perhettä/työntekijä). Mallin käyttöönotto on ollut työllistävää ja haasteellista, mutta sen toteuttaminen on koettu mielekkääksi niin asiakkaiden kuin työntekijöiden kannalta. Palvelutarpeiden arviointia on kehitetty lastensuojelun ja perhekeskuksen yhteistyönä moniammatillisesti. Samoin uusi päivystyskäytäntö TRIO-malli on toteutettu yhteistyönä.

Koulujen erityistyöntekijöihin kuuluu kaksi koulukuraattoria, kaksi koulupsykologia ja kaksi psykiatrista sairaanhoitajaa. Kuraattorit ja psykologit toimivat hallinnollisesti sosiaalityön alueella, psykiatriset sairaanhoitajat terveydenhuollossa. Oppilasohjaaja on kuraattoreilla ja psykologeilla noin 1.100-1.200. Psykiatrisilla sairaanhoitajilla oppilasohjaaja on Toijalan alueella noin 660 (yläkoulu ja lukio) ja Viialan/Kylmäkosken alueella noin 340 (yläkoulu). Psykiatriset sairaanhoitajat myös konsultoivat nuorempien ikäluokkien asioissa.

Vuonna 2018 palveluissa oli katkoksia kaikissa ammattiryhmissä työntekijävaihdosten vuoksi. Psykiatriset sairaanhoitajat ja koulukuraattorit vaihtuivat sekä Toijalan että Viialan/Kylmäkosken alueella, lisäksi Viialan/Kylmäkosken alueella oli taukoa koulupsykologipalveluissa. Tautot palveluissa lisäsivät odotusaikoja vastaanotoille ja kuormittivat muita työntekijöitä. Myös jono psykologin tutkimuksiin kasvoi, koska psykologi tapasi enemmän mielialaan ja ahdistuneisuuteen apua hakevia oppilaita, joista osa olisi ohjautunut muille työntekijöille.

Koulun erityistyöntekijöiden työhön kuuluu sekä yksilöllistä että yhteisöllistä oppilashuoltoa. Työmuotoja ovat lasten ja nuorten tukikäynnit, psykologiset tutkimukset, tukitoimien suunnittelu ja toteutus, vanhempien ohjaus, opettajien konsultointi, luokkatason työskentely sekä yhteistyö erilaisissa viranomaisverkostoissa. Asiakkaaksi ohjautumisen syitä ovat esim. tunne-elämän haasteet, vaikeudet sosiaalisissa suhteissa tai perhetilanteessa, käytöshäiriöt, oppimisvaikeudet ja neuropsykiatriset pulmat. Lisäksi erityistyöntekijät antavat tukea äkillisissä kriisitilanteissa. Koulukuraattoreilla ja koulupsykologeilla on oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisesti velvollisuus tarjota keskusteluaika oppilaalle seitsemän koulun työpäivän kuluessa pyynnön esittämisestä, kiireellisissä tapauksissa samana tai seuraavana työpäivänä (1287/2013 15 §). Tähän tavoitteeseen on pääsääntöisesti ylletty, tarkkaa tilastotietoa odotusajoista ei ole saatavilla. Kiireisimpinä aikoina aikavelvoitteen täyttäminen on vaatinut ei-kiireellisten ajanvarausten siirtämistä. Erityistyöntekijät ovat tehneet marras-joulukuussa 2018 oppilaille asiakaskyselyn. Palautettujen vastausten määrä jäi vähäiseksi (noin 10 kpl). Vastanneet kokivat hyötyneensä tapaamisista.

Aikuissosiaalityötä kehitettiin vuonna 2018 erityisesti ennaltaehkäisevämpään suuntaan erilaisten ryhmätoimintojen avulla. Erilaisia ryhmiä toteutettiin yhteensä 7 (2 x Päihderiippuvuus sairautenar ryhmä, Naisten ryhmä, Voimaannu-ryhmä, Ruokaryhmä, Uni-ryhmä ja Kädentaidot-ryhmä). Ryhmätoimintojen suunnittelusta ja toteutuksesta vastasi aikuissosiaalityön henkilöstö; poikkeuksena nuorille suunnattu Ruokaryhmä, jonka toteutuksesta vastasi Akaan Martat. Ryhmätoiminnot todettiin toimiviksi ja asiakkaat antoivat niistä positiivista palautetta. Ryhmien lisäksi pidettiin asiakkaalle Info-tilaisuuksia, joiden aiheena olivat sähköiset palvelut, hyvinvointi ja liikunta, luonto, uni- ja stressi, toimeentulotuki ja velka-asiat, ongelmapelaaminen. Aikuissosiaalityön henkilöstö osallistui myös SOKU-hankkeen Narikka-toimintaan kerran kuukaudessa. SOKU-hankkeen päätyttyä marraskuussa 2018 Narikka-toiminnan vetovastuu siirtyi aikuissosiaalityölle. Matalankynnyksen Narikka-toiminta jatkuu aikuissosiaalityön vetämänä kerran viikossa vaihtuvin teemoin.

Päihdetyössä yhteistyö terveyskeskuksen päihdesairaanhoitajan jatkui hyvänä ja toimivana. Yhteistyökäytännöistä on sovittu ja asioita hoidetaan yhteistyössä joustavasti ja nopeasti. Päihdesairaanhoitaja osallistuu myös päihdetyön tiimeihin. Asumispalveluasiakkaiden määrä oli loppuvuonna 38 henkilöä (SHL/26 hlöä ja päihdehuolto/12 hlöä). Asiakkuudesta poistui vuoden 2018 aikana kaksi ja uusia sijoituksia oli kaksi. Uudet asiakkaat ohjautuivat SHL:n mukaisiin asumispalveluihin erikoissairaanhoidosta. Asumispalveluiden määrä pieneni edellisvuoteen verrattuna 10 henkilöllä yli 65-vuotiaiden asumispalveluasiakkaiden siirryttyä vanhuspalveluihin. Alle 65-vuotiaiden sijoitusten määrä pysyi siten ennallaan.

Asiakasnäkökulma on näkynyt hyvin myös työllisyydenhoidon päivittäisessä toiminnassa. Työllisyydenhoidon aikuisten ja nuorten palvelut suunnitellaan yhdessä TE-toimiston kanssa aktivointisuunnitelmassa mahdollisemman asiakaslähtöisesti ja räätälöidysti asiakkaalle sopivaksi. Asiakaslähtöisyyttä ja vuorovaikutusta ovat lisänneet myös aktivointisuunnitelmien Sohvi-päivitykset (määräaikaishaastattelut) tehdään 3 kk välein kaikille asiakkaalle sekä vuosittain tehdyt palautehaastattelut ja arvioinnit. Kuntouttavassa työtoiminnassa aloitettiin vuoden 2018 aikana yhteistyö Työtie-hankkeen kanssa. Työtie-hankkeen tavoitteena on ohjata työttömiä akaalaisia kohti työllistymistä ja kohti pitkäaikaisia ratkaisuja työllistymisessä. Akaalaisia asiakkaita Työtie-hankkeessa oli yhteensä 46, tavoite oli 25. Pitkäkestoisia ratkaisuja on kirjattu 67% asiakkaista (tavoite 30-50%). Yhteistyön Kelan, TE-toimiston ja terveydenhuollon sekä kaupungin aikuissosiaalityön

kanssa tiivistyi asiakkaiden ensivaiheen ohjauksessa (koordinointitiimi), säännöllisissä kuukausipalaverissa. Lisäksi moniammatillinen tiimi kokoontui kuukausittain. Moniammatillisessa tiimissä on edustus aikuissosiaalityöstä, työllisyydenhoidosta, nuorisotoimesta/etsivä nuorisotyö, hankkeista sekä satunnaisesti terveydenhuollosta, mielenterveyden palveluista ja velkaneuvonnasta.

Muut kuntouttavan työtoiminnan ryhmätoiminnat toteutuivat edellisvuosien tapaan Työpaja Horisontissa, Viialan työpajalla sekä teknisen toimen avustavissa ryhmissä Kylmäkoskella, Toijalassa ja Viialassa. Vuoden 2018 lopussa Kylmäkosken yksikkö lopetettiin töiden sekä asiakkaiden vähyden vuoksi. Viialan Pajalla on lisäksi toteutettu sekä kuntouttavan työtoiminnan että eläkkeensaajien ATK-ryhmiä. Aktiivisen ohjauksen tuloksena kuntouttavasta työtoiminnasta siirtyi vuoden aikana yhteensä 104 asiakasta muihin palveluihin, joista 45 henkilöä palkkatyöhön tai työkokeiluun.

TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

4100 SOSIAALITYÖ	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten j.	Toteutuma	Tot-% TA YHT	Poikkeama TA YHT
TOIMINTATUOTOT	799 200	-49 700	749 500	736 185	98,22%	13 315
0 Ulkoiset	785 100	-51 200	733 900	718 372	97,88%	15 528
1 Sisäiset	14 100	1 500	15 600	17 813	114,19%	-2 213
TOIMINTAKULUT	-9 089 500	443 400	-8 646 100	-8 384 885	96,98%	-261 215
0 Ulkoiset	-8 614 600	389 500	-8 225 100	-7 962 420	96,81%	-262 680
1 Sisäiset	-474 900	53 900	-421 000	-422 465	100,35%	1 465
TOIMINTAKATE	-8 290 300	393 700	-7 896 600	-7 648 700	96,86%	-247 900
0 Ulkoiset	-7 829 500	338 300	-7 491 200	-7 244 048	96,7%	-247 152
1 Sisäiset	-460 800	55 400	-405 400	-404 652	99,82%	-748

Sosiaalityön tehtävätason ulkoiset nettomenot alittuivat 247.200 euroa (alkuperäiseen talousarvioon verrattuna alittuivat 585.500 euroa).

Lastensuojelun tulosalueen ulkoiset nettomenot alittuivat 146.000 euroa, perhekeskuksen tulosalueen 9.400 euroa, aikuissosiaalityön tulosalueen 27.900 euroa, koulujen erityistyön tulosalueen 24.500 euroa, sosiaalitoimiston tulosalueen 25.100 euroa ja työllisyyden hoidon tulosalueen 21.800 euroa. Sosiaalityön projektien tulosalueen ulkoisen nettomenot ylittyivät 7.600 euroa. Sosiaalityön projektit sisältävät LAPE-hankkeen määrärahat. Menoiksi on budjetoitu vain hankkeen omavastuuosuudet. Hankkeen menoiksi on kuitenkin kirjattu myös oman henkilöstön käyttämä työaika LAPE-hankkeeseen.

Sosiaalityön toimintakate on 554.600 euroa ja 7,1 % pienempi kuin vastaavana aikana edellisvuonna. Tähän on suurimmat tekijät työmarkkinatuen väheneminen ja yli 65-vuotiaiden asumispalvelujen siirtyminen vanhuspalveluihin 1.1.2018 alkaen. Koulujen erityistyön talousarviossa suurin osa-alue on henkilöstömenot ja henkilöstön vaihtuvuus vuoden 2018 aikana on vaikuttanut talousarvion alittumiseen.

Sosiaalityön tehtävätasolla perhekeskuksen tulosalueella perhekeskuksen yhteistoimintakorvaukset Urjalan kunnalta olivat 43.400 euroa, joten ne ylittyivät 2.600 euroa. Aikuissosiaalityön tulosalueella työvoiman palvelukeskuksen yhteistoimintakorvaukset olivat 38.300 euroa, joten ne alittuivat 3.900 euroa. Urjalan kunnan lopullinen yhteistoimintakorvaus oli 28.600 euroa, Valkeakosken kaupungin 1.400 euroa, Kelan 6.000 euroa ja Pirkanmaan TE-keskuksen 2.400 euroa.

9.5 TOIMIELIN: PERUSTURVALAUTAKUNTA

9.5.2 TEHTÄVÄ: VANHUS- JA VAMMAISPALVELUT

PALVELUSUUNNITELMAN KUVAUS

Vanhus- ja vammaispalveluiden keskeisenä tehtävänä on tuottaa lakisääteiset sosiaali- ja terveyspalvelut ja huolehtia riittävästä ennaltaehkäisevistä palveluista. Tavoitteena on asiakkaan itsenäisyyden ja omatoimisuuden tukeminen tasavertaisesti, esteettömästi ja oikeudenmukaisesti omassa kodissa tai asumispalvelussa.

Hyvinvointikertomuksen ja kuntamaiseman raportit käytetään hyödyksi toiminnan kehittämisessä. Vanhuspalveluiden toiminnan tavoitteita ja kehittämistä on linjattu suunnitelmassa ”ikäntyvän väestön tukemiseksi” v. 2017- 2019.

Keskeisenä tavoitteena on kotihoidon henkilöstön lisääminen, jotta lakisääteiset palvelut pystytään asiakaslähtöisesti toteuttamaan. Kotikuntoutusyksikkö perustetaan tukemaan kotikuntoutusta.

Tavoitteena on sujuva palveluketju. Jonotusaika tehostettuun palveluasumiseen tulee olla enintään 3 kk. Mäntymäen vanhainkoti on päätetty kilpailutuksen jälkeen myydä Espero Care Oy:lle ja henkilökunta siirtyy ns. vanhoina työntekijöinä yrityksen palvelukseen.

Yhteistoiminta-alue on valittu mukaan Voimaa vanhuuteen hankkeeseen vuosille 2016-2019. Hankkeen avulla tuetaan ikäihmisten kotona asumista mm. vertaiskuntouttajien ja kotikuntoutuksen avulla. Lisäksi osallistutaan kärkihankkeeseen liittyen ikäihmisten asiakasohjauksen kehittämistä Pirkanmaalla. Toimintakaudella valmistaudutaan myös Pirkanmaan alueen maakunnallisen SoTe-uudistuksen ja sosiaalipalveluiden kansalliseen tietojärjestelmäpalveluiden kehittämiseen (KanSa).

TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Tavoitteet ja tunnusluvut

Vaikuttavuustavoitteet

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2018	Toteutuminen 2018
Vanhuspalvelut: Kotona tulisi voida asua mahdollisimman pitkään ja tarvittaessa palveluasumiseen pääsy turvataan kolmen kuukauden kuluessa	Palvelusuunnitelmien toteutuminen suunnitellusti kotihoidossa	Henkilöstösiirrot toteutuneet suunnitelman mukaan	Palvelusuunnitelmien toteutumista valvoo asiakasohjaus. Akaan kotihoitoon saatiin 2 uutta lähihoitajan vakanssia ja Urjalaan 1 lähihoitajan vakanssi.
	Keskitettyyn asiakasohjaukseen siirtyminen	Pilotointi toteutetaan ja arvioidaan	Toteutunut suunnitelman mukaan.
	Kotihoidon käyntimäärä	Kotona asuvat + 75-v. 91 %	Akaa 90,1 % ja Urjala 89 %. Ikäihmisten kotona asuminen tukemista tulee edelleen tehostaa.

	Kotisairaalan asiakasmäärä	5 % asiakasmäärän kasvu	Asiakasmäärän kasvu ei toteutunut. Kotisairaala toiminut suunnitelman mukaan.
	Palvelusetelin pilotointi kotihoitoon	Toteutettu	Kotihoidon palveluseteli-malli on vakiinnutettu
	Jonotusaika palveluasumiin	3 kk	Toteutunut
Vammaispalvelut: Tuetaan vammaisen henkilön asumista omassa kodissa ja nuorten kehitysvammaisten itsenäistymistä	Asiakkaille laaditaan hoitokuntoutus- ja palvelusuunnitelmat, joissa yksilöllisyys huomioidaan.	Asiakaskohtaiset suunnitelmat on laadittu 98 %: sti.	Toteutuneet

Tuotantotavoitteet

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2018	Toteutuminen 2018
Henkilöstö voi hyvin työssään ja on motivoitunut ammatilliseen kehittämiseen	Sairauslomapäivät	Sairauslomapäivät vähenevät -5 % koko tehtävälueella	Vakituiset 2018: 5709 kpv 2017:6120 kpv 2016: 5701 kpv
	Koulutuspäivät	Koulutuspäiviä 3/työntekijä	Koulutuspäiviä/ 4,12 vakituinen työntekijä.
	Asiakastyytyväisyyskysely toteutettu vuosittain	Asiakkaat ovat tyytyväisiä palveluun ja kehittämissuunnitelma laaditaan vuosittain kyselyn tulosten perusteella	Asiakastyytyväisyyskyselyt on toteutettu. Kehittämissuunnitelma on suunniteltu ja tiedotettu perusturvallautakunnalle ja vanhus- ja vammaisneuvostolle.

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TOT 2018
Kotihoidon peittävyys 75 + THL	Akaa 16,5 % Urjala 17,8%	Akaa 16 % Urjala 17 %	Akaa 17 % Urjala 19 %	Akaa 21 % Urjala 17,5 %
Kotihoidon peittävyys + 85 THL	Akaa 32,8 % Urjala 36 %	Akaa 32 % Urjala 31 %	Akaa 32 % Urjala 37 %	Akaa 44 % Urjala 28,4 %
Kotihoidon käyntimäärä	Tla 45 285 Vla 24 933 Kki 9 102 Ula 44 504	Tla 46 339 Vla 30 267 Kki 11 271 Ula 46 879	Tla 45 700 Vla 26 000 Kki 9 500 Ula 46 000	Tla 48 196 Vla 31 944 Kki 10 894 Ula 50 053
Keskimääräinen käyntiaika	Keskimääräinen käyntiaika 25 min	Tla 21 min Vla 23 min Kk 26 min Urjala 22 min	Keskimääräinen käyntiaika 30 min	Akaa 37,5 min Urjala 21 min
Kotihoito, €/h	Akaa 68 €/h Urjala 59 €/h	Akaa 71 €/h Urjala 60 €/h	Akaa 72 €/h Urjala 61 €/h	Akaa 71,8 €/h Urjala 59,6 €/h

Tehostetun palveluasumisen hoitopäivät + 75 v (oma toiminta ja yksityinen)	Akaa 42 578 Yksityiset 5 710 Urjala Oma 13 636 Yksityiset 13 170	Akaa 40 087 Yksityiset 5 463 Urjala 14 418	Akaa 42 500 Yksityiset 8 000 Urjala 27 000	Akaa 42 030 Yksityiset 7 110 Urjala 38 817
Palveluseteliasiakkaat lkm	Akaa 8 Urjala 2	Akaa 7 Urjala 1	Akaa 10 Urjala 42	Akaa 9 Urjala 57
Kehitysvammaisten asumisyksiköiden hoitovuorokaudet	Akaa 8 116 Urjala 2 203	Akaa 8 898 Urjala 1663	Akaa 7 494 Urjala 2 408	Akaa 12 705 Urjala 1 082
Kehitysvammaisten laitoshoitopäivien määrä	Akaa 2 559 Urjala 342	Akaa 1 714 Urjala -	Akaa 2 137 Urjala 365	Akaa 1 672 Urjala 212
Toimintakeskuksen toimintapäivät / vuosi	Akaa 5 875 Urjala 2 248	8353	8 950	Akaa 6 236 Urjala 2 063
Asumispalvelujen asiakkaat vpl /lkm/ vuosi	Akaa 38 Urjala 3	Akaa 16 Urjala 2	Akaa 19 Urjala 1	Akaa 17 Urjala 2
Henkilökohtaisen avun asiakkaat vpl /lkm / vuosi	Akaa 38 Urjala 6	Akaa 47 Urjala 3	Akaa 30 Urjala 3	Akaa 44 Urjala 11
Asunnon muutostyöt asiakkaat vpl / lkm / vuosi	Akaa 24 Urjala 5	Akaa 18 Urjala 3	Akaa 25 Urjala 1	Akaa 21 Urjala 4
Koneet, välineet, laitteet asiakkaat / lkm / vuosi	Akaa 8 Urjala 3	Akaa 5 Urjala 2	Akaa 8 Urjala 3	Akaa 10 Urjala 3
VPL kuljetusasiakkaat/lkm/vuosi	Akaa 248 Urjala 73	Akaa 259 Urjala 78	Akaa 244 Urjala 72	Akaa 255 Urjala 80
SHL:n kuljetuspalveluasukkaat / lkm / vuosi	Akaa 63 Urjala 41	Akaa 72 Urjala 40	Akaa 58 Urjala 40	Akaa 78 Urjala 64
Palveluohjauksen asiakaskäynnit / lkm/ vuosi	Akaa 388 Urjala 49	Akaa 399 Urjala 35 Lempäälä 7	Akaa 340 Urjala 26	Akaa 405 Urjala 17

Perustelut

Ennaltaehkäisevät palvelut

Pirkanmaan alueella on Ikäneuvo-hankkeen myötä organisoitu kotihoidon palvelut ja asiakasohjaus erikseen. Tavoitteena on, että ikäihmiset saavat riittävän laadukkaan ohjauksen vanhuspalveluihin, riippumattoman palvelutarpeenarvion ja omatyötekijän. Kotihoidon sairaanhoitajilta on siirretty palvelutarpeen arvioinnit kolmelle asiakasohjaajalle. Hallituksen kärkihankkeesta Akaan kaupunki sai kehittämisrahaa noin 86.000 euroa asiakasohjauksen organisointiin ja toiminnan kehittämiseen. Asiakasohjausmallin peruslähtökohtana on hankekunnissa uusi asiakaslähtöinen työmalli- ja työnjako (asiakasohjaaja päättää kaikista kotihoidon ja kotihoidon tukipalveluista, joita asiakkaalle myönnetään).

Ikäihmisten yleinen neuvonta on keskitetty Pirkanmaan yhteiseen neuvontanumeroon. Ikäihmisten matalan kynnyksen neuvonta- ja kohtaamispaikka lähitori on vakiinnutettu Akaaseen ja Urjalaan.

Ennaltaehkäisevät hyvinvointitarkastukset on tarjottu 80-v. kotona asuville ikäihmisille, jotka eivät ole kotihoidon piirissä. Omaishoitajille on tehty terveystarkastuksia. 1.1.2019 alkaen omaishoitajien terveystarkastukset hoitaa aikuisneuvolan terveydenhoitaja.

Urjalassa vanhuspalvelut järjestivät yhteistyössä liikuntapalveluiden kanssa toimintakykymittauspäivän ja seurantapäivän ikäihmisille.

Voimaa Vanhuuteen -hankkeeseen on osallistuttu aktiivisesti ja kehitetty poikkihallinnollisesti ikäihmisten toimintakykyä ja liikuntapalveluita niin Akaassa kuin Urjalassakin.

Kotihoito

Kotiin vietävien palveluiden tehostaminen ja kehittäminen on ollut keskeistä toimintakaudella asiakasmäärän kasvaessa ja ikäihmisten toimintakyvyn heiketessä. Akaan kotihoitoon on saatu kaksi uutta lähihoitajan vakanssia ja Urjalan kotihoitoon yksi lähihoitajan vakanssi. Kotihoidon palvelusetelimalli pilotoitiin ja koettiin erittäin toimivaksi vaihtoehdoksi tukemaan sujuvaa kotihoitopalvelua myös ruuhkahuippuina.

Kotihoidon henkilökunnasta noin 13 henkilöä osallistui Tampereen aikuiskoulutuskeskuksen järjestämään lähihoitajan täydennyskoulutukseen. Lisäksi kotihoidon muutostiimi (15 henkilöä) osallistui palvelupassikoulutukseen, jossa keskityttiin asiakaslähtöisen kotihoitoon. Jokainen työntekijä teki kehittämistehtävän lopputyönään.

Kotikuntoutusyksikkö perustettiin kevään 2018 aikana. Kotihoitoyksikköön siirrettiin sisäisin järjestelyin kuntohoitaja ja uusi fysioterapeutin vakanssi saatiin 1.5.2018 alkaen. Tarpiakodin osastopulaisen vakanssi muutettiin kuntohoitajan vakanssiksi. Tämä kuntohoitaja on myös osa kotikuntoutusyksikön tiimiä. Hän toimii kuntohoitajana kaikissa asumispalveluyksiköissä ja lisäksi hän on tehnyt omaishoidettaville kartoittavat kotikäynnit.

Kotihoidon asiakastyytyväisyyskyselyyn vastasi 287 henkilöä (62 %). Kotihoidon asiakastyytyväisyyskyselyssä kaikki kysymykset saivat arvosanaksi yli (4), joka kertoo siitä, että arvioitava asia toteutui hyvin. Vastajat arvioivat hoidon suunnittelua, palveluiden toteutumista suunnitelman mukaan, kohtelua, tiedon kulkua, hoitajien ammattitaitoa sekä vaitiolovelvollisuutta asteikolla 1-5. Kokonaisarvosana palveluiden sisällöstä on (4,3).

Vanhuspalveluiden ympärivuorokautinen hoito

Akaan kaupungin tehostetun palveluasumisen yksiköitä ovat Havulinna, Tarpiakoti, Torkonkartano ja Mäntymäki. Havulinna ja Tarpiakodin asumispalveluita on kehitetty monipuolisesti. Torkonkartanossa on ollut erityisenä haasteena henkilökunnan sairauslomat, joihin on aktiivisesti etsitty ratkaisuja työterveyshuollon kanssa. Mäntymäen vanhainkoti on päätetty kilpailutuksen jälkeen myydä Espero Care Oy:lle. Syyskuussa kaupungin päätökset tehostetun palveluasumisen palveluiden hankinnasta (Mäntymäki) saivat lainvoiman, kun korkein hallinto-oikeus hylkäsi asiaan liittyvät valitukset. Sopimukset Espero Care Oy:n kanssa oli tarkoitus allekirjoittaa vuoden 2018 loppuun mennessä, mutta kaupungista riippumattomista syistä tämä aikataulu ei kuitenkaan toteutunut. Laitoshoidtoa on edelleen Mäntymäessä.

Asumisyksiköiden asiakastyytyväisyyskyselyihin vastasi 108 asiakasta tai omaista (77 %). Vastajat arvioivat hoitotyötä, ammattitaitoa, päivittäistä arkea, ympäristöä, ruokaa ja siivousta asteikolla 1-5. Parhaimmat arvostukset asumispalveluyksiköiden tyytyväisyyskyselyssä saivat hoitajien ammattitaito (ka 4,1) ja siivouksen laatu (ka 4,0) sekä asumisyksikön ympäristön viihtyvyys ja turvallisuus (ka 3,9). Kolme eniten kehittämistä vaativaa aluetta ovat kuntouttavan toiminnan riittävyys (ka 2,9), mielekäs arki (ka 3,1) ja omahoitajan yhteydenpito läheisiin (ka 3,1). Näistä kuntouttavan toiminnan riittävyys oli ainut arvioitava asia, joka jäi hieman alle tavoitetasoon (3).

Arvosanojen laskua oli tapahtunut edellisvuoteen verrattuna asumisyksikön turvallisuudessa, asukkaan toimintakyvyn tukemisessa päivittäisissä toiminnoissa, kuntouttavan toiminnan riittävydessä, arjen mielekkyydessä, asukkaan tarpeiden yksilöllisessä huomioinnissa sekä omahoitajan yhteydenpidossa läheisiin. Analyysivaiheessa arvosanojen laskussa kiinnitti huomiota yhden yksikön vastaukset, jotka selvästi vaikuttavat kokonaisuuteen tiputtaen arvosanoja. Kyseinen yksikkö on siirtymässä vuonna 2019 yksityisen palveluntuottajan alaisuuteen.

Asumispalveluiden hoitajamitoitus on talouden tasapainotusohjelmassa v. 2015 määritelty tasolle 0,55. Tällä hetkellä mitoitus vaihtelee yksiköstä riippuen välillä 0,55- 0,59. Hoitajamitoitusta on arvioitava uudelleen talousarviossa vuodelle 2020.

Urjalan vanhainkodin toiminta päättyi 10.1.2018. Asiakkaat siirtyivät palvelusetelillä uuteen Attendo Oy:n Airanteeseen. Työntekijät siirtyivät ns. vanhoina työntekijöinä.

Ostopalvelut

Palveluasumisen ja tehostettu palveluasuminen on kilpailutettu vuonna 2018. Yrjö ja Hanna Säätiön omistamat Karpinmäki ja Kurkelanhovi jatkavat palveluasumisen palvelutuottajina. Akaaseen on tullut vuoden 2018 aikana kaksi uutta yksityistä tehostetun palveluasumisen hoivakotia Mehiläinen Oy:n Mainiokoti Arwola ja Attendo Oy:n Peltola.

1.1.2018 alkaen yli 65-vuotiaat päihde- ja mielenterveyspalvelujen asumispalveluasiakkaat siirtyivät vanhuspalveluiden vastuulle ja samalla määrärahat, yhteensä 361.000 euroa, siirtyivät sosiaalityöstä vanhuspalveluihin.

Palvelusetelit

Akaan kaupunginvaltuusto on 14.11.2019 hyväksynyt uuden palveluasumisen ja tehostetun palveluasumisen sääntökirjan ja palvelusetelinarvon.

Vammaispalvelut

Kehitysvammaisille asiakkaille on järjestetty palvelutarpeen mukaisesti tukipalveluita omassa kodissa asumiseen, tarjottu palveluasumista tai laitoshoidoa sitä tarvitseville. Sipilän kodin käyttö on suunnattu aikuisille ja iäkkäimmille kehitysvammaisille. Savolakoti toimii nuorten kehitysvammaisten kotina. Savolakodin ryhmäkodin vieressä olevassa rivitalossa asuu nuoria kehitysvammaisia aikuisia, joita tuetaan itsenäiseen asumiseen.

Toimintakeskus Resiina on toiminut Kylmäkosken taajamassa nyt reilun vuoden ajan. Monipuolista työ- ja päivätoimintaa on järjestetty. Ns. vanhan kivikoulun puolella on tehty wc- tilojen laajennus muuton jälkeen. Esteettömyyden parantamiseksi edelleen tehdään toimenpidesuunnitelma.

Kehitysvammaisten perhehoitoa omaishoidon vapaiden ajaksi on pyritty lisäämään ja kehittämään Pirkanmaan yhteisen perhehoitoyksikön avulla. Perhehoidossa on ollut kehitysvammaisia lapsia ja säännöllisten tilapäishoitojaksojen avulla on tuettu vanhempien jaksamista.

Kehitysvammaisten pitkäaikaisesta laitoshoidosta siirrettiin asiakkaita yksityisten palvelutuottajien asumisyksiköihin ja näin kehitysvammaisten laitoshoidoa purettiin tavoitteiden mukaisesti.

Vammaissosiaalityössä tapahtui muutoksia pitkäaikaisen sosiaalityöntekijän vaihduttua. Henkilökohtaisen avun asiakasmäärät ovat nousseet ja asiakkaiden palveluntarpeet ovat lisääntyneet. Hen-

kilokohtainen apu on täytynyt järjestää yhä useammin ostopalveluna, mikä on lisännyt kustannuksia.

VPL- ja SHL- kuljetuspalveluiden osalta siirryttiin 1.8.2019 alkaen Tuomilogistiikan välityspalveluun. Muutos on ollut suuri niin asiakkaiden, henkilökunnan kuin taksiryittäjienkin osalta. Välityspalveluun siirtyminen on mahdollistanut taksipalveluiden tarkemman valvonnan.

TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

4300 VANHUS- JA VAMMAISPALVELUT	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten j.	Toteutuma	Tot-% TA YHT	Poikkeama TA YHT
TOIMINTATUOTOT	9 492 600	363 700	9 856 300	9 876 000	100,2%	-19 700
0 Ulkoiset	9 481 600	374 700	9 856 300	9 825 906	99,69%	30 394
1 Sisäiset	11 000	-11 000	0	50 094		-50 094
TOIMINTAKULUT	-24 103 800	-810 200	-24 914 000	-25 223 292	101,24%	309 292
0 Ulkoiset	-21 352 400	-499 100	-21 851 500	-22 091 596	101,1%	240 096
1 Sisäiset	-2 751 400	-311 100	-3 062 500	-3 131 696	102,26%	69 196
TOIMINTAKATE	-14 611 200	-446 500	-15 057 700	-15 347 292	101,92%	289 592
0 Ulkoiset	-11 870 800	-124 400	-11 995 200	-12 265 690	102,25%	270 490
1 Sisäiset	-2 740 400	-322 100	-3 062 500	-3 081 602	100,62%	19 102

Vanhus- ja vammaispalvelujen tehtävätason ulkoiset nettomenot ylittyivät 270.500 euroa (alkuperäiseen talousarvioon verrattuna ylittyivät 394.900 euroa).

Avopalvelujen tulosalueen ulkoiset nettomenot ylittyivät 57.600 euroa, vanhainkoti- ja asumis- palvelujen tulosalueen 15.700 euroa ja vammaishuollon tulosalueen 197.200 euroa.

Vanhus- ja vammaispalvelujen tehtävätason vuoden 2018 yhteistoimintakorvaukset olivat yhteensä 5.722.300 euroa, joten ne alittuivat 111.300 euroa. Urjalan kunnan lopullinen vanhus- ja vammais- työn yhteistoimintakorvaus oli 5.543.900 euroa. Vammaishuollon palvelujen piirissä olevien mui- den kuntien osalta yhteistoimintakorvauksia kertyi kokonaisuutena 178.400 euroa. Urjalan vanhain- kotiin liittyvien järjestelyjen ns. ylimääräisestä työstä laskutettiin Urjalan kunnalta 2.300 euroa. Lisäksi vuodelle 2018 kirjautui vuoteen 2017 liittyvän täsmäytyslaskutuksen johdosta 11.700 euron tulojen lisäys ja vuoteen 2016 liittyvän täsmäytyslaskutuksen johdosta 11.900 euroa tulojen vähen- nys, em. nettovaikutus 200 euron tulojen vähennys.

Avopalvelujen tulosalue

Vanhuspalveluiden hallinnon kautta on laskutettu ikäneuvohankkeen kulut ja sinne tiliöityy myös STM:n maksamat valtiosuudet.

Vanhuspalveluiden osalta kotihoito on ensisijainen palvelumuoto ja asiakkaiden palvelutarpeen sitä vaatiessa kotihoitopalvelut tulee järjestää. Käyntimäärät Akaan kotihoidon osalta käyntimäärät ovat nousseet 3.157 käyntiä vuodesta 2017 vuoteen 2018. Joten henkilöstön lisääminen on perusteltua.

Henkilöstökulut ovat ylittyneet Akaan osalta 36.586 eurolla. Perusteluna on, että riittävä sijaisten määrä on turvattava henkilökunnan poissaoloihin.

Asiakasmäärän kasvun myötä hoitotarvikekustannukset ovat ylittyneet 15.974 euroa Akaan osalta ja myös matkakustannukset 26.704 euroa. Akaan kotihoidon yhdistämisellä on saatu puolestaan koko- naissäästöä matkakustannuksissa matkojen optimoinnilla, toimintatapoja yhdistämällä ja hoitotar- vikkeiden yhteistilauksella. Asiakasmaksutuotot ovat Akaan kotihoidon osalta ylittyneet. Urjalan kotihoidossa matkakustannukset ovat ylittyneet 18.525 euroa.

Vanhainkoti- ja asumispalvelujen tulosalue

Kurkelanhovin asumispalveluiden ostot ovat ylittyneet 51.439 euroa, mutta vastaavasti on säästetty Karpinmäen ostoista 33.248 euroa.

Asumispalveluyksiköiden Mäntymäki, Tarpiakoti, Torkonkartano ja Havulinna toimintakatteeseen vaikuttavat mm. asiakasmaksutuottojen toteutuminen. Sijoitettujen asiakkaiden maksukyky vaikuttaa mm. siihen, että kuinka paljon asiakasmaksuja pystytään perimään. Mäntymäen toiminta on budjetoitu kesken vuoden omaksi toiminnaksi alkuperäisen ostopalvelun sijaan. Mäntymäen ulkoinen toimintakate alittui 35.173 euroa, johtuen henkilöstökulujen alittumisella. Torkonkartanon ulkoinen toimintakate ylittyi 18.924 euroa johtuen henkilöstökuluista. Havulinna ulkoinen toimintakate ylittyi 92.004 euroa selittyen asiakasmaksutuottojen alittumisella 19.968 euroa ja lisäksi henkilöstö- ja hoitotarvikekustannusten ylittymisellä. Tarpiakodin ulkoinen toimintakate ylittyi 11.362 euroa johtuen henkilöstökuluista.

Asumispalveluihin ei ole ollut vuoden vaihteessa jonoa ja on saatu säästöä ostopalveluista.

Vammaispalvelujen tulosalue

Kehitysvammaisten laitoshoidon Pitkässäniemessä on ylittynyt 61.614 euroa. Hoitopäivien hinta vaihtelee jopa 1.000 euroon/ pv ja asiakastarpeita on mahdotonta täysin ennalta arvioida.

Savolakodin osalta toimintakate ylittyi 43.118 euroa. Perusteluna on henkilöstökulujen ylitys pitkän sairausloman johdosta. Erilliskorvauksiin on varattu liian vähän määrärahaa yksikön ollessa uusi.

Ajulantuvasta on säästetty 17.796 euroa. Henkilöstökulut ovat alittuneet ja asiakasmaksutuottoja on saatu arvioitua enemmän.

Toimintakeskus Resiinan ulkoinen toimintakate ylittyi 160.710 euroa. Toimintatuotot alittuivat 138.112 euroa johtuen erityisesti myyntituottojen/ yhteistoimintakorvausten alittumisesta. Toimintakulut ylittyivät 22.598 euroa mm. henkilöstökulut ovat sairauslomien vuoksi ylittyneet 7.650 euroa ja matkakustannukset 6.500 euroa.

Muu kehitysvammahuolto on ylittynyt 69.117 euroa. Kehitysvammaisille ja erityislapsille on ollut tarve hankkia ostopalveluilla lyhytaikaishoitoa omaishoidon vapaiden ajaksi. Vammaispalvelulain mukaisista asumispalveluista on puolestaan säästetty 97.285 euroa.

VPL-kuljetuspalveluista on säästetty 4.891 euroa ja asunnon muutostöistä on säästetty 17.000 euroa.

Yhteenvedon voidaan todeta, että vanhus- ja vammaispalveluiden taloudellisten tavoitteiden toteutumiseen vaikuttaa yksilökohtaiset vuosittaiset tarpeet. Erityisesti henkilöstömenojen suhteen tulee kiinnittää huomiota siihen, että sijaismäärärahoja budjetoidaan talousarvioon siten, että vaadittava henkilöstömitoitus voidaan turvata ilman, että henkilöstömäärärahat ylittyvät.

9.5 TOIMIELIN: PERUSTURVALAUTAKUNTA

9.5.3 TEHTÄVÄ: TERVEYDENHUOLTO

PALVELUSUUNNITELMAN KUVAUS

Terveydenhuollon tavoitteena Akaan yhteistoiminta-alueella on ennaltaehkäistä ja hoitaa sairauksia, ylläpitää ja edesauttaa kuntalaisten terveyttä ja toimintakykyä sekä kaventaa ihmisten välisiä terveyseroja. Tavoitteeseen pääsemiseksi Akaan terveyskeskus järjesti monipuolisia ja korkealatuista perusterveydenhuollon palveluja toimintasuunnitelmakaudella neljässä eri toimipisteessä Akaan kaupungin ja Urjalan kunnan muodostamalla yhteistoiminta-alueella. Terveyskeskussairaalan osastot ovat vuoden 2020 alkusyksyyn asti Toijalan ja Urjalan terveysasemien yhteydessä. Tavoitteena on pitää huolta palvelujen yhdenvertaisuudesta, saavutettavuudesta ja vaikuttavuudesta sekä kustannusten kasvun hillitsemisestä jatkossakin. Yhteistyötä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa oli tarkoitus lisätä, mutta tavoitetta ei saavutettu.

Perusterveydenhuollon akuuttivastaanotto-palvelut (entinen päivystys) järjestettiin aiempien vuosien tapaan arkisin klo 8-16 Akaassa Toijalan terveysasemalla sekä Urjalan terveysasemalla ja iltaja viikonloppupäivystys Tays Valkeakosken tiloissa. Suun terveydenhuollon päiväaikaiset päivystyspalvelut järjestettiin terveysasemilla ja Pirkanmaan kuntien yhteinen suun terveydenhuollon arki-ilta-, viikonloppu- ja arkipyhäpäivystys Tays:n ensiapu Acutan tiloissa.

Pääosa erikoissairaanhoidon palveluista ostettiin Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymältä ja mielenterveyden avohoitopalvelut Akaan kaupungin vastuukunta-alue ostaa Valkeakosken kaupungilta.

Akaan uuden hyvinvointikeskuksen suunnittelua jatkettiin tiiviissä yhteistyössä kaupunkikehityksen ja teknisen toimen kanssa ja valtuuston päätös rakentamisesta siirtyi vuoden 2019 helmikuulle. Tays Valkeakosken kampukselle rakennettavan tilaajarenkaan yhteisen vuodeosaston rakentaminen jatkui yhteistyössä käyttäjien ja erikoissairaanhoidon kanssa

TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Sairaalatoiminnan osalta aluehallintovirasto teki Akaan terveyskeskussairaalan Toijalan ja Urjalan osastoille kameravalvontaan liittyen tarkastuskäynnin. Kameravalvonta on ollut käytössä molempien osastojen lääkehuoneissa 19.3.2018 lähtien. Kameravalvontaa on käsitelty kaupunginhallituksen henkilöstöjaostossa 19.12.2017 (§ 173). Kameravalvonnasta on tiedotettu työntekijöitä ohjeiden mukaisesti, mutta tarkastuskertomuksessa kehoitettiin käsittelemään kameravalvontaa osastokokouksissa riittävän usein, että myös sijaiset sekä muut henkilöstöryhmät ovat tietoisia valvonnasta.

Vuonna 2018 Akaan terveyskeskussairaalan bruttokuormitus oli 94,5 % ja nettokuormitus vastaavasti 88,9 %. Nettokuormitus on terveyskeskussairaalan virallinen tunnusluku yksikön kuormituksen tarkastelussa ja siinä kotiinlähtöpäivää ei lasketa mukaan hoitopäiviin, paitsi silloin kun hoitajakso on vain yhden päivän mittainen. Bruttokuormitusta laskettaessa hoitopäivien lukumääriin lasketaan myös kotiinlähtöpäivä. Bruttokuormitusta käytetään nettokuormituksen sijaan hoitotyön voimavaroja kuvaavana tunnuslukuna, koska se huomioi kaikki hoitopäivät, jolloin potilaat ovat olleet sisään kirjattuina terveyskeskussairaalan osastoilla.

Pirkanmaan sairaanhoitopiiri ei vuoden 2018 aikana perinyt kunnilta lainkaan siirtoviivemaksuja. Potilasvaihto oli terveyskeskussairaalan osastoilla keskimäärin 3,9 potilasta, päivittäisen tavoitteen ollessa 3-5 potilasta päivässä. Pitkäaikaispotilaat käyttivät vuonna 2018 hoitopäivistä 10,2 % (vuonna 2017 17,8 %) tavoitteen ollessa alle 10 %. Suurimpana syynä tavoitteen lievään ylittymiseen oli edelleen vanhustenhuollon jatkohoitopaikkojen ajoittainen puute.

Erikoissairaanhoidon ruuhkatilanteita varten vuonna 2017 käyttöön otetun Tays:n toimintamallin mukaisesti, tilanteessa, jossa Acutassa on yli 110 potilasta ja Tays Valkeakosken päivystyksessä yli 18 sairaansijaa käytössä, avataan tarvittaessa 1-8 lisäpotilaspaikkaa osastoille. Paikkoja käytetään oman kunnan potilaiden lisäksi tarvittaessa myös muiden kuntien jatkohoitopaikkaa tarvitseville potilaille. Lisäpaikat olivat muutaman kerran käytössä vuoden 2018 aikana. Lisäpaikkoja avattiin lähinnä influenssa- ja vatsatauti-epidemioiden aikaan. Tuolloin jouduttiin palkkaamaan myös lisähenkilökuntaa tilapäisesti.

Uoma-potilasjonon käyttö PSHP:n alueella laajeni vuonna 2018 kun Tays Valkeakoski liittyi mukaan. Vuonna 2018 suurin osa terveyskeskussairaalaan tulleista potilaista ohjautui osastoille Uoman kautta.

Potilassegmentoinnin kehittämistä jatkettiin ja potilaat saivat palvelua akuuttivastaanotolla, kiire- eli walk-in vastaanotolla ja perinteisellä ajanvarausvastaanotolla. Paljon palveluja tarvitseville potilaille kehitetyn valmistellun vastaanoton -toimintamallin ohjeistusta päivitettiin ja toimintamallin aktiivista käyttöä lisätään vuonna 2019.

Marraskuussa 2018 otettiin käyttöön Klinik Pro, digitaalinen hoidon tarpeen arviointi – ja asiointijärjestelmä vastaanotoille, neuvoloihin ja fysioterapiaan. Järjestelmällä voi tehdä yhteydenotto-pyyntöä 24 h ja sen avulla odotetaan puhelimitse tapahtuvien yhteydenottojen vähenevän vähitellen.

Hoitajien vastaanottokäynnit avosairaanhoidossa ovat lisääntyneet kiitettävästi edelliseen vuoteen verrattuna. Hoitajien jatkuvalla koulutuksella pyritään pitämään hoitajien tieto-taitotaso korkealla, jotta annettava palvelu on mahdollisimman tasokasta ja viimekäden tietoon perustuvaa.

Akaan terveyskeskuksessa aloitettiin uutena toimintana yöpolygrafia-tutkimukset yhteistyössä Coronarian uniklinikan kanssa. Suppealla yöpolygrafialla tutkitaan ensisijaisesti unenaikaisia hengityshäiriöitä. Tavallisin löydös on obstruktiivinen uniapnea, jossa tutkittavalla on katkonaista kuorsausta ja hengityskatkoksia unen aikana ja tämä heikentää unen laatua, aiheuttaa päiväväsymystä ja lisää sydän- ja verisuonitautien vaaraa. Myös levottomien jalkojen oireyhtymään usein liittyvä yöllinen jaksottainen raajaliikehäiriö voidaan todeta yöpolygrafialla. Tutkimuksessa mitataan hengitysilmavirtausta, rintakehän ja pallean hengitysliikkeitä, veren happipitoisuutta, syketaajuutta, kuorsausta, nukkuma-asentoa ja jalkojen liikkeitä. Tutkimus on kivuton eikä laite häiritse nukkumista merkittävästi. Tutkimus tehdään yön aikana tutkittavan kotona. Tutkittava hakee edeltävänä päivänä tutkimuslaitteet Viialan vastaanotolta ja saa ohjeet niiden kiinnittämiseen kotona illalla. Tulosten tulkinnan tekee Coronarian erikoislääkäri saatuaan tiedot sähköisesti työpöydälleen. Yöpolygrafia voidaan tehdä myös sairaalassa, mikäli se epäonnistuu toistuvasti kotona.

Päihdetyötä tehtiin yhteistyössä sosiaalitoimen ja kouluterveydenhuollon kanssa. Vastaanoton sairaanhoitaja tekee päihdetyötä 2 päivää viikossa. Nuorten päihteiden ja erityisesti huumausaineiden käytön lisääntyminen näkyy myös Akaassa ja nuorten päihteiden käyttöön kehiteltiinkin oma päihdemalli yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Malli otetaan käyttöön alkuvuodesta 2019. Valkeakosken A-klinikan ja K-klinikan palveluja käytetään vain välttämättömissä hoidon aloituksissa ja erityistilanteissa.

Kuvantamislaitteiston digitalisointi vuoden lopussa helpotti röntgenhoitajien työtä. Kokonaisuutena röntgenlaitteisto on kuitenkin vanhaa ja seuraavan isomman huollon yhteydessä on otettava kantaa siihen, kuinka pitkään sillä on käyttöikä vielä jäljellä.

Muistipoliklinikka toimi entiseen tapaan Urjalan terveysasemalla ja sekä muistihoidajan että geriatrin käyntimäärät lisääntyivät edelliseen vuoteen verrattuna noin 70 käynnillä. Geriatripalvelu hoidettiin ostopalveluna ja hoitajavastaanotot teki Urjalan avosairaanhoidon sairaanhoitaja 1-2pv viikossa.

Astmahoitajien vastaanotto toiminnan kehittäminen aloitettiin loppuvuodesta ja erityisesti potilaan ohjaus ja neuvonta sekä potilaan itsehoidon tukeminen ovat kehittämiskohteena.

Akaan terveyskeskuksessa Toijalan terveysasemalla toimiva siedätyshoito jatkui aiempaan tapaan. Siedätyshoito aloitetaan Taysin allergiakeskuksessa ja sitä jatketaan jopa useita vuosia perusterveydenhuollossa. Toiminta on sujunut hyvin ja hoitaja on käynyt PSHP:n koulutuksessa päivittämässä tietoaan.

Suun terveydenhuollossa on hammashoitajien osalta ollut henkilöstövajetta, jota ei ole saatu aina täytettyä, joten puhelimeen vastaustavoite hieman ylittyi. Soneran järjestelmässä on myös ollut jonkin verran häiriöitä, joka osaltaan on vaikuttanut toteumaprosenttiin.

Akaan ja Urjalan terveysasemien fysioterapiassa vastaanoton tavoiteaika on kolme viikkoa, tähän pystyttiin vastaamaan koko vuoden ajan. Akuuttiasiakkaille aikoja oli saatavilla samalle päivällekin. Fysioterapiassa toiminta on fysioterapiasuositusten mukaista ja painottuu asiakkaan omatoimisen harjoittelun ohjaamiseen ja tukemiseen. Ryhmätoiminta oli aktiivista ja kohderyhmiä oli useita. Puolivuotisvauvaryhmä toimi yhteistyössä terveydenhoitajien ja suuhygienistin kanssa.

Fysioterapeuttien ohjaamana toimi keväällä Tulppa-ryhmä. Tulppa-kuntoutusohjelma on Suomen Sydänliiton kehittämä ryhmämuotoinen kuntoutusohjelma valtimotautipotilaille ja niille, joilla on valtimotaudin riskitekijöitä. Akaan ryhmä osallistui Suomen Sydänliiton koordinoimaan ja rahoittamaan tutkimushankkeeseen, joka tutkii Tulppa – kuntoutusohjelman vaikuttavuutta ja se jatkuu vielä vuoden 2019.

Vanhustyön alaisuuteen perustettiin kotikuntoutusyksikkö, jossa aloitti uusi fysioterapeutti ja kaksi kuntohoitajaa. Terveyskeskuksen ja kotikuntoutusyksikön yhteistyö muotoutui vähitellen ja toiminta oli sujuvaa erityisesti Akaan ja Urjalan terveyskeskussairaalan osastojen fysioterapeuttien kanssa.

Maakunnallinen apuvälinekeskus aloitti toimintansa Tays:n apuvälineyksikön ja kuntien apuvälinepalveluiden toiminnan yhdistyessä vuoden 2019 alusta. Toiminnan yhdistymisen haasteet ja ennakovalmistelut sekä uuden Effector Apuvälinepalvelut -järjestelmän käytön oppiminen työllisti fysioterapeutteja vuoden 2018.

Fysioterapeuttien koulutus painottui tuki- ja liikuntaelinten sairauksien 15 opintopisteen suoravastaanotokoulutuksiin. Kaksi fysioterapeuttia suoritti kaikki opintopisteet ja yksi fysioterapeutti osittain. Tule-suoravastaanotolle asiakas voi hakeutua suoraan lääkärissä käynnin sijaan. Toimintatapa nopeuttaa ja sujuvoittaa tule-asiakasvirtojen kulkua. Fysioterapeuttien suoravastaanotto toiminta on terveydenhuoltolain tavoitteiden mukaista. Fysioterapeutti ja lääkäri - työpari osallistuivat myös Pshp:n perusterveydenhuollon yksikön organisoimaan terveyskeskusten kehittäjäosaamisen (Teke) -koulutukseen, jossa Akaan terveyskeskuksen kehittämiskohteena on selkääsiakkaan suoravastaanotto. Hankkeen tavoitteena on juurruttaa käytäntö toimintaan v. 2019 aikana.

Säännölliset lähikuntien vastaavien fysioterapeuttien tapaamiset jatkuivat. Yhteistyöllä on toimintakäytäntöjä yhtenäistetty ja myös suoravastaanottokoulutukset järjestettiin yhteistyössä lähikuntien kanssa.

Tavoitteet ja tunnusluvut

Vaikuttavuustavoitteet

Väestö saa tarpeidensa mukaiset palvelut oikea-aikaisesti ja ammattitaitoisesti tuotettuina.

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2018	Toteutuminen 2018
Palvelujen saatavuus toteutuu asetettujen tavoiteaikojen puitteissa oikeassa paikassa oikeaan aikaan.	Hoidon saatavuuden potilaskohtainen seuranta. Mittareina jonoseuranta ja puhelintilastot. Päivystyskäyntien osuus kaikista käynneistä Tays Valkeakosken päivystyskäyntien osuus kaikista potilaskäynneistä Terveysneuvonnan ja hammashuollon asiakasryhmäkohtainen seuranta	Hoitotakuun toteutuminen lain ja asetuksen mukaisesti. Raportoidaan kolmas vapaa lääkäriaika (T3). Puhelimeen vastataan 5 minuutissa yli 85 prosenttisesti. < 0,3 (päivystysvastaanoton suhde kaikkiin vastaanottoihin) < 0,1 (päivystysvastaanoton suhde kaikkiin vastaanottoihin) Neuvola-, koulu- ja hammashuollon palvelujen asetuksenmukainen toteutuminen	Toteutui T3:n vaihteluväli 5-21 vrk Puhelimeen vastattiin 5 minuutissa 90 %:sti. Suun terveydenhuollossa, kiireettömään hoitoon pääsi 2-3 kk kuluessa. Ei toteutunut. Puhelimeen vastattiin 5 minuutissa n. 81 %:sti. Päivystysvastaanoton suhde kaikkiin vastaanottoihin 0,26 TAYS Valkeakosken päivystysvastaanoton suhde kaikkiin vastaanottoihin 0,07. Neuvola-ikäisten ja koulu-ikäisten suun terveydenhuolto ja on toteutunut asetuksen ja erillisen ohjeen mukaisesti. Neurolatarkastukset toteutuivat asetuksen mukaisesti, mutta kouluterveydenhuollossa kaikkia tarkastuksia ei saatu tehtyä.
Toistuvien käyntien määrän vähentäminen	Lääkärikäynnit asiakasta kohti vuodessa	<3,5	Toteutui Lääkärikäynnit asiakasta kohden 2,8
Asiakkaita palvellaan asiallisesti, ammattitaitoisesti ja ystävällisesti	Vuosittaisten asiakas-kyselyjen tulokset Asiakaspalauteautomaatit	Asiakastytyväisyys vähintään 4 arviointiasteikolla 1-5 Asiakastytyväisyys vähintään 3 arviointiasteikolla 1-4	Toteutui Terveyskeskussairaala 4,2 Avosairaanhoido 4.5 Vastaanotot, neuvolat ja suun terveydenhuolto osallistuivat THL valtakunnalliseen kyselyyn, josta vastaavastaanoton osalta ovat tulokset tulleet. Toteutui Automaattivastausten ka. 3,6

Tuotantotavoitteet

Terveydenhuollon palvelut tuotetaan kustannustehokkaasti

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2018	Toteutuminen 2018
Terveydenhuollon kokonaismenojen kasvu on hallittua	Asukaskohtaisten kustannusten seurantaraportti	Terveydenhuollon asukaskohtaiset menot ovat samankokoisten ja -tyyppisten kuntien keskitasolla	Toteutui Viimeinen raportoitu vuosi on 2017: €/as/v Akaa 1.945 Urjala 2.384 Sastamala 2.168 Valkeakoski 2.055
Ammattitaitoinen ja riittävä henkilöstö	Täydennyskoulutusten seuranta sekä vakanssien täyttöaste	Koulutussuositus sopimus Vakanssien täyttöaste 100 %	Toteutui Koulutussuosituksia seurataan Ei toteutunut Vakanssien täyttöaste 95 %

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TOT 2018
Lääkärinvastaanotto	21 243	20 262	23 700	19 610
Akaa	15 945	14 970	18 000	14 424
Urjala	5 298	5 292	5 700	5 186
Suun terveydenhuolto	25 617	26 415	26 000	23 758
Akaa	20 643	21 679	21 000	19 426
Urjala	4 974	4 737	5 000	4 361
Psykososiaaliset palvelut	2 165	2 133	2 450	1 368
Akaa	1 447	1 311	1 630	719
Psykologit	880	855	880	615
Sosiaalityöntekijä	33	66	50	104
Puheterapeutti	534	390	700	0
Urjala	718	822	820	649
Psykologit	542	660	520	569
Sosiaalityöntekijä	52	79	50	80
Puheterapeutti	124	83	250	0
Vuodeosasto	20 347	21 182	20 715	17 857
Akaan vuodeosasto	10 677	11 184	10 890	9 771
Urjalan vuodeosasto	9 670	9 998	9 825	8 086
Akaalaisten hoitopäivät	14 915	13 927	14 465	12 819
Urjalalaisten hoitopäivät	5 357	7 237	6 250	4 853
Muut	75	17		185
Avosairaanhoido	16 879	17 486	16 900	19 111
Akaa	13 442	14 241	13 400	14 777
Urjala	3 437	3 245	3 500	4 334

Muistipoliklinikka		415	490	486
Akaa		257	330	296
Hoitaja		136	185	159
Geriatri		121	145	137
Urjala		158	160	190
Hoitaja		97	100	111
Geriatri		61	60	79
Terveysneuvonta	26 147	25 426	26 600	23 320
Akaa	20 437	20 049	21 000	18 157
Urjala	5 710	5 377	5 600	5 163
Fysioterapia	4 085	3 415	4 100	3 644
Akaa	3 254	2 687	3 300	2 944
Urjala	831	728	800	700
Muut				
Kuvantaminen	5 782	6 529	5 850	6 140
Akaa	4 437	5 137	4 500	4 917
Urjala	1 345	1 392	1 350	1 223

Perustelut

Vuoden 2018 taloussuunnitelman keskeisenä painopisteenä oli edelleen kaupungin talouden tasa-painottaminen. Toimintojen ja prosessien kehittäminen jatkui.

Yhtenä tärkeänä painopisteenä on palvelujen laatu ja asiakastyytyväisyys. Vuonna 2018 ei toteutettu omaa suunnattua asiakaskyselyä muissa kuin terveyskeskussairaalassa, koska vastaanotot, neuvolat ja suun terveydenhuolto osallistuivat THL:n verkossa tapahtuvaan asiakastyytyväisyyskyselyyn. Tulokset ovat tulleet vasta vastaanottojen osalta. Vastaajia oli Akaan osalta kaikkiaan 118 ja vastausten kokonaiskeskiarvo oli 4,5. Heikoimmat arviointit tulivat tiloista (4,1) ja tiedosta sähköisistä palveluista (3,6). Klinik-sähköinen hoidontarpeen arviointi otettiin käyttöön vasta marraskuussa, joten se ei ollut vielä käytössä kyselyn aikana. Toijalan terveysasemalla on ensimmäisessä ja toisessa kerroksessa asiakaspalautelaatimet, joista saadaan raportit viikoittain ja kuukausittain ja niitä seurataan aktiivisesti. Muilla terveysasemilla on asiakaspalautelaatimet jatkuvan asiakaspalautteen antamista varten, mutta niihin ei palautteita ole enää tullut. Asiakkailta tulleet hoitoa ja kohtelua koskevat suorat palautteet käsiteltiin muistutuksina, joihin vastattiin kohtuullisessa ajassa.

Pikkulapsipsykiatrinen matalan kynnyksen etäkonsultaatiotoimintaa ei saatu aktiiviseen käyttöön neuvoloissa. Yhtenä syynä on ko. toimintaan sopivien asiakkaiden vähyys.

Äitiys- ja lastenneuvoloiden terveydenhoitajat olivat mukana Neuvokas perhe -hankkeessa, joka oli yksi hallituksen kärkihankkeista vuosina 2017 - 2018. Hankkeen avulla tuettiin terveydenhoitajien liikunta- ja ravitsemusohjausta kouluttamalla kaikki kunnat Neuvokas perhe -menetelmän käyttäjiksi. Sen lisäksi aikuisneuvoloiden terveydenhoitajat ja fysioterapeutit osallistuivat valtakunnalliseen VESOTE- hankkeeseen, joka oli yksi sosiaali- ja terveysministeriön rahoittamista "Edistetään terveyttä ja hyvinvointia sekä vähennetään eriarvoisuutta" -kärkihankkeista 2017–2018. Hankkeen tavoitteena oli, että suomalaiset lisäävät liikkumista, vähentävät istumista, syövät monipuolisesti ja terveellisesti sekä nukkuvat paremmin. Kohderyhmänä olivat aikuiset. VESOTE-Pirkanmaata koordinoi Pirkanmaan sairaanhoitopiiri. Hanke kattaa Pirkanmaan sairaanhoitopiirin ja Pirkanmaan maakunnan jäsenkunnat ja tekee yhteistyötä alueen kolmannen sektorin toimijoiden ja muiden hankkeen tavoitteisiin linkittyvien hankkeiden kanssa. VESOTE-Pirkanmaan tavoitteena oli elintapaohjausta antavien ammattilaisten osaamisen vahvistamisen lisäksi luoda käytännöt, joilla elintapaohjausta tarvitsevat asiakkaat tunnistetaan ja saadaan vaikuttavaksi todetun elintapaohjauksen

piiriin sekä luoda maakuntaan yhteiset sähköiset elintapaohjauksen palvelut ja palvelutarjotin kaikille asukkaille. Tavoitteiden käytännön toimenpiteet jatkuvat v. 2019.

Tupakoimattomana leikkaukseen – toimintamallia ei sellaisenaan otettu käyttöön vaan terveydenhoitaja-lääkäri – työpari osallistuvat Pshp:n perusterveydenhuollon yksikön organisoimaan terveyskeskusten kehittäjäosaamisen (Teke) – koulutukseen, jossa Akaan terveyskeskuksen toisena kehittämiskohteena suoravastaanotto toiminnan lisäksi luodaan käytännön ohjaustyökalut tupakasta vieroittamiseen ammattilaisille. Työ jatkuu kevään 2019.

Terveyskeskuslääkäreiden rekrytointitilanne Akaan vastuukunta-alueella niin virkojen kuin sijaisten suhteen on hyvä. Keskeisin rekrytoinnin valtti on nuoriin lääkäreihin ja hammaslääkäreihin panostus perehdytyksen, tutoroinnin ja seniorikonsultaatioiden muodossa. Tällä tavalla työpaikan hyvästä maineesta ja osaamista edistävästä työnantajaimagosta pidetään jatkuvaa huolta. Vältymme niin ikään palkkaamasta vuokralääkäreitä ja -hammaslääkäreitä ja kokonaisuudessaan saavutamme matalamman kustannustason. Urjalaan ei valitettavasti ole pystytty hammashuoltoon rekrytoimaan vakituisia hammaslääkäreitä, vaan ostopalvelua jouduttiin käyttämään. Myös hammashoitajia on ajoittain jouduttu hankkimaan ostopalveluna.

Akaan kaupungin virkamiehiä on ollut mukana niin Pirkanmaata koskevassa maakunnallisessa suunnittelussa kuin valtakunnallisessakin suunnittelussa. Tällä hetkellä uudesta Sote-esityksestä olemassa olevan tiedon perusteella esitys on linjassa Akaan kaupungin ja koko Etelä-Pirkanmaan alueen Sote-suunnitelmien kanssa etenkin Akaan uutta Hyvinvointikeskusta ja Valkeakosken terveydenhuollon kampukselle rakennettavaa vuodeosastokeskittymää koskien.

TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

4500 TERVEYDENHUOLTO	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten j.	Totentuma	Tot-% TA YHT	Poikkeama TA YHT
TOIMINTATUOTOT	5 428 900	-30 000	5 398 900	5 543 904	102,69%	-145 004
0 Ulkoiset	5 347 900	-43 800	5 304 100	5 434 457	102,46%	-130 357
1 Sisäiset	81 000	13 800	94 800	109 448	115,45%	-14 648
TOIMINTAKULUT	-36 672 000	-85 200	-36 757 200	-37 282 448	101,43%	525 248
0 Ulkoiset	-34 803 400	-69 300	-34 872 700	-35 398 394	101,51%	525 694
1 Sisäiset	-1 868 600	-15 900	-1 884 500	-1 884 053	99,98%	-447
TOIMINTAKATE	-31 243 100	-115 200	-31 358 300	-31 738 543	101,21%	380 243
0 Ulkoiset	-29 455 500	-113 100	-29 568 600	-29 963 937	101,34%	395 337
1 Sisäiset	-1 787 600	-2 100	-1 789 700	-1 774 606	99,16%	-15 094

Terveydenhuollon tehtävätason ulkoiset nettomenot ylittyivät 395.400 euroa (alkuperäiseen talousarvioon verrattuna ylittyivät 508.400 euroa).

Terveysasemapalvelujen tulosalue ja hoitotyön tulosalue

Terveysasemapalvelujen tulosalueen ulkoiset nettomenot ylittyivät 107.900 euroa ja hoitotyön tulosalueen ulkoiset nettomenot alittuivat 72.900 euroa, kokonaisuutena ylitys 35.000 euroa. Terveysasemapalvelujen tulosalueelle kirjautuvat yhteistoimintakorvaukset Urjalan kunnalta olivat yhteensä 3.189.776 euroa, joten ne alittuivat 167.224 euroa.

Terveysasemapalveluissa toimintakateen toteuma oli 104,2 %, joka oli 327.000 euroa edellisvuotta heikompi. Terveysasemapalveluiden tulosalueen ulkoiset toimintakulut ylittyivät 76.101 euroa ja ulkoiset myynti- että maksutuotot jäivät arvioitua 31.844 euroa pienemmäksi. Muut myyntituotot sen sijaan ylittyivät tehokkaan laskutuksen ansiosta.

Hoitotyössä toimintatuotot ylittyivät arvioidusta 162.253 euroa ja toimintakulut ylittyivät 89.328 euroa toimintakatteen ollessa 98,7 %.

Terveydenhuollon tehtävätason henkilöstökulut alittuivat 482.376 euroa (alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 335.876 euroa) ja olivat 257.739 euroa edellisvuotta pienemmät, huolimatta siitä, että sijaiskustannukset kokonaisuutena nousivat edellisestä vuodesta 11.303 euroa.

Sairauslomasijaisia jouduttiin käyttämään edellisvuotta enemmän ja erityisesti pitkiä sairauslomia oli paljon, jolloin kustannukset nousivat 16.086 eurolla ja vuosiloma- ja muihin sijaisiin käytettiin 19.481 euroa suunniteltua enemmän. Potilaiden korkea hoitoisuus (mm. lupapaikkalaiset) ja ajoittaisten ylipaikkojen käyttö lisäsivät akuuttia sijaistarvetta terveyskeskussairaalan osastoilla.

Myös tilapäisten palkat ylittyivät, ylityksen ollessa 91.550 euroa, koska useita amanuenssivaiheen lääkäreitä oli vuoden aikana töissä ilman vakanssipohjaa erityisesti terveyskeskussairaalan osastoilla ja myös nuoria lääkäreitä oli kesäaikaan töissä ilman vakanssipohjaa. Vakinaisten palkoissa säästettiin, koska kaikkia vakansseja ei saatu täytettyä edes sijaisella.

Palvelujen ostojen osalta suunniteltu budjetti ylittyi terveyskeskussairaalan molemmilla osastoilla. Ylitys muodostui pääsääntöisesti muualla hoidossa olleiden kuntalaisten hoitopäivämaksuista sekä kuljetuskustannuksista. Osaltaan kustannuksia lisäsi se, että Valkeakosken kaupunki laskutti vuonna 2017 heillä hoidossa olleet akaalaiset kokonaisuudessaan vasta vuoden 2018 aikana.

Hoitotarvikkeiden kustannukset nousivat 230.193 euroa edellisvuodesta eli tasapainotusohjelmassa ollutta säästötavoitetta ei siltä osin saavutettu. Yhtenä syynä nousuun on se, että kotona ja tehostetun palveluasumisen yksiköissä hoidetaan yhä huonokuntoisempia asukkaita, jolloin myös maksuttomien hoitotarvikkeiden kustannukset nousevat. Lisäksi koko ajan kehitetään uusia hoitotarvikkeita, joiden hintakin on korkeampi. Lisäksi kaikki maksuttoman hoitotarvikejakelun piiriin kuuluvien asiakkaiden hoitotarvikejakelu siirrettiin kokonaisuudessaan vanhustenhuollosta terveydenhuoltoon, koska sen avulla kustannuksia kyetään seuraamaan paremmin ja kriteerit ovat yhteneväiset. Vanhustenhuollossa maksuttoman hoitotarvikejakelun piiriin kuuluviin vaippoihin oli v. 2017 varattu Akaassa 84.100 euroa ja Urjalassa 36.500 euroa ja kyseiset summat siirrettiin vanhustenhuollosta terveydenhuoltoon lääkinnällisen kuntoutuksen tilille.

Terveyskeskussairaalan Toijalan osastolla hoitotarvikkeisiin käytettiin 10.400 euroa enemmän kuin oli budjetoituna. Osastolla oli vuoden 2018 kuluessa runsaasti potilaita, joilla hoitotarvikkeita kului runsaasti ja osa hoitotarvikkeista oli arvokkaita. Samasta syystä myös lääkkeisiin budjetoidut määrärahat ylitettiin lähes 14.000 eurolla. Urjalan osastolla suunnitellut määrärahat riittivät.

Asiakaspalvelut ylittyivät erityisesti lääkinnällisen kuntoutuksen osalta ja syinä siihen olivat oman toimintaterapeutin puuttuminen sekä puheterapeuttien vakanssivaje, sillä koko viime vuosi oltiin ilman omia puheterapeutteja, sillä vakansseja ei saatu täytettyä useammasta hausta huolimatta.

Ympäristöterveydenhuollon tulosalue

Ympäristöterveydenhuollon tulosalueen ulkoiset nettomenot alittuivat 83.852 euroa. Tampereen kaupungin laskuttamat yhteistoimintaosuudet alittuivat 83.153 euroa: yleisen terveystalouden osuus alittui 49.455 euroa ja eläinlääkintähuollon osuus alittui 33.698 euroa.

Erikoissairaanhoidon tulosalue

Erikoissairaanhoidon kustannukset nousevat Suomessa keskimäärin 3 % vuodessa. Akaassa PSHP:n laskutus lisääntyi vuosien 2017 ja 2018 välillä 0,1 % ja Urjalassa PSHP:n kustannuksissa tapahtui alenemista 9,7 %.

Jo pidemmän ajan trendin mukaisesti Akaan asukkaita koskevat läheteet erikoissairaanhoidon jatkavat vähenemistään. Vuodesta 2015 vuoteen 2016 vähenemä oli 9 % ja vuodesta 2016 vuoteen 2017 vähenemä oli 8 % ja edelleen vuodesta 2017 vuoteen 2018 vähenemä on 6 %.

Erikoissairaanhoidon tulosalueen ulkoiset nettomenot ylittyivät 444.200 euroa. Sairaanhoidopiirin osalta asiakaspalvelujen ostot olivat yhteensä 20.483.800 euroa ylittyen 287.500 euroa: erikoissairaanhoidon osuus 19.880.900 euroa ylittyen 356.600 euroa ja ensihoidon osuus 603.000 euroa alituen 69.000 euroa. Ostot olivat 15.000 euroa eli 0,07 % pienemmät kuin edellisellä vuonna: erikoissairaanhoidon osuus oli 5.800 euroa eli 0,03 % suurempi kuin edellisellä vuonna ja ensihoidon osuus oli 20.800 euroa eli 3,3 % pienempi kuin edellisellä vuonna. Huomioitavaa on, että Hatanpään sairaalan toimintaa siirtyi sairaanhoidopiirin alaisuuteen vuoden 2018 alusta, aiemmin ao. toimintaa oli muissa erikoissairaanhoidon palveluissa.

Erikoissairaanhoidon tulosalueella muut erikoissairaanhoidon palvelut alittuivat 11.700 euroa.

Mielenterveyskeskus ylittyi 166.700 euroa. Mielenterveyspalveluiden käyttö lisääntyi edellisestä vuodesta 127.000 euroa. Tärkeimpänä syynä oli mielenterveyskeskuksen parantunut lääkäritilanne sekä päiväosaston lisääntynyt käyttö, mutta myös omien mielenterveyspalveluiden saatavuudessa oli ajoittain haastetta.

Laiteinvestointien toteutuminen

Kaikki vuoden 2018 laiteinvestoinnit toteutettiin kaupunginvaltuuston 30.8.2017 § 104 tekemän päätöksen mukaisesti leasing-menettelyllä.

Viialan hammashoitolaan hankittiin hammashoitoyksikkö joulukuussa 2018. Viialan välinehuoltoon varattu autoklaavin määräraha 25.000 euroa siirrettiin vuodelta 2016 vuodelle 2017 ja muutettiin Toijalan välinehuollon desinfioivan pesukoneen hankinnaksi. Hankinta käynnistettiin syksyllä 2017, mutta valmistajan toimitusvaikeuksien vuoksi hankinta siirtyi alkuvuoteen 2018. Myös Toijalan röntgenin suoradigilaitteiden hankinta siirtyi vuodelle 2018.

9.6 TOIMIELIN: SIVISTYSLAUTAKUNTA

9.6.1 TEHTÄVÄ: KASVATUS- JA OPETUSPALVELUT

PALVELUSUUNNITELMAN KUVAUS

Kasvatus- ja opetuspalveluiden tehtävätaso käsittää varhaiskasvatuksen, esiopetuksen, perusopetuksen, lukiokoulutuksen sekä vapaan sivistystyön. Akaa toimii yhteistyössä naapurikuntien kanssa erityisopetuksen, musiikkiopistotoiminnan sekä kansalaisopistotoiminnan järjestämisessä. Yhteistyötä eri sidosryhmien välillä tehdään lasten ja perheiden parhaaksi.

TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Tavoitteet ja tunnusluvut

Vaikuttavuustavoitteet

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2018	Toteutuminen 2018
Kodin ja koulun / varhaiskasvatuksen yhteistyö	Lasten varhaiskasvatussuunnitelma	100 %	Toteutunut 100 % :sti
	Arviointikeskustelut /jouluhelmikuu	100 %	Toteutunut 100 %:sti
	Asiakastytyväisyyskysely / esiopetus, 3.lk, 5.lk, 9.lk	Taso 4	Vastanneita oli 186: 3.lk 36,0 % 6.lk 44,6 % 9.lk 20,4 % Keskiarvo oli 3,95
	Apip-kysely	Vastausprosentti 70 %	Vastaajia oli 83 perhettä
	Varhaiskasvatuskysely	Kyselyt paperisena	Varhaiskasvatuksessa asiakastytyväisyyskysely sähköisenä, vastausten keskiarvo 4,8 asteikolla 1-6.
	Tullaan tutuiksi -käynnit	100 %	Käynnit suoritettu perheille, jotka ovat halunneet Tullaan tutuiksi -käynnit. (poikkeuksena kiireelliset sijoitukset aikapulan takia)
Ammattitaitoinen ja motivoitunut henkilöstö	Joustava ja riittävä virkarakenne	Pätevä henkilöstö 100 % Vakituinen henkilöstö 100 %	Kasvatus- ja opetuspalveluiden henkilöstö on 100 % pätevää
		Sairauspoissaolot vähenevät 1 pv/hlö verrattuna v. 2016	Varhaiskasvatuksen henkilöstön sairauspoissaolot vähentyneet 677 pvä vuodesta 2017.

	Virkojen täytössä ensin sisäinen /sivistysjohtaja	Kelpoinen henkilöstö 100 %	Viroissa ja toimissa on kelpoinen henkilöstö. Sisäilmakriisin vuoksi sisäiset siirrot on toteutettu terveydellisistä syistä.
	Kehityskeskustelut 1 krt / vuosi / esimiehet	Kehityskeskustelujen tot.100 %	Osa kehityskeskusteluista siirtynyt varhaiskasvatuksen organisaatiomuutoksen takia keväälle 2019. Muuten kehityskeskustelut toteutuneet tavoitteen mukaisesti.
	Tehtävänkuvien päivittäminen 1 krt / vuosi / esimiehet	Tehtävänkuvien päivittämisen tot. 100 %	Tehtävänkuvat päivitetty.
	Työtyytyväisyyskysely 1 krt /3 vuoden välein	Työtyytyväisyyskyselyt	Työtyytyväisyyskyselyt tehty (Media Clever)

Nykyaikaiset ja monipuoliset työskentelytavat	Pedagogiset kahvilat, n. 1/kk /esimiehet	Kokousten toteutuminen opetustoimen johtoryhmän suunnitelman mukaisesti	Toteutuneet n.1/kk	
	Benchmark, työnkierto / esimiehet		Varhaiskasvatuksessa ns. vasutiimit, pomotiimit, vakajoryt	
	Aluevastaavien kokoukset n. 1/kk		Aluevastaavien kokoukset säännönmukaisesti 2 krt / kk	
	Rehtorikokoukset n. 2 /kk / sivistysjohtaja		Rehtorikokoukset toteutuneet suunnitellusti.	
	Sivistystoimen johtoryhmä n 1/kk / sivistysjohtaja Muut työryhmät tarvittaessa		Sivistystoimen johtoryhmän kokoukset toteutuneet suunnitellusti.	
	Oppilaat saavat jatkokoulutuspaikan		100 %	Toijalan yhteiskoulu: 100% Lukioihin 66 ja ammattioppilaitoksiin 42. Viialan yhtenäiskoulu: 98% Lukioihin 35 ja ammattioppilaitoksiin 50.
	Yo-tutkintojen tulokset		Tulokset yli valtakunnan keskiarvon	Kevät 2018: Akaan lukion arvosanapisteiden keskiarvo oli 3,47. Valtakunnallinen keskiarvo oli 4,13, joten tavoitetta ei saavutettu. Syksy 2018: Akaan lukion arvosanapisteiden keskiarvo oli 3,53. Valtakunnallinen keskiarvo oli 4,03, joten tavoitetta ei saavutettu.

	Toimintakulttuurin muuttuminen opetussuunnitelman ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaiseksi	Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen kyselyt ja arviointi (KARVI)	KARVI:n kyselyihin ja arviointeihin osallistuttu
Turvalliset ja virikkeelliset kasvun ja oppimisen ympäristöt	<p>Kouluterveyskyselyt, oirekyselyt</p> <p>Uuden opetussuunnitelman pedagogiikkaa tukevat terveelliset oppimisympäristöt / tilaselvitykset</p> <p>TVT-strategian päivitys / työryhmä / lautakunta</p> <p>Sisäilmatyöryhmät / toimialajohtajat / esimiehet</p> <p>Ensiapukoulutukset henkilökunnille / esimiehet</p> <p>Yksikkökohtaisten turvallisuus – ym. suunnitelmien päivitys ajan tasalle (sähköiseen ympäristöön) / esimiehet</p> <p>Perehdytys / esimiehet</p>	Kasvatus- ja opetuspalvelujen kyselyt toteutettu erillisen suunnitelman mukaisesti	<p>Sisäilmastotutkimukset aloitettu Nahkalinnan ja Rautalan päiväkodeissa.</p> <p>Sisäilmaoirekyselyt toteutettiin kuudessa koulussa.</p> <p>Kuntotutkimuksia ja niihin liittyviä lisäselvityksiä tehtiin useissa kouluissa.</p> <p>Opetustoimeen perustettiin elokuussa TVT-ohjaus- ja kehittämistyöryhmä / seutustrategian jatkotyö aloitettu</p> <p>Sisäilmastotyöryhmät Nahkalinnan ja Rautalan päiväkodeissa.</p> <p>Kasvatus- ja opetuspalvelun esimiehet ovat osallistuneet kaikkiin oman toimialan yksikkökohtaisiin sisäilmastotyöryhmiin ja sivistysjohtaja myös kaupungin sisäilmaohjausryhmään</p> <p>Välttämättömät EA-koulutukset järjestetty henkilöstölle.</p> <p>Turvallisuussuunnitelmat päivitetty.</p> <p>Uusi henkilöstö perehdytetty.</p>
Koulutus, kehittäminen ja laatutyö	<p>VESO-koulutukset 3 pv/ lukuvuosi / sivistysjohtaja, rehtorit</p> <p>Koulutussuunnitelmat, täydenniskoulutus / rehtorit, varhaiskasvatusjohtaja</p>	Virkaehtosopimusten mukaisten täydenniskoulutustavoitteiden toteuttaminen	<p>Täydenniskoulutusvelvoite täyttynyt</p> <p>Koulutussuunnitelmat tehty</p>

	<p>Osallistuminen kehittämiss-hankkeisiin, taajamayhteistyö / esimiehet, sivistysjohtaja</p> <p>Oppilashuollon ja erityisen tuen järjestelyt / esimiehet, sivistysjohtaja</p> <p>Koulutus ja rekrytointi / esimiehet, sivistysjohtaja</p> <p>Syrjäytymisen ehkäisy, oppilaiden kolmiportaisen tuen toteutuminen</p>		<p>Koulut olivat osallisena seitsemässä eri hankkeessa.</p> <p>Pedagogiset asiakirjat tehty valmiiksi koulupalaverissa ja oppilashuollon moniammatillisen työryhmän käsittelyssä. Erityisen tuen järjestelyihin liittyvät lisärekrytoinnit valmisteltu huolellisesti täyttölupamenettelyä varten. Menettely käynnistetty sivistyslautakunnan kautta.</p> <p>Koulutussuunnitelmat tehty ja rekrytoinnit toteutettu täyttölupapäätösten mukaisesti</p> <p>Koulujen lukuvuosisuunnitelmat hyväksyty sivistyslautakunnassa.</p>
--	---	--	---

Tuotantotavoitteet

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2018	Toteutuminen 2018
Kustannustehokas päiväkotij- ja kouluverkko	Vertailu muihin kuntiin; kustannukset / lapsi tai kustannukset / oppilas yksiköittäin	Tunnusluvut ja vertailu muihin saman kokoisiin kuntiin	Selvitysten mukaan Akaan varhaiskasvatus keskimääräistä edullisempaa (BDO, Vertikal Oy)

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Lapsia varhaiskasvatuksessa	625	650	650	609
Päivähoidossa olevien 1-5 vuotiaiden osuus (%) koko ikäryhmästä	59	68	65	66
Kotihoidon tukea saavat 0-3 vuotiaat lapset	415	267	330	245
Bruttokustannus / lapsi / vuosi			maan keskitasoa	Manner –Suomi 11.842 e Akaa 11.574 e
Oppilasmäärät	syksy 2016 esik. 216 pk. 1 918 luk 185	syksy 2017 esik. 205 pk 1 885 lu 178	syksy 2018 esik. 215 pk. 1 901 luk 180	syksy 2018 esik. 211 pk. 1 902 luk 183

Perustelut

Velvoittavat valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet julkaistiin lokakuussa 2016 ja Akaan paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma on otettu käyttöön 1.8.2017. Varhaiskasvatussuunnitelman päivitys on parhaillaan käynnissä.

Uusi varhaiskasvatustuki (540/2018) tuli voimaan 1.9.2018. Uudistuksen myötä lainsäädäntö ajanmukaistui, selkeytyi ja tarkentui käsitteellisesti. Merkittävimmät uudistukset liittyivät varhaiskasvatuksen henkilöstöön ja varhaiskasvatuksen tiedontuotannon kehittämiseen.

Kaupunki on jaettu 1.8.2018 alkaen kahteen varhaiskasvatusalueeseen. Hallinto ja esimiestyö sekä palveluohjaus on keskitetty varhaiskasvatusjohtajalle ja kahdelle varhaiskasvatuksen aluevastavalle. Jokaisessa päiväkodissa on 1.8.2018 lukien päiväkodin johtaja, ilman virkavastuuta. Päiväkodin johtajan keskeisimmät tehtävät ovat yksikön lähiesimiehen tehtävät ja yksikön pedagoginen johtajuus.

Uuden organisaatiomallin tueksi tilattiin 6 päivän Palvelevan johtajuuden koulutuskokonaisuus. Keskeinen tavoite: Palvelevä johtajuus Akaan varhaiskasvatuksen voimavaraksi ja hyvinvoinnin tukemiseksi sekä suunnan näyttäjäksi koko kaupungin johtamisen kehittämiseen (Akaan varhaiskasvatus palvelevan johtajuuden edelläkävijä).

Akaan varhaiskasvatuksen palvelurakenne on seuraava: kunnalliset päiväkodit 7, kunnalliset perhepäivähoitokodit 15, yksityiset päiväkodit 2 ja yksityiset perhepäivähoitokodit 6. Vuoden 2018 lopussa lasten kokonaislukumäärä varhaiskasvatuksessa oli 609.

Yksityisen päiväkotitoivon ostopalvelusopimus kilpailutettiin uudelleen. Kilpailutuksen voitti Norlandia Päiväkodit Oy. Ostopalvelusopimuksen mukaan 1.8.2018 - 31.7.2022 välisenä aikana päiväkotitoivoon sijoittuu kolme lapsiryhmää, ikäjakauman ollessa 1-5 -vuotta. Erillisenä optiona voidaan neuvotella yhdestä lisäryhmästä ja vuorohoidosta.

Hoitoaikaperusteinen asiakasmaksujärjestelmä on otettu käyttöön 1.8.2016. Aikaisemman neljän tuntivälilyksen lisäksi otettiin kokeiluluonteisesti käyttöön yksi lisäväly 1.8.2018 – 31.7.2019 väliselle ajalle. Lisävälyksen tuntimäärä on 147 – 167 t / kk ja maksu on 93 % kokoaikaisen hoidon maksusta.

Sähköiset järjestelmät ovat toimineet hyvin, järjestelmiä kehitetään yhteistyössä toimittajan kanssa ja hyödynnetään aktiivisesti sähköisestä järjestelmästä saatavaa dataa. Tavoitteena saada sähköistä järjestelmää täydennettyä tulevaisuudessa järjestelmällä, joka mahdollistaa vanhempien kanssa tapahtuvan viestinnän. Sähköisten järjestelmien merkitys kasvaa v. 2019 aikana otettaessa varhaiskasvatuksen tietovarannon Vardan käyttöön.

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (Karvi) toteuttaa varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2016) toimeenpanon arvioinnin vuosina 2017 - 2019. Arviointi toteutetaan kahdessa vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa vuosina 2017 - 2018 arvioidaan paikallisten varhaiskasvatussuunnitelmien käyttöönottoon liittyviä prosesseja sekä varhaiskasvatuksen suunnitelmien sisältöjä. Toisessa vaiheessa vuosina 2018 – 2019 arvioidaan varhaiskasvatuksen suunnitelmien toteutumista.

Vuoden 2018 alussa perustettiin työryhmä arvioimaan varhaiskasvatuksen kokonaisuutta. Ryhmän tavoitteena on selvittää parhaat hoitomuodot eri-ikäisille lapsille ja palveluiden saatavuus Akaassa. Ryhmä selvittää myös eri hoitomuotojen kustannukset. Työryhmän raportti valmistuu keväällä 2019.

Uudet opetussuunnitelmat otettiin käyttöön esiopetuksessa, perusopetuksessa ja lukiossa 1.8.2016 lähtien. Uusien opetussuunnitelmien arviointityön tukemista varten ja koulukohtaiseen suunnitteluun on jo otettu alustavasti käyttöön opetussuunnitelman arviointityökalu, joka vakiinnutetaan osaksi kaikkien koulujen toimintakulttuuria ensi vuoden aikana. Yhtenä tavoitteena onkin, että oppilaiden osallisuus koulun suunnittelussa lisääntyy. Uusi opetussuunnitelma edellyttää myös digitaalisten oppimisympäristöjen ja laitehankintojen pohdintaa.

Akaan Kylmäkosken Kirkonkylälle on päätetty rakentaa uusi noin 100 oppilaan koulu, jonka rakennushankkeen yhteydessä voidaan huomioida erityisesti uusien opetussuunnitelmien sisältöjä. Uuden koulun valmistumiseen asti Akaan Kylmäkosken Kirkonkylän koulun väistötiloina toimii Kiinteistö Oy Akaanportin Yritystalon tilat 8.1.2018 lukien. Uusi Kylmäkosken koulu valmistuu kesällä 2019. Rakennustoimikunta on vastannut hankkeen etenemisestä.

Akaan perusopetus on mukana useissa hankkeissa, joilla on vaikutusta henkilöstön koulutusmäärien lisääntymiseen ja tavoitteiden mukaisesti myös oppilaiden opetuksen sisältöön ja laatuunkin. Merkittävimpiä ovat tällä hetkellä tutoropettajatoiminnan ja tutoropettajien koulutuksen hankkeet, kieli-hanke ja Digiajan ajattelijat -hanke. Digiajan ajattelijat on merkittävä verkostohanke, jonka koordinaattorina toimii Akaan kaupunki. Kaikki perusopetuksen koulumme ovat olleet tässä 31.12.2018 saakka kestävässä hankkeessa mukana ja kumppaneita löytyy mm. Lappeenrannasta ja Liperistä. VETO – vuorovaikutus-empatia- ja tunnetaitojen oppiminen (=95.000 euroa) käynnistyi syksyllä 2018.

Toijalan yhteiskoulun, Viialan yhtenäiskoulun ja seurojen yhteistyönä käynnistettiin uudeksi toimintamuodoksi suunniteltu liikuntaluokkien perustaminen.

Joustavan perusopetuksen (JOPO) toiminta käynnistyi syksyllä Toijalan yhteiskoulussa. Suunnitelmana on, että lukuvuonna 2019-2020 JOPO-luokka sijoitettaisiin Viialan yhtenäiskouluun. JOPO-toiminta on määräaikaista toimintaa. Joustavan perusopetuksen luokan tukena toimii ohjausryhmä.

Toijalan yhteiskoulussa on myös kaupungin ainoa pienluokka, jonka kehittämisen tueksi perustettiin keväällä 2018 sen toiminnan kehittämistä varten ohjaus- ja kehittämistyöryhmä. Ryhmässä on edustaja myös sivistyslautakunnasta.

Lukion tavoitteet on esitelty tarkemmin koulun toimintasuunnitelmassa, jonka mukaisesti koulu pyrkii olemaan edelleen vetovoimainen yleislukio, johon oman alueen opiskelijat hakeutuisivat. Opetuksen laadun ohella huomiota on kiinnitetty opetuksen ilmiöpohjaisuuteen, digitaalisuuteen, teemaoppimiseen, yksilöllisyyteen ja monipuoliseen arviointiin. Mitattavuutta ja tietoa saadaan mm. ylioppilaiden vuosittaisista määristä, vertailutilastoista, lukion mahdollisesti keskeyttävien määristä sekä erilaisista eri kohderyhmille suunnattavista kyselyistä. Akaan lukion mahdollisuudet vetovoiman ja toiminnan lisäämiseen painotuksen avulla selvitetään. Lähtökohtana on valtakunnallinen opetussuunnitelma, Akaan kaupungin opetussuunnitelma ja sen muokkaaminen sekä olemassa olevat henkilö- ja muut resurssit. Lukion opiskelijamäärä on 183. Lukion kustannuksiin voidaan pyrkiä vaikuttamaan valtiolta satavan yksikköhintarahoituksen kasvattamisella, jos vain saadaan lukioon lisää opiskelijoita.

Vuonna 2018 Akaan Viialan koulujen väistötiloihin liittyen Vahala poistui käytöstä, kun uudet Parmacot otettiin käyttöön syksyllä 2018. Lisäksi Viialan yhtenäiskoulun oppilaille vuokrattiin keväällä 2018 tiloja Lempäälän kunnalta. Kaikkiaan näitä vuokratiloja oli kuusi opetusluokkaa. Lisäksi oppilaiden ateriapalvelu ostettiin Lempäälän kautta.

Rasin koulun ns. Karpinmäen palvelutalossa olevan väistötilan osalta oli määräaikainen vuokrasopimus kevään 2018. Rasin koulun käytti lukuvuoden 2018 – 2019 alkaessa väistötiloinaan edelleen

Viiala-talon tiloja (2 luokkaa), Viialan kirjasto Vilkkua (2 luokkaa) ja yhdessä Kirkonkylän koulun kanssa Akaan Portin opetuskäyttöön remontoituja tiloja (2 luokkaa). Rasin koulun oppilaat ja henkilökunta siirtyivät uuteen siirtokoulurakennukseen syksyllä 2018 syysloman jälkeen Viialan yhtenäiskoulun piha-alueelle. Rasin koulu ja Viialan yhtenäiskoulu käyttävät mm. yhteistä ruokalaa ja taide- ja taitoaineiden koulurakennuksen opetustiloja. Koska sisäliikuntatiloja ei ollut käytössä syksyllä 2018, kuljetettiin Viialan koulujen oppilaat ja opettajat n. kahden kuukauden ajan Ideaparkiin, mistä sisäliikuntatiloja hankittiin liikunnanopetusta varten. Kuljetus- ja tilakustannukset olivat tältä ajalta n. 23.000 euroa. Samanlainen sisäliikuntajakso toteutetaan myös keväällä 2019.

Syksyllä 2018 toteutettiin tieto- ja viestintätekniikan taito- ja osaamistasoja kartoittavan opettajakysely. Kysely tavoitti 64 opettajaa. Tulosten perusteella on tarvetta lisätä entisestään TVT-koulutusta ja laitteiden osaamishallintaa. Vuoden lopulla suunniteltiin Microsoftin ja Googlen palveluiden mahdollistamien oppimisympäristöjen täydennyskoulutuksia, joita toteutetaan vuoden 2019 aikana. Kyselyn kautta selvisi, että Peda.net -oppimisympäristöä ei olekaan käyttänyt kuin muutama opettaja. Tämän johdosta päädyttiin irtisanomaan ko. palvelu tarpeettomana.

Akaan kaupunki tilasi tammikuussa 2018 FCG Konsultoinnilta selvityksen esi- ja perusopetuksen sekä lukion kouluverkosta. Lähtökohtana kouluverkkotarkastelulle oli, että Toijalan, Viialan ja Kylmäkosken taajamiin jää perusopetuspalveluja. Kouluverkkoselvityksen yhteydessä tarkasteltiin myös kuudesluokkalaisten opetuksen järjestämistä. Taustana tähän se, että Akaassa kuudesluokkalaiset päätettiin siirittää muutamaa vuotta aiemmin pois alakouluilta yläkouluopetuksen yhteyteen. Valtuusto päätti TA 2019-kokouksessa, että kuudesluokkalaiset palautetaan syksyllä 2019 Sontulan kouluun ja Kylmäkosken kouluun. Kouluverkkoselvityksen konsulttiraportti julkistettiin 5.6.2018. Sen yhteenveto-osiossa on selkeästi esitetty näkemykset tulevasta Akaan kouluverkosta. Tämän raportin julkistamisen jälkeen kaupunki on tilannut lisäselvityksiä koulurakennusten kunnosta ja kuntotutkimuksia on jatkettu mm. Arvo Ylpön koulun, Nahkialan koulun ja Pappilan koulun osalta. Tavoitteena on, että tulevan kouluverkkoratkaisun luottamuselinkäsittely aloitetaan huhtikuussa 2019.

Akaan koulujen luokkakokojen keskiarvot vaihtelivat elokuussa 2018 välillä 16,00 – 24,94 oppilasta. Pienin luokkakokoa edusti Sontulan koulu ja suurinta Toijalan yhteiskoulu. Akaan lukion lukema oli 29,67.

TALOUELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

5100 KASVATUS- JA OPETUSPALVELUT	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten j.	Toteutuma	Tot-% TA YHT	Poikkeama TA YHT
TOIMINTATUOTOT	2 192 600	-15 000	2 177 600	2 092 319	96,08%	85 281
0 Ulkoiset	2 192 600	-15 000	2 177 600	2 092 319	96,08%	85 281
TOIMINTAKULUT	-26 963 600	-697 500	-27 661 100	-27 549 080	99,6%	-112 020
0 Ulkoiset	-21 323 800	-1 248 000	-22 571 800	-22 450 355	99,46%	-121 445
1 Sisäiset	-5 639 800	550 500	-5 089 300	-5 098 725	100,19%	9 425
TOIMINTAKATE	-24 771 000	-712 500	-25 483 500	-25 456 761	99,9%	-26 739
0 Ulkoiset	-19 131 200	-1 263 000	-20 394 200	-20 358 036	99,82%	-36 164
1 Sisäiset	-5 639 800	550 500	-5 089 300	-5 098 725	100,19%	9 425

Kasvatus- ja opetuspalvelujen tehtävätason ulkoiset nettomenot alittuivat 36.200 euroa (alkuperäiseen talousarvioon verrattuna ylittyivät 1.226.800 euroa).

Opetustoimen hallinnon ja yhteistyön tulosalueen ulkoiset nettomenot alittuivat 5.100 euroa. Tulosalueen toteumaan sisältyvät kotikuntakorvausten nettomenot olivat 583.700 euroa.

Esiopetus, aamu- ja iltapäivätoiminnan jne. tulosalueen ulkoiset nettomenot ylittyivät 21.000 euroa.

Perusopetuksen tulosalueen ulkoiset nettomenot ylittyivät 47.700 euroa. Toimintatuotot alittuivat 18.700 euroa ja toimintakulut ylittyivät 29.000 euroa.

Kouluittain toimintakatteen toteumat olivat seuraavat: Arvo Ylpön koulu 92,8 %, Nahkialan koulu 102,2 %, Pappilan koulu 98,1 %, Rasin koulu 98,4 %, Toijalan yhteiskoulu 102,6 %, Viialan yhteiskoulu 100,6 % ja Kirkonkylän koulu 110,8 %.

Vaikka perusopetuksen tulosalueen talousarvio on toteutunut lähes tavoitteiden mukaisesti, aiheuttavat lukuisat kouluja eri tavoin koskettavat sisäilmaongelmat myös haasteen talousaviovalmistelulle ja itse talousarviossa pysymiselle. Sisäilmasaastuneiden tilojen osalta päädytään aina harkitsemaan olemassa olevien kalusteiden puhdistamisperusteita tai vaihtoehtoisesti uusien korvaavien hankkimista. Kouluittain nämä puhdistuskustannukset vaihtelivat vuoden aikana tuhansista euroista kymmeneen tuhansiin euroihin. Talousarviossa 2019 pyritäänkin ennakoimaan koulujen sisäilmasaastuneiden kalusteiden ja irtaimen hankintoja tai toteuttavissa olevia puhdistuspalvelujen hankintoja.

Kirkonkylän koulun Akaanportin tiloihin suunniteltujen ja toteutettujen opetustilojen remontointikustannuksia kohdentui kasvatus- ja opetuspalvelujen tehtävätasolle noin 233.000 euroa vuonna 2018, mikä oli noin 72.000 euroa arvioitua enemmän.

Lukiokoulutuksen tulosalueen ulkoiset nettomenot alittuivat 50.200 euroa. Mm. henkilöstömenot alittuivat 27.200 euroa ja palvelujen ostot 17.300 euroa.

Vapaan sivistystyön tulosalueen ulkoiset nettomenot ylittyivät 6.700 euroa.

Opetustoimen projektien ulkoiset nettomenot ylittyivät 4.100 euroa.

Varhaiskasvatuksen tulosalueen ulkoiset nettomenot alittuivat 60.400 euroa. Toimintatuotot alittuivat 20.300 euroa. Toimintakulut alittuivat 80.700 euroa, mm. lasten kotihoidon tuki alittui 76.700 euroa.

Vuonna 2018 kasvatus- ja opetuspalvelujen tehtävätasolle kohdentuneet erilaiset väistötiloihin liittyvät kustannukset olivat yhteensä noin 2.272.000 euroa sisältäen mm. tilojen vuokra- ja ylläpito-kustannuksia, yllä mainittuja Kirkonkylän koulun Akaanportin tilojen remontointikustannuksia, materiaalien ja kaluston uusimista ja puhdistamista, matkustuskustannuksia, majoitus- ja ravitsemiskustannuksia ja henkilöstökustannuksia. Lukuun ottamatta kaupungin aiemminkin Akaanportissa hallinnoimien tilojen yhtiövastikkeita kustannukset ovat Viialan taajaman koulujen ja Kylmäkosken taajaman koulun väistötilatilanteesta aiheutuvia lisäkustannuksia.

9.6 TOIMIELIN: SIVISTYSLAUTAKUNTA

9.6.2 TEHTÄVÄ: VAPAA-AIKAPALVELUT

PALVELUSUUNNITELMAN KUVAUS

Vapaa-aikapalvelujen tehtävätaso sisältää kirjasto-, kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntapalvelujen tulosalueet. Akaan kaupunginkirjasto tarjoaa Toijalan ja Viialan taajamissa nykyaikaiset kirjastopalvelut eri asiakasryhmät huomioiden. Tarjoamalla hyvät kirjastopalvelut edistetään kuntalaisten hyvinvointia, sosiaalista yhteisöllisyyttä ja tuetaan niin yksilöitä kuin erilaisia käyttäjäryhmiä tiedon, kokemusten ja virkistymisen hankinnassa ja tietoyhteiskunnassa selviämässä. Tätä tarkoitusta varten kirjastorakennukset varustetaan asiakkaiden omatoimisuutta palvelevilla automaateilla ja pyritään antamaan myös henkilökohtainen palvelukokemus kirjastoammattilaisten kautta. Kylmäkosken alueella ei ole kirjastopalveluita, vain vapaaehtoisten hoitama lehtipiste.

Kulttuuripalvelut järjestää tapahtumia yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa.

Nuorisopalvelujen keskeisenä toimintana on kasvatuksellinen ohjaus nuorisotiloissa, nuorten tieto- ja neuvontapalvelut, koulutus- ja työelämäohjaus sekä etsivä nuorisotyö. Liikuntapalvelut luovat kuntalaisille mahdollisuuksia terveyttä ja hyvinvointia edistävään vapaa-aikaan.

TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Tavoitteet ja tunnusluvut

Vaikuttavuustavoitteet

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2018	Toteutuminen 2018
Kirjastopalveluiden saata- vuus ja käytön vakiintumi- nen	Lainaus- ja kävijäluvut	Pysytään vuoden 2017 ta- solla	Kävijät 140.610, laskua -8,6 % Lainaus 199.675, laskua -2,8 %
Kulttuuripalvelujen tavoit- tettavuus	Kulttuuripalveluiden käyttöaste / niiden tapah- tumien ja toimintojen lkm, jossa kulttuuripalvelut on mukana	Kulttuuritapahtumien luku- määrä kaupungissamme pysyy aktiivisen korkealla, tapahtumat vaihtelevat tai- delajeittain monipuolisesti, kulttuuripalvelut ovat myös mm. koulutoimen ja van- hustyön kautta mahdolli- simman monen kuntalaisen saavutettavissa	Kulttuurikoordinaattori (2pv/viikko) aloitti työnsä 1.9.2018. Tapahtumia ja toimintaa kuvaavat tiedot kerätään koordinaattorityön arviointivaiheessa kesällä 2019.
Nuorisopalvelujen saata- vuus	Nuorisopalveluiden käyttö- aste / nuorisopalveluiden asiakasmäärät ja toiminto- jen laatu sekä etsivän nu- orisotyön asiakasmäärät ja toimintojen laatu	Yhteistyön kehittäminen muiden kaupungin toimi- joiden ja kolmannen sekto- rin kanssa.	Yhteistyötä syvennettiin ja tiivistettiin. työtä toteutet- tiin laajasti eri toimijoiden kanssa. Toimintamuotoina mm. tilaisuudet, tapahtu- mat ja kattava verkostotyö.

		Ohjauksellisen kasvatustoiminnan kohdentaminen Tarvittavien resurssien ja asianmukaisten nuorisotilojen turvaaminen	Ohjauksellinen kasvatus-toiminta kohdentui pääosin erityisnuoriin. Osaltaan toteutuminen vaikeutui tilojen puutteen vuoksi. Tavoite ei toteutunut kuin osittain. Nuorisotiloista Toijalan nuorisotilan ja toimiston sisäilmaremontti jatkui loppuvuodelle saakka. Henkilöstöresursseihin vaikuttivat mm. kahden työntekijän irtisanoutuminen ja epäonnistunut rekrytointi.
Liikuntapalvelujen saata- vuus	Liikuntapalvelujen käyttö- aste / liikuntaryhmien lkm ja osallistujien lkm, lii- kuntatilojen käyttötunnit ja osallistujamäärät, niiden tapahtumien ja toimintojen lukumäärä joissa liikunta- palvelut on mukana	Ryhmiä 16 kpl / vko Kuntosaliryhmät 15 hlö / ryhmä Jumpparyhmät 17,5 hlö / ryhmä	Ryhmiä oli 16 / viikko: Kuntosaliryhmiä oli 10 Jumpparyhmiä oli 4 Muita ryhmiä oli 2 Osallistujamäärien kes- kiarvo (2-17 ja 38-49): Kuntosali 25-27 Jumpparyhmät 43-46 Muissa ryhmissä 10

Tuotantotavoitteet

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2018	Toteutuminen 2018
Kirjastopalvelut	Lisää aukiolotunteja	Kasvua edellisvuoteen verraten	3.414 eli -8,6 % ei toteutunut, kun pääkirjaston muutostyöt kesken

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TOT 2018
Kirjasto aukiolotunnit	4 550	vähenee, 3737	pysähtyy tai hieman lisäystä	-8,6 %, 3.414
kokonaislainaus hankinnat	237 427 3 920	vähenee, 205 404 ennallaan, 4175	ennallaan kasvaa	-2,8 %, 199.675 + 0,48 %, 4.195

Perustelut

Talouden tasapainotusohjelman myötä kirjastopalveluiden kohdalla on pitänyt arvioida uudelleen palvelun painopistealueita, kun henkilökuntaa on jäljellä vain seitsemän. Akaan pääkirjaston ja Viialan kirjasto Vilkun aukioloaikoja on vähennetty jonkin verran. Vaikutus lainauslukuihin oli kuitenkin kohtuullinen lasku. Kylmäkoskella oli vuonna 2018 vapaaehtoisten hoitama lehtipiste. Koko Pirkanmaan laajuinen PIKI-kirjastoverkko on tasapuolistanut alueen asukkaiden saamaa palvelua ja Akaakin on voinut nojautua PIKIn tukeen.

Nuorisopalvelut on edistänyt nuorten osallistumista ja kuulemista nuorisotoiminnalla sekä tuemalla nuorisovaltuuston ja koulujen oppilaskuntien toimintaa. Etsivää nuorisotyötä kehitettiin edelleen kahden etsivän nuorisotyöntekijän voimin. Työntekijäresurssin vahvistuminen mahdollisti uusien kohtaamismuotojen ja ryhmätoiminnan kehittämisen sekä tukea tarvitsevien asiakkaiden kohtaamisen mahdollisimman nopeasti. Akaassa vuodesta 2013 järjestetty etsivä nuorisotyö on jo vakiintunut tärkeäksi osaksi kaupungin nuorisotyötä, vaikka etsivät nuorisotyöntekijät ovatkin työskennelleet määräaikaisina kaupungin työntekijöinä. Tulevaisuudessa tätä työmuotoa ja sen mahdollista vakiinnuttamista pysyväksi osaksi nuorisotyötä on syytä harkita osana nuorisopalveluiden kehittämistä. Nuorten ohjaus- ja palveluverkosto kokoontui 16.8.2018. Tavoitteena on jatkossakin, että yhteistyötä kehittämällä tuotettaisiin monipuolisia ja laadukkaita nuorisotyöpalveluita Akaan taajamissa. Kylmäkoskella nuorisotilan vuokrasopimus päättyi vuoden 2018 lopussa. Nuorisopalvelu järjesti toimintaa myös Viialan yhtenäiskoulun siirtokoulurakennuksissa. Toijalan nuorisotilojen remonttivaihe päättyi syksyllä 2018 ja nuorisopalvelujen toimistotilat sekä kokoontumistilat saatiin takaisin omaan käyttöön. Nuorisotoimi pyrkii jatkossakin hyödyntämään kaupungin omia tiloja nuorisotyön palveluissaan.

Henkilöstöjaoston vastuulla oli valmistella kulttuurikoordinaattorin vakanssin perustamista sisäisin järjestelyin. Sivistyslautakunta esitti henkilöstöjaostolle, että se oikeuttaisi sivistystoimen täyttämään määräaikaisesti ajalle 1.9.2018 – 31.7.2019 ja sisäisin henkilöstöjärjestelyin (2 pv/viikko) kulttuurikoordinaattorin tehtävän. Henkilöstöjaosto hyväksyi esityksen ja kulttuurikoordinaattori on työskennellyt suunnitellulla tavalla. Kulttuurikoordinaattori osallistui aktiivisesti jo uuden ja hyväksytyyn sivistysohjelman suunnittelun ja oli hyvin osallisena TA 2019-valmistelussa. Kulttuurikoordinaattorin työtehtäviä ja työn tavoittavuutta arvioidaan vuoden 2019 aikana.

Akaan kaupunginkirjaston toiminta on tapahtunut ilman erikoisia poikkeamia.

Pääkirjaston ajalla 29.1.- 8.4. olleet lyhennetyt aukiolot näkyivät kävijöiden ja lainojen määrässä helmi-maaliskuussa. 9.4. - 24.6. saatiin taas pidettyä auki ma-to 10-19 ja pe 10-17, kun uusi kirjastosihteeri aloitti työt, oli työllistettykin 1.4. alkaen 6 kk ja toinen heti perään 10.9. alkaen. Kesäkuussa nuori kesätyöläinen. Kesä meni ilman lomasijaisia lyhennetyin aukioloajoin. Pääkirjasto oli auki 25.6. - 9.9. ma-to 12-19 ja pe 10-17. Syksyn aukiolot olivat taas 10.9. alkaen ma-to 10-19 ja pe 10-17. Aukiolotunnit 1.915 (2017 2.068), laskua -7,4 %. Vuoden 2017 tasoon ei päästy.

Pääkirjastossa 1-12 kävijöitä 70.153 ja laskua vuodesta 2017 (73.636) -4,7 %, lainat 122.064 / 127.096 ja laskua -4,0 %. 2017 keväällä oli vielä lauantai auki 10-14. Sieltä ei siirtynyt käyttöä arkipäiville vastaavaa määrää.

Eniten on laskenut yleisön nettikoneiden käyttö pääkirjastossa, 2.933 tuntia / 2017 3.340 h eli - 12,2 %, Vilkussa hitusen kasvua 754 ja 734 eli + 2,7 %.

Viialan kirjasto Vilkun osalta ei ollut aukiolomuutoksia ja käyttö tasaista vuoteen 2017 verrattuna. Muistettava, että koululaisten osuutta ei muista käyttäjistä voi erotella, mutta molempina keväinä heitä on ollut eli vuodet ovat verrattavissa. 2018 aikana koululaisia oli syksylläkin syyslomaan saakka. Vilkussa oli erittäin tiukkaa kesällä 2018, kun kolmesta työntekijästä on yksi lomalla eli 3 kk aikana esim. sairastumisia ei voi paikata edes pääkirjastosta ”lainaamalla”.

Aukiolotunnit 1.499 ja 2017 1.669 eli laskua 10,2 %, kävijöitä 70.457 ja 74.377 eli - 5,3 %. Lainat 77.611 ja 78.308 eli vain - 0,9 %.

Yhteensä pääkirjasto ja Vilku ovat:

Aukiolotunnit 3.414 ja 2017 3.737 eli - 8,6 %

Kävijät 140.610 ja 2017 148.013 eli - 5,0 %

Lainaus 199.675 ja 2017 205.404 eli - 2,8 %

Erikseen on mainittava musiikkiäänitteiden lainauksen lasku - 21,9 % ja toisaalta vieraskielisten kirjojen lainaus + 19,93 %

Automaatit (lainaus- ja palautus) on hankittu myös pääkirjastoon vuoden 2018 lopussa. Ne saadaan alkuvuonna 2019 toimintaan. Mahdollisuudet omatoimisuuteen tarkastellaan tilanteen mukaan, kun pääkirjastoon tulevat muutostyöt selviävät. Akaan kaupungin uudessa strategiassa on kirjastot nostettu esille innovatiivisina informaatiokeskuksina.

TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

6100 VAPAA-AIKAPALVELUT	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten j.	Toteutuma	Tot-% TA YHT	Poikkeama TA YHT
TOIMINTATUOTOT	189 300	-3 100	186 200	169 454	91,01%	16 746
0 Ulkoiset	178 300	0	178 300	161 569	90,62%	16 731
1 Sisäiset	11 000	-3 100	7 900	7 885	99,81%	15
TOIMINTAKULUT	-2 436 700	-49 600	-2 486 300	-2 402 565	96,63%	-83 735
0 Ulkoiset	-1 046 100	-15 100	-1 061 200	-977 021	92,07%	-84 179
1 Sisäiset	-1 390 600	-34 500	-1 425 100	-1 425 544	100,03%	444
TOIMINTAKATE	-2 247 400	-52 700	-2 300 100	-2 233 110	97,09%	-66 990
0 Ulkoiset	-867 800	-15 100	-882 900	-815 452	92,36%	-67 448
1 Sisäiset	-1 379 600	-37 600	-1 417 200	-1 417 659	100,03%	459

Perustelut

Vapaa-aikapalvelujen tehtävätason ulkoiset nettomenot alittuivat 67.400 euroa (alkuperäiseen talousarvioon verrattuna alittuivat 52.300 euroa).

Kirjastopalvelujen ulkoiset nettomenot alittuivat 36.600 euroa. Toimintatuotot ylittyivät 3.300 euroa ja toimintakulut alittuivat 33.400 euroa. Pääkirjastossa jäi käyttämättä kalustorahaa, kun odotettiin kuntoarviota ja muutostöitä tapahtuviksi. Edelliseen vuoteen nähden ulkoiset nettomenot olivat 31.700 euroa pienemmät.

Kulttuuripalvelujen ulkoiset nettomenot alittuivat 9.000 euroa.

Nuorisopalveluiden ulkoiset nettomenot alittuivat 45.300 euroa johtuen erityisesti henkilöstökulujen alittumisesta.

Liikuntapalvelujen ulkoiset nettomenot ylittyivät 23.400 euroa. Toimintatuotot alittuivat 31.200 euroa johtuen erityisesti arvioitua pienemmistä maksutuotoista. Toimintakulut alittuivat yhteensä 7.700 euroa.

9.7 TOIMIELIN: **TEKNINEN LAUTAKUNTA**

9.7.1 TEHTÄVÄ: **TEKNISEN TOIMEN HALLINTO**

PALVELUSUUNNITELMAN KUVAUS

Teknisen toimen hallinnon tehtävänä on johtaa koko teknisen toimialan hallinnollista, taloudellista ja operatiivista toimintaa teknisen lautakunnan ja hallintosäännön määrittämien ohjeiden mukaisesti sekä toimia yhteistyötahona vesihuollon, ympäristönsuojelun ja pelastustoimen tehtävissä. Lisäksi teknisen toimen hallinto vastaa kaupungin rakennusten ja rakennelmien sekä kiinteiden rakenteiden ja laitteiden (=infra) suunnittelusta ja rakennuttamista, sekä hoitaa tarpeettomaksi todettujen rakennusten realisointia. Hyvä yhteistyö eri yhteistyötahojen kanssa luo kuntalaisille laadukkaan ja turvallisen asumisen puitteet.

TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Tavoitteet ja tunnusluvut

Vaikuttavuustavoitteet

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2018	Toteutuminen 2018
Teknisen lautakunnan päätöksenteko on sujuvaa ja oikea-aikaista	Kokous- ja pykälämäärät	≤ 10 kokousta, ≤15§/kokous, ei ylimääräisiä kokouksia, lisäasioita, alistamisia, eikä päätösehdotusta vailla olevia asioita esityslistoissa	Tavoite pääosin toteutui; 10 kokousta ja keskimäärin 13,1§/kokous. Kokouksista yksi oli ylimääräinen viiden asian kokous
Rakennuttaminen on sujuvaa	Lisäkirjeiden määrä	Urakkakilpailujen yhteydessä max. yksi lisäkirje/urakka	Tavoitetaso toteutui
Yhteistyö eri sidosryhmien kanssa	Yhteispalavereiden määrä	Yksi työpalaveria/ yhteistyötaho/ vuosi	Tavoitetaso toteutui

Tuotantotavoitteet

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2018	Toteutuminen 2018
Hankesuunnittelun tasoa parannetaan	Laatuarviointi	Uusia hankkeita ei käsitteilyyn ilman asianmukaista hankesuunnittelua	Tavoitetaso ei täyttynyt. Syynä henkilökunnan suuri vaihtuvuus. Hankesuunnittelua tulee kehittää edelleen
Suunnitelma-asiakirjojen laadullisen tason parantaminen	Lisäkirjeiden määrä	Urakkalaskennan aikana enintään kaksi lisäkirjettä/urakka	Tavoitetaso toteutui

Perustelut

Vuonna 2018 entinen tekninen johtaja siirtyi kaupungininsinööriin osa-aikaiseen, 60 %:n määräaikaiselle vakanssille ajalle 1.9.2018 - 31.8.2019, eli seitsemän kuukautta suunniteltua myöhemmin. Uuden teknisen johtajan hakuprosessi käynnistettiin alkuvuodesta ja uusi tekninen johtaja aloitti virkasuhteensa 10.9.2018.

TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

7510 TEKNISEN TOIMEN HALLINTO	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten j.	Toteutuma	Tot-% TA YHT	Poikkeama TA YHT
TOIMINTATUOTOT	0	13 200	13 200	15 739	119,23%	-2 539
0 Ulkoiset	0	13 200	13 200	15 739	119,23%	-2 539
TOIMINTAKULUT	-1 645 300	49 700	-1 595 600	-1 595 149	99,97%	-451
0 Ulkoiset	-1 512 200	33 400	-1 478 800	-1 478 389	99,97%	-411
1 Sisäiset	-133 100	16 300	-116 800	-116 759	99,97%	-41
TOIMINTAKATE	-1 645 300	62 900	-1 582 400	-1 579 410	99,81%	-2 990
0 Ulkoiset	-1 512 200	46 600	-1 465 600	-1 462 651	99,8%	-2 949
1 Sisäiset	-133 100	16 300	-116 800	-116 759	99,97%	-41

Teknisen toimen tehtävätason ulkoiset nettomenot alittuivat 2.900 euroa (alkuperäiseen talousarvioon verrattuna alittuivat 49.500 euroa).

Toimintatuottoihin/ maksutuottoihin sisältyy Elenia Oy:n ns. johtoalueiden käyttöoikeussopimusten perusteella maksamia maankäyttökorvauksia 15.700 euroa. Toimintakuluihin/ muihin yhteistoimintaosuuksiin sisältyy vuodelle 2018 kirjautunut Valkeakosken kaupungin ympäristönsuojelun maksuosuuden palautus vuodelta 2017, 20.100 euroa.

9.7 TOIMIELIN: TEKNINEN LAUTAKUNTA

9.7.2 TEHTÄVÄ: TILAHALLINTO

PALVELUSUUNNITELMAN KUVAUS

Tilahallinnon vastuulle kuuluu kiinteistöjen kunnossapito, kiinteistöhuolto, sekä tarvittavat kiinteistöjen korjaustyöt. Palveluissa pyritään kustannustehokkaaseen toimintaan. Kaikissa toiminnoissa panostetaan talouden tasapainottamisohjelman toteutumiseen.

TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Tavoitteet ja tunnusluvut

Vaikuttavuustavoitteet

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2018	Toteutuminen 2018
Keskeisin tavoite sisäilma-ongelmien kokonaishallinta ja korjaavien toimenpiteiden organisointi	Kunnan omistamien sisäilmaongelmaisten kohteiden lukumäärä, joissa ongelmien organisointi asianmukaisesti ei vielä ole käynnissä.	Vuoden 2018 aikana kohteita max 10 %, joissa organisointi ei vielä ole käynnissä	Tavoitetaso toteutui, sillä kaikkien sisäilmaongelmaisten kohteiden organisointi on käynnissä.
Kiinteistöjen korjaustoinnissa perustana on kiinteistöihin laaditut realistiset PTS suunnitelmat	PTS:ien tarkentaminen ja varmistaminen, että ovat ajan tasalla.	Varmistettuja PTS:a 25 %	Tavoite ei toteutunut. Vain yhteen kohteeseen on tehty PTS elinkaaritarkastelun yhteydessä (Arvo Ylpön koulun päärakennus). Lisäksi PTS:sät on tilattu elinkaaritarkastelun yhteydessä myös kymmeneen muuhun rakennukseen: ArvoYlpön koulu (Kätevä, kivikoulu, puukoulu), Pappilan koulu (Kivikoulu, puukoulu, asuntola) Nahkialan koulu ja asuntila, Rautalan ja Nahkalinnan päiväkotit.
Sisäisen vuokrajärjestelmän kehittäminen sähköisen työkalun avulla, Sotemaakuntaudistuksen vaikutukset huomioiminen (vuokrausjärjestelmä)	Sähköiseen työkaluun rakennettujen/syötettyjen kohteiden lukumäärä	Sähköiseen työkaluun (Haahtela) syötettyjen kohteiden määrä 50 %	Tavoitetaso toteutui, syötettyjen kohteiden määrä 80 %.

Tuotantotavoitteet

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2018	Toteutuminen 2018
Puitesopimusten uudelleen kilpailutus	Tehty / ei tehty	Kun tehty, vuositasolla 10-20 t€ säästää sopimushintojen myötä	Puitesopimuksia ei kilpailutettu.
Myytäviksi päätettyjen kiinteistöjen myynnin tehostaminen, tarvittaessa hinnan avulla	Myytyjen kohteiden lukumäärä	Neljän kiinteistön myynti /vuosi	Tavoitteeseen ei päästy, sillä myytyjä kiinteistöjä vuonna 2018 oli kaksi: Vyhtelä ja Silpola
Omien kiinteistöjen käytön tehostaminen, siten, että päästään eroon ulkopuolisilta vuokratuista tiloista	1-2 vuokra kiinteistöstä luopuminen vuokrasopimuksen, kesto huomioiden	20-30 t€ säästö vuosittain vuokratukustannuksiin vuositasolla	Tavoitetaso ei toteutunut, sillä yhdestäkään vuokra kiinteistöstä ei luovuttu.

Perustelut

Tilahallinnossa jouduttiin tukeutumaan ulkopuolisiin konsulttipalveluihin asiantuntijalausuntojen osalta. Erityisesti koulujen osalta tarvittiin kattavammat selvitykset rakennusten kunnosta, tulevista korjaustoimenpiteistä sekä näistä aiheutuvista kustannuksista. Kuntotutkimusten ja korjaussuunnittelun kustannukset olivat noin 25.000 euroa rakennusta kohden, riippuen rakennusten koosta ja yleisestä kunnosta. Korjauksiin ei pysty tällä hetkellä arvioimaan kustannuksia riittävällä tarkkuudella.

Lisäksi kunnan muiden julkisten rakennusten (päiväkodit, vanhainkodit, terveyskeskukset) osalta oli tarvetta tutkia ja selvittää rakennusten kuntoa, ja niitä myös korjattiin. Tutkimusten kustannukset arviolta olivat noin 15.000 euroa rakennusta kohden. Korjauskustannusten suuruus oli noin 190.000 euroa.

Kiinteistöpäällikköä työllistivät merkittävästi siirtokouluhankkeet sekä sisäilmatyöryhmät.

Sähköhankinnan uusi sopimuskausi alkoi 1.1.2018. Kilpailutuksella saatiin aikaisempaan verrattuna siinä määrin edullisempi hintataso, että kaikessa sähkönkäytössä (kiinteistöt, katuvalaistus ym.) säästettiin yli 30.000 euroa vuodessa.

Syyskuussa kaupungin päätökset tehostetun palveluasumisen palveluiden hankinnasta (Mäntymäki) saivat lainvoiman, kun korkein hallinto-oikeus hylkäsi asiaan liittyvät valitukset. Sopimukset Esperi Care Oy:n kanssa oli tarkoitus allekirjoittaa vuoden 2018 loppuun mennessä, mutta kaupungista riippumattomista syistä tämä aikataulu ei kuitenkaan toteutunut. Em. johdosta Mäntymäkeä ei ole vielä myyty ja Mäntymäessä toimii kaupungin kiinteistöhoito normaalisti.

Toukokuun 2018 loppuun mennessä merkittiin tiedoksi selvitys kiinteistöhuollon kustannuksista.

Selvitettiin, että myytävien/ purettavien kiinteistöjen ylläpitoon menee vuosittain noin 12.000 euroa. Tavoitteena olisi ollut antaa kiinteistöt aktiiviseen myyntiin kalleimman ylläpitokustannuksen perusteella, mutta tämä ei ole toteutunut. Tavoitteena oli myös, että kaikki kaupungilla myynnissä olevat kiinteistöt listattaisiin Akaan kaupungin internetsivuilla etusivulla Myydään-kohdassa, mutta tämä ei ole toteutunut.

TALOUELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

7600 TILAHALLINTO	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten j.	Toteutuma	Tot-% TA YHT	Poikkeama TA YHT
TOIMINTATUOTOT	4 343 900	221 700	4 565 600	4 582 442	100,37%	-16 842
0 Ulkoiset	828 400	32 100	860 500	877 015	101,92%	-16 515
1 Sisäiset	3 515 500	189 600	3 705 100	3 705 428	100,01%	-328
TOIMINTAKULUT	-4 534 400	-788 100	-5 322 500	-5 519 666	103,7%	197 166
0 Ulkoiset	-4 421 000	-783 700	-5 204 700	-5 376 618	103,3%	171 918
1 Sisäiset	-113 400	-4 400	-117 800	-143 048	121,43%	25 248
TOIMINTAKATE	-190 500	-566 400	-756 900	-937 223	123,82%	180 323
0 Ulkoiset	-3 592 600	-751 600	-4 344 200	-4 499 603	103,58%	155 403
1 Sisäiset	3 402 100	185 200	3 587 300	3 562 380	99,31%	24 920

Tilahallinnon tehtävätason ulkoiset nettomenot ylittyivät 155.400 euroa (alkuperäiseen talousarvioon verrattuna ylittyivät 907.000 euroa.)

Tilahallinnon tehtävätason ulkoiset toimintatuotot ylittyivät 16.500 euroa johtuen erityisesti tuista ja avustuksista. Toimintatuottoihin/ vuokratuottoihin sisältyy Elematic-teollisuushallin rakentamisen loppuselvitykseen liittyvä vuosien 2015-2018 tasauslaskutus 32.072,92 euroa.

Ulkoiset toimintakulut ylittyivät 171.900 euroa. Aineet, tarvikkeet ja tavarat ylittyivät 151.900 euroa, mm. sähkö ylittyi 56.200 euroa ja lämmitys 46.400 euroa. Henkilöstökulut ylittyivät 21.600 euroa. Palvelujen ostot ylittyivät 5.200 euroa. Palvelujen ostojen sisällä oli vaihtelevuutta toteutumisessa mm. puhtaanapito- ja pesulapalvelut ylittyivät 69.600 euroa johtuen sisäilmaongelma-kohteiden kalustopuhdistuksista ja yhtenä kokonaisuutena tarkastellen toimisto- ja asiantuntija-palvelut ja rakennusten rakentaminen ja kunnossapitopalvelut alittuivat 156.200 euroa.

Palvelujen ostoihin/ rakennusten rakentaminen ja kunnossapitopalveluihin sisältyy Kylmäkosken kirjaston purkukustannukset 44.400 euroa. Viialan taajaman siirtokouluhankkeiden perustamiskustannuksiin kului yhteensä noin 994.000 euroa.

9.7 TOIMIELIN: **TEKNINEN LAUTAKUNTA**

9.7.3 TEHTÄVÄ: **SIIVOUS- JA RUOKAPALVELUT**

PALVELUSUUNNITELMAN KUVAUS

Siivous- ja ruokapalvelut tuottaa kaupungin tarvitsemia ateriapalveluita sekä tuottaa ylläpito- ja perussiivouspalveluita tehokkaasti, taloudellisesti ja sopimusten mukaisesti.

TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Tavoitteet ja tunnusluvut

Vaikuttavuustavoitteet

Siivous- ja ruokapalveluissa toiminta-ajatuksena on tuottaa laadukkaita, terveellisiä ja maukkaita aterioita eri-ikäisten ruokailijoiden ravitsemussuosituksia noudattaen kaupungin sisäisille ja ulkoisille asiakkaille sekä huolehtia kaupungin toiminnassa olevien erilaisten kiinteistöjen tarkoituksenmukaisesta ylläpito- ja perussiivouksesta.

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2018	Toteutuminen 2018
Ateria- ja siivouspalveluiden tuottaminen laadukkaasti	Asiakaspalautteet Sovittujen tasojen saavuttaminen	Palvelupalaveri ainakin kerran kauden aikana jokaisen kohteen kanssa	Tavoitetaso toteutui, joissakin kohteissa pidettiin useampi palvelupalaveri
Ammattitaitoinen ja hyvinvoiva henkilöstö	Voimavarojen ohjaus oikeisiin kohteisiin. Kehityskeskusteluiden tot%	Osaava ja motivoitunut henkilöstö 100 %	Kehityskeskustelut käyty kaikkien työntekijöiden kanssa. Tavoitetaso toteutui

Tuotantotavoitteet

Ruokapalvelun ateriat tuotetaan keskitetysti neljässä tuotantokeittiössä, eri-ikäisten ruokailijoiden ravitsemussuosituksen mukaisesti huomioiden yksilölliset erityisruokavalit.

Siivouspalveluja tuotetaan kahdessa eritasoisessa siivousalueessa, puhtaus- ja tai hygieniavaatimusten mukaisesti.

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2018	Toteutuminen 2018
Palveluiden oikea kohdentuminen ja oikea palvelutaso	Henkilöstön ja toimintatapojen kehittäminen Valmistuskeittiöiden yhdistäminen, tuotantotehokkuus	Tehokas toimintamalli	Toistuvien tilamuutosten takia toimintamalleja jouduttiin muuttamaan useasti. Tuotantotehokkuus toteutui koulujen valmistuskeittiöiden toimin-

			nassa, mikä näkyy suoritehinnassa. Mäntymäen vanhainkodin epäselvä tilanne vaikutti siihen, että keittiön toimintaa ei voitu muuttaa suunnitellusti. Lisäksi Hakalehdon keittiön laite- ja kalustokorjauskulut nousivat budjetoidusta. Näiden seikkojen johdosta ikäihmisten aterioiden suoritehinta nousi tavoitteesta.
Aromi- ruokapalveluiden tuotannonohjausjärjestelmän uuden version käyttöönotto	Keittiöhenkilökunta koulutuu uuden ohjelman käyttämiseen Kohteissa käyttöön tarvittavat versiot	Käytössä kaikilla valmis- tuskeittiöillä, parhaalla mahdollisella tavalla	Aromi 14 version työstäminen päästiin aloittamaan vasta elokuussa, joten sitä ei saatu käyttöön vuonna 2018.
Siivousmitoitusten tarkistaminen	Tarkistusmitoitukset	2-4 tilan tarkistus/kausi ja uudelleen organisointi, jos tarpeen	Tilamuutosten ja haasteiden takia oli vaikeuksia mitoituksen toteuttamisessa, joten tavoitteeseen ei päästy.

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TOT 2018
€/suorite	lapset ja nuoret 2,87 €/suorite, ikäihmiset 3,98 €/suorite	lapset ja nuoret 2,69 €/suorite, ikäihmiset 4,14 €/suorite	lapset ja nuoret 2,87 €/suorite, ikäihmiset 3,98 €/suorite	lapset ja nuoret 2,69 €/suorite ikäihmiset 4,47 €/suorite
€/m ²	30 €/m ²	30 €/m ²	29,50 €/m ²	29,50 €/m ²

Perustelut

Keskitettyä ruokapalvelutuotannon toimintamallia tehostettiin ja organisoitiin pyrkimyksenä tuotantotehokas toiminta, palvelutason mukaisesti. Haasteena useat väistötilat, tuotantokeittiöiden muutokset ja Hirvialhon koulun sulkeutuminen sekä uusien VYK:n tilojen käyttöönotto. Tuotannonohjausjärjestelmäasiassa päädyttiin jatkamaan Aromin käyttöä ja Aromi14 version työstäminen alkoi elokuussa yhteistyössä Valkeakosken ruoka- ja siivouspalveluiden kanssa.

Urjalan vanhainkodilla sijaitsevan keskuskeittiön toiminta loppui tammikuussa 2018. Yhteistoiminta-alueen sopimuksen mukaisesti Akaan kaupunki on vastuussa mm. Urjalan vuodeosaston ja kotihoidon ateriapalveluista. Ateriapalveluiden tuottaminen ulkoistettiin; Urjalan vuodeosaston ateriapalvelut tuottaa Attendo Oy ja kotipalveluateriat tuottaa Vanajan Juhlalpalvelut Oy. Vuonna 2018 Mäntymäen vanhainkodin hoivapalvelut eivät siirtyneet yksityiselle palveluntuottajalle. Ateriapalveluiden osalta Koivulankodin, Fyhdin ja kotipalveluaterioiden valmistus siirrettiin joulukuussa Hakalehdon tuotantokeittiölle. Siivouspalvelut tuotettiin Mäntymäessä sovitusti omana työinä.

Siivouspalvelujen tuotantoprosesseja pyrittiin kehittämään ja mitoittamaan useasti muuttuvien ja haasteellisten tilojen mukaan. Päädyttiin tilaamaan siivousmitoitus ATOP Oy:ltä vuonna 2019 kouluihin ja päiväkoteihin.

TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

7700 SIVOUS- JA RUOKAPALVELUT	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten j.	Toteutuma	Tot-% TA YHT	Poikkeama TA YHT
TOIMINTATUOTOT	5 220 200	-311 600	4 908 600	4 940 179	100,64%	-31 579
0 Ulkoiset	96 200	25 000	121 200	138 607	114,36%	-17 407
1 Sisäiset	5 124 000	-336 600	4 787 400	4 801 572	100,3%	-14 172
TOIMINTAKULUT	-4 352 200	-585 400	-4 937 600	-4 824 968	97,72%	-112 632
0 Ulkoiset	-4 171 400	-510 000	-4 681 400	-4 568 756	97,59%	-112 644
1 Sisäiset	-180 800	-75 400	-256 200	-256 212	100,0%	12
TOIMINTAKATE	868 000	-897 000	-29 000	115 211	-397,28%	-144 211
0 Ulkoiset	-4 075 200	-485 000	-4 560 200	-4 430 148	97,15%	-130 052
1 Sisäiset	4 943 200	-412 000	4 531 200	4 545 359	100,31%	-14 159

Ruoka- ja siivouspalvelujen ulkoiset nettomenot alittuivat 130.100 euroa (alkuperäiseen talousarvioon verrattuna ylittyivät 354.900 euroa).

Ruoka- ja siivouspalveluiden ulkoiset toimintatuotot ylittyivät 17.400 euroa ja toimintakulut alittuivat 112.600 euroa.

Ruoka- ja siivouspalvelujen hallinnon tulosalueen ulkoiset nettomenot ylittyivät 2.300 euroa, siivouspalvelujen tulosalueen ulkoiset nettomenot alittuivat 125.400 euroa ja ruokapalvelujen tulosalueen ulkoiset nettomenot alittuivat 6.900 euroa.

Vuoden aikana tuli paljon hankintoja, joihin ei ollut varauduttu talousarviossa. Henkilöstöasioita pyrittiin organisoimaan erittäin tarkasti ja tehokkaasti, useista muutoksista huolimatta.

Hirvialhon koulu sulkeutui kesäkuun alussa. Viialassa siirryttiin VYK:n uusiin tiloihin, jotka otettiin käyttöön elo-lokakuussa, vaihteittain. Uusiin tiloihin tehtiin paljon laite- ja välinehankintoja sekä siivous- että ruokapuolelle. Hankintoihin ei oltu varauduttu rahallisesti. Hissien puuttuminen aiheutti suurimmat odottamattomat hankinnat, koska siivouskoneita piti hankkia sekä ykkös- että kakkoskerroksiin. Alun perin oli suunniteltu että yksi kone/ rakennus riittää ja niitä voidaan sitten siirrellä hississä kerroksesta toiseen. VYK:n ruoan valmistus siirrettiin kokonaan Toijalan Yhteiskoulun keittiölle. Muutos vaati uunin ja padan siirtämisen keittiölle, muuten laitekapasiteetti oli kunnossa. VYK:n välipalat tuotettiin edelleen Arvo Ylpön koulun tuotantokeittiöllä. Henkilöstömuutoksia tehtiin tuotannollisista syistä ja muutosten kautta saatiin tehokkuutta tekemiseen.

Elintarvikkeisiin kului suunniteltua enemmän rahaa useiden väistötilojen takia, kevät- ja osaksi syyslukukauden aikana. Lisäksi vanhuspuolella ruoan ravintosisältöä sekä ruokalistaa tarkasteltiin ja tehtiin tarvittavia muutoksia. Elintarvikkeiden hinnat nousivat n. 4-8 % vuoden aikana. Lisäksi tarkasteltiin kotimaisten elintarvikkeiden käyttöä. Ruokahävikkiin alettiin kiinnittämään huomiota, kun kohdetilanne vakiintui syksyllä.

Koko syksy valmistauduttiin Mäntymäen keittiön loppumiseen, joulukuussa muut paitsi osastojen ruoat siirrettiin Hakalehdon tuotantokeittiölle valmistukseen. Keittiö ei kuitenkaan loppunut 31.12.2018. Kaupungin ateriakuljetuksia hoiti sekä Posti että kaupungin lähetti.

Viialan keskustan koulun palloilusalin siivousta ei hoidettu omana työnä vaan ulkoistettiin. Siivous toteutettiin iltakäyttäjien käytön mukaan, joka päivä.

9.7 TOIMIELIN: TEKNINEN LAUTAKUNTA

9.7.4 TEHTÄVÄ: ALUEIDEN KUNNOSSAPITO

PALVELUSUUNNITELMAN KUVAUS

Alueiden kunnossapidon tehtävänä on huolehtia yleisten piha- ja liikennealueiden, puistojen, leikki- paikkojen, ulkoilu- ja urheilualueiden sekä maa- ja metsätilojen ylläpidosta, toimivuudesta, turvallisuudesta ja siisteydestä. Lisäksi tehtäväalue huolehtii em. töissä tarvitsemiensa koneiden ja laitteiden huolloista ja korjauksista.

TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Yleiset piha- ja liikennealueet

Yleiset piha- ja liikennealueen tulosalue vastaa kaupungin teiden, katujen, kevyenliikenteenväylien ja piha-alueiden kunnossapidosta ja hoidosta. Akaan kaupungin ylläpidettäviä pihvoja on 60 kpl, kunnossapidettäviä katuja on noin 166 kilometriä ja kevyen liikenteen väyliä 53 kilometriä. Kunnossapidettävää katuvalaistusta on noin 5.600 valopistettä.

Puistot

Rakennettuja viheralueita kaava-alueella on 36,4 ha ja kiinteistöjen piha-alueita 9 ha. Näitä hoidetaan viherhoitoluokituksen mukaisesti kokonaan omana työnä, apuna käytetään määräaikaista työntekijöitä sekä koululaisia, työllistettyjä ja kuntouttavan työtoiminnan henkilöitä.

Leikkipaikat

Puistoissa leikkikenttiä on 26 kpl, lisäksi kiinteistöillä leikkialueita on 22 kpl. EU-normit määrittävät leikkikenttien kunnossapitoa ja valvontaa, lisäksi niiden hoidossa on otettava huomioon kuluttajasuojalain määrittämät asiat. Jokaisen leikkikentän hoidon tason määrittää lisäksi yhdenmukainen hoitoluokitus.

Urheilu- ja ulkoilualueet

Akaan alueella on kaksi urheilukenttää ja neljä kuntoilureittiä, ulkoliikuntapaikkoja on lisäksi useita pallokenttiä sekä neljä uimarantaa. Lisäksi löytyy viisi jääkiekkokaukaloa ja jääalueita sekä hoidettua latuverkostoa.

Maa- ja metsätilat

Talous- ja puistometsille on laadittu yhteinen metsänhoitosuunnitelma vuosiksi 2015 - 2024. Talousmetsiä on noin 329,5 ha, joita hoidetaan suunnitelman mukaisesti. Taajamametsiä on noin 246 ha, joiden hoitotavoitteiden pääpaino on virkistysmahdollisuuksien lisäämisessä.

Kone- ja korjauspalvelut

Kone- ja korjauspalvelut tuottaa koneiden ja laitteiden korjaus- ja huoltopalvelut kaupungin käyttämiin ajoneuvoihin ja laitteisiin.

Tavoitteet ja tunnusluvut

Vaikuttavuustavoitteet

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2018	Toteutuminen 2018
Asiakastyytyväisyys selvitetään kesä- ja talvikunnossapidosta, arvosteluasteikon ollessa 1-5	Suoritettu asiakastyytyväisyyskyselyt Tavoitetaso > 3	Kesäkauden asiakaskysely suoritetaan syys-lokakuussa Talvikauden asiakaskysely suoritetaan huhti-touku-kuussa Tavoitetaso > 3	Kesäkauden asiakaskysely suoritettu ja tavoitetaso toteutui. Talvikauden asiakaskysely ei toteutunut.
Liikennealueet	Liikenneonnettomuudet	Ei liikenneympäristöstä johtuvia onnettomuuksia.	Tavoitetaso toteutui
Rakennettujen viheralueiden A1-A3 hoitoluokkien määrä pysyy entisellä tasolla	Viheralueiden hoitoluokituksen mukainen taso	36,4 ha A1 – A3 hoitoluokan mukainen taso saavutetaan	Tavoitetasoa ei saavutettu henkilöstöresurssien vähydestä johtuen.
Kiinteistöjen viheralueet hoidetaan A2 tason mukaisesti	Hoitoluokituksen mukainen taso	9 ha A2 hoitoluokan mukainen taso saavutetaan	Tavoitetasoa ei saavutettu henkilöstöresurssien vähydestä johtuen.
Yleiset turvallisuusvaatimukset täyttävät leikkipaikat 48 kpl	Standardien mukaiset tarkastukset ja korjaustoimenpiteet	48 leikkipaikan tarkastukset kirjattu huolto-ohjelmaan toteutuneina ja korjaussuunnitelmat toteutettu suunnitelman mukaisesti	Tavoitetaso toteutui
Urheilu- ja ulkoilualueet	Suoritettu asiakastyytyväisyyskyselyt Tavoitetaso > 3	Kesäkauden asiakaskysely suoritetaan syys-lokakuussa Talvikauden asiakaskysely suoritetaan huhti-touku-kuussa Tavoitetaso > 3	Kesäkauden asiakaskysely suoritettu ja tavoitetaso toteutui. Talvikauden asiakaskysely ei toteutunut.
Metsänhoitosuunnitelman mukaiset tavoitehakkuut toteutetaan	Metsänhoitosuunnitelma	1 - 3 talousmetsähakkuuta 1 - 3 puistometsähakkuuta	Tavoitetaso toteutui

Tuotantotavoitteet

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2018	Toteutuminen 2018
Infra-omaisuuden hallintajärjestelmän käyttöönotto	Järjestelmien kartoitus ja tietojen keräys	Järjestelmä käyttökunnossa 2018	Tavoitetaso ei toteutunut. Järjestelmiä kartoitettu, mutta ohjelmaa / järjestelmää ei ole hankittu. Tämä on nyt 2019 uudelleen selvityksessä.
Yhtenäinen henkilöstöpolitiikka	Henkilöstön hyvinvointi Henkilöstön osaaminen Kehityskeskusteluiden ja tehtäväkuvien päivittäminen tot %	Kuukausipalaverit 6 kpl Koulutusten järjestäminen 100 %	Tavoitetasot pääosin toteutui. Palavereja pidettiin 5 kpl.

Teknisen toimen palaute- palvelun käyttäjäkokemuksen parantaminen	Käsittely- ja vastausaika	Alle 5 työpäivää palautteen jättämisestä tai 10 % paranus edelliseen vuoteen	Tavoitetaso toteutui
---	---------------------------	--	----------------------

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TOT 2018
Kunnossapidettävät kadut (km)	166	166	166,5	167,8
Kunnossapidettävät kevyen liikenteen väylät (km)	52,7	53	53,2	54,7
Katuvalopisteiden lkm (kpl)	5 519	5 620	5 620	5 620
Rakennetut viheralueet (ha)	35,4	35,4	36,4	36,4
Kiinteistöjen viheralueet (ha)	8,8	9	9	9
Puistojen leikkikentät (kpl)	26	26	27	27
Kiinteistöjen leikkialueet (kpl)	22	22	22	22
Uimarannat (kpl)	4	4	4	4
Urheilukentät (kpl)	2	2	2	2
Nurmikentät (kpl)	6	6	6	6
Hiekkakentät (kpl)	4	4	4	4
Valaistut kuntoradat (kpl / km)	4 / 9	4 / 9	4 / 9	4 / 9
Muut latuverkostot (km)	35	35	35	35
Jääkiekkokaukalot (kpl)	4	5	5	5
Luistelualueet (kpl)	5	5	5	5
Talousmetsät (ha)	329,5	329,5	329,5	329,5
Taajamametsät (ha)	246	246	246	246

Perustelut

Alueiden kunnossapidon tehtäväalueella on työ- ja toimintatapoja muutettu, jotta työ tulisi tehtyä parhaalla mahdollisella tavalla ja oikea-aikaisesti. Eri työyksiköiden yli tehdään töitä tarpeen niin vaatiessa ja tilanteen ollessa sellainen ettei työyksikön työt kärsi.

Kuntalaisille tehdään asiakastyytyväisyyskysely kesä- ja talvikunnossapidosta. Kyselyillä pyritään kartoittamaan kuntalaisten tyytyväisyys palveluiden laatuun. Saaduilla palautteilla pyritään parantamaan palvelua mikäli mahdollista ja kohdistamaan resursseja ja varattuja rahoja oikeaan paikkaan. Teknisen toimen palautepalvelun käyttöä on vielä yritetty parantaa henkilöstön kesken ja tulleisiin asiakaspalautteisiin pyritty vastaamaan 5 päivän tavoitetaso aikana.

Hulevesien hallintaan liittyen on otettu käyttöön julkisoikeudellinen hulevesimaksu.

Kunnossapidon kustannuksia on selvitetty ja tehty vertailevia laskentoja yksityisiin palveluntuottajiin verrattuna.

Palvelutason säilyttäminen tai parantaminen nykyisellä henkilöstöllä on haaste, mutta uusien osaavien työntekijöiden saaminen on myös osaltaan parantanut tilannetta ja sitä kautta saatu osaavaa ja ammattitaitoista henkilökuntaa.

Koulutuksia järjestetään henkilöstölle tarpeen mukaan koulutussuunnitelman mukaisesti ja tätä kautta pyritään myös pitämään henkilökunta asiansa osaavana.

TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

7900 ALUEIDEN KUNNOSSAPITO	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten j.	Toteutuma	Tot-% TA YHT	Poikkeama TA YHT
TOIMINTATUOTOT	1 142 000	46 700	1 188 700	1 222 749	102,86%	-34 049
0 Ulkoiset	482 900	0	482 900	484 871	100,41%	-1 971
1 Sisäiset	659 100	46 700	705 800	737 878	104,54%	-32 078
TOIMINTAKULUT	-2 288 800	27 500	-2 261 300	-2 363 611	104,52%	102 311
0 Ulkoiset	-2 152 800	11 300	-2 141 500	-2 239 512	104,58%	98 012
1 Sisäiset	-136 000	16 200	-119 800	-124 099	103,59%	4 299
TOIMINTAKATE	-1 146 800	74 200	-1 072 600	-1 140 862	106,36%	68 262
0 Ulkoiset	-1 669 900	11 300	-1 658 600	-1 754 641	105,79%	96 041
1 Sisäiset	523 100	62 900	586 000	613 779	104,74%	-27 779

Alueiden kunnossapidon tehtävätason ulkoiset nettomenot ylittyivät 96.000 euroa (alkuperäiseen talousarvioon verrattuna ylittyivät 84.700 euroa).

Suunniteltua pienempi metsien hakkuut ja niistä saadut tuotot jäivät alle suunnitellun. Metsiä haku etupainotteisesti aikaisempina vuosina, joten tämä pieneneminen johtuu siitä.

Henkilöstökulut olivat suunnitelman mukaiset, ainoastaan tilapäisten palkat olivat suunniteltua suuremmat, mutta kuitenkin henkilökulut pysyivät suunnitellussa.

Palveluiden ostoon ulkopuolisilta meni kunnossapidossa enemmän mitä oli varattu. Osa ylityksistä johtui talvikunnossapitotöistä, joita jouduttiin tekemään arvioitua enemmän ja osa ylityksestä urheilupuolen suorituspaikkojen parantamisesta.

Koneiden vanhetessa niiden huoltoon ja korjaukseen menevien varaosien ja tarvikkeiden hankintaan varatut rahat myös ylittyivät.

9.8 KONSERNITAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

9.8.1 KAUPUNGIN 100 %:STI OMISTAMAT TYTÄRYHTIÖT

9.8.1.1 TYTÄRYHTIÖ: VIIALAN ASUNTOTUOTANTO OY

PALVELUSUUNNITELMAN KUVAUS

Viialan Asuntotuotanto Oy:n tehtävänä on asuntojen tarjoaminen asetetut kriteerit täyttävälle ihmisille. Uusia asukkaita houkutellessa Akaaseen muilta paikkakunnilta internetin kautta hyvillä kotisivuilla, joita ylläpidetään ja kehitetään tarpeiden mukaan jatkuvasti. Asukkaiden asumisviihtyvyydestä ja -turvallisuudesta huolehditaan huoneistojen ja kiinteistöjen sekä asuinympäristön kunnossapidolla ja kehittämisellä. Taloudellisen asumisen suunnittelua ja toteutusta tehdään resurssien puitteissa. Myös asukkaita neuvotaan ja kannustetaan taloudelliseen asumiseen.

TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Tavoitteet ja tunnusluvut

Vaikuttavuustavoitteet

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2018	Toteutuminen 2018
Asukkaille mahdollisimman sopiva asunto (vuokran määrä, sijainti, koko)	Asukasvaihtuvuus	Mahdollisimman vähän asunnonvaihtoja ja irtisanomisia	Asukasvaihtuvuus on lisääntynyt ja asuntoja on tyhjänä budjetoitua enemmän.

Tuotantotavoitteet

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2018	Toteutuminen 2018
Vuokra-asuntojen vuokrausasteen nosto	Vuokrausaste	85 %	80 %

Tunnusluvut

Tavoite	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TOT 2018
Vuokrausaste	83 %	82 %	83 %	80 %

Perustelut

Vuokrausasteen nostoon tähtäävät toimenpiteet, mm. kiinteistöjen korjausten tehostaminen parantaa vuokrausastetta ja tekee asunnoista haluttavampia. Vuokrakerrostalon korjaaminen viemäreiden ja vesijohtojen osalta on aloitettu. Taimelassa aloitettiin putkiremontti asbestinpoistolla.

Likviditeettiongelma kurottiin ½ 2018 loppuun mennessä. Wiiala-talon kohtalo: vuokrasopimus on neuvoteltu uudestaan Akaan kaupungin kanssa 2018-2019 ja päätöksiä tehdään maaliskuun 2019 lopussa. Työllisyystilanteen paraneminen ei näy vielä vuokra-asuntotarpeessa eikä koulujen alkaminen opiskelija-asunnoissa. Yritykset ovat vuokranneet asuntoja keikkatyöntekijöille.

Investoinnit: käyttötalous/ investoinnit

Vuoden 2019 aikana on tulossa Taimelan viemäri- ja vesijohdot ja Keskuskoulun vuokratalon siirtyminen Ilcoq-lukitukseen.

TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

VIIALAN ASUNTOTUOTANTO OY/ TULOSLASKELMA	TA 2018	TOT 1-12/2018	TOT-%
Kiinteistön tuotot			
Vuokrat	1 408 000	1 324 654,53	94,1 %
Käyttökorvaukset	120 000	108 997,83	90,8 %
Muut kiinteistön tuotot	10 000	17 529,43	175,3 %
Luottotappiot		-20 084,11	
Kiinteistön tuotot yhteensä	1 538 000	1 431 097,68	93,0 %
Kiinteistön hoitokulut			
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-129 000	-97 298,83	75,4 %
Henkilösivukulut		-27 468,95	
Henkilöstökulut yhteensä	-129 000	-124 767,78	96,7 %
Poistot			
Poistot yhteensä	0	-245 029,80	
Muut kulut			
Hallintopalvelut	-6 000	-14 282,88	238,0 %
Käyttö- ja huoltopalvelut	-75 000	-69 117,14	92,2 %
Ulkoalueiden hoitopalvelut	-20 000	-18 364,43	91,8 %
Siivouspalvelut	-45 000	-45 975,53	102,2 %
Lämmitys	-205 000	-254 364,37	124,1 %
Vesi ja jätevesi	-83 000	-54 014,10	65,1 %
Sähkö	-50 000	-64 803,38	129,6 %
Jätehuolto	-45 000	-47 719,46	106,0 %
Vahinkovakuutusmaksut	-10 800	-11 795,92	109,2 %
Vuokrat	-2 500	-2 351,31	94,1 %
Kiinteistövero	-50 000	-43 403,18	86,8 %
Korjaukset	-343 800	-201 180,26	58,5 %
Muut hoitokulut	-24 000	-32 479,63	135,3 %
Muut kulut yhteensä	-960 100	-859 851,59	89,6 %
KÄYTTÖKATE/HOITOKATE	448 900	201 448,51	44,9 %
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	3 100	3 846,73	124,1 %
Korkokulut	-50 000	-31 761,63	63,5 %
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-46 900	-27 914,90	59,5 %
VOITTO/ TAPPIO ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ, VARAUKSIA JA VEROJA	402 000	173 533,61	43,2 %
VOITTO/ TAPPIO ENNEN TPSIIRTOJA JA VEROJA	402 000	173 533,61	43,2 %
Tilinpäätössiirrot			
Varaukset		-173 520,00	
Varaukset yhteensä		-173 520,00	
Tilinpäätössiirrot yhteensä	0	-173 520,00	
TILIKAUDEN VOITTO/ TAPPIO	402 000	13,61	0,0 %

Perustelut

Tavoitetta on tukenut yleisen korkotason lasku ja kahden lainan päätyminen. Kustannuksia on kar-
sittu minimiin ja investoinnit edelleen suunnattu lisäsäästöihin.

9.8.1.2 TYTÄRYHTIÖ:

KIINTEISTÖ OY ARAVANIITTY

PALVELUSUUNNITELMAN KUVAUS

Aravaniityn tehtävänä on asuntojen tarjoaminen asetetut kriteerit täyttävälle ihmisille Kylmäkoskelle. Asukkaiden asumisviihtyvyydestä ja -turvallisuudesta huolehditaan huoneistojen ja kiinteistöjen sekä asuinympäristön kunnossapidolla ja kehittämisellä. Taloudellisen asumisen suunnittelua ja toteutusta tehdään resurssien puitteissa. Myös asukkaita neuvotaan ja kannustetaan taloudelliseen asumiseen.

TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Tavoitteet ja tunnusluvut

Vaikuttavuustavoitteet

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Asukasviihtyvyyden parantaminen	Vuokrausaste/ asukasvaihtuvuus	Vuokrausaste 93 %	Asukasvaihtuvuus on lisääntynyt ja isojen asuntojen vuokraus on vaikeutunut. 80 %

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Vuokrausaste	82 %	85 %	90 %	80 %

TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Kiinteistö Oy Aravaniitty/ TULOSLASKELMA	TA 2018	TOT 1-12/2018	TOT-%
Kiinteistön tuotot			
Vuokrat	125 000	113 522,45	90,8 %
Käyttökorvaukset	8 600	8 667,00	100,8 %
Muut kiinteistön tuotot		716,60	
Kiinteistön tuotot yhteensä	133 600	122 906,05	92,0 %
Kiinteistön hoitokulut			
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-300	-7 896,29	2632,1 %
Henkilösivukulut		-1 620,59	
Henkilöstökulut yhteensä	-300,00	-9 516,88	3172,3 %
Poistot			
Poistot yhteensä	0	-15 308,71	
Muut kulut			
Hallintopalvelut	-12 700	-5 258,99	41,4 %
Käyttö- ja huoltopalvelut	-15 000	-13 392,00	89,3 %
Ulkoalueiden hoitopalvelut	-300	-622,00	207,3 %
Lämmitys	-35 000	-29 485,23	84,2 %
Vesi ja jätevesi	-7 000	-5 098,00	72,8 %
Sähkö	-2 500	-1 316,13	52,6 %
Jätehuolto	-5 700	-6 862,58	120,4 %
Vahinkovakuutusmaksut	-3 000	-3 354,72	111,8 %
Kiinteistövero	-3 800	-3 610,10	95,0 %
Korjaukset	-42 300	-33 406,64	79,0 %
Muut hoitokulut		-496,22	
Muut kulut yhteensä	-127 300	-102 902,61	80,8 %
KÄYTTÖKATE/HOITOKATE	6 000,00	-4 822,15	-80,4 %
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot		0,00	
Korkokulut	-4 000	-3 751,12	93,8 %
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-4 000,00	-3 751,12	93,8 %
VOITTO/ TAPPIO ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ, VARAUKSIA JA VEROJA	2 000	-8 573,27	-428,7 %
VOITTO/ TAPPIO ENNEN TPSIIRTOJA JA VEROJA	2 000	-8 573,27	-428,7 %
Tilinpäätössiirrot			
Tilinpäätössiirrot yhteensä	0		
TILIKAUDEN VOITTO/ TAPPIO	2 000	-8 573,27	-428,7 %

Perustelut

Yhtiön lainakanta 31.12.2018 on 284.273,67 euroa. Sisältää pääomalainoja 52.166,28 euroa. Viiden vuoden kuluttua eräytyvät lainat 174.107,39 euroa. (Ei sisällä pääomalainoja 52.166,28 euroa.)

Yhtiö on velkasaneerauksessa 28.2.2035 saakka.

Investoinnit: käyttötalous/ investoinnit

Pannuhuonetta on alettu remontoida, asbestinpoistolla ja putkivuotojen korjauksilla.

9.8.2 KAUPUNGIN MUUT TYTÄRYHTIÖT

9.8.2.1 TYTÄRYHTIÖ: KIINTEISTÖ OY KYLMÄKOSKEN SÄÄSTÖTALO, 82 %

PALVELUSUUNNITELMAN KUVAUS

Kiinteistö Oy Kylmäkosken Säästötalon toimiala on omistaa ja hallita Hietämäki-nimistä tilaa RN:o 1-44 ja Hietapelto-nimistä tilaa RN:o 1-261 Akaan kaupungissa Hautaan kylässä sekä omistaa ja hallita tiloilla sijaitsevaa rakennusta.

TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Tavoitteet ja tunnusluvut

Vaikuttavuustavoitteet

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2018	Toteutuminen 2018
Kiinteistön myynti		Kiinteistö myyty	Kiinteistöä ei ole myyty.
Korjausinvestoinneista ei tarvitsisi tehdä	euroa	0 euroa	651,35 euroa

Perustelut

Kaupungin omistamat osakkeet on päätetty myydä. Em. johdosta on tavoitteena, että korjausinvestointeja ei tarvitsisi tehdä.

TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

KIINTEISTÖ OY KYLMÄKOSKEN SÄÄSTÖTALO/ TULOSLASKELMA	TA 2018	TOT 1-12/2018	TOT-%
Kiinteistön tuotot			
Hoitovastikkeet	12 500	12 499,20	100,0 %
Kiinteistön tuotot yhteensä	12 500	12 499,20	100,0 %
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-1 800	-3 342,23	185,7 %
Henkilösivukulut		-368,56	
Henkilöstökulut yhteensä	-1 800	-3 710,79	206,2 %
Poistot			
Poistot yhteensä	0	0	
Kiinteistön hoitokulut			
Hallintopalvelut	-3 460	-1 843,16	53,3 %
Ulkoalueiden hoitopalvelut	-50		
Lämmitys	-5 500	-7 167,89	130,3 %
Vesi ja jätevesi	-140	-580,09	414,4 %
Sähkö	-350	-356,59	101,9 %
Vahinkovakuutusmaksut	-1 230	-1 295,78	105,3 %
Kiinteistövero	-900	-862,46	95,8 %
Korjaukset	-100	-651,35	
Muut hoitokulut	-100	-394,77	394,8 %
Kiinteistön hoitokulut yhteensä	-11 830	-13 152,09	111,2 %
KÄYTTÖKATE/HOITOKATE	-1 130	-4 363,68	
Poistot yhteensä			
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot		0,14	
Korkokulut			
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	0	0	
VOITTO/ TAPPIO ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ,	-1 130	-4 363,54	
VOITTO/ TAPPIO ENNEN TPSIIRTOJA JA VEROJA	-1 130	-4 363,54	
Tilinpäätössiirrot			
Tilinpäätössiirrot yhteensä	0	0,00	
TILIKAUDEN VOITTO/ TAPPIO	-1 130	-4 363,54	

Perustelut

Rahaa korjauksiin on käytetty palotarkastuksessa saatuihin huomautuksiin.

Yhtiön lainakanta 31.12.2018 on 0 euroa. Tilikauden aikana ei lyhennetty lainoja.

9.8.2.2 TYTÄRYHTIÖ:

KIINTEISTÖ OY TOIJALAN VIRASTOKESKUS 77,1 %

PALVELUSUUNNITELMAN KUVAUS

Kiinteistö Oy Toijalan Virastokeskuksen tehtävänä on kiinteistön ylläpito, kunnossapito ja hallinta. Tavoitteena on kiinteistön kustannustehokas ylläpitäminen

TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Tavoitteet ja tunnusluvut

Vaikuttavuustavoitteet

Kiinteistön käytettävyyden ja turvallisuuden ylläpitäminen ja parantaminen.

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2018	Toteutuminen 2018
Turvallinen työ- ja asiointiympäristö	Asiakaspalaute	Korkea käytettävyy- ja turvallisuustaso	Tehdyillä korjaustoimenpiteillä on saatu olosuhteita parannettua.

Tuotantotavoitteet

Pyritään kustannustehokkaaseen hallintoon ja energiankulutukseen niin lämmityksen, ilmanvaihdon kuin sähkönkin osalta. Samalla pyritään säilyttämään kiinteistön käytettävyys hyvänä.

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2018	Toteutuminen 2018
Edulliset käyttökulut	Sähkön, lämmön ja veden kulutusseuranta	Hallittu hoitokulujen kehitys	Lämmityskulut vähän kohonneet.

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TOT 2018
Hoitovastike €/m ² /kk	4,18	4,35	4,30	5,20

Perustelut

Nuorisotilojen kunnostus viivästyi, mutta tilat ovat nyt otettu käyttöön. Alapohjarakenteen kosteusteknisen toiminnan ja ilmatiiveyden parantaminen ja muovimattojen poisto ja niiden korvaaminen hengittäväillä ratkaisulla onnistui hyvin. Kaupunki tekee vielä mahdollisia akustiikkaratkaisuja nuorisotiloihin. Kelan tilojen korjaus on valmistunut Ila-Rakennuksen toimesta. Kaupungin tilojen 2. ja 3. kerroksen alas laskettujen kattojen uusinta on tarjouskilpailuvaiheessa. Katot puretaan, suoritetaan ylätilan puhdistus ja uusitaan alakattolevyt ja valaistus. Ilmastointikanavia jatketaan huoneistoissa huoneiden perälle ja kanavisto puhdistetaan ja ilmamäärät säädetään. Suodattimet koneistoissa korvataan pinnoitetuilla suodattimilla tai sitten ne päällystetään/ pinnoitetaan. Äänenvaimentimet poistetaan, mikäli niissä on avonaisia kuitupintoja. Salaojat kuvattiin ja puhdistettiin. Kasvustoa kiinteistön vierestä poistettiin. Talotekniikan huoltosopimus kaupungin kanssa on allekirjoitettu.

TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

KIINTEISTÖ OY TOIJALAN VIRASTOKESKUS/ TULOSLASKELMA	TA 2018	TOT 1-12/2018	TOT-%
Liikevaihto			
Vastikkeet	167 120,39	167 120,58	100,0 %
- alv kiinteistön tuotoista	-26 600,00	-28 143,24	105,8 %
LIKEVAIHTO	140 520,39	138 977,34	98,9 %
Henkilöstökulut			
Henkilöstökulut yhteensä	-725,00		0,0 %
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot			
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	0,00	0,00	
Muut kulut			
Kiinteistön muut hoitokulut			
Hallinto	-10 756,00	-10 190,85	94,7 %
Käyttö ja huolto	-15 585,60	-13 778,09	88,4 %
Ulkoalueiden huolto	-150,00	-849,91	
Siivous			
Lämmitys	-41 074,70	-49 135,70	119,6 %
Vesi ja jätevesi	-4 484,68	-4 444,82	99,1 %
Sähkö ja kaasu	-17 070,65	-13 620,71	79,8 %
Jätehuolto	-5 722,80	-5 789,07	101,2 %
Vahinkovakuutukset	-1 479,24	-1 997,19	135,0 %
Kiinteistövero	-11 268,52	-11 268,52	100,0 %
Korjaukset	-70 000,00	-153 052,70	218,6 %
Muut hoitokulut	-30,00	-0,05	0,2 %
- alv kiinteistön hoitokuluista	29 000,00	41 478,60	143,0 %
Kiinteistön muut hoitokulut yhteensä	-148 622,19	-222 649,01	149,8 %
Luottotappiot ja oikaisuerät	0,00	0,00	
LIKEVOITTO/TAPPIO	-8 826,80	-83 671,67	
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot			
Muut rahoitustuotot			
Pääomavastikkeet		14 257,20	
Muut rahoitustuotot			
-suoritettava alv povastik.		-2 759,52	
Muut rahoitustuotot yhteensä		11 497,68	
Korkokulut		-3 051,47	
Muut rahoituskulut		-161,52	
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	0,00	8 284,69	
VOITTO/ TAPPIO ENNEN TPSIIRTOJA JA VEROJA	-8 826,80	-75 386,98	
TILIKAUDEN VOITTO/ TAPPIO	-8 826,80	-75 386,98	

Perustelut

Tarkastelujaksolla 1-12/2018 yhtiön talousarvio toteutui välttävästi. MMTek automaation suorittaman lukuisat parannukset ja toimimattomien systeemien korjaukset kasvatti kiinteistön kunnossapitokuluja huomattavasti normaaliajanjaksoa korkeammiksi. Samoin Vahasen tekemä kuntotutkimus ja PST Pirkanmaan Saneeraustekniikka Oy:n tekemä nuorisotilan korjaus aiheuttivat lisää kuluja. Korjauslainaa on nostettu 50.000 euroa, jotta voidaan toteuttaa nämä kiireellisimmät korjaukset. Tuo laina on riittänyt toistaiseksi. Vahasen raportin mukaisiin kiireellisten korjauksien suorittamiseen tarvittaneen vielä lainan toinen 50.000 euroa osa.

Kiinteistön ylläpitokulut ovat pysytelleet tähän asti tasoltaan tavanomaisina, mutta kiinteistön ikääntyminen sekä toimenpiteet työolojen parantamiseksi (erityisesti ilmastointi) ovat kasvattaneet hoitokuluja. Hoitokulujen kasvaminen koetetaan kuitenkin pitää hallittuna siitä huolimatta, että talotekniikan ikääntymisen ohella energia-, kiinteistö- ja arvolisäverotuksen kehittyminen aiheuttaa tälle haasteita.

Yhtiön lainakanta 31.12.2018 on 189.549,52 euroa.

Investoinnit

Yhtiöllä ei ollut erityistä investointiohjelmää vuodelle 2018, mutta Vahasen kuntotutkimuksessa mainittuja kiireellisiä korjauksia jatkettiin ja ne jatkuvat edelleen vuoden 2019 puolelle. Valvonta ja hälytykset on jo liitetty kaupungin omiin kiinteistöhoiton järjestelmiin. Myös LVI-laitteiden huolto on eriytetty kaupungin kiinteistöhoiton hallittavaksi. Mahdollisesti jatkossa teetetään Vahasella Virastokeskuksen PTS. Tavoitteena on turvata kiinteistön turvallinen käyttö myös jatkossa.

9.8.2.3 TYTÄRYHTIÖ:

KIINTEISTÖ OY TOIJALAN MOOTTORI- TIENLIITTYMÄ, 71,93 %

PALVELUSUUNNITELMAN KUVAUS

Kiinteistö Oy Toijalan Moottoritienliittymä omistaa liiketalon osoitteessa Satamatie 41, 37800 Akaa. Kiinteistöosakeyhtiön tehtävänä on kiinteistön hallinto ja hoito.

TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Tavoitteet ja tunnusluvut

Tuotantotavoitteet

Liiketilojen käyttöasteen maksimointi.

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2018	Toteutuminen 2018
Kaikki liiketilat käytössä	Käytössä olevien liiketilojen osuus kaikista liiketiloista	100 %	100 %

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TOT 2018
Liikevaihto	90 700	96 060	117 690	117 245
Hoitokate	2 020	665	9 735	14 239
Hoitovastike €/m ² /kk	4,68	5,00	5,00	5,00
Liiketilojen käyttöaste	70 %	90 %	100 %	100 %

Perustelut

Kiinteistön liiketilat ovat kokonaan käytössä. Liiketilojen lisäksi väistötilojen käytössä on kiinteistön käytävä- ja sosiaalitilat sekä osa takapiha-alueesta. Kiinteistön kokonaisvaltainen käyttö sekä taloteknisten järjestelmien uudelleen säätö ja päivitys muutti osittain käytöstä aiheutuvaa kulujakaumaa. Uudet komponentit ja niiden tuomat edut heijastuneet seuraavalle tilikaudelle.

Investoinnit

Vuokratontin osto yhtiölle on edelleen investointisuunnitelmassa. Neuvottelut kaupungin kanssa kaupasta toivotaan saavan toteutettua vuoden 2019 aikana.

KIINTEISTÖ OY TOIJALAN MOOTTORITIENLIITYMÄ/ TULOSLASKELMA	TA 2018	TOT 1-12/2018	TOT-%
Kiinteistön tuotot			
Hoitovastikkeet	114 690,00	114 690,00	100,0 %
Vesimaksut	3 000,00	1 691,40	56,4 %
Muut tuotot		864,08	
Luottotappiot		-73,58	
Kiinteistön tuotot yhteensä	117 690,00	117 171,90	99,6 %
Kiinteistön hoitokulut			
Hallintokulut	4 500,00	4 650,77	103,4 %
Tilintarkastuspalkkiot	600,00	798,00	133,0 %
Muut hallintokulut	2 000,00	3 148,58	157,4 %
Isännöintipalkkiot	5 533,32	5 551,03	100,3 %
Huoltoyhtiömaksut	9 000,00	7 973,54	88,6 %
Hälytyspäivystys/-maksut	1 300,00	1 206,12	92,8 %
Hälytyspuhelinmaksut	2 200,00	3 616,10	164,4 %
Hälytysmaksut			
Yleisten tilojen huolto			
Ulkoalueiden puhtaanapito (lumityöt)	2 500,00	398,36	15,9 %
Siivouspalvelut	1 700,00	2 772,55	163,1 %
Siivoustarvikkeet			
Kaukolämpö/ perusmaksu ja kulutusmaksu	24 000,00	19 368,70	80,7 %
Vesimaksut	3 000,00	1 127,18	37,6 %
Sähkömaksut	8 500,00	14 729,43	173,3 %
Jätehuolto	4 000,00	4 517,77	112,9 %
Vahinkovakuutus	2 500,00	2 242,34	89,7 %
vakuutuskorvaus		-1 588,39	
Tontinvuokra	9 000,00	6 089,41	67,7 %
Kiinteistövero	7 121,60	7 121,60	100,0 %
Korjaukset	19 000,00	18 103,43	95,3 %
Kokouskulut	800,00	866,18	108,3 %
Postikulut			
Pankkikulut	200,00	239,78	119,9 %
Muut hoitokulut	500,00	0,00	0,0 %
	107 954,92	102 932,48	95,3 %
KÄYTTÖKATE/HOITOKATE	9 735,08	14 239,42	146,3 %
Poistot ja arvonalentumiset			
Rakennukset ja rakennelmat		-57 428,59	
Koneet ja kalusto		-1 620,09	
Muista pitkävaikutteisista menot		-2 461,65	
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	0,00	-61 510,33	
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot		0,00	
Muut rahoitustuotot		52 722,80	
Korkokulut		-3 118,48	
Muut rahoituskulut		-460,67	
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	0,00	49 143,65	
VOITTO/ TAPPIO ENNEN SATUN.ERIÄ, VARAUKSIA	0,00	1 872,74	
VOITTO/ TAPPIO ENNEN TPSIIRTOJA JA VEROJA	0,00	1 872,57	
TILIKAUDEN VOITTO/ TAPPIO	0,00	0,17	

Perustelut

Hoitovastikekertymä hallintaan otetusta liiketila 10:stä sekä kiinteistön yleisistä tiloista ja piha-alueesta tasapainottavat ja keventävät liikehuoneisto 10:n aiheuttamaa aiempaa hoitovastikevelka- taakkaa. Suunniteltujen pakollisten rakenne- ja talotekniikkatöiden siirtyminen Akaan kaupungin väistötilaprojektin yhteyteen madalsi yhtiön korjauskustannusten määrää.

Yhtiön lainakanta 31.12.2018 on 370.573,22 euroa. Tilikauden aikana lainoja lyhennettiin 55.815,37 euroa.

TOTEUTUMISVERTAILU

10 MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMINEN

10.1 KÄYTTÖTALOUDEN TOTEUTUMINEN

800 AKAAN KAUPUNKI

Erittelykoodi: 0, 1

Tehtäväalue : ei rajattu

TULOSLASKELMA 1-12/2018

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälk.	Toteutuma	Poikkeama	Tot-%
1100 VAALIT						
TOIMINTATUOTOT						
MYNTITUOTOT	68 600	-40 100	28 500	28 503,20	-3,20	100,01%
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	68 600	-40 100	28 500	28 503,20	-3,20	100,01%
TOIMINTAKULUT						
HENKILÖSTÖKULUT	-48 500	33 200	-15 300	-15 466,36	166,36	101,09%
PALKAT JA PALKKIOT	-40 800	26 500	-14 300	-14 270,88	-29,12	99,8%
HENKILÖSIVUKULUT	-7 700	6 700	-1 000	-1 195,48	195,48	119,55%
ELÄKEKULUT	-6 800	6 000	-800	-964,10	164,10	120,51%
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-900	700	-200	-231,38	31,38	115,69%
PALVELUJEN OSTOT	-16 800	14 000	-2 800	-2 799,40	-0,60	99,98%
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-3 300	2 400	-900	-803,64	-96,36	89,29%
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-68 600	49 600	-19 000	-19 069,40	69,40	100,37%
TOIMINTAKATE	0	9 500	9 500	9 433,80	66,20	99,3%
TILIKAUDEN YLIJALIJÄÄMÄ	0	9 500	9 500	9 433,80	66,20	99,3%

2100 TARKASTUSTOIMI

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälk.	Toteutuma	Poikkeama	Tot-%
TOIMINTAKULUT						
HENKILÖSTÖKULUT	-4 000	0	-4 000	-5 720,00	1 720,00	143,0%
PALKAT JA PALKKIOT	-3 400	0	-3 400	-5 720,00	2 320,00	168,24%
HENKILÖSIVUKULUT	-600	0	-600	0,00	-600,00	0,0%
ELÄKEKULUT	-600	0	-600	0,00	-600,00	0,0%
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	0	0	0	0,00	0,00	
PALVELUJEN OSTOT	-52 500	-2 800	-55 300	-53 667,63	-1 632,37	97,05%
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-300	0	-300	0,00	-300,00	0,0%
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-56 800	-2 800	-59 600	-59 387,63	-212,37	99,64%
TOIMINTAKATE	-56 800	-2 800	-59 600	-59 387,63	-212,37	99,64%
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	-56 800	-2 800	-59 600	-59 387,63	-212,37	99,64%

TUOLOSASKELMA 1-12/2018

3100 HALLINTOPALVELUT

TOIMINTATUOTOT

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälk.	Toteutuma	Poikkeama	Tot-%
MYYNITUOTOT	3 843 000	-126 200	3 716 800	3 718 507,39	-1 707,39	100,05%
MAKSUTUOTOT	100	0	100	390,00	-290,00	390,0%
TUET JA AVUSTUKSET	229 000	17 900	246 900	262 219,78	-15 319,78	106,2%
MUUT TOIMINTATUOTOT	385 000	265 900	650 900	81 631,61	569 268,39	12,54%

TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ

	4 457 100	157 600	4 614 700	4 062 748,78	551 951,22	88,04%
--	-----------	---------	-----------	--------------	------------	--------

TOIMINTAKULUT

HENKILÖSTÖKULUT	-1 770 400	50 300	-1 720 100	-1 717 088,60	-3 011,40	99,82%
PALKAT JA PALKKIOT	-1 331 500	21 400	-1 310 100	-1 334 166,33	24 066,33	101,84%
HENKILÖSIVUKULUT	-438 900	28 900	-410 000	-382 922,27	-27 077,73	93,4%
ELÄKEKULUT	-385 700	27 300	-358 400	-338 255,25	-20 144,75	94,38%
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-53 200	1 600	-51 600	-44 667,02	-6 932,98	86,56%
PALVELUJEN OSTOT	-3 410 200	-57 300	-3 467 500	-3 379 113,50	-88 386,50	97,45%
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-38 500	2 500	-36 000	-68 372,58	32 372,58	189,92%
MUUT TOIMINTAKULUT	-516 600	-18 800	-535 400	-470 261,46	-65 138,54	87,83%

TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ

	-5 735 700	-23 300	-5 759 000	-5 634 836,14	-124 163,86	97,84%
--	------------	---------	------------	---------------	-------------	--------

TOIMINTAKATE

	-1 278 600	134 300	-1 144 300	-1 572 087,36	427 787,36	137,38%
--	------------	---------	------------	---------------	------------	---------

TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ

	-1 278 600	134 300	-1 144 300	-1 572 087,36	427 787,36	137,38%
--	------------	---------	------------	---------------	------------	---------

TULOSLASKELMA 1-12/2018

3300 KAUPUNKIKEHITYSPALVELUT

TOIMINTATUOTOT

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälk.	Toteutuma	Poikkeama	Tot-%
MYYNITUOTOT	11 100	0	11 100	87,10	11 012,90	0,78%
MAKSUTUOTOT	175 300	4 000	179 300	184 376,80	-5 076,80	102,83%
TUET JA AVUSTUKSET	16 000	0	16 000	1 383,89	14 616,11	8,65%
MUUT TOIMINTATUOTOT	700 300	-259 000	441 300	465 308,60	-24 008,60	105,44%
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	902 700	-255 000	647 700	651 156,39	-3 456,39	100,53%

VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN 4

VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN 3

VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN 4 YHTEENSÄ

TOIMINTAKULUT

HENKILÖSTÖKULUT	-678 300	31 700	-646 600	-608 918,89	-37 681,11	94,17%
PALKAT JA PALKKIOT	-477 300	16 900	-460 400	-435 327,73	-25 072,27	94,55%
HENKILÖSIVUKULUT	-201 000	14 800	-186 200	-173 591,16	-12 608,84	93,23%
ELÄKEKULUT	-180 200	13 900	-166 300	-157 988,77	-8 311,23	95,0%
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-20 800	900	-19 900	-15 602,39	-4 297,61	78,4%
PALVELUJEN OSTOT	-513 500	12 100	-501 400	-548 208,62	46 808,62	109,34%
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-17 000	0	-17 000	-16 266,36	-733,64	95,68%
AVUSTUKSET	-10 700	0	-10 700	-10 700,00	0,00	100,0%
MUUT TOIMINTAKULUT	-126 100	4 000	-122 100	-121 281,43	-818,57	99,33%
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-1 345 600	47 800	-1 297 800	-1 305 375,30	7 575,30	100,58%

TOIMINTAKATE

	-442 900	-207 200	-650 100	-653 448,91	3 348,91	100,52%
--	----------	----------	----------	-------------	----------	---------

POISTOT JA ARVONALENTUMISET

SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT

POISTOT JA ARVONALENTUMISET YHTEENSÄ

	-23 600	0	-23 600	-35 342,61	11 742,61	149,76%
	-23 600	0	-23 600	-35 342,61	11 742,61	149,76%

TILIKAUDEN TULOS

	-466 500	-207 200	-673 700	-688 791,52	15 091,52	102,24%
--	----------	----------	----------	-------------	-----------	---------

TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ

	-466 500	-207 200	-673 700	-688 791,52	15 091,52	102,24%
--	----------	----------	----------	-------------	-----------	---------

4100 SOSIAALITYÖ

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälk.	Toteutuma	Poikkeama	Tot-%
TOIMINTATUOTOT						
MYNTITUOTOT	133 600	20 800	154 400	137 519,15	16 880,85	89,07%
MAKSUTUOTOT	204 500	-14 500	190 000	199 705,57	-9 705,57	105,11%
TUET JA AVUSTUKSET	390 000	-43 000	347 000	343 773,79	3 226,21	99,07%
MUUT TOIMINTATUOTOT	71 100	-13 000	58 100	55 186,57	2 913,43	94,99%
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	799 200	-49 700	749 500	736 185,08	13 314,92	98,22%
TOIMINTAKULUT						
HENKILÖSTÖKULUT	-2 155 400	25 000	-2 130 400	-2 088 058,21	-42 341,79	98,01%
PALKAT JA PALKKIOT	-1 680 400	24 900	-1 655 500	-1 621 317,99	-34 182,01	97,94%
HENKILÖSIVUKULUT	-475 000	100	-474 900	-466 740,22	-8 159,78	98,28%
ELÄKEKULUT	-401 500	-1 800	-403 300	-401 336,82	-1 963,18	99,51%
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-73 500	1 900	-71 600	-65 403,40	-6 196,60	91,35%
PALVELUJEN OSTOT	-5 606 200	257 200	-5 349 000	-5 198 915,93	-150 084,07	97,19%
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-61 200	-400	-61 600	-47 552,05	-14 047,95	77,19%
AVUSTUKSET	-965 600	184 000	-781 600	-746 767,49	-34 832,51	95,54%
MUUT TOIMINTAKULUT	-301 100	-22 400	-323 500	-303 590,98	-19 909,02	93,85%
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-9 089 500	443 400	-8 646 100	-8 384 884,66	-261 215,34	96,98%
TOIMINTAKATE	-8 290 300	393 700	-7 896 600	-7 648 699,58	-247 900,42	96,86%
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	-8 290 300	393 700	-7 896 600	-7 648 699,58	-247 900,42	96,86%

TULOSLASKELMA 1-12/2018

4300 VANHUS- JA VAMMAISPALVELUT

TOIMINTATUOTOJOT

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälk.	Toteutuma	Poikkeama	Tot-%
MYYNITUOTOJOT	6 009 400	22 000	6 031 400	6 056 011,34	-24 611,34	100,41%
MAKSUTUOTOJOT	2 662 200	274 500	2 936 700	2 886 601,24	50 098,76	98,29%
TUET JA AVUSTUKSET	0	200	200	37 327,04	-37 127,04	18 663,52%
MUUT TOIMINTATUOTOJOT	821 000	67 000	888 000	896 060,32	-8 060,32	100,91%

TOIMINTATUOTOJOT YHTEENSÄ

	9 492 600	363 700	9 856 300	9 875 999,94	-19 699,94	100,2%
--	-----------	---------	-----------	--------------	------------	--------

TOIMINTAKULUT

HENKILÖSTÖKULUT	-9 020 400	-1 636 700	-10 657 100	-10 781 486,97	124 386,97	101,17%
PALKAT JA PALKKIOT	-7 018 100	-1 335 300	-8 353 400	-8 526 289,34	172 889,34	102,07%
HENKILÖSIVUKULUT	-2 002 300	-301 400	-2 303 700	-2 255 197,63	-48 502,37	97,89%
ELÄKEKULUT	-1 693 600	-244 500	-1 938 100	-1 926 866,32	-11 233,68	99,42%
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-308 700	-56 900	-365 600	-328 331,31	-37 268,69	89,81%
PALVELUJEN OSTOT	-10 290 500	1 156 600	-9 133 900	-9 336 758,39	202 858,39	102,22%
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-210 500	-38 500	-249 000	-256 749,72	7 749,72	103,11%
AVUSTUKSET	-3 103 100	53 100	-3 050 000	-3 013 129,72	-36 870,28	98,79%
MUUT TOIMINTAKULUT	-1 479 300	-344 700	-1 824 000	-1 835 166,95	11 166,95	100,61%

TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ

	-24 103 800	-810 200	-24 914 000	-25 223 291,75	309 291,75	101,24%
--	-------------	----------	-------------	----------------	------------	---------

TOIMINTAKATE

	-14 611 200	-446 500	-15 057 700	-15 347 291,81	289 591,81	101,92%
--	-------------	----------	-------------	----------------	------------	---------

POISTOT JA ARVONALENTUMISET

SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT

	-20 500	-3 800	-24 300	-24 372,65	72,65	100,3%
--	---------	--------	---------	------------	-------	--------

POISTOT JA ARVONALENTUMISET YHTEENSÄ

	-20 500	-3 800	-24 300	-24 372,65	72,65	100,3%
--	---------	--------	---------	------------	-------	--------

TILIKAUDEN TULOS

	-14 631 700	-450 300	-15 082 000	-15 371 664,46	289 664,46	101,92%
--	-------------	----------	-------------	----------------	------------	---------

TILIKAUDEN YLI/ALLIJÄÄMÄ

	-14 631 700	-450 300	-15 082 000	-15 371 664,46	289 664,46	101,92%
--	-------------	----------	-------------	----------------	------------	---------

4500 TERVEYDENHUOLTO

	Aikuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälk.	Toteutuma	Poikkeama	Tot-%
TOIMINTATUOTOT						
MYYNITTUOTOT	3 746 700	-30 000	3 716 700	3 751 497,49	-34 797,49	100,94%
MAKSUTUOTOT	1 679 700	0	1 679 700	1 784 123,55	-104 423,55	106,22%
TUET JA AVUSTUKSET	2 000	0	2 000	7 720,78	-5 720,78	386,04%
MUUT TOIMINTATUOTOT	500	0	500	562,56	-62,56	112,51%
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	5 428 900	-30 000	5 398 900	5 543 904,38	-145 004,38	102,69%
TOIMINTAKULUT						
HENKILÖSTÖKULUT	-9 071 600	-146 500	-9 218 100	-8 735 724,38	-482 375,62	94,77%
PALKAT JA PALKKIOT	-6 997 800	-119 200	-7 117 000	-6 751 148,51	-365 851,49	94,86%
HENKILÖSIVUKULUT	-2 073 800	-27 300	-2 101 100	-1 984 575,87	-116 524,13	94,45%
ELÄKEKULUT	-1 766 600	-23 100	-1 789 700	-1 725 826,10	-63 873,90	96,43%
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-307 200	-4 200	-311 400	-258 749,77	-52 650,23	83,09%
PALVELUJEN OSTOT	-25 194 700	55 500	-25 139 200	-25 938 883,91	799 683,91	103,18%
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-1 363 400	87 200	-1 276 200	-1 429 655,41	153 455,41	112,02%
MUUT TOIMINTAKULUT	-1 042 300	-81 400	-1 123 700	-1 178 184,04	54 484,04	104,85%
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-36 672 000	-85 200	-36 757 200	-37 282 447,74	525 247,74	101,43%
TOIMINTAKATE	-31 243 100	-115 200	-31 358 300	-31 738 543,36	380 243,36	101,21%
POISTOT JA ARVONALENTUMISET						
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-39 700	0	-39 700	-39 738,54	38,54	100,1%
POISTOT JA ARVONALENTUMISET YHTEENSÄ	-39 700	0	-39 700	-39 738,54	38,54	100,1%
TILIKAUDEN TULOS	-31 282 800	-115 200	-31 398 000	-31 778 281,90	380 281,90	101,21%
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	-31 282 800	-115 200	-31 398 000	-31 778 281,90	380 281,90	101,21%

5100 KASVATUS- JA OPETUSPALVELUT

TOIMINTATUOTOT

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälk.	Toteutuma	Poikkeama	Tot-%
MYYNITUITUOTOT	456 400	0	456 400	432 792,94	23 607,06	94,83%
MAKSUTUOTOT	1 348 900	-15 000	1 333 900	1 306 831,67	27 068,33	97,97%
TUET JA AVUSTUKSET	386 600	0	386 600	347 124,11	39 475,89	89,79%
MUUT TOIMINTATUOTOT	700	0	700	5 570,00	-4 870,00	795,71%
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	2 192 600	-15 000	2 177 600	2 092 318,72	85 281,28	96,08%

TOIMINTAKULUT

HENKILÖSTÖKULUT	-14 291 100	-256 400	-14 547 500	-14 567 701,03	20 201,03	100,14%
PALKAT JA PALKKIOT	-11 526 600	-203 200	-11 729 800	-11 786 441,62	56 641,62	100,48%
HENKILÖSIVUKULUT	-2 764 500	-53 200	-2 817 700	-2 781 259,41	-36 440,59	98,71%
ELÄKEKULUT	-2 260 000	-47 600	-2 307 600	-2 321 297,95	13 697,95	100,59%
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-504 500	-5 600	-510 100	-459 961,46	-50 138,54	90,17%
PALVELUJEN OSTOT	-7 853 800	114 900	-7 738 900	-7 910 330,60	171 430,60	102,22%
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-634 700	-304 600	-939 300	-705 673,80	-233 626,20	75,13%
AVUSTUKSET	-910 700	15 000	-895 700	-818 958,72	-76 741,28	91,43%
MUUT TOIMINTAKULUT	-3 273 300	-266 400	-3 539 700	-3 546 415,78	6 715,78	100,19%
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-26 963 600	-697 500	-27 661 100	-27 549 079,93	-112 020,07	99,6%

TOIMINTAKATE

	-24 771 000	-712 500	-25 483 500	-25 456 761,21	-26 738,79	99,9%
--	-------------	----------	-------------	----------------	------------	-------

POISTOT JA ARVONALENTUMISET

SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT

	-126 100	0	-126 100	-111 402,29	-14 697,71	88,34%
--	----------	---	----------	-------------	------------	--------

POISTOT JA ARVONALENTUMISET YHTEENSÄ

	-126 100	0	-126 100	-111 402,29	-14 697,71	88,34%
--	----------	---	----------	-------------	------------	--------

TILIKAUDEN TULOS

	-24 897 100	-712 500	-25 609 600	-25 568 163,50	-41 436,50	99,84%
--	-------------	----------	-------------	----------------	------------	--------

TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ

	-24 897 100	-712 500	-25 609 600	-25 568 163,50	-41 436,50	99,84%
--	-------------	----------	-------------	----------------	------------	--------

6100 VAPAA-AIKAPALVELUT

TOIMINTATUOTOT

MYYNSTITUOTOT

MAKSUTUOTOT

TUET JA AVUSTUKSET

MUUT TOIMINTATUOTOT

TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ

TOIMINTAKULUT

HENKILÖSTÖKULUT

PALKAT JA PALKKIOT

HENKILÖSIVUKULUT

ELÄKEKULUT

MUUT HENKILÖSIVUKULUT

PALVELUJEN OSTOT

AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT

AVUSTUKSET

MUUT TOIMINTAKULUT

TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ

TOIMINTAKATE

TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälk.	Toteutuma	Poikkeama	Tot-%
	18 200	-3 100	15 100	12 948,54	2 151,46	85,75%
	87 000	0	87 000	55 591,17	31 408,83	63,9%
	58 500	0	58 500	70 407,62	-11 907,62	120,35%
	25 600	0	25 600	30 506,97	-4 906,97	119,17%
	189 300	-3 100	186 200	169 454,30	16 745,70	91,01%
	-626 400	-15 100	-641 500	-590 834,49	-50 665,51	92,1%
	-497 600	-7 900	-505 500	-465 095,63	-40 404,37	92,01%
	-128 800	-7 200	-136 000	-125 738,86	-10 261,14	92,46%
	-107 300	-7 200	-114 500	-107 994,71	-6 505,29	94,32%
	-21 500	0	-21 500	-17 744,15	-3 755,85	82,53%
	-757 100	-40 800	-797 900	-785 959,72	-11 940,28	98,5%
	-144 300	0	-144 300	-119 403,76	-24 896,24	82,75%
	-69 200	0	-69 200	-70 330,00	1 130,00	101,63%
	-839 700	6 300	-833 400	-836 036,68	2 636,68	100,32%
	-2 436 700	-49 600	-2 486 300	-2 402 564,65	-83 735,35	96,63%
	-2 247 400	-52 700	-2 300 100	-2 233 110,35	-66 989,65	97,09%
	-2 247 400	-52 700	-2 300 100	-2 233 110,35	-66 989,65	97,09%

TULOSLASKELMA 1-12/2018

7510 TEKNISEN TOIMEN HALLINTO

TOIMINTATUOTOJOT

MAKSUTUOTOJOT

TUJET JA AVUSTUKSET

MUUT TOIMINTATUOTOJOT

TOIMINTATUOTOJOT YHTEENSÄ

TOIMINTAKULUT

HENKILÖSTÖKULUT

PALKAT JA PALKKIOT

HENKILÖSIVUKULUT

ELÄKEKULUT

MUUT HENKILÖSIVUKULUT

PALVELUJEN OSTOT

AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT

MUUT TOIMINTAKULUT

TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ

TOIMINTAKATE

POISTOT JA ARVONALENTUMISET

SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT

POISTOT JA ARVONALENTUMISET YHTEENSÄ

TILIKAUDEN TULOS

TILIKAUDEN YLI/ALLIJÄÄMÄ

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälk.	Toteutuma	Poikkeama	Tot-%
MAKSUTUOTOJOT	0	13 200	13 200	15 665,93	-2 465,93	118,68%
TUJET JA AVUSTUKSET	0	0	0	58,23	-58,23	
MUUT TOIMINTATUOTOJOT	0	0	0	14,46	-14,46	
TOIMINTATUOTOJOT YHTEENSÄ	0	13 200	13 200	15 738,62	-2 538,62	119,23%
TOIMINTAKULUT						
HENKILÖSTÖKULUT	-232 400	25 400	-207 000	-194 627,53	-12 372,47	94,02%
PALKAT JA PALKKIOT	-137 500	20 100	-117 400	-108 137,38	-9 262,62	92,11%
HENKILÖSIVUKULUT	-94 900	5 300	-89 600	-86 490,15	-3 109,85	96,53%
ELÄKEKULUT	-88 800	4 400	-84 400	-82 357,82	-2 042,18	97,58%
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-6 100	900	-5 200	-4 132,33	-1 067,67	79,47%
PALVELUJEN OSTOT	-1 399 100	24 300	-1 374 800	-1 386 260,94	11 460,94	100,83%
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-1 600	0	-1 600	-3 771,63	2 171,63	235,73%
MUUT TOIMINTAKULUT	-12 200	0	-12 200	-10 488,53	-1 711,47	85,97%
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-1 645 300	49 700	-1 595 600	-1 595 148,63	-451,37	99,97%
TOIMINTAKATE	-1 645 300	62 900	-1 582 400	-1 579 410,01	-2 989,99	99,81%
POISTOT JA ARVONALENTUMISET						
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-109 500	0	-109 500	-109 438,83	-61,17	99,94%
POISTOT JA ARVONALENTUMISET YHTEENSÄ	-109 500	0	-109 500	-109 438,83	-61,17	99,94%
TILIKAUDEN TULOS	-1 754 800	62 900	-1 691 900	-1 688 848,84	-3 051,16	99,82%
TILIKAUDEN YLI/ALLIJÄÄMÄ	-1 754 800	62 900	-1 691 900	-1 688 848,84	-3 051,16	99,82%

7600 TILAHALLINTO

TOIMINTATUOTOJOT

MYNTITUOTOJOT

TUET JA AVUSTUKSET

MUUT TOIMINTATUOTOJOT

TOIMINTATUOTOJOT YHTEENSÄ

TOIMINTAKULUT

HENKILÖSTÖKULUT

PALKAT JA PALKKIOT

HENKILÖSIVUKULUT

ELÄKEKULUT

MUUT HENKILÖSIVUKULUT

PALVELUJEN OSTOT

AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT

MUUT TOIMINTAKULUT

TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ

TOIMINTAKATE

POISTOT JA ARVONALENTUMISET

SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT

KERTALUONTEISET POISTOT

POISTOT JA ARVONALENTUMISET YHTEENSÄ

TILIKAUDEN TULOS

TILIKAUDEN YLIJALIJÄÄMÄ

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälk.	Toteutuma	Poikkeama	Tot-%
	114 600	9 500	124 100	118 971,47	5 128,53	95,87%
	0	0	0	19 724,15	-19 724,15	
	4 229 300	212 200	4 441 500	4 443 746,83	-2 246,83	100,05%
	4 343 900	221 700	4 565 600	4 582 442,45	-16 842,45	100,37%
	-656 100	-8 200	-664 300	-685 896,63	21 596,63	103,25%
	-506 100	-7 600	-513 700	-533 258,10	19 558,10	103,81%
	-150 000	-600	-150 600	-152 638,53	2 038,53	101,35%
	-127 700	-500	-128 200	-131 958,85	3 758,85	102,93%
	-22 300	-100	-22 400	-20 679,68	-1 720,32	92,32%
	-1 890 600	-671 000	-2 561 600	-2 557 640,82	-3 959,18	99,85%
	-1 572 600	-94 700	-1 667 300	-1 846 465,80	179 165,80	110,75%
	-415 100	-14 200	-429 300	-429 662,28	362,28	100,08%
	-4 534 400	-788 100	-5 322 500	-5 519 665,53	197 165,53	103,7%
	-190 500	-566 400	-756 900	-937 223,08	180 323,08	123,82%
	-2 942 300	-57 100	-2 999 400	-2 930 228,74	-69 171,26	97,69%
	0	-577 600	-577 600	0,00	-577 600,00	0,0%
	-2 942 300	-634 700	-3 577 000	-2 930 228,74	-646 771,26	81,92%
	-3 132 800	-1 201 100	-4 333 900	-3 867 451,82	-466 448,18	89,24%
	-3 132 800	-1 201 100	-4 333 900	-3 867 451,82	-466 448,18	89,24%

7700 SIIVOUS- JA RUOKAPALVELUT

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälk.	Toteutuma	Poikkeama	Tot-%
TOIMINTATUOTOJOT						
MYYNITTUOTOJOT	4 024 800	-472 800	3 552 000	3 582 667,23	-30 667,23	100,86%
TUET JA AVUSTUKSET	0	0	0	847,60	-847,60	
MUUT TOIMINTATUOTOJOT	1 195 400	161 200	1 356 600	1 356 664,04	-64,04	100,0%
TOIMINTATUOTOJOT YHTEENSÄ	5 220 200	-311 600	4 908 600	4 940 178,87	-31 578,87	100,64%
TOIMINTAKULUT						
HENKILÖSTÖKULUT	-3 179 500	-364 600	-3 544 100	-3 348 927,88	-195 172,12	94,49%
PALKAT JA PALKKIOT	-2 491 500	-292 500	-2 784 000	-2 628 726,54	-155 273,46	94,42%
HENKILÖSIVUKULUT	-688 000	-72 100	-760 100	-720 201,34	-39 898,66	94,75%
ELÄKEKULUT	-580 000	-60 100	-640 100	-617 126,50	-22 973,50	96,41%
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-108 000	-12 000	-120 000	-103 074,84	-16 925,16	85,9%
PALVELUJEN OSTOT	-309 700	-68 600	-378 300	-404 804,54	26 504,54	107,01%
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-724 800	-99 000	-823 800	-879 041,45	55 241,45	106,71%
MUUT TOIMINTAKULUT	-138 200	-53 200	-191 400	-192 194,34	794,34	100,42%
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-4 352 200	-585 400	-4 937 600	-4 824 968,21	-112 631,79	97,72%
TOIMINTAKATE	868 000	-897 000	-29 000	115 210,66	-144 210,66	-397,28%
POISTOT JA ARVONALENTUMISET						
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-3 100	0	-3 100	-3 058,27	-41,73	98,65%
POISTOT JA ARVONALENTUMISET YHTEENSÄ	-3 100	0	-3 100	-3 058,27	-41,73	98,65%
TILIKAUDEN TULOS	864 900	-897 000	-32 100	112 152,39	-144 252,39	-349,38%
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	864 900	-897 000	-32 100	112 152,39	-144 252,39	-349,38%

7900 ALUEIDEN KUNNOSSAPITO

TOIMINTATUOTOT

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälk.	Toteutuma	Poikkeama	Tot-%
MYYNITUOTOT	849 800	44 700	894 500	924 835,21	-30 335,21	103,39%
MAKSUTUOTOT	9 500	0	9 500	1 148,00	8 352,00	12,08%
TUET JA AVUSTUKSET	500	0	500	7 273,86	-6 773,86	1 454,77%
MUUT TOIMINTATUOTOT	282 200	2 000	284 200	289 491,45	-5 291,45	101,86%

TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ

	1 142 000	46 700	1 188 700	1 222 748,52	-34 048,52	102,86%
--	-----------	--------	-----------	--------------	------------	---------

TOIMINTAKULUT

HENKILÖSTÖKULUT	-728 400	11 300	-717 100	-712 672,60	-4 427,40	99,38%
PALKAT JA PALKKIOT	-484 700	-7 500	-492 200	-495 866,40	3 666,40	100,74%
HENKILÖSIVUKULUT	-243 700	18 800	-224 900	-216 806,20	-8 093,80	96,4%
ELÄKEKULUT	-222 600	18 800	-203 800	-197 836,35	-5 963,65	97,07%
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-21 100	0	-21 100	-18 969,85	-2 130,15	89,9%
PALVELUJEN OSTOT	-908 800	16 200	-892 600	-963 994,72	71 394,72	108,0%
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-495 200	0	-495 200	-542 055,35	46 855,35	109,46%
AVUSTUKSET	-34 200	0	-34 200	-34 383,57	183,57	100,54%
MUUT TOIMINTAKULUT	-122 200	0	-122 200	-110 504,64	-11 695,36	90,43%

TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ

	-2 288 800	27 500	-2 261 300	-2 363 610,88	102 310,88	104,52%
--	------------	--------	------------	---------------	------------	---------

TOIMINTAKATE

	-1 146 800	74 200	-1 072 600	-1 140 862,36	68 262,36	106,36%
--	------------	--------	------------	---------------	-----------	---------

POISTOT JA ARVONALENTUMISET

SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT

	-1 346 300	0	-1 346 300	-1 323 516,89	-22 783,11	98,31%
--	------------	---	------------	---------------	------------	--------

POISTOT JA ARVONALENTUMISET YHTEENSÄ

	-1 346 300	0	-1 346 300	-1 323 516,89	-22 783,11	98,31%
--	------------	---	------------	---------------	------------	--------

TILIKAUDEN TULOS

	-2 493 100	74 200	-2 418 900	-2 464 379,25	45 479,25	101,88%
--	------------	--------	------------	---------------	-----------	---------

TILIKAUDEN YLIJALIJÄÄMÄ

	-2 493 100	74 200	-2 418 900	-2 464 379,25	45 479,25	101,88%
--	------------	--------	------------	---------------	-----------	---------

10.2 TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN/ ULKOISET ERÄT

TULOSLASKELMA ULKOISET ERÄT	TOT 2017	TA 2018 KS	TA 2018 MUUTOKSET	TA 2018 YHTEENSÄ	TOT 2018	TOT-%	POIKKEAMA (TOT-TA)
Myyntituotot	10 622 700	10 881 900	-6 600	10 875 300	10 843 400	99,7 %	-31 900
Maksutuotot	7 273 800	6 142 200	258 200	6 400 400	6 390 700	99,8 %	-9 700
Tuet ja avustukset	1 027 400	1 082 600	-24 900	1 057 700	1 097 900	103,8 %	40 200
Muut toimintatuotot							0
Vuokratuotot	2 008 000	1 917 800	85 400	2 003 200	2 013 700	100,5 %	10 500
Muut tuotot	924 300	930 900	7 600	938 500	404 900	43,1 %	-533 600
Muut toimintatuotot yhteensä	2 932 300	2 848 700	93 000	2 941 700	2 418 600	82,2 %	-523 100
TOIMINTATUOTOT	21 856 200	20 955 400	319 700	21 275 100	20 750 600	97,5 %	-524 500
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN		0	0		800		800
Henkilöstökulut							
Palkat ja palkkiot							
Maksetut palkat ja palkkiot	-36 074 500	-33 515 900	-1 878 400	-35 394 300	-35 378 500	100,0 %	15 800
Jaksotetut palkat ja palkkiot	28 500		0	0	-6 700		-6 700
Henkilöstökorvaukset	691 500	322 600	15 000	337 600	679 400	201,2 %	341 800
Palkat ja palkkiot yhteensä	-35 354 500	-33 193 300	-1 863 400	-35 056 700	-34 705 800	99,0 %	350 900
Henkilösivukulut			0				
Eläkekulut	-8 200 000	-7 821 400	-314 400	-8 135 800	-8 009 800	98,5 %	126 000
Muut henkilösivukulut	-1 937 100	-1 447 800	-72 800	-1 520 600	-1 337 500	88,0 %	183 100
Henkilösivukulut yhteensä	-10 137 100	-9 269 200	-387 200	-9 656 400	-9 347 300	96,8 %	309 100
Henkilöstökulut yhteensä	-45 491 600	-42 462 500	-2 250 600	-44 713 100	-44 053 100	98,5 %	660 000
Palvelujen ostot							
Asiakaspalvelujen ostot	-35 479 800	-37 159 700	1 334 700	-35 825 000	-36 590 700	102,1 %	-765 700
Muiden palvelujen ostot	-12 437 200	-12 649 500	-1 093 000	-13 742 500	-13 992 700	101,8 %	-250 200
Palvelujen ostot yhteensä	-47 917 000	-49 809 200	241 700	-49 567 500	-50 583 400	102,0 %	-1 015 900
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5 787 700	-5 267 400	-445 100	-5 712 500	-5 878 900	102,9 %	-166 400
Avustukset	-3 844 300	-5 093 500	252 100	-4 841 400	-4 676 200	96,6 %	165 200
Muut toimintakulut							
Vuokrat	-3 072 900	-3 277 000	-435 600	-3 712 600	-3 588 200	96,6 %	124 400
Muut kulut	-176 000	-101 700	-7 900	-109 600	-213 800	195,1 %	-104 200
Muut toimintakulut yhteensä	-3 248 900	-3 378 700	-443 500	-3 822 200	-3 802 000	99,5 %	20 200
TOIMINTAKULUT	-106 289 500	-106 011 300	-2 645 400	-108 656 700	-108 993 600	100,3 %	-336 900
TOIMINTAKATE	-84 433 300	-85 055 900	-2 325 700	-87 381 600	-88 242 200	101,0 %	-860 600
Verotulot	59 398 900	59 865 000	0	59 865 000	59 624 800	99,6 %	-240 200
Valtionosuudet	30 488 200	29 740 000	101 500	29 841 500	29 904 700	100,2 %	63 200
Rahoitustuotot ja -kulut							
Korkotuotot	375 600	360 000	0	360 000	384 400	106,8 %	24 400
Muut rahoitustuotot	866 300	185 000	688 000	873 000	883 400	101,2 %	10 400
Korkokulut	-486 900	-520 000	112 900	-407 100	-322 200	79,1 %	84 900
Muut rahoituskulut	-900	-7 000	0	-7 000	-4 800	68,6 %	2 200
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	754 100	18 000	800 900	818 900	940 800	114,9 %	121 900
VUOSIKATE	6 207 900	4 567 100	-1 423 300	3 143 800	2 228 100	70,9 %	-915 700
Poistot ja arvonalentumiset							
Suunnitelman mukaiset poistot	-4 695 000	-4 611 100	-60 900	-4 672 000	-4 577 100	98,0 %	94 900
Kertaluonteiset poistot			-577 600	-577 600		0,0 %	577 600
Arvonalentumiset			0	0			0
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-4 695 000	-4 611 100	-638 500	-5 249 600	-4 577 100	87,2 %	672 500
Satunnaiset erät							
Satunnaiset tuotot			0	0			0
Satunnaiset kulut			0	0			0
Satunnaiset erät yhteensä	0	0	0	0	0		0
TILIKAUDEN TULOS	1 512 900	-44 000	-2 061 800	-2 105 800	-2 349 000	111,5 %	-243 200
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	28 200	27 300	0	27 300	27 300	100,0 %	0
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)			0	0			0
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)			0	0			0
TILIKAUDEN YLI-/ ALIJÄÄMÄ	1 541 100	-16 700	-2 061 800	-2 078 500	-2 321 700	111,7 %	-243 200

Tunnusluvut

Toimintatulot/ Toimintamenot, %	20,6	19,8		19,6	19,0
Vuosikate/ Poistot, %	132,2	99,0		59,9	48,7
Vuosikate, euroa/ asukas	370	270		186	134
Kertynyt yli-/alijäämä, euroa/ asukas	-391	-389		-511	-535
Asukasmäärä	16 769	16 923 (ta)		16 923 (ta)	16 611

TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN/ ULKOISET JA SISÄISET ERÄT

TULOSLASKELMA ULKOISET JA SISÄISET ERÄT	TOT 2017	TA 2018 KS	TA 2018 MUUTOKSET	TA 2018 YHTEENSÄ	TOT 2018	TOT-%	POIKKEAMA (TOT-TA)
Myyntituotot	18 219 500	19 276 200	-575 200	18 701 000	18 764 300	100,3 %	63 300
Maksutuotot	7 303 300	6 167 200	262 200	6 429 400	6 434 400	100,1 %	5 000
Tuet ja avustukset	1 027 400	1 082 600	-24 900	1 057 700	1 097 900	103,8 %	40 200
Muut toimintatuotot							
Vuokratuotot	8 025 100	6 780 200	428 700	7 208 900	7 219 800	100,2 %	10 900
Muut tuotot	924 300	930 900	7 600	938 500	404 900	43,1 %	-533 600
Muut toimintatuotot yhteensä	8 949 400	7 711 100	436 300	8 147 400	7 624 700	93,6 %	-522 700
TOIMINTATUOTOT	35 499 600	34 237 100	98 400	34 335 500	33 921 300	98,8 %	-414 200
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN		0		0	800		800
Henkilöstökulut							
Palkat ja palkkiot							
Maksetut palkat ja palkkiot	-36 074 500	-33 515 900	-1 878 400	-35 394 300	-35 378 500	100,0 %	15 800
Jaksotetut palkat ja palkkiot	28 500		0	0	-6 700		-6 700
Henkilöstökorvaukset	691 500	322 600	15 000	337 600	679 400	201,2 %	341 800
Palkat ja palkkiot yhteensä	-35 354 500	-33 193 300	-1 863 400	-35 056 700	-34 705 800	99,0 %	350 900
Henkilösivukulut							
Eläkekulut	-8 200 000	-7 821 400	-314 400	-8 135 800	-8 009 800	98,5 %	126 000
Muut henkilösivukulut	-1 937 100	-1 447 800	-72 800	-1 520 600	-1 337 500	88,0 %	183 100
Henkilösivukulut yhteensä	-10 137 100	-9 269 200	-387 200	-9 656 400	-9 347 300	96,8 %	309 100
Henkilöstökulut yhteensä	-45 491 600	-42 462 500	-2 250 600	-44 713 100	-44 053 100	98,5 %	660 000
Palvelujen ostot							
Asiakaspalvelujen ostot	-35 479 800	-37 159 700	1 334 700	-35 825 000	-36 622 800	102,2 %	-797 800
Muiden palvelujen ostot	-20 030 100	-21 043 800	-524 400	-21 568 200	-21 844 500	101,3 %	-276 300
Palvelujen ostot yhteensä	-55 509 900	-58 203 500	810 300	-57 393 200	-58 467 300	101,9 %	-1 074 100
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5 791 400	-5 267 400	-445 100	-5 712 500	-5 915 800	103,6 %	-203 300
Avustukset	-3 859 200	-5 093 500	252 100	-4 841 400	-4 694 300	97,0 %	147 100
Muut toimintakulut							
Vuokrat	-9 090 000	-8 139 400	-778 900	-8 918 300	-8 794 300	98,6 %	124 000
Muut kulut	-190 800	-126 700	-11 900	-138 600	-239 500	172,8 %	-100 900
Muut toimintakulut yhteensä	-9 280 800	-8 266 100	-790 800	-9 056 900	-9 033 800	99,7 %	23 100
TOIMINTAKULUT	-119 932 900	-119 293 000	-2 424 100	-121 717 100	-122 164 300	100,4 %	-447 200
TOIMINTAKATE	-84 433 300	-85 055 900	-2 325 700	-87 381 600	-88 242 200	101,0 %	-860 600
Verotulot	59 398 900	59 865 000	0	59 865 000	59 624 800	99,6 %	-240 200
Valtionosuudet	30 488 200	29 740 000	101 500	29 841 500	29 904 700	100,2 %	63 200
Rahoitustuotot ja -kulut							
Korkotuotot	375 600	360 000	0	360 000	384 400	106,8 %	24 400
Muut rahoitustuotot	866 300	185 000	688 000	873 000	883 400	101,2 %	10 400
Korkokulut	-486 900	-520 000	112 900	-407 100	-322 200	79,1 %	84 900
Muut rahoituskulut	-900	-7 000	0	-7 000	-4 800	68,6 %	2 200
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	754 100	18 000	800 900	818 900	940 800	114,9 %	121 900
VUOSIKATE	6 207 900	4 567 100	-1 423 300	3 143 800	2 228 100	70,9 %	-915 700
Poistot ja arvonalentumiset							
Suunnitelman mukaiset poistot	-4 695 000	-4 611 100	-60 900	-4 672 000	-4 577 100	98,0 %	94 900
Kertaluonteiset poistot			-577 600	-577 600		0,0 %	577 600
Arvonalentumiset			0	0			0
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-4 695 000	-4 611 100	-638 500	-5 249 600	-4 577 100	87,2 %	672 500
Satunnaiset erät							
Satunnaiset tuotot			0	0			0
Satunnaiset kulut			0	0			0
Satunnaiset erät yhteensä	0	0	0	0	0		0
TILIKAUDEN TULOS	1 512 900	-44 000	-2 061 800	-2 105 800	-2 349 000	111,5 %	-243 200
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	28 200	27 300	0	27 300	27 300	100,0 %	0
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)			0	0			0
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)			0	0			0
TILIKAUDEN YLI-/ ALIJÄÄMÄ	1 541 100	-16 700	-2 061 800	-2 078 500	-2 321 700	111,7 %	-243 200

TUOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN

Verotulot	TA 2018 alkuperäinen	TA 2018 muutokset	TA 2018 yhteensä	TOT 2018	TOT-%	POIKKEA- MA
Kunnallisvero	54 912 000		54 912 000	54 693 400	99,6 %	-218 600
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 650 000		1 650 000	1 612 800	97,7 %	-37 200
Kiinteistövero	3 303 000		3 303 000	3 318 600	100,5 %	15 600
Yhteensä	59 865 000	0	59 865 000	59 624 800	99,6 %	-240 200

Veroprocentit	2014	2015	2016	2017	2018
Tuloveroprosentti	21,00	21,25	21,25	21,25	21,75
Verotettava tulo, e	268 652 555	270 212 852	273 230 236	271 823 398	
Verotettava tulo, muutos-%	1,2 %	0,6 %	1,1 %	-0,5 %	
Kiinteistöveroprocentit					
Yleinen	1,05	1,05	1,10	1,10	1,10
Vakituinen asuinrakennus	0,60	0,60	0,65	0,65	0,60
Muut asuinrakennukset	1,20	1,20	1,20	1,20	1,20
Rakentamaton rakennuspaikka	3,00	3,00	4,00	6,00	6,00
Yleishyödylliset yhteisöt	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Voimalaitokset	2,85	2,85	3,10	3,10	3,10

Valtionosuudet	TA 2018 alkuperäinen	TA 2018 muutokset	TA 2018 yhteensä	TOT 2018	TOT-%	POIKKEA- MA
Valtionosuudet	29 740 000	101 500	29 841 500	29 904 700	100,2 %	63 200
Kunnan peruspalvelujen (ns. yhden putken) valtionosuus, ml. tasaukset			0	32 413 700		
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet			0	-2 509 000		

10.3 INVESTOINTIOHJELMAN TOTEUTUMINEN

Hankekohtaiset = valtuuston ko. kohteeseen myöntämä sitova määräraha

Toimielimen hankeryhmä = valtuuston toimielimelle myöntämä määräraharahryhmä.

Toimielin tarkoittaa kohteittaisen määrärahan käytön käyttösuunnitelmalla.

Merkintä * tarkoittaa, että valtuusto hyväksyy investoinnin hankintamenoa koskevan kokonaiskustannusarvion. Tällöin investoinnin hankintamenoa jaksottamista taloussuunnitelmassa voidaan tarkistaa kokonaiskustannusarvion rajoissa talousarviossa, tilinpäätöksen hyväksymisen yhteydessä tai erillisellä valtuuston talousarvion muutospäätöksellä.

MENOT	Kokonais- kustannukset	TA 2018	TA 2018 MUUTOKSET	TA 2018 YHTEENSÄ	TOT 2018	TOT-%	POIKKEAMA (TOT-TA)
KAUPUNGINHALLITUS/ Osakkeet ja osuudet							
Hankekohtaiset							
Tavase Oy:n osakeanti			-61 000	-61 000	-61 040,00	100,1 %	-40,00
Tuomi Logistiikka Oy:n osakkeen ost			-2 000	-2 000	-1 973,87	98,7 %	26,13
		0	-63 000	-63 000	-63 013,87	100,0 %	-13,87
KAUPUNGINHALLITUS/ Maa-alueet							
Hankekohtaiset							
Maa-alueet		-250 000	0	-250 000	-251 000,00	100,4 %	-1 000,00
		-250 000	0	-250 000	-251 000,00	100,4 %	-1 000,00
TEKNINEN LAUTAKUNTA/ Rakennukset ja rakennelmat							
Hankekohtaiset							
Akaan hyvinvointikeskus * <i>(uutta kokonaiskustannusarviota käsitellään vasta ta:ssa 2019)</i>	-11 500 000	-2 500 000	1 890 000	-610 000	-511 930,16	83,9 %	98 069,84
Kylmäkosken koulu *	-2 370 000	-2 000 000	500 000	-1 500 000	-1 403 883,97	93,6 %	96 116,03
		-4 500 000	2 390 000	-2 110 000	-1 915 814,13	90,8 %	194 185,87
TEKNINEN LAUTAKUNTA/ Rakennukset ja rakennelmat							
Hankeryhmä							
Kohdistamattomat työt		-20 000	0	-20 000	-1 357,53	6,8 %	18 642,47
Kiinteistöjen hälytykset, taloautomaatiot ja kameravalvonnat		-15 000	0	-15 000	0,00	0,0 %	15 000,00
Pappilan koulun liikennejärjestely ja pihasuunnitelma		-50 000	50 000	0	0,00	0,0 %	0,00
<i>Nahkialan koulun pihan liikennejärjestelyt</i>		-50 000	50 000	0	0,00	0,0 %	0,00
Mäntymäen Escó-hankkeen leasing-lunastaminen		-45 500	0	-45 500	-45 383,12	99,7 %	116,88
Toijalan kirjaston varustaminen asiakkaiden omatoimisuuden mahd.kuntoon		-40 000	0	-40 000	-1 378,00	3,4 %	38 622,00
<i>AYK-kivikoulun luokkatilan ja aulan remontti</i>		-20 000	20 000	0	0,00	0,0 %	0,00
<i>AYK-puukoulun ilmastoinnin uusiminen</i>		-20 000	20 000	0	0,00	0,0 %	0,00
		-260 500	140 000	-120 500	-48 118,65	39,9 %	72 381,35
TEKNINEN LAUTAKUNTA/ Kiinteät rakenteet ja laitteet							
Hankekohtaiset							
Uudisrakentaminen							
Akaa Point		-300 000	0	-300 000	-219 098,81	73,0 %	80 901,19
Hukari II		-150 000	0	-150 000	-147 121,29	98,1 %	2 878,71
Puistot, leikkikentät ja uimarannat							
<i>Tapahtumakenttä huoltorakennuksineen (v. 2018 toteuma tulee olemaan n. 350.000 euroa (kenttien rakentaminen), huoltorakennusta käsitellään ta:ssa 2019)</i>		-350 000	0	-350 000	-325 766,61	93,1 %	24 233,39
		-800 000	0	-800 000	-691 986,71	86,5 %	108 013,29

MENOT	Kokonais- kustannukset	TA 2018	TA 2018 MUUTOKSET	TA 2018 YHTEENSÄ	TOT 2018	TOT-%	POIKKEAMA (TOT-TA)
TEKNINEN LAUTAKUNTA/ Kiinteät rakenteet ja laitteet							
Hankeryhmä							
Uudisrakentaminen							
Tapahtumakentän liikennejärjestelyt		-50 000	0	-50 000	-50 685,24	101,4 %	-685,24
Tojantien-Lentiläntien liittäminen			-133 000	-133 000	-103 412,73	77,8 %	29 587,27
Saneeraus							
Keyyen liikenteen liikenneturvallisuuden ja esteettömyyden parantaminen		-20 000	0	-20 000	-19 344,19	96,7 %	655,81
Opintien perusparantaminen			-50 000	-50 000		0,0 %	50 000,00
Päällysteet ja katuvalot							
Katujen pinnoitteet		-230 000	0	-230 000	-238 213,06	103,6 %	-8 213,06
Katuvalojen uusimiset		-100 000	0	-100 000	-96 436,03	96,4 %	3 563,97
Kohdistamattomat							
Kohdistamattomat kunnallistekniset työt		-30 000	0	-30 000	-43 054,77	143,5 %	-13 054,77
Kohdistamattomat hulevesityöt		-20 000	0	-20 000	-10 700,00	53,5 %	9 300,00
Liikuntapaikat							
Skeittiparkki		-100 000	0	-100 000	-108 273,05	108,3 %	-8 273,05
Nahkialanvuoren kuntoradan porras		-10 000	0	-10 000	-11 379,92	113,8 %	-1 379,92
Puistot, leikkikentät ja uimarannat							
Leikkikenttien turvallisuuden parantaminen		-30 000	0	-30 000	-27 627,46	92,1 %	2 372,54
Kurvolan leikkikenttä		-30 000	0	-30 000	-28 983,48	96,6 %	1 016,52
		-620 000	-183 000	-803 000	-738 109,93	91,9 %	64 890,07
TEKNINEN LAUTAKUNTA/ Kalusto							
Hankekohtaiset							
Autot, koneet ja laitteet							
Ympäristönhoitotaktorin (Wille) vaihtaminen uudempaan		-50 000	0	-50 000	-64 435,48	128,9 %	-14 435,48
		-50 000	0	-50 000	-64 435,48	128,9 %	-14 435,48
MENOT YHTEENSÄ		-6 480 500	2 284 000	-4 196 500	-3 772 478,77	89,9 %	424 021,23
TULOT							
	Kokonaistulot	TA 2018	TA 2018 MUUTOKSET	TA 2018 YHTEENSÄ	TOT 2018	TOT-%	POIKKEAMA (TOT-TA)
Omaisuuksien myynti							
Maa-alueet		550 000	-297 000	253 000	316 618,00	125,1 %	63 618,00
Rakennukset		350 000	822 600	1 172 600	22 600,00	1,9 %	-1 150 000,00
Ympäristönhoitotaktorin (Wille) vanhan myynti					14 442,74		14 442,74
Rahoitusosuudet							
Tapahtumakenttä avustus	127 000	105 000	-6 200	98 800	91 938,58	93,1 %	-6 861,42
Skeittiparkki/ valtionperintö K			33 000	33 000	32 883,15	99,6 %	-116,85
Lähiliikuntapaikka Nahkialan koulu					4 000,00		4 000,00
Nahkialanvuoren liikuntayhdistyksen avustus					1 200,00		1 200,00
TULOT YHTEENSÄ		1 005 000	552 400	1 557 400	483 682,47	31,1 %	-1 073 717,53
NETTOMENOT YHTEENSÄ		-5 475 500	2 836 400	-2 639 100	-3 288 796,30	124,6 %	-649 696,30

Kursiivilla merkittyihin on vailla minkäänlaista suunnitelmaa määritelty kustannusarvio, eli on vain karkeasti suuntaa antava. Tarkentuu suunnitelun edeessä.

INVESTOINTIOSAN TOTEUTUMINEN

Kaupunginhallitus

Osakkeet ja osuudet

- Tavase Oy:n osakeanti (TA 61.000 euroa, toteutuma 61.040,00 euroa). Merkittiin ensimmäisessä vaiheessa 622 kpl yhtiön osakkeita hintaan 35 euroa, yhteensä 21.770 euroa ja toisessa vaiheessa 1.122 osaketta hintaan 35 euroa, yhteensä 39.270 euroa.
- Tuomi Logistiikka Oy:n osakkeen osto (TA 2.000 euroa, toteutuma 1.973,87 euroa). Akaan kaupunki osti Tampereen kaupungilta yhden Tuomi Logistiikka Oy:n osakkeen hintaan 1.973,87 euroa.

Maa-alueet

- Maa-alueiden ostot ja myynnit (TA 250.000 euroa, toteutuma 251.000 euroa; tulot TA 253.000 euroa, toteutuma 316.618,00 euroa). Vuoden 2018 aikana hankittiin raakamaata Akaapointin alueelta, jonka lisäksi mm. Senaatti-kiinteistöiltä ostettiin n. 2 ha Toijalan asemanseudulta ja n. 1 ha Pappilan alueelta. Kaupungin omakotitontteja myytiin 9 kpl ja yritystontteja myytiin 3 kpl.

Rakennusten myyntitulot

- Rakennusten myynnit (tulot TA 1.172.600 euroa, toteutuma 22.600,00 euroa). Vuoden 2018 alussa toteutui ns. Silpolan omakotitalon myynti 17.600 eurolla ja lisäksi vuoden aikana myytiin ns. Vyhtelän kiinteistö 5.000 eurolla. Arvioitu vanhainkoti Mäntymäen myynti ei toteutunut kaupungista riippumattomista syistä vuoden 2018 lopussa.

Tekninen lautakunta

Rakennukset ja rakennelmat

- Akaan hyvinvointikeskus (TA 2.500.000 euroa, muutosbudjetti 610.000 euroa, toteutuma 511.930,16 euroa). Hyvinvointikeskus-hankkeen suunnitteluprosessiksi valittiin yhteistoi-mintaurakan periaatteiden mukaisesti kaksivaiheinen toimintamalli. Ensimmäisessä ehdo-tussuunnitteluvaiheessa määritettiin rakennettavalle tilalle toiminnalliset tavoitteet sekä laa-dittiin vaihtoehtoiset toteuttamiskäytännöt. Toisessa, yleissuunnitteluvaiheessa, hankkeen eh-dotusvaihtoehtoista valittiin yksi toteuttamismalli jatkokehitykseen. Tämän yleissuunnitte-luvaiheen tavoitteeksi asetettiin suunnitelmien edelleen kehittäminen mahdollisimman hyvin ja optimaalisesti toiminnallisia tavoitteita vastaavaksi kokonaisratkaisuksi. Tavoitteeksi asetettiin myös määrittää rakennettavalle kohteelle tavoitteellinen kustannusarvio, johon sekä tilaaja että projektinjohtourakoitsija voisivat sitoutua. Hankkeen toinen vaihe päättyy 15.1.2019.
- Kylmäkosken koulu (TA 2.000.000 euroa, muutosbudjetti 1.500.000 euroa, toteutuma 1.403.883,97 euroa). Rakennusvaihe käynnissä ja aikataulussa. Urakkasopimuksen mukaan hanke valmistuu 31.7.2019. Kustannustarkastelun yhteydessä todettiin, että Kylmäkosken kouluhankkeen toteutus käyttövalmiiksi tulee ylittämään varatun budjetin. Hankkeen koko-naiskustannukseksi muodostuu yhteensä 2.520.000 euroa vuosille 2018-2019, joten hank-keelle haettiin lisämäärärahaa yhteensä 320.000 euroa, josta 150.000 euroa kohdennetaan vuoden 2019 talousarvioon irtaimiston/kaluston hankintaan. Lisämääräraha-asia käsiteltiin valtuustossa 19.12.2018.
- Kohdistamattomat työt (TA 20.000 euroa, toteutuma 1.357,53 euroa)
- Mäntymäen Esco-hankkeen leasing-lunastaminen (TA 45.000 euroa, toteutuma 45.383,12 euroa)

- Toijalan kirjaston varustaminen asiakkaiden omatoimisuuden mahdollistavaan kuntoon (TA 40.000 euroa, toteutuma 1.378,00 euroa). Toteutus siirtyi vuodelle 2019.

Kiinteät rakenteet ja laitteet

- Akaa Point (TA 300.000 euroa, toteutuma 219.098,81 euroa). Rakennettu 340 m Täysperävaununtietä. Alueen vesihuollon ja katujen suunnittelua jatkettu ja tehty pohjatutkimuksia. Tehty yhteistyötä Liikenneviraston kanssa ja edesautettu puutavaraterminaalin sijoittamista alueelle.
- Hukari II (TA 150.000 euroa, toteutuma 147.121,29 euroa). Rakennettu 280 m Hukarintie, jonka varrelta on mahdollista myydä 11 kpl omakotitalotontteja.
- Tapahtumakenttä huoltorakennuksineen (TA 350.000 euroa, toteutuma 325.766,61 euroa, tulot 91.938,58 euroa valtionavustusta). Hanke piti toteuttaa vuonna 2018 ja kokonaismäärärahaan oli sisältynyt huoltorakennuksen rakentaminen, mutta kenttien rakentamisen kokonaiskustannus nousi budjetoidusta. Kentän toteuttamisessa jouduttiin muuttamaan kentän rakennekerroksia, mikä aiheutti 99.900 euroa lisäkustannuksen. Muutoksessa suunnitelmien mukainen, mutta käyttötarkoitukseen soveltumaton FillR-tuhkakerros vaihdettiin luonnonkivimateriaalikerrokseksi. Kyseessä oli suunnitteluvirhe, josta reklamoiitiin suunnittelijaa. Huoltorakennuksen kustannusarvioksi muodostui 200.000 euroa. Huoltorakennus suunnitellaan uudelleen vuoden 2019 talousarvion määrärahaosuuden 100 000 euroa mukaiseksi.
- Tapahtumakentän liikennejärjestelyt (TA 50.000 euroa, toteutuma 50.685,24 euroa). Rakennettu tapahtumakentän viereinen Pihlajapolku kulutuskerrosta vaille valmiiksi.
- Tojantien-Lentiläntien liittymä (TA 133.000 euroa, toteutuma 103.412,73 euroa). Siirretty raskaanliikenteen sujuvamman liikennöinnin vuoksi Tojantien liittymä uuteen paikkaan huomioiden uuden liittymän mitoituksessa ja rakenteissa tämän päivän kuljetuskaluston vaatimukset.
- Kevyenliikenteen liikenneturvallisuuden ja esteettömyyden parantaminen (TA 20.000 euroa, toteutuma 19.344,19 euroa) Parannettiin kevyenliikenteen liikenneturvallisuutta rakentamalla valaistusta niille osuuksille, joilta se Elenian Säävarma-rakennushankkeiden vuoksi olisi poistunut yhteiskäyttöpylväistä.
- Katujen pinnoitteet (TA 230.000 euroa, toteutuma 238.213,06 euroa). Asfaltointiohjelman mukaiset asfaltoinnit.
- Katuvalojen uusimiset (TA 100.000 euroa, toteutuma 96.436,03 euroa). Rakennettu Elenian Säävarma-rakennushankkeiden mukana Viialaan ja Toijalaan uutta maakaapeli-katuvaloverkkoa pääosin niille osuuksille, joilla vanha katuvaloverkko oli yhteiskäyttöpylväissä. Korvattu samassa yhteydessä vanhoja elohopeavalaisimia uusilla energiatehokkailla led-valaisimilla.
- Kohdistamattomat kunnallistekniset työt (TA 30.000 euroa, toteutuma 43.054,77 euroa) ja kohdistamattomat hulevesityöt (TA 20.000 euroa, toteutuma 10.700,00 euroa) Maksettu maanmittausmaksuja ja kasvillisuuden korvauksia katualueilta, tehty suunnitelmia tulevia hankkeita varten, maksettu lähiliikuntapaikan viivästyneiden korjausten jälkeen pidätetty maksuosuus urakoitsijalle, perattu laskuojia, saneerattu valaistusta. Kustannusten ylitys johtui osittain laskujen virheellisestä kirjaamisesta, olisi pitänyt tiliöidä enemmän katuvalojen uusimiseen.
- Skeittiparkki (TA 100.000 euroa, toteutuma 108.273,05 euroa, tulot 32.883,15 euroa). Rakennettiin Akaan kirjaston ja tekonurmikentän väliin skeittiparkki. Kustannusten ylitys johtui siitä, että ympäristäytön pintaa jouduttiin täyttämään lisää käyttäjiltä tulleen palautteen vuoksi. Lisäksi oli visioitu viereen rakennettavasta bmx-radasta ja sitä jo hieman valmisteltiin tässä vaiheessa.
- Nahkialanvuoren kuntoradan porras (TA 10.000 euroa, toteutuma 11.379,92 euroa, tulot 1.200 euroa Nahkialanvuoren liikuntayhdistyksen avustus). Hankkeen materiaalikustannukset.
- Leikkikenttien turvallisuuden parantaminen (TA 30.000 euroa, toteutuma 27.627,46 euroa)

- Kurvolan leikkikenttä (TA 30.000 euroa, toteutuma 28.983,48 euroa)
- Nahkialan koulun lähiliikuntapaikka (TA 0, tuloja 4.000 euroa)

Kalusto

- Ympäristöhoitotraktorin (Wille) vaihtaminen uudempaan (TA 50.000 euroa, toteutuma 64 435,48 euroa, tuloja 14.442,74 euroa vaihtokoneesta)

Investointimenot yhteensä	3.772.478,77 euroa, toteuma 89,9 %
Investointitulot yhteensä	483.682,47 euroa, toteuma 31,1 %
Nettoinvestoinnit yhteensä	3.288.796,30 euroa, toteuma 124,6 %

10.4 RAHOITUSOSAN TOTEUTUMINEN

RAHOITUSLASKELMA	TP 2017	TA 2018 KS	TA 2018 MUUTOKSET	TA 2018 YHTEENSÄ	TOT 2018	POIKKEMA (TOT-TA)
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA						
Toiminnan rahavirta						
Vuosikate	6 207 900	4 567 100	-1 423 300	3 143 800	2 228 100	-915 700
Satunnaiset erät			0	0		0
Tulorahoituksen korjauserät	-795 000	-850 000	-10 000	-860 000	-295 800	564 200
Toiminnan rahavirta yhteensä	5 412 900	3 717 100	-1 433 300	2 283 800	1 932 300	-351 500
Investoinnit						
Investointimenot *	-1 928 900	-6 480 500	2 284 000	-4 196 500	-3 772 500	424 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	94 800	105 000	26 800	131 800	130 000	-1 800
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	849 600	900 000	525 600	1 425 600	353 700	-1 071 900
Investointien rahavirta yhteensä	-984 500	-5 475 500	2 836 400	-2 639 100	-3 288 800	-649 700
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN NETTORAHAVIRTA	4 428 400	-1 758 400	1 403 100	-355 300	-1 356 500	-1 001 200
RAHOITUSTOIMINNAN RAHAVIRTA						
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten lisäykset *		-420 000	0	-420 000	-420 000	0
Antolainasaamisten vähennykset	113 700		0	0		0
Antolainauksen muutokset yhteensä	113 700	-420 000	0	-420 000	-420 000	0
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		7 441 000	59 000	7 500 000	7 500 000	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-6 149 200	-5 536 600	-451 600	-5 988 200	-5 988 200	0
Lyhytaikaisten lainojen muutos	987 100	0	0	0	-56 100	-56 100
Lainakannan muutokset yhteensä	-5 162 100	1 904 400	-392 600	1 511 800	1 455 700	-56 100
Oman pääoman muutokset		0		0		0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-27 800	275 700	0	275 700	939 300	663 600
RAHOITUSTOIMINNAN NETTORAHAVIRTA	-5 076 200	1 760 100	-392 600	1 367 500	1 975 000	607 500
VAIKUTUS MAKSUVALMIUTEEN	-647 800	1 700	1 010 500	1 012 200	618 500	-393 700

Rahavarat

Rahavarat 31.12.	3 511 800	3 513 500		4 524 000	4 130 300
Rahavarat 1.1.	4 159 600	3 511 800		3 511 800	3 511 800

Tunnusluvut

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä, 1.000 e	-16 865,5	-15 295,4		-13 892,3	-14 893,5
Lainanhoitokate	1,01	0,84		0,56	0,40
Kassan riittävyys	11,79	10,78		13,80	12,62

10.5 YHTEENVETO MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMISESTA

KÄYTTÖTALOUSOSA ulkoinen ja sisäinen	SITO-MÄÄRÄRAHAT (menonotokaisina luonnitua valmistus omaan käyttöön)				TULOARVIOT						
	VIUUS B/N*	TA 2018 ALKUPERÄINEN	TA 2018 MUUTOKSET	TA 2018 YHTEENSÄ	TOT 2018	POIKKEAMA	TA 2018 ALKUPERÄINEN	TA 2018 MUUTOKSET	TA 2018 YHTEENSÄ	TOT 2018	POIKKEAMA
KESKUSVAALILAUTAKUNTA	N	-68 600	49 600	-19 000	-19 100	-100	68 600	-40 100	28 500	28 500	0
Vaalit											
TARKASTUSLAUTAKUNTA	N	-56 800	-2 800	-59 600	-59 400	200			0	0	0
Tarkastustoimi											
KAUPUNGINHALLITUS	N	-5 735 700	-23 300	-5 759 000	-5 634 800	124 200	4 457 100	157 600	4 614 700	4 062 700	-552 000
Hallintopalvelut											
ELINVOIMALAUTAKUNTA	N	-1 345 600	47 800	-1 297 800	-1 304 600	-6 800	902 700	-255 000	647 700	651 200	3 500
Kaupunkikehityspalvelut											
PERUSTURVALAUTAKUNTA JA PERUSTURVAVALIOKUNTA	N	-9 089 500	443 400	-8 646 100	-8 384 900	261 200	799 200	-49 700	749 500	736 200	-13 300
Sosiaalitoimi											
Vanhus- ja vammaispalvelut	N	-24 103 800	-810 200	-24 914 000	-25 223 300	-309 300	9 492 600	363 700	9 856 300	9 876 000	19 700
Terveystieteidenhuolto	N	-36 672 000	-85 200	-36 757 200	-37 282 400	-525 200	5 428 900	-30 000	5 398 900	5 543 900	145 000
KAIVATUSLAUTAKUNTA	N	-26 963 600	-697 500	-27 661 100	-27 549 100	112 000	2 192 600	-15 000	2 177 600	2 092 300	-85 300
Kasvatus- ja opetuspalvelut											
Vapaa-aikapalvelut	N	-2 436 700	-49 600	-2 486 300	-2 402 600	83 700	189 300	-3 100	186 200	169 500	-16 700
TEKNINEN LAUTAKUNTA	N	-1 645 300	49 700	-1 595 600	-1 595 100	500		13 200	13 200	15 700	2 500
Teknisen toimien hallinto	N	-4 534 400	-788 100	-5 322 500	-5 519 700	-197 200	4 343 900	221 700	4 565 600	4 582 400	16 800
Tilinhallinto	N	-4 352 200	-585 400	-4 937 600	-4 825 000	112 600	5 220 200	-311 600	4 908 600	4 940 200	31 600
Sivous- ja ruokapalvelut	N	-2 288 800	27 500	-2 261 300	-2 363 600	-102 300	1 142 000	46 700	1 188 700	1 222 700	34 000
Alueiden kunnossapito											
		-119 293 000	-2 424 100	-121 717 100	-122 163 600	-446 500	34 237 100	98 400	34 335 500	33 921 300	-414 200

* N=sitovuus nettomääräraha/tuloarvio, B=bruttomääräraha/tuloarvio

* tehtävätsajien osalta sitova taso on toimintakate

TULOSLASKELMAOSA	SITO-MÄÄRÄRAHAT				TULOARVIOT						
	VIUUS B/N*	TA 2018 ALKUPERÄINEN	TA 2018 MUUTOKSET	TA 2018 YHTEENSÄ	TOT 2018	POIKKEAMA	TA 2018 ALKUPERÄINEN	TA 2018 MUUTOKSET	TA 2018 YHTEENSÄ	TOT 2018	POIKKEAMA
Verotulot	B			0		0	59 865 000		59 865 000	59 624 800	-240 200
Valitonsuudet	B			0		0	29 740 000	101 500	29 841 500	29 904 700	63 200
Korkeutot	B			0		0	360 000		360 000	384 400	24 400
Muut rahoitusuotot	B			0		0	185 000	688 000	873 000	883 400	10 400
Koostokulut	B	-520 000	112 900	-407 100	-322 200	84 900			0	0	0
Muut rahoituskulut	B	-7 000		-7 000	-4 800	2 200			0	0	0
Satunnaiset erät	B			0		0			0	0	0

INVESTOINTIOSA	SITO- MÄÄRÄRAHAT			TUULOARVIOT			POIKKEAMA	TA 2018 ALAKUPERAISEN MUUTOKSET	TA 2018 YHTIENSÄ	TOT 2018	POIKKEAMA
	VUUS B/N*	TA 2018 ALAKUPERAISEN MUUTOKSET	TA 2018 YHTIENSÄ	TOT 2018	POIKKEAMA	TA 2018 ALAKUPERAISEN MUUTOKSET					
KAUPUNGINHALLITUS/ Osakkeet ja osuudet Hankekohtaiset	B	-61 000	-61 000	-61 000	0	0	0	0	0	0	0
Tavase Oyn osakeanti	B	-2 000	-2 000	-2 000	0	0	0	0	0	0	0
Tuomi Logistiikka Oyn osakkeen osto											
KAUPUNGINHALLITUS/ Maa-alueet Hankekohtaiset	B	-250 000	-250 000	-251 000	-1 000	550 000	-297 000	253 000	316 600	63 600	
Maa-alueet											
TEKNINEN LAUTAKUNTA/ Rakennukset ja rakennelmat Hankekohtaiset		-2 500 000	-610 000	-511 900	98 100					0	0
Akaan hyvinvointikeskus * (uutta kokonaiskustannusarviota käsitellään vasta ta:ssa 2019)										0	0
Kylmäkosen koulu *										0	0
Rakennukset	B	500 000	-1 500 000	-1 403 900	96 100	350 000	822 600	1 172 600	22 600	-1 150 000	
TEKNINEN LAUTAKUNTA/ Rakennukset ja rakennelmat Hankeryhmä											
Kohdistamattomat työt	B	-20 000	0	-1 400	18 600					0	0
Kiinteistöjen halytykset, talonutomaatiot ja kameravalvonnat	B	-15 000	0	-15 000	15 000					0	0
Pappilan koulun liikennejärjestely ja pihasuunnitelma	B	-50 000	50 000	0	0					0	0
Nähtävalan koulun pihan liikennejärjestelyt	B	-50 000	50 000	0	0					0	0
Määntymien Esco-hankkeen leasing-lunastaminen	B	-45 500	0	-45 500	100					0	0
Toijalan kirjaston varustaminen asiakkaiden omatoimisuuden mahd.kuntoon	B	-40 000	0	-1 400	38 600					0	0
AYK-kivikoulun luokkatilan ja aulan remontti	B	-20 000	20 000	0	0					0	0
AYK-puukoulun ilmastoinnin uusiminen	B	-20 000	20 000	0	0					0	0
TEKNINEN LAUTAKUNTA/ Kiinteät rakenteet ja laitteet Hankekohtaiset											
Uudisrakentaminen	B	-300 000	0	-219 100	80 900					0	0
Aksaa Point	B	-150 000	0	-147 100	2 900					0	0
Hukari II											
Puistot, leikkikentät ja uimarannat Tapahtumakenttä hnoitorakennuksineen (v. 2018 toteuma tulee olemaan n. 350 000 euroa (kenttien rakentaminen), huolto- ja kunnossapitoa käsitellään ta:ssa 2019)		-350 000	0	-325 800	24 200	105 000	-6 200	98 800	91 900	-6 900	

	SITO-MÄÄRÄRAHAT			TUULOARIVIOT			POIKKEAMA	TOT 2018	TA 2018 YHTEENSÄ	TA 2018 MUUTOKSET	TA 2018 YHTEENSÄ	TOT 2018	POIKKEAMA
	VUUS B/N*	TA 2018 ALKUPERÄINEN	TA 2018 MUUTOKSET	TA 2018 YHTEENSÄ	TOT 2018	TA 2018 ALKUPERÄINEN							
TEKNINEN LAUTAKUNTA/ Kiinteät rakenteet ja laitteet Hankeryhmiä	B	-50 000	0	-50 000	-50 700	-700	0	0	0	0	0	0	0
Uudisrakentaminen	B	-50 000	0	-50 000	-50 700	-700	0	0	0	0	0	0	0
Tapahtumakentän liikennejärjestelyt	B	-133 000	-133 000	-133 000	-103 400	29 600	0	0	0	0	0	0	0
Tojanien-Lentilän tien liittymä	B	-20 000	0	-20 000	-19 200	700	0	0	0	0	0	0	0
Saneeraus	B	-20 000	-50 000	-50 000	-19 200	700	0	0	0	0	0	0	0
Keveyen liikenteen liikenneturvallisuuden ja esteettömyyden parantaminen	B	-230 000	0	-230 000	-238 200	-8 200	0	0	0	0	0	0	0
Opintien perusparantaminen	B	-100 000	0	-100 000	-96 400	3 600	0	0	0	0	0	0	0
Päälysteet ja katuvalot	B	-30 000	0	-30 000	-43 100	-13 100	0	0	0	0	0	0	0
Katujen pinoitteet	B	-20 000	0	-20 000	-10 700	9 300	0	0	0	0	0	0	0
Kaivajien uusimiset	B	-100 000	0	-100 000	-108 300	-8 300	0	0	0	0	0	0	0
Kohdistamattomat	B	-100 000	0	-100 000	-11 400	-1 400	0	0	0	0	0	0	0
Kohdistamattomat kunnallistekniset työt	B	-10 000	0	-10 000	-29 000	-19 000	0	0	0	0	0	0	0
Kohdistamattomat hulevesityöt	B	-100 000	0	-100 000	-108 300	-8 300	0	0	0	0	0	0	0
Liikuntapaikat	B	-30 000	0	-30 000	-27 600	2 400	0	0	0	0	0	0	0
Skeittiparkki	B	-30 000	0	-30 000	-29 000	1 000	0	0	0	0	0	0	0
Nahkialuvuoren kuntosadan porrass	B	-30 000	0	-30 000	-29 000	1 000	0	0	0	0	0	0	0
Lähiliikuntapaikka Nahkialan koulu	B	-30 000	0	-30 000	-29 000	1 000	0	0	0	0	0	0	0
Puistot, leikkikentät ja oimaraatat	B	-30 000	0	-30 000	-27 600	2 400	0	0	0	0	0	0	0
Leikkikenttien turvallisuuden parantaminen	B	-30 000	0	-30 000	-29 000	1 000	0	0	0	0	0	0	0
Kurvolan leikkikenttä	B	-30 000	0	-30 000	-29 000	1 000	0	0	0	0	0	0	0
TEKNINEN LAUTAKUNTA/ Kalusto Hankekohdaiset	B	-50 000	0	-50 000	-64 400	-14 400	0	0	0	0	0	14 400	14 400
Autot, koneet ja laitteet	B	-50 000	0	-50 000	-64 400	-14 400	0	0	0	0	0	14 400	14 400
Ympäristönhoitotekninen (Wille) vaihtaminen uudempaan	B	-6 400 500	2 284 000	-4 116 500	-3 772 500	-424 000	1 005 000	552 400	1 557 400	-483 600	-1 073 800	-1 073 800	-1 073 800

	SITO-MÄÄRÄRAHAT			TUULOARIVIOT			POIKKEAMA	TOT 2018	TA 2018 YHTEENSÄ	TA 2018 MUUTOKSET	TA 2018 YHTEENSÄ	TOT 2018	POIKKEAMA
	VUUS B/N*	TA 2018 ALKUPERÄINEN	TA 2018 MUUTOKSET	TA 2018 YHTEENSÄ	TOT 2018	TA 2018 ALKUPERÄINEN							
RAHOITUSOSA													
Antolainaukset muutokset	B	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Antolainausamisten lisäykset	B	0	0	0	-420 000	-420 000	0	0	0	0	0	0	0
Antolainausamisten vähennykset	B	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lainakannan muutokset	B	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pitkäaikaisien lainojen lisäys	B	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pitkäaikaisien lainojen vähennys	B	0	-451 600	-451 600	-5 988 200	-5 988 200	0	0	0	0	0	0	0
Lyhytaikaisien lainojen muutos	N	-5 536 600	0	-5 536 600	-56 100	-56 100	0	0	0	0	0	0	0
Oman pääoman muutokset	B	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiiden muutokset	N	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vaikutus maksuvalmiuteen	N	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		-131 837 100	-478 800	-132 315 900	-132 727 400	-411 500	133 110 500	2 509 800	135 620 300	134 260 000	-1 360 300	-1 360 300	-1 360 300

TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

11 TULOSLASKELMA

	1.1. - 31.12.2018		1.1. - 31.12.2017	
Toimintatuotot				
Myyntituotot	10 843 459,41		10 622 741,74	
Maksutuotot	6 390 660,67		7 273 797,69	
Tuet ja avustukset	1 097 860,85		1 027 419,76	
Muut toimintatuotot	2 418 639,13	20 750 620,06	2 932 249,41	21 856 208,60
Valmistus omaan käyttöön		770,00		0,00
Toimintakulut				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-34 705 766,45		-35 354 445,54	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-8 009 809,54		-8 200 019,99	
Muut henkilösivukulut	-1 337 547,58		-1 937 100,97	
Palvelujen ostot	-50 583 399,21		-47 917 051,92	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5 878 893,61		-5 787 689,86	
Avustukset	-4 676 228,04		-3 844 260,69	
Muut toimintakulut	-3 801 926,83	-108 993 571,26	-3 248 924,87	-106 289 493,84
Toimintakate		-88 242 181,20		-84 433 285,24
Verotulot		59 624 827,02		59 398 858,75
Valtionosuudet		29 904 670,00		30 488 152,00
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	384 363,05		375 630,07	
Muut rahoitustuotot	883 426,95		866 340,99	
Korkokulut	-322 170,53		-486 895,89	
Muut rahoituskulut	-4 818,13	940 801,34	-870,04	754 205,13
Vuosikate		2 228 117,16		6 207 930,64
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-4 577 098,82		-4 695 054,25	
Kertaluonteiset poistot		-4 577 098,82	0,00	-4 695 054,25
Satunnaiset erät				
Satunnaiset tuotot				
Satunnaiset kulut		0,00		0,00
Tilikauden tulos		-2 348 981,66		1 512 876,39
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)		27 329,04		28 230,57
Varausten lisäys (-) tai vähennys(+)				
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys(+)				
Tilikauden yli-/alijäämä		-2 321 652,62		1 541 106,96

12 RAHOITUSLASKELMA

	1.1.-31.12.2018		1.1.-31.12.2017	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	2 228 117,16		6 207 930,64	
Satunnaiset erät				
Tulorahoituksen korjauserät	<u>-295 796,17</u>	1 932 320,99	<u>-795 032,24</u>	5 412 898,40
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-3 772 478,77		-1 928 903,97	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	130 021,73		94 750,00	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	<u>353 660,74</u>	<u>-3 288 796,30</u>	<u>849 647,71</u>	<u>-984 506,26</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta		<u>-1 356 475,31</u>		<u>4 428 392,14</u>
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset	-420 000,00		0,00	
Antolainasaamisten vähennykset	<u> </u>	-420 000,00	<u>113 720,98</u>	113 720,98
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	7 500 000,00		0,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-5 988 219,46		-6 149 224,06	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	<u>-56 057,47</u>	1 455 723,07	<u>987 144,76</u>	-5 162 079,30
Oman pääoman muutokset				
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-34 574,42		-78 512,24	
Vaihto-omaisuuden muutos				
Saamisten muutos	398 037,25		-309 572,17	
Korottomien velkojen muutos	<u>575 791,72</u>	<u>939 254,55</u>	<u>360 259,03</u>	<u>-27 825,38</u>
Rahoituksen rahavirta		<u>1 974 977,62</u>		<u>-5 076 183,70</u>
Rahavarojen muutos		618 502,31		-647 791,56
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	4 130 315,68		3 511 813,37	
Rahavarat 1.1.	3 511 813,37	618 502,31	4 159 604,93	-647 791,56

13 TASE

VASTAAVAA

	<u>31.12.2018</u>	<u>31.12.2017</u>
PYSYVÄT VASTAAVAT	85 402 719,95	85 975 226,30
Aineettomat hyödykkeet	0,00	35 342,61
Aineelliset hyödykkeet	57 054 163,63	58 074 341,24
Maa- ja vesialueet	9 029 702,92	8 822 124,75
Rakennukset	33 653 954,07	36 589 297,85
Kiinteät rakenteet ja laitteet	11 792 345,60	12 123 203,78
Koneet ja kalusto	170 880,84	426 516,79
Muut aineelliset hyödykkeet	30 333,28	30 333,28
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	2 376 946,92	82 864,79
Sijoitukset	28 348 556,32	27 865 542,45
Osakkeet ja osuudet	20 693 273,25	20 630 259,38
Muut lainasaamiset	7 639 238,07	7 219 238,07
Muut saamiset	16 045,00	16 045,00
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	0,00	205 650,00
Valtion toimeksiannot		
Lahjoitusrahastojen erityiskatte	0,00	205 650,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT	7 626 199,50	7 405 734,44
Vaihto-omaisuus	0,00	0,00
Saamiset	3 495 883,82	3 893 921,07
Pitkäaikaiset saamiset	57 166,28	57 166,28
Myyntisaamiset		
Lainasaamiset	52 166,28	52 166,28
Muut pitkäaikaiset saamiset	5 000,00	5 000,00
Lyhytaikaiset saamiset	3 438 717,54	3 836 754,79
Myyntisaamiset	1 361 095,14	1 628 055,15
Lainasaamiset		0,00
Muut saamiset	1 390 925,06	1 326 392,30
Siirtosaamiset	686 697,34	882 307,34
Rahoitusarvopaperit		
Rahat ja pankkisaamiset	4 130 315,68	3 511 813,37
VASTAAVAA	<u>93 028 919,45</u>	<u>93 586 610,74</u>

VASTATTAVAA

	<u>31.12.2018</u>	<u>31.12.2017</u>
OMA PÄÄOMA	23 943 209,71	26 264 862,33
Peruspääoma	32 828 973,46	32 828 973,46
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	-6 564 111,13	-8 105 218,09
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-2 321 652,62	1 541 106,96
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	67 070,07	94 399,11
Poistoero	67 070,07	94 399,11
PAKOLLISET VARAUKSET		
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	242 643,52	482 867,94
Valtion toimeksiannot		
Lahjoitusrahastojen pääomat	240 470,56	480 694,98
Muut toimeksiantojen pääomat	2 172,96	2 172,96
VIERAS PÄÄOMA	68 775 996,15	66 744 481,36
Pitkäaikainen	39 076 458,84	37 544 244,84
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	38 270 893,86	36 727 947,40
Lainat julkisyhteisöiltä	199 279,13	210 011,59
Saadut ennakot	45 731,18	45 731,18
Muut velat/Liittymism. ja muut velat	560 554,67	560 554,67
Lyhytaikainen	29 699 537,31	29 200 236,52
Lainat rahoitus- ja vakuutuslait.	15 589 054,54	15 545 751,54
Lainat julkisyhteisöiltä	12 878,50	76 614,96
Lainat muilta luotonantajilta	24 494,11	80 551,58
Saadut ennakot	28 487,56	26 829,12
Ostovelat	5 706 239,46	6 672 553,58
Muut velat/Liittymism. ja muut velat	762 898,63	776 587,66
Siirtovelat	7 575 484,51	6 021 348,08
VASTATTAVAA	<u>93 028 919,45</u>	<u>93 586 610,74</u>

14 KONSERNILASKELMAT

Konsernituloslaskelma

	1.1. - 31.12.2018	1.1. - 31.12.2017
Toimintatuotot	61 885 240	58 894 617
Toimintakulut	-150 217 244	-142 930 217
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta	8 752	96 485
Toimintakate	-88 323 251	-83 939 115
Verotulot	59 624 827	59 398 859
Valtionosuudet	32 456 038	32 904 239
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	395 579	385 159
Muut rahoitustuotot	928 826	910 981
Korkokulut	-462 418	-645 935
Muut rahoituskulut	-164 130	-164 182
	<u>697 856</u>	<u>486 023</u>
Vuosikate	4 455 470	8 850 006
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-7 025 864	-7 001 000
Omistuksen eliminointierot		-1 336
Arvonalentumiset	-7 025 864	655
	<u>-7 025 864</u>	<u>-7 001 681</u>
Satunnaiset erät	0	0
Tilikauden tulos	-2 570 394	1 848 325
Tilinpäätösssiirrot	1 613	61
Tilikauden verot	-93 935	-84 118
Laskennalliset verot	-34 931	-50 903
Vähemmistöosuudet	-86 826	-90 435
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-2 784 474	1 622 929

Konsernirahoituslaskelma

	1.1.-31.12.2018		1.1.-31.12.2017	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	4 455 470		8 850 006	
Satunnaiset erät	0		0	
Tilikauden verot	-93 111		-84 942	
Tulorahoituksen korjauserät	<u>-12 305</u>	4 350 054	<u>-694 389</u>	8 070 675
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-9 405 349		-7 344 214	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	130 022		97 496	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	<u>364 153</u>	-8 911 174	<u>1 219 193</u>	-6 027 525
Toiminnan ja investointien rahavirta		<u>-4 561 120</u>		<u>2 043 150</u>
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset	-420 000		-5 887	
Antolainasaamisten vähennykset	4 749	<u>-415 251</u>	120 376	<u>114 489</u>
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	12 126 170		1 320 925	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-6 662 042		-6 866 657	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	<u>-139 249</u>	5 324 879	<u>982 745</u>	-4 562 988
Oman pääoman muutokset		<u>-655 466</u>		<u>-664 345</u>
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	4 763		-77 570	
Vaihto-omaisuuden muutos	-31 447		-37 513	
Saamisten muutos	-1 182 727		-845 678	
Korottomien velkojen muutos	<u>1 515 925</u>	306 515	<u>935 967</u>	-24 794
Rahoituksen rahavirta		<u>4 560 676</u>		<u>-5 137 638</u>
Rahavarojen muutos		-445		-3 094 488
Rahavarat 31.12.	6 441 380		6 441 824	
Rahavarat 1.1.	6 441 824	-445	9 536 312	-3 094 488

Konsernitase

VASTAAVAA

	<u>31.12.2018</u>	<u>31.12.2017</u>
	euro	euro
PYSYVÄT VASTAAVAT	104 670 385	102 070 863
Aineettomat hyödykkeet	1 026 344	606 817
Aineettomat oikeudet	113 424	70 842
Muut pitkävaikutteiset menot	901 513	534 853
Ennakkomaksut	11 407	1 122
Aineelliset hyödykkeet	85 375 628	83 755 582
Maa- ja vesialueet	9 917 955	9 712 234
Rakennukset	51 622 287	53 070 444
Kiinteät rakenteet ja laitteet	12 260 056	12 380 040
Koneet ja kalusto	1 990 488	2 022 385
Muut aineelliset hyödykkeet	43 626	43 233
Ennakkomaksut ja kesken-	9 541 217	6 527 247
eräiset hankinnat		
Sijoitukset	18 268 412	17 708 463
Osakkuusyhteisöosuudet	267 260	295 825
Osakkeet ja osuudet	10 271 472	10 098 210
Joukkovelkakirjasaamiset		0
Muut lainasaamiset	7 686 725	7 271 473
Muut saamiset	42 955	42 955
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	318 619	406 484
VAIHTUVAT VASTAAVAT	16 305 843	15 068 895
Vaihto-omaisuus	484 100	452 654
Saamiset	9 380 363	8 174 417
Pitkäaikaiset saamiset	98 467	126 501
Lyhytaikaiset saamiset	9 281 896	8 047 915
Rahoitusomaisuusarvopaperit	146 067	207 311
Rahat ja pankkisaamiset	<u>6 295 312</u>	<u>6 234 514</u>
VASTAAVAA	<u>121 294 847</u>	<u>117 546 242</u>

VASTATTAVAA

	<u>31.12.2018</u>	<u>31.12.2017</u>
	euro	euro
OMA PÄÄOMA	22 939 712	26 264 354
Peruspääoma	32 828 973	32 828 973
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat	9 329	9 329
Arvonkorotusrahasto	22 590	13 711
Muut omat rahastot	11 833	111 473
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	-7 148 539	-8 322 062
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-2 784 474	1 622 929
VÄHEMMISTÖOSUUDET	709 157	655 464
PAKOLLISET VARAUKSET	1 686 580	1 454 077
Eläkevaraukset		0
Muut pakolliset varaukset	1 686 580	1 454 077
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	762 814	845 916
VIERAS PÄÄOMA	95 196 584	88 326 430
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	54 487 689	49 356 244
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	825 148	869 091
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	16 649 710	16 508 443
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	23 234 037	21 592 652
VASTATTAVAA	<u>121 294 847</u>	<u>117 546 242</u>

LIITETIEDOT

15 LIITETIEDOT

KAUPUNGIN JA KOKO KONSERNIN TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA JA ESITTÄMISTAPAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

PYSYVIEN VASTAAVIEN ARVOSTUS

Pysyvät vastaavat on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu valtuuston 19.12.2012 § 84 hyväksymän poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

SIJOITUSTEN ARVOSTUS

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alemmaan arvoon.

VAIHTO-OMAISUUDEN ARVOSTUS

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alemman todennäköisen hankintamenoa tai todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

RAHOITUSOMAISUUDEN ARVOSTUS

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alemmaan todennäköiseen arvoon.

JAKSOTUSPERIAATTEET

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteella mukaisesti. Perusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysjankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

JOHDANNAISSOPIMUSTEN KÄSITTELY

Johdannaiset sisältävät koronvaihtosopimuksia. Kaikki koronvaihtosopimukset on tehty suojaamistarkoituksessa. Kunta on sitonut pitkäaikaisten lainojen vaihtuvan koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon. Korkojohdannaisista aiheutuneet kassavirrat on kirjattu tilikauden aikana korkokulujen oikaisuksi.

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET

Konsernitilin päätöksen laajuus

Konsernitilin päätökseen on yhdistetty kaikki tytäryhteisöt ja kuntayhtymät, joissa kaupunki on jäsenenä.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kaupungin ja tytäryhteisöjen keskinäisen omistuksen eliminointi on tehty menetelmällä, joka vastaa keskeisiltä osin hankintamenomenetelmää.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kiinteistötytäryhteisöjen aineellisiin hyödykkeisiin kuuluvien rakennusten poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvojen erotus on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisöjen poistojen oikaisuksi.

Aikaisemmille tilikausille kertynyt ero on kirjattu konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöjä ei ole yhdistelty konserniin. Niiden pääomaosuuksien vaikutus kunnan konserni-tilinpäätökseen ei ole olennainen.

Vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa on jaettu vapaaehtoisia varauksia vapaaseen omaan pääoman ja laskennalliseen verovelkaan.

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

6. Ulkoiset toimintatuotot tehtäväalueittain				
	Konserni		Kaupunki	
	2018	2017	2018	2017
Vaalit	28 500		28 500	
Tarkastustoimi				
Hallintopalvelut	665 700	615 400	347 900	408 600
Kaupunkikehityspalvelut	625 400	1 094 200	625 400	1 094 200
Sosiaalityö	718 400	884 100	718 400	884 100
Vanhus- ja vammaistyö	9 825 900	10 387 900	9 825 900	10 387 900
Terveystuolto	44 460 700	40 642 500	5 434 400	5 754 100
Kasvatus- ja opetuspalvelut	2 451 300	2 384 700	2 092 300	1 930 800
Vapaa-aikapalvelut	161 600	167 000	161 600	167 000
Teknisen toimen hallinto	15 700	200	15 700	200
Tilahallinto	2 308 500	2 434 800	877 000	840 600
Siivous- ja ruokahuolto	138 600	65 500	138 600	176 000
Alueiden kunnossapito	484 900	212 600	484 900	212 600
Yhteensä	61 885 200	58 888 900	20 750 600	21 856 100

7. Verotulojen erittely		
	2018	2017
Kunnan tulovero	54 693 400	54 017 100
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 612 800	1 892 700
Kiinteistövero	3 318 600	3 489 100
Verotulot yhteensä	59 624 800	59 398 900

8. Valtionosuuksien erittely	Konserni		Kaupunki	
	2018	2017	2018	2017
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus			32 413 639	32 735 894
Siitä:Verotuloihin perustuva valtionos. tasaus			8 804 862	8 478 198
Järjestelmämuutoksen tasaus				
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionos.			-2 508 969	-2 255 372
Valtionosuudet yhteensä	32 456 038	32 904 239	29 904 670	30 480 522

9. Palvelujen ostojen erittely		
	2018	2017
Asiakaspalvelujen ostot	36 590 738	35 479 797
Muiden palvelujen ostot	13 992 661	12 437 255
Kaupungin palvelujen ostot yhteensä	50 583 399	47 917 052

10. Valtuustoryhmille annetut tuet valtuustorihmittäin eriteltynä		
	2018	2017
Valtuustoryhmille ei ole annettu tukea	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00

11. SUUNNITELMAN MUKAISTEN POISTOJEN PERUSTEET

Poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset postot on laskettu hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Vuoden 2013 aikana valmistui kaupungin omistamien kiinteistöjen ylläpitoluokitus. Vanhojen rakennusten menojäännös vuodelta 2012 on jaettu ylläpitoluokituksen mukaisesti tasapoistoiksi 5-20 vuodelle. Mikäli ylläpitoluokitus olisi pidentänyt poistoaikaa, on poisto tehty alkuperäisen poistoaajan mukaisesti.

11. Selvitys suunnitelman mukaisista poistoista		
	Poistotapa	Poisto aika
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET		
Kehittämismenot	tasapoisto	2 vuotta
Aineettomat oikeudet	tasapoisto	5 vuotta
Liikearvo	tasapoisto	2 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot		
Atk-ohjelmistot	tasapoisto	2 vuotta
Muut	tasapoisto	2 vuotta
AINEELLISET HYÖDYKKEET		
Maa- ja vesialueet	ei poistoa	
Rakennukset ja rakennelmat		
Hallinto- ja laitusrakennukset	tasapoisto	20 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset	tasapoisto	20 vuotta
Talousrakennukset	tasapoisto	10 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset	tasapoisto	20 vuotta
Asuinrakennukset	tasapoisto	30 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Kadut, tiet, torit ja puistot	tasapoisto	15 vuotta
Sillat, laiturit ja uimalat	tasapoisto	10 vuotta
Muut maa- ja vesirakenteet	tasapoisto	15 vuotta
Vedenjakeluverkosto	tasapoisto	30 vuotta
Viemäriverkko	tasapoisto	30 vuotta
Kaukolämpöverkko	tasapoisto	20 vuotta
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	tasapoisto	15 vuotta
Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset	tasapoisto	10 vuotta
Maakaasuverkko	tasapoisto	20 vuotta
Muut putki- ja kaapeliverkot	tasapoisto	15 vuotta
Sähkö-, vesi- yms. Laitosten laitoskoneet ja laitteet	tasapoisto	10 vuotta
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	tasapoisto	15 vuotta
Liikenteen ohjauslaitteet	tasapoisto	10 vuotta
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	tasapoisto	10 vuotta
Koneet ja kalusto		
Rautaiset alukset	tasapoisto	15 vuotta
Puiset alukset ja muut uivat työkoneet	tasapoisto	8 vuotta
Muut kuljetusvälineet	tasapoisto	4 vuotta
Muut liikkuvat työkoneet	tasapoisto	5 vuotta
Muut raskaat koneet	tasapoisto	10 vuotta
Muut kevyet koneet	tasapoisto	5 vuotta
Sairaala-, terveydenhuolto- yms. Laitteet	tasapoisto	5 vuotta
Atk-laitteet	tasapoisto	3 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	tasapoisto	3 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet		
Luonnonvarat	käytön mukainen poisto	
Arvo- ja taide-esineet	ei poistoa	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	ei poistoa	
PYSYVIEN VASTAAVIEN SIOITUKSET		
Osakkeet ja osuudet	ei poistoa	

Muuta

Pienhankintaraja on 10.000 euroa.

Käytettynä hankittujen hyödykkeiden poistoaika määritellään tapauskohtaisesti.

Perusparannusmenojen poistoaika määritellään tapauskohtaisesti.

Ulkopuolisella rahoituksella toimivien projektien osalta noudatetaan rahoittajan antamien ehtojen mukaista pienhankintarajaa sekä poistoaikoja, mikäli ne poikkeavat tästä poistosuunnitelmasta.

Kylmäkosken, Toijalan ja Viialan taseista siirtyneiden kiinteiden rakenteiden ja laitteiden poistotapa on menojäännöspoisto vanhoilla poistoprosenteilla.

12. Pakollisten varausten muutokset				
	Konserni		Kaupunki	
	2018	2017	2018	2017
Eläkevaraus 1.1. Vähennykset tilikaudella	0	0		
Eläkeravaus 31.12.				
Potilasvahinkovastuuvaraus 1.1. Lisäys tilikaudella	1 436 047	1 480 343		
Vähennys tilikaudella	220 400	49 836		
Potilasvahinkovastuuvaraus 31.12.	1 656 447	1 436 047		
Muut pakolliset varaukset 1.1. Lisäykset tilikaudella	18 030	70 005		
Vähennykset tilikaudella	13 953			
Muut pakolliset varaukset 31.12.	-1 851	-51 974		
	30 132	18 031		

13. Pysyvien vastaavien myyntivoitot ja tappiot				
	Konserni		Kaupunki	
	2018	2017	2018	2017
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden myyntivoitto	285 636	717 368	285 636	717 368
Rakennusten myyntivoitot	17 600	45 000	17 600	45 000
Muu pysyvien vastaavien myyntivoitot	14 392	175 167		32 664
Myyntivoitot yhteensä	317 628	937 535	303 236	795 032
Muut toimintakulut				
Maa- ja vesialueiden myyntitappiot	7 440		7 440	
Rakennusten myyntitappiot		12 797		
Osakkeiden myyntitappiot				
Muiden pysyvien vastaavien myyntitappiot	26 947	402 904		
Myyntitappiot yhteensä	34 387	415 700	7 440	0

14. Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely				
	Konserni		Kaupunki	
	2018	2017	2018	2017
Satunnaiset tuotot	0	0		
Satunnaiset tuotot yhteensä	0	0	0	0
Satunnaiset kulut	0	0		
Satunnaiset kulut yhteensä	0	0	0	0

15. Osinkotuotot ja osuuspääomat		
	Kaupunki	
	2018	2017
Osinkotuotot muista yhteisöistä	69 915	62 579
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä Pirkanmaan sairaanhoitopiiri	158 689	158 689
Osinkotuotot omistusyhteisyyhteisöistä		
Yhteensä	228 604	221 268

16. Erittely poistoeron muutoksesta		
	Kaupunki	
	2018	2017
Investointivaraukseen liittyvä poistoeron muutos	27 329,04	28 230,57
Poistoeron muutokset yhteensä	27 329,04	28 230,57

TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

TASEEN VASTAAVIEN LIITETIEDOT

18. Arvon korotukset				
	Konserni		Kaupunki	
	2018	2017	2018	2017
Maa-alueet	8 879,00	8 879,00		
Rakennukset	13 711,00	13 711,00		
Muut				
Arvonkorotukset yhteensä	22 590,00	22 590,00	0,00	0,00

	Aineet- tomat oikeudet	Muut pitkävai- kutteisat menot	Maa- ja vesi- alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödyk- keet	Ennako- maksut ja keskener. hankinnat	YHTEENSÄ
1.1.2018	0	35 342,61	8 822 124,75	36 589 297,85	12 123 203,78	426 516,79	30 333,28	82 864,79	58 109 683,85
Arvonkorotukset									
Käyttöomaisuuden vähennykset			-43 421,83			-14 442,74			-57 864,57
Käyttöomaisuuden lisäykset			251 000,00	1 357,53	1 390 279,10	64 435,48		2 151 020,16	3 858 092,27
Rahoitusosuudet tilikaudella					-130 021,73				-130 021,73
Siirrot keskener. hankinnoista					-143 061,97			143 061,97	0,00
Siirrot erien välillä									
Kertyneet poistot tilikaudella		-35 342,61		-2 936 701,31	-1 448 053,58	-305 628,69			-4 725 726,19
31.12.2018	0	0,00	9 029 702,92	33 653 954,07	11 792 345,60	170 880,84	30 333,28	2 376 946,92	57 054 163,63

Sijoitukset					
	Kuntayhtymä- osuudet	Tytäryhtymä- osuudet	Osakkuus- yhteisö- osakkeet	Muut osakkeet ja osuudet	YHTEENSÄ
1.1.2018	8 136 516,23	2 823 917,20	59 723,63	9 610 102,32	20 630 259,38
Lisäykset				63 013,87	63 013,87
Vähennykset					0,00
Siirrot					
31.12.2018	8 136 516,23	2 823 917,20	59 723,63	9 673 116,19	20 693 273,25

20 - 22. Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt

Nimi	Kotipaikka	Kunnan omistus- osuus	Konsernin omistus- osuus	Kuntakonsernin osuus (1000 €)		
				omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikauden voitosta/ tappiosta -
Tytäryhteisöt						
Viialan Asuntotuotanto Oy	Akaa	100,00 %	100,00 %	655	3 912	0
Kiinteistö Oy Kylmäkosken Aravanitty	Akaa	100,00 %	100,00 %	96	319	-9
Kiinteistö Oy Kylmäkosken Säästöalo	Akaa	82,00 %	82,00 %	72	6	-4
Kiinteistö Oy Toijalan Moottoritien-liittymä	Akaa	71,93 %	71,93 %	799	281	0
Kiinteistö Oy Toijalan Virastokeskus	Akaa	77,10 %	77,10 %	1 192	157	-58
Kuntayhtymät						
Koulutuskuntayhtymä Tavastia	Hämeenlinna	0,46 %	0,46 %	138	35	1
Valkeakosken Seudun Koulutus ky	Valkeakoski	26,13 %	26,13 %	3 122	443	-151
Pirkanmaan sairaanhoitopiirin ky	Tampere	4,19 %	4,19 %	8 122	20 620	-104
Pirkanmaan liitto ky	Tampere	3,18 %	3,18 %	46	268	2
Osakkuusyhteisöt						
Kiinteistö Oy Viialan Teponkuja 3	Akaa	49,00 %	49,00 %	24	87	0
Etelä-Pirkanmaan Paivelukiinteistöt Oy	Valkeakoski	35,00 %	35,00 %	383	480	-8

23. Saamisten erittely

	2018		2017	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		11 226		5 544
Lainasaamiset	52 166		52 166	
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				
Yhteensä	52 166	11 226	52 166	5 544
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset		695		4 200
Lainasaamiset				
Muut saamiset				3 773
Siirtosaamiset		158 689		158 689
Yhteensä		159 384		166 662
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisöiltä				
Myyntisaamiset				
Lainasaamiset	420 000			
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				
Yhteensä	420 000			
Saamiset yhteensä	472 166	170 610	52 166	172 206

24. Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät				
	Konserni		Kaupunki	
	2018	2017	2018	2017
Saamiset jäsenkuntayhtymiltä	158 689	157 913	158 689	158 689
Saamiset kunnilta	25 094	73 465	21 046	71 159
Projektsaamiset	15 096	1 568		
KELA:lta	386 134	261 765	271 504	260 794
Muut siirtosaamiset muilta	617 517	798 996	235 457	391 666
Siirtyvät korot		1 553		
Yhteensä	1 202 529	1 295 260	686 697	882 307

TASEEN VASTATTAVIEN LIITETIEDOT

25. Oman pääoman erittely				
	Konserni		Kaupunki	
	2018	2017	2018	2017
Peruspääoma 1.1.	32 828 973	32 828 973,46	32 828 973	32 828 973
Lisäykset				
Vähennykset				
Peruspääoma 31.12.	32 828 973	32 828 973,46	32 828 973	32 828 973
Yhdistysten ja säät po 1.1.	9 329	9 329		
Lisäykset				
Vähennykset				
Yhdistysten ja säät po 31.12.	9 329	9 329		
Arvonkorotusrahaso 1.1.	22 590	13 711		
Lisäykset				
Vähennykset				
Arvonkorotusrahaso 31.12.	22 590	13 711		
Muut omat rahastot 1.1.		279 747		
Lisäykset				
Vähennykset		-168 274		
Muut omat rahastot 31.12.	11 833	111 473		
Edellisten tilikausien yli/alijäämä 1.1.	-7 719 465	-8 388 268	-6 564 111	-8 105 218
Lisäykset	667 562	668 803		
Vähennykset				
Edellisten tilikausien yli/alijäämä 31.12.	-7 051 903	-7 719 465	-6 564 111	-8 105 218
Tilikauden yli-/alijäämä	-2 784 474	1 036 195	-2 321 653	1 541 107
Oma pääoma yhteensä	23 036 348	26 280 217	23 943 210	26 264 862

26. Erittely poistoerosta		
	2018	2017
Investointivaraukseen liittyvä poistoero		
Viialan kirjaston rakentaminen	38 120,77	60 341,11
Moottoritien sisääntulon rakentaminen	28 949,30	34 058,00
Verotuspoistoihin liittyvä poistoero		
Poistoero yhteensä	67 070,07	94 399,11

27. Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät viiden vuoden tai pidemmän ajan kuluttua		
	2018	2017
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	22 352 122	21 758 294
Lainat julkisyhteisöiltä	134 138	201 644
Lainat muilta luotonantajilta		
Saadut ennakot		
Ostovelat		
Muut velat		
Siirtovelat		
Pitkäaikaiset velat yhteensä	22 486 260	21 959 938

28. Joukkovelkakirjalainat		
	2018	2017
Alle vuoden kuluesa erääntyvät kuntatodistuslainat		
- korko -0,16 %		10 000 000
- korko -0,21 %	10 000 000	
Joukkovelkakirjalainat yhteensä	10 000 000	10 000 000

29. Pakolliset varaukset				
	Konserni		Kaupunki	
	2018	2017	2018	2017
Eläkevaraukset				
Potilasvahinkovastuuvaraus	1 656 447	1 436 047		
Muut pakolliset varaukset	30 132	18 031		
Pakolliset varaukset yhteensä	1 686 579	1 454 078	0,00	0,00

30. Velat saman konsernin yhteisöille				
	2018		2017	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöille				
Saadut ennakot				
Ostovelat		2 071		2 991
Muut velat		24 494		80 552
Siirtovelat				
Yhteensä		26 565	0	83 543
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Saadut ennakot				
Ostovelat		402 830		1 902 901
Muut velat				
Siirtovelat				
Yhteensä		402 830		1 902 901
Velat osakkuus- sekä muille omistusyhteisöille				
Saadut ennakot				
Ostovelat				
Muut velat				
Siirtovelat				
Yhteensä				
Vieras pääoma yhteensä		429 395	0	1 986 444

31. Maksuliikennetilin limiitti		
	2018	2017
Maksuliikennetilin limiitti 31.12.	2 000 000	2 000 000
- siitä käyttämättä oleva määrä	2 000 000	2 000 000

	Konserni		Kaupunki	
	2018	2017	2018	2017
Muut velat/ pitkäaikainen				
Liittymismaksut	763 935	806 101	560 555	560 555
Muut velat				
Muut velat/pitkäaikainen yhteensä	763 935	806 101	560 555	806 101
Muut velat/ lyhytaikainen				
Liittymismaksut	32 070	27 502		
Muut velat	1 671 522	1 581 139	762 899	776 588
Muut velat/lyhytaikainen yhteensä	1 703 591	1 608 641	762 899	776 588

	Konserni		Kaupunki	
	2018	2017	2018	2017
Lyhytaikaiset siirtovelat	858 536	830 027		
Lomapalkkajaksotus	7 913 074	7 686 594	4 695 359	4 875 210
Muut henkilöstökulujen jaksotukset	1 141 396	568 631	625 370	261 583
Siirtyvät korot	82 924	102 191	61 818	85 634
Valtionosuusennakot	437 718	374 188	437 718	374 188
Muut siirtovelat muille	2 095 379	567 476	1 740 166	437 469
Siirtovelat kunnille ja kuntayhtymille	151 252	158 086		
Työnantajamaksut	15 053	-12 507	15 053	-12 736
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	12 695 331	10 274 686	7 575 485	6 021 348
Siirtovelat yhteensä				

	Konserni		Kaupunki	
	2018	2017	2018	2017
Vuokravastuut				
Vuokravastuut yhteensä	8 939 156	9 941 179	5 958 932	6 870 363
- seuraavalla tilikaudella maksettavat	3 191 673	2 218 758	2 277 360	1 384 500
Leasingvastuut yhteensä	1 774 516	1 655 026	899 295	877 120
- seuraavalla tilikaudella maksettavat	684 373	628 662	463 150	426 852
- myöhemmin maksettavat	1 090 143	1 026 364	436 145	450 268
Yhteensä	10 713 672	11 596 205	6 858 227	7 747 483

	Konserni		Kaupunki	
	2018	2017	2018	2017
Tytäryhteisöjen puolesta annetut takaukset				
Jäljellä oleva pääoma			1 213 708	1 486 299
Takaukset muiden puolesta				
Jäljellä oleva pääoma	6 891 979	5 139 786	6 891 538	5 138 948

Muut vastuusitoumukset		
	2018	2017
Kuntien takauskeskus		
Kunnan osuus Kuntien takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	95 732 990,00	94 737 660,00
Kunnan osuus Kuntien takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.		
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta	61 504,03	62 613,49

41. Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

Korkojohdannaisten erittely

Korkojohdannaiset sisältävät lainasalkkuun kohdistuvia koronvaihtosopimuksia. Korkojohdannaisista aiheutuneet kassavirrat on kirjattu tilikauden aikana omalle korkofililille. Johdannaiset on tehty korkomenojen suojaamistarkoituksessa, joten ne on käsitelty taseen ulkopuolisina vastuina.

Korkosuojausten tulosvaikutukset reallisoituvat sopimusten vaikutusaikana. Sopimukset voidaan purkaa ennenaikaisesti kulloinkin vallitsevaan markkina-arvoon. Koronvaihtosopimusten korot on sidottu Euribor 3 kk ja 6 kk-viitekorkoihin.

2018

2017

Koronvaihtosopimus AKAA 1

Nimellisarvo 22.000.000 euroa, bullet

Sopimus tehty ajalle 01/2021-01/2049

Koronvaihtosopimuksella on muutettu 3kk euribor-korko kiinteäksi tasoon 2,28 % euribor-koron ollessa 5 % tai alle. Muutoin euribor – 1%

Markkina-arvo (pankin 31.12. arvostusraportin mukaan)

Koronvaihtosopimus on tehty suojaamaan tulevaa lainanottoa (sisältäen nykyisiä ja tulevia talousarvioon perustuvia pitkäaikaisia lainoja,

-5 911 700,91

-5 224 234,91

SOPIMUS	Kauppa- id:	Markkina- arvo 31.12.2018	Markkina- arvon muutos, kun korot -1%	Markkina- arvon muutos, kun korot +1%	Uusi markkina- arvo, jos korkokäyrä -1%	Uusi markkina- arvo, jos korkokäyrä +1%
Kynnyksellinen koronvaihto-sopimus AKAA 1	339540, 339542 & 339544	-5 911 700,91	-6 343 707,90	4 403 914,21	-12 255 408,81	-1 507 786,70

Koronvaihtosopimus 1731703/2654592

Nimellisarvo 4.550.000 euroa, tasa-yhenteinen, tilanne 31.12.2018 3.500.000 euroa

Sopimus tehty ajalle 02/2017-08/2023

Koronvaihtosopimuksella on muutettu 6 kk euribor-korko kiinteäksi tasoon 0,049 %

Markkina-arvo (pankin 31.12. arvostusraportin mukaan)

Koronvaihtosopimus on tehty suojaamaan yksittäistä pankkilainaa. Suojaus ja laina kohtaavat ja ovat peilikuvia toisilleen.

-10 066,00

8 206,00

SOPIMUS	Kauppa- id:	Markkina- arvo 31.12.2018	Markkina- arvon muutos, kun korot -1%	Markkina- arvon muutos, kun korot +1%	Uusi markkina- arvo, jos korkokäyrä -1%	Uusi markkina- arvo, jos korkokäyrä +1%
Koronvaihto-sopimus	1731703/ 2654592	-10 066,00	-79 486,00	79 251,00	-89 552,00	69 185,00

Koronvaihtosopimus 5244220

Nimellisarvo 9.000.000 euroa, bullet

Sopimus tehty ajalle 12/2017-12/2020

Koronvaihtosopimuksella on muutettu 3 kk euribor-korko kiinteäksi tasoon -0,40 %

Markkina-arvo (pankin 31.12. arvostusraportin mukaan)

Koronvaihtosopimus suojaaa kaupungin kuntatodistuksia, jotka rullaavat samoina päivinä.

29 935,87

94 450,47

SOPIMUS	Kauppa- id:	Markkina- arvo 31.12.2018	Markkina- arvon muutos, kun korot -1%	Markkina- arvon muutos, kun korot +1%	Uusi markkina- arvo, jos korkokäyrä -1%	Uusi markkina- arvo, jos korkokäyrä +1%
Koronvaihto-sopimus	5244220	29 935,88	-162 451,69	158 596,43	-132 515,81	188 532,31

Markkina-arvo yhteensä

-5 891 831,04

-5 121 578,44

Ympäristövastuut

Vuoden 2017 aikana on paljastunut Akaan alueelle ulottuva, maaperään joutuneista myrkyistä johtuva ympäristön saastumistapaus. Asia on tällä hetkellä viranomaisten tutkittavana. Vuoden 2018 lopussa ei tiedetä, joutuuko kaupunki osallistumaan saastuneiden maa-alueiden puhdistuskustannuksiin ja minkä suuruisista kustannuksista olisi kyse.

Oikeudenkäynnit ja valitukset

Eri oikeusasteissa on vireillä muutoksenhakuihin liittyviä asioita. Niistä kaupungille saattaa koitua vahingonkorvausvastuita. Lisäksi kaupunki pyörittää omaan lukuun Mäntymäen toimintaa siihen saakka, kunnes toiminnan jatkajan kanssa sopimus on allekirjoitettu ja astunut voimaan. Talousarviossa asiaan ei ole varauduttu omana toimintana vaan uudenmuotoisena.

Erityisen suuria summiltaan on lastensuojeluun liittyvät riita-asiat. Useat kunnat ovat haastaneet Akaan kaupungin vastaamaan lastensuojeluun liittyvistä kustannuksista ja myös Akaan kaupunki on haastajana vastaavanlaisissa oikeusprosesseissa.

Rakennusten arvonalennukset

Useissa kaupungin omistamissa rakennuksissa on havaittu sisäilmaongelmia. Mikäli käynnissä olevien tutkimuksien jälkeen tulevissa tilapäätöksissä todetaan rakennukset korjauskelvottomiksi, joudutaan niihin kirjaamaan isoja arvonalennuksia vuoden 2019 aikana.

Arvonlisäveron palautusvastuu

Kiinteistön mahdollisen myynnin tai käyttötarkoituksen muuttumisen yhteydessä kaupungilla saattaa olla velvollisuus maksaa valtiolle takaisin 1.1.2007 alkaen valmistuneista kiinteistöjen rakentamis- ja peruseräparannuskustannuksista kirjatut arvonlisäveron vähennykset ja palautukset sekä suorittaa oman käytön vero itse tehdyistä rakennustöistä. Arvonlisäveron palautusvastuu perustuu arvonlisäverolain 11 lukuun.

HENKILÖSTÖÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

42. Henkilöstön lukumäärä 31.12.		
	2018	2017
Hallintotoimi	30	33
Kaupunkikehitystoimi	11	16
Perusturva	485	500
Sivistys	352	347
Tekninen	127	132
Palkkatuella	15	18
Oppisopimuksella	1	0
Yhteensä	1021	1046

43. Henkilöstökulut		
	2018	2017
Palkat ja palkkiot	34 705 766,45	35 354 445,54
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	8 009 809,54	8 200 019,99
Muut henkilösivukulut	1 337 547,58	1 937 100,97
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	44 053 123,57	45 491 566,50
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	64919,55	77 104,97
Henkilöstökulut yhteensä	44 118 043,12	45 568 671,47

44. Luottamushenkilöiden palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut		
	2018	2017
AKAAN Keskusta	4 224,68	3 935,76
AKAAN Kokoomus	3 365,36	3 433,90
AKAAN Perussuomalaiset	717,25	944,85
AKAAN SDP/Kylmäkosken Työv.Yhd.	1 660,00	1 216,80
AKAAN SDP/Toijalan Työväenyhd.	4 423,83	4 441,26
AKAAN SDP/Viijalan Työväenyhdistys	3 629,85	3 551,75
AKAAN Vasemmistoliitto	2 402,40	2 033,47
Etelä-Pirkanmaan Vihreät	3 337,54	2 197,94
Liberaalipuolue	401,25	
Pirkanmaan Siniset	376,50	
Suomen Kristillisdemokraatit	884,50	824,98
Tilitetyt maksut yhteensä	25 423,16	22 580,71

45. Tilintarkastajan palkkiot		
	2018	2017
BDO Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	28 583,90	25 147,90
Muut palkkiot	3 305,00	
Yhteensä	31 888,90	25 147,90

ERiyTETYt TILINPÄÄTÖKSET

16 ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

AKAAN KAUPUNKI, HULEVESITOIMINTA

Vaatimus erilliselle tilinpäätökselle

Akaan kaupungin hulevesihuolto on laskennallisesti eriytetty Yleisten piha- ja liikennealueiden tulosyksikössä ja kuuluu teknisen lautakunnan alaisuuteen. Tilinpäätös on laadittu nyt ensimmäistä kertaa. Vesihuoltolakia koskevat muutokset (22.8.2014/681) ovat tulleet voimaan 1.9.2014. Lain mukaan kunnan tai yrityksen tulee kirjanpidossaan eriyttää hulevesihuolto muista toiminnoista ja sille on tilikausittain laadittava kirjanpitolain mukainen tase ja tuloslaskelma. Lakimuutoksen (1.9.2014) mukaan huleveden viemärointi on eriytettävä muista toiminnoista. Kirjanpitolautakunnan kuntajaosto on antanut lausunnon 112 9.3.2015 koskien ko. lain muutosta. Lausunnon mukaan huleveden viemärointi voidaan eriyttää muista toiminnoista laskennallisesti ja huleveden viemäroinnistä ei tehdä erillistä toimintakertomusta. Akaan kaupungin toimintakertomuksessa esitettyihin lukuihin sisältyy hulevesien käsittely ja hulevesien osuudesta on laadittu erillinen tuloslaskelma ja tase.

Vuoden 2017 loppuun asti hulevesitoiminnasta ja laskutuksesta on huolehtinut HS-Vesi Oy. Vuoden 2018 alusta HS-Vesi laski jätevesimaksuaan 8 % ja hulevesilaskutus siirtyi Akaan kaupungille. Ensimmäisessä tilinpäätöksessä ei vielä ole esittänyt vertailulukuja edellisiltä vuosilta.

Hulevesien hallinta vuonna 2018

Yleistä

Akaassa otettiin 1.1.2018 käyttöön julkisoikeudellinen hulevesimaksu, jonka tuotto oli yhteensä 335.360 euroa. Tästä 32.040 euroa on kertynyt kaupungin omien kiinteistöjen maksuista. Hulevesimaksulla katetaan hulevesien hallinnan suunnittelusta, investoinneista ja ylläpidosta aiheutuvat kustannukset.

Suunnittelu

Hulevesien hallintaan liittyvää suunnittelua toteutettiin jokaisen Kiinteiden rakenteiden ja laitteiden hankkeen rakennussuunnittelun yhteydessä. Kaksi merkittävintä, yksinomaan hulevesisuunnitteluun liittyvää kohdetta olivat AkaaPointin ja Tojantien alueet. Suunnittelukustannuksia vuoden 2018 tilinpäätökseen on kirjattu yhteensä 15.000 euroa.

Investoinnit

Uuden alueen kunnallistekniikkaa toteutettaessa Akaan kaupungille muodostuu hulevesien hallintaan liittyviä kustannuksia ojien kaivamisesta ja perkaamisesta sekä rumpujen, salaojituksen, ns. viikskaivojen ja huleveden tonttiliittymien rakentamisesta. Kustannukset vuonna 2018 olivat yhteensä 58.530 euroa. Vuoden 2018 kustannukset muodostuivat seuraavien hankkeiden rakentamisesta: AkaaPoint, Hukari II, Pihjapolku & Savolan lähiliikuntapaikka, Tojantie-Lentiläntie sekä Eteläisen Tarpian tien alue. Siinä tapauksessa, että alueelle toteutetaan myös huleveden runkoviemäri, sen rakentamisen kustantaa HS-Hulevesipalvelut Oy, joka laskuttaa kaupunkia erikseen olevan verkoston käyttökorvauksen, mikä vuonna 2018 oli 227.701 euroa. Summa sisältyy tuloslaskelmassa puhtaanapito- ja pesulapalveluiden ostoon.

Ylläpito

Hulevesien hallinnan ylläpitomenoja olivat hulevesimaksun laskutusperusteiden selvittämisestä, laskutuksesta ja asiakaspalvelusta aiheutuneet hallintomenot, yhteensä n. 25.000 euroa sekä olevan hulevesijärjestelmän ylläpitokorjauksiin liittyvät kustannukset, yhteensä 43.000 euroa.

Taloudellinen toteutuminen

Hulevesilaskutuksella perittiin vuoden 2018 aikana 335.360 euroa. Tästä summasta 9,55 % kertyi kaupungin omien kiinteistöjen maksuista.

Summalla pystyttiin kattamaan juoksevat menot sekä 53 % vuoden aikana tehdyistä hulevesi-investoinneista. Loput investointimenoista jouduttiin kattamaan kaupungin rahoituksella.

TULOSLASKELMA 1.1. – 31.12.2018

AKAAN KAUPUNKI

Hulevedet

	1.1. - 31.12.2018	1.1. - 31.12.2017
TOIMINTATUOTOT		vertailutietoja ei
MYYNTITUOTOT		saatavissa
LIIKETOIMINNAN MYYNTITUOTOT	335 360,00	
3005 Hulevesimaksut ulkoiset	303 320,00	
3005 Hulevesimaksut sisäiset	32 040,00	
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	335 360,00	
TOIMINTAKULUT		
PALKAT JA PALKKIOT	-18 187,11	
MAKSETUT PALKAT JA PALKKIOT	-18 187,11	
4021 Vakinaisten kk-palkat	-3 817,34	
4041 Tilapäisten palkat	-14 369,77	
HENKILÖSIVUKULUT	-3 772,71	
ELÄKEKULUT	-3 048,09	
4101 KuEL-maksut	-3 048,09	
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-724,62	
4151 Kansaneläke- ja sairausvakuutu	-156,17	
4160 Työttömyysvakuutusmaksut	-451,46	
4170 Tapaturmavakuutusmaksut	-110,00	
4180 Muut sosiaalivakuutusmaksut	-6,99	
PALVELUJEN OSTOT 2	-268 612,31	
MUIDEN PALVELUJEN OSTOT	-268 612,31	
4341 Toimisto- ja asiantuntijapalve	-365,97	
4342 ICT-palvelut	-3 289,26	
4380 Puhtaanapito- ja pesulapalvelu	-227 921,50	
4391 Alueiden rakent ja kpito.palv	-37 035,58	
OSTOT TILIKAUDEN AIKANA	-5 397,53	
OSTOT TILIKAUDEN AIKANA 1	-5 397,53	
4590 Rakennusmateriaali	-5 397,53	
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-295 969,66	
TOIMINTAKATE	39 390,34	
VUOSIKATE	39 390,34	
POISTOT JA ARVONALENTUMISET		
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT2		
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT1	-356,67	
7140 Poistot kiinteistä rakenteista	-356,67	
POISTOT JA ARVONALENTUMISET YHTEENSÄ		
TILIKAUDEN TULOS	39 033,67	
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	39 033,67	

TASE 31.12.2018

AKAAN KAUPUNKI
Hulevedet

TASE	31.12.2018	31.12. Vertai ei saat
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliste hyödykkeet		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	73 173,33	
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ		
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	68 885,83	
VAIHTUVAT VASTAAVAT	68 885,83	
VASTAAVAA YHTEENSÄ	142 059,16	
	31.12.2018	31.12.2017 Vertailulukuja ei saatavissa
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	39 033,67	
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Velat kaupungille	103 025,49	
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	142 059,16	
Käyttöomaisuus 1.1.	0,00	
Vuoden hankinnat	73 530,00	
Vuoden poistot	-356,67	
Käyttöomaisuus 31.12.	73 173,33	

ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT

17 TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUS

Akaassa 28.3.2019

AKAAN KAUPUNGINHALLITUS

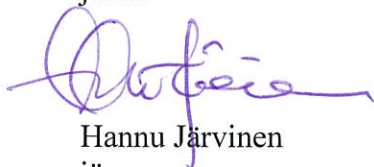
Harri Rämö
puheenjohtaja

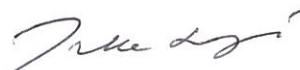
Salla Bister
jäsen

Hanni Joronen
jäsen

Hannu Järvinen
jäsen

Inka Loppi
jäsen

Janita Puomila
jäsen

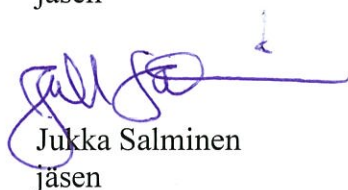
Sami Rajala
jäsen

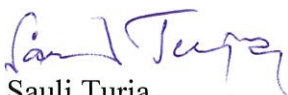
Tiina Räsänen
jäsen

Jukka Saari
jäsen

Jukka Salminen
jäsen

Sauli Turja
jäsen

Briitta-Liisa Sinivuori
va. kaupunginjohtaja

18 TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta tänään kertomuksen.

Akaassa 6.5.2019

Jorma Kesä, JHTT
BDO Audiator Oy
Tilintarkastusyhteisö

LUETTELOT JA SELVITYKSET

19 LUETTELO KIRJANPITOKIRJOISTA JA TOSITTEIDEN LAJEISTA SEKÄ 20 SELVITYS KIRJANPIDON SÄILYTYKSESTÄ

Tilivuoden aikana 1.1.-31.12.2018 on käytetty seuraavia tilikirjoja:

- Kirjauspäiväkirja, Rondo sähköinen arkisto (10 v)
- Tasekirja, paperitulostus (pysyvästi säilytettävä)
- Tase-erittelyt, paperitulostus (10 v)
- Pääkirjat, Rondo sähköinen arkisto (10 v)
- Ostoreskontran suorituspäiväkirja, Rondo sähköinen arkisto (10 v)
- Myyntireskontran suorituspäiväkirjat, Rondo sähköinen arkisto (10 v)
- Talousarvion toteutuminen, ulkoinen/sisäinen
- Käyttöomaisuuskortistot

Kirjanpito on hoidettu CGI Oy:n (ent. WM Data Oy ja Logica Oy) Raindance-ohjelmistolla.

Käytössä on ollut seuraavat ATK-ohjelmat:

RAINDANCE WEBCLIENT OHJELMAT:

1. Talouden ohjaus: Kirjanpito, myyntireskontra, ostoreskontra
2. ProeLaskutus

RONDO OHJELMAT:

3. Ostolaskujen käsittelyohjelma ja arkistointi

BUDNETTI-TALOUSSUUNNITTELUOHJELMA

4. Budjetointi

REPORT MANAGER –RAPORTOINTIOHJELMA

5. Raportointi

PRO CONSONA:

6. Sosiaalitoimen ohjelmat: päivähoito, sosiaalityö

BASWARE OHJELMAT:

8. Pankkiyhteysohjelmisto

PEGASOS:

9. Pegasos henkilöstönhallintaohjelmisto (katselukäyttö)
10. Vanhustyö
11. Terveystietojärjestelmä

POPULUS

12. Henkilöstöhallinnon ja palkanlaskennan tietojärjestelmä

LUETTELO TOSITELAJEISTA JA NUMEROSARJOISTA

Id	Nimitys	Nsar
A01	Alkusaldot	140
B01	Talousarvio	900
B02	Talousarviomuutokset	900
L80	ProElaskutus	680
LSM	MR, Suorit MANUAALI	600
LSU	MR, Suoritukset	600
M01	Muistiotositteet	120
M02	Muistio,KOM-aktivoin	121
M03	Muistiot, tiliotteet	123
M04	Muistiot Rondo	124
LT1	Liitetietojen tositteet	000
OMA	Ostoreskontra;maksut	200
OR1	Rondolaskut,kaupunki	202
PALKAT	Populus Palkat	310
S01	Sisäiset laskutRondo	130
S02	Sisäiset tositteet	131
SISLAS	PROE/Sisäiset KP	132
T01	Tiliotekirjaukset	110

Tositteet säilytetään 10 v.

LITTEET

HENKILÖSTÖKERTOMUS 2018

KÄSITTELY:

Yt-toimikunta	3.4.2019
Henkilöstöjaosto	16.4.2019
Kaupunginhallitus	28.3.2019
Kaupunginvaltuusto	19.6.2019

Sisällys

1.	Akaan kaupungin henkilöstöohjelma 2018 - 2020.....	5
2.	Henkilöstöpanokset.....	7
2.1.	Henkilöstön määrä.....	7
2.2.	Henkilötyövuodet.....	11
3.	Henkilöstön rakenne.....	12
3.1.	Naiset ja miehet.....	12
3.2.	Henkilöstön ikärakenne.....	13
3.3.	Henkilöstön vaihtuvuus.....	14
3.4.	Eläköityminen.....	14
3.5.	Eläkemaksut.....	15
4.	Työvoimakustannukset, työllistäminen sekä virka- ja työehtosopimukset..	16
4.1.	Vuoden 2018 työvoimakustannukset.....	16
4.2.	Palkkatuen käyttö, kesätyöllistäminen ja muu työllistäminen.....	17
4.3.	Henkilöstön jakaantuminen eri sopimusaloille ja kertomusvuoden palkantarkistukset.....	18
5.	Henkilöstön tila.....	19
5.1.	Osaamisen kehittäminen.....	19
5.1.1.	Kehityskeskustelut.....	20
5.2.	Työtyytyväisyys.....	20
5.3.	Työajan jakaantuminen.....	21
5.4.	Varhainen tuki, puheeksiotto ja sairauspoissaolojen hallinta.....	27
5.5.	Työsuojelu ja työturvallisuus.....	28
5.6.	Työterveyshuolto.....	30
5.7.	Työkykyä ylläpitävä toiminta.....	32
6.	Päätöksenteko ja yhteistoiminta.....	33
6.1.	Kaupunginhallituksen henkilöstöjaosto.....	33
6.2.	Yt-toimikunta ja kehittämistyöryhmät.....	34
6.3.	Sisäilman ohjausryhmä.....	34

AKAAN KAUPUNGIN HENKILÖSTÖKERTOMUS VUODELTA 2018

Kertomusvuoden aikana valtakunnan tasolla sote-lainsäädäntöuudistuksen valmistelu ja parantunut julkinen talous hallitsivat edelleenkin uutisointia kunta-alasta ja kuntapalveluista.

Vuonna 2018 Akaassa jatkettiin kaupungin talouden tasapainottamistoimenpiteiden täytäntöönpanoa. Tasapainottamisohjelmaan sisältyi monia palvelurakenteisiin ja palveluiden organisointiin liittyviä muutoksia, jotka vaikuttavat olennaisesti henkilöstömääriin ja –menoihin. Henkilötyövuosien tarkentuneesta säästötavoitteesta, 57 htv, toteutui kertomusvuoden loppuun mennessä 56,55 vakinaista vakanssia. Euromääräinen säästö henkilöstökuluissa oli 4.456.200 euroa

Talouden tasapanottaminen edellytti, että vuoden 2018 toiminta on painottunut vahvasti toiminnan kehittämiseen ja muuttamiseen sekä uusien toimintatapojen ja johtamismallien- ja käytäntöjen omaksumiseen.

Sairauspoissaoloihin vaikutettiin varhaisen tuen mallin käyttöä tehostamalla. Yhteistyössä työterveyshuollon, esimiesten, henkilöstöpalveluiden ja työsuojelun edustajien kanssa on selvitetty, miten työssä selviytymistä voisi tukea pitkien poissaolojen jälkeen, onko työoloilla yhteyttä sairastavuuteen ja miten kaupunki työnantajana voisi osaltaan tukea ja kannustaa henkilöstöä omaehtoiseen terveydestä ja kunnosta huolehtimiseen. Henkilöstön työkykyä edistämään kaupunkiin perustettiin työkykyjohtamisen ohjausryhmä, joka aloitti toimintansa 1.1.2019.

Uudet kunnalliset sopimukset tulivat voimaan 1.2.2018 lukien ja ovat voimassa 31.3.2020 saakka. Kertomusvuonna tehtiin sopimuskorotuksena yleiskorotus 1.5.2018 lukien.

Lisäksi kertomusvuonna jatkettiin kilpailukyky sopimukseen sisältyvää lomarahojen leikkausta 30 prosentilla (määräaikaisesti ajanjaksolla 1.2.2017 – 30.9.2019 tehtävä leikkaus). Lisäksi nk. kiky-sopimukseen mukaisesti vuosittaista työaikaa pidennettiin keskimäärin 24 tunnilla vuosittaista ansiotasoa muuttamatta.

Kertomusvuoden päättyessä Akaan kaupungin henkilöstön kokonaismäärä oli 1.021 (31.12.2017 1.046), henkilötyövuosina 986,8 (1.034). Vakinaisessa palvelussuhteessa oli 799 henkilöä (834). Suorassa vertailussa kaupungin henkilöstön kokonaismäärä vähentyi 25 henkilöllä, edellisenä vuotena vähennys oli 4 henkilöä. Vakinaisen henkilöstön määrän vähennys oli 35 henkilöä (7). Kaupungin palveluksessa olevasta henkilöstöstä oli määräaikaisia 20 prosenttia (18 %) ja osa-aikaisia noin 12 prosenttia (11 %).

Kaupungin koko henkilöstöstä naisia on noin 87,7 prosenttia (88,1 %). Kertomusvuonna sukupuolijakaumassa ei tapahtunut olennaisia muutoksia.

Vakituisen henkilöstön keski-ikä oli kertomusvuoden päättyessä 48,1 vuotta (47,8). Koko henkilöstö on keski-ikänsä noin kaksi vuotta nuorempaa. Naisten ja miesten keski-ikässä ei ole olennaista eroa.

Koulutuspäiviä henkilöä kohden oli keskimäärin 4 päivää (3,8). Hyvänä asiana voidaan pitää koulutuspäivien määrän lievää kasvua edelliseen vuoteen nähden.

Sairauspoissaoloja oli 24,04 kalenteripäivää (22,01) henkilötyövuotta kohden. Työpäiviksi muutettuna sairauspäiviä oli noin 18. Niiden määrä on lisääntynyt edelliseen vuoteen verrattuna kahdella päivällä (+2,03).

Eläkepoistuman ennustetaan olevan Akaan kaupungilla tulevana samana tasoa kuin kunta-alalla keskimäärin.

Henkilöstömenot olivat kertomusvuonna 44.053.123 euroa (45.491.566 euroa), vähennystä edelliseen vuoteen verrattuna oli 3,16 prosenttia (3,00). Niiden osuus toimintakuluista oli 40,41 prosenttia (40,00).

Aika, jota elämme, haastaa meitä kaikkia keskittymään erityisesti perustehtäväämme ja hoitamaan sen mahdollisimman hyvin, vaikka samaan aikaan talouden reunaehdot edelleen kiristyvät ja joudumme toimimaan niukenevilla resursseilla. Jatkossa erittäin tärkeäksi kysymykseksi muodostuu, miten onnistumme vastaamaan palvelun tuottamisen ja monipuolistumisvaatimusten haasteisiin samalla pitäen huolta siitä, että henkilöstömäärä pysyy hallittuna. Toimintatavat edellyttävät edelleen monipuolista kehittämistä, henkilöstöresurssit tulee kohdentaa oikein, mikä edellyttää joustavampia toimintatapoja, henkilöstön osaamisen laaja-alaisuutta, tehtäväkuvamuutoksia ja henkilöstön mahdollisuutta ja halua siirtyä tarpeen mukaan paikasta toiseen. Tämä tulee vaatimaan kaikilta osapuolilta – johdolta, esimiehiltä, henkilöstöltä sekä päätöksentekijöiltä – vahvaa ja ennakkoluulotonta sitoutumista jatkuviin muutoksiin. Tarvitsemme kykyä muuttua ja kehittää työtämme innovatiivisesti ja luovasti sekä rohkeutta kokeilla uusia ja erilaisia toimintamalleja.

Kiitän kaupungin henkilöstöä ammattitaitoisesta ja osaavasta työstä kaupunkilaisten hyväksi. Toivotan kaikille jaksamista vaativissa tehtävissä ja uskon vakaasti, että yhdessä selviämme myös tulevaisuuden haasteista. Akaan kaupungilla on hyvä henkilöstö.

Briitta-Liisa Sinivuori
henkilöstöjohtaja
va. kaupunginjohtaja

1. Akaan kaupungin henkilöstöohjelma 2018 - 2020

Henkilöstöohjelma on henkilöstöpolitiikan keskeinen ohjausväline. Sen lisäksi, että asiakirja sisältää strategisia linjauksia, on siinä paljon käytännön henkilöstötyöhön ja päivittäiseen johtamiseen liittyviä ohjeistuksia.

Akaan kaupungin henkilöstöohjelma vuosille 2018 - 2020 hyväksyttiin vuonna 2018. Ohjelma toteuttaa henkilöstöasioiden osalta Viksu Akaa-kaupunkistrategiaa 2018 - 2025, jonka henkilöstöä koskeva visio on:

”Akaan henkilöstö viihtyy työssään”

Visio toimii henkilöstöohjelman punaisena lankana, jonka pohjalta henkilöstöohjelmaan on kirjattu seuraavat kriittiset menestystekijät:

- henkilöstön määrä ja osaaminen vastaavat palvelutarvetta
- esimiestyötä ja päivittäistä johtamista kehitetään niin, että esimies osaa johtaa ja valmentaa niin alaisiaan kuin itseäänkin
- työhyvinvointi lisääntyy
- palkkausjärjestelmään sisällytetään hyvistä työsuorituksista ja tuloksista palkitseminen

Jokaisen kriittisen menestystekijän alle on kirjattu toimintavuosille niitä tukevat toimenpiteet, arviointikriteerit ja aikataulut sekä vastuut.

Henkilöstöpoliittiset tavoitteet vuodelle 2018 määriteltiin talousarviossa ja kertomusvuoden toteutuma ilmenee oheisesta taulukosta:

Osaaminen ja uudistuminen

Strateginen tavoite: Kuntarakenne, palvelutuotanto, henkilöstö ja talous: Huolehditaan osaamisen ylläpitämisestä ja uudistamisesta sekä vastataan työhyvinvoinnista.			
Ko. toiminnan tavoite/kriittinen menestystekijä	Arviointikriteeri/ mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Yhtenäinen henkilöstöpolitiikka	Talouden tasapainottamisohjelmaan sisältyvien henkilöstömenoihin kohdistuvien tasapainottamistoimenpiteiden toteutuminen	Talouden tasapainottamisohjelmassa henkilöstöön kohdistuvat tavoitteet toteutuvat suunnitellusti – HTV seuranta kahdesti vuodessa.	Toteutui suunnitellusti: HTV-säästötoteuma ajalla 1.1.2018 - 31.12.2018: 56,55HTV (tavoite v. 2019 päättyessä 57 HTV), 4.456.200 euroa
	Henkilöstöstrategia	Päivitetään henkilöstöstrategia huomioon ottaen kuntastrategiassa asetetut tavoitteet ja erityisesti Sote- ja maakuntaudistuksen vaikutukset kaupungin henkilöstöön.	Toteutui suunnitellusti: henkilöstöohjelma hyväksyttiin valtuustossa 19.12.2018 (§ 102)
	Henkilöstön ja työyhteisöjen hyvinvointi	Toteutettavassa henkilöstökyseilyssä yleisarvosana vähintään 7,75	Ei toteutunut suunnitellusti yleisarvosanan ollessa 7,35

		<p>Sairauspoissaolojen määrä vähennee 2 päivällä vuoden 2017 tasosta (2,27 pv.)</p> <p>Järjestetään yhteistyössä työterveyshuollon kanssa vähintään kolme oireperusteisesti suunnattua työkykyä ylläpitävää kuntoutusryhmää</p> <p>Tuetaan esimiesten johtamista järjestämällä heille vähintään kaksi yhteistä koulutustilaisuutta</p>	<p>Ei toteutunut suunnitellusti, koska määrä lisääntyi 2 päivällä.</p> <p>Ei toteutunut suunnitellusti, koska ei ilmoittautunut riittävää määrää osallistujia</p> <p>Toteutui osittain: järjestettiin vain yksi yhteinen tilaisuus, aiheena varhainen puuttuminen ja sairauspoissaolojen hallinta</p>
--	--	--	---

Johdanto

Kunta-ala on työvoimavaltainen palveluala, jossa osaava ja motivoitunut henkilöstö on olennainen tekijä palvelujen tuottamisessa. Työnantajan on tunnettava henkilöstönsä rakenne, osaaminen, hyvinvointi ja kehittämistarpeet voidakseen rajallisilla resursseilla turvata laadukkaat kunnalliset palvelut myös tulevaisuudessa. Henkilöstökertomus kuvaa osaltaan työnantajan panostamista henkilöstöön ja sen hyvinvointiin. Se antaa tietoa henkilöstövoimavarojen arvioinnista ja käytöstä sekä niissä tapahtuneista muutoksista.

Henkilöstökertomukseen on koostettu tunnuslukuja ja tietoja henkilöstön määrästä ja rakenteesta, työajasta ja työpanoksesta, osaamisesta ja kehittämisestä, terveydellisestä toimintakyvystä ja hyvinvoinnista, yhteistoiminnasta sekä palkkauksesta ja työvoimakustannuksista. Tunnusluvut on koostettu pääosin Populus-henkilöstöhallintajärjestelmästä ja tilinpäätöstiedoista.

Tässä henkilöstökertomuksessa esitettävät tiedot ja tunnusluvut perustuvat pääosin vuosittain kertomusvuoden viimeisen päivän tilanteeseen.

2. Henkilöstöpanokset

2.1. Henkilöstön määrä

Henkilöstön määrällä tarkoitetaan vuoden lopussa voimassa olevia päätoimisia palvelussuhteita. Päätoimiseksi katsotaan henkilö, jonka viikkotyöaika on vähintään 19 tuntia (opettajien päätoimisuus määritellään eri tavalla). Henkilöstömäärässä on mukana myös ne viranhaltijat/työntekijät, jotka eivät ole aktiiviyössä, mutta heidän palvelussuhteensa on voimassa.

Henkilöstömäärää ohjattiin edelleen täyttölupamenettelyn avulla, 1.8.2015 lukien täyttölupa on tullut hakea myös vähintään puoli vuotta jatkuville määräaikaisille palvelussuhteille.

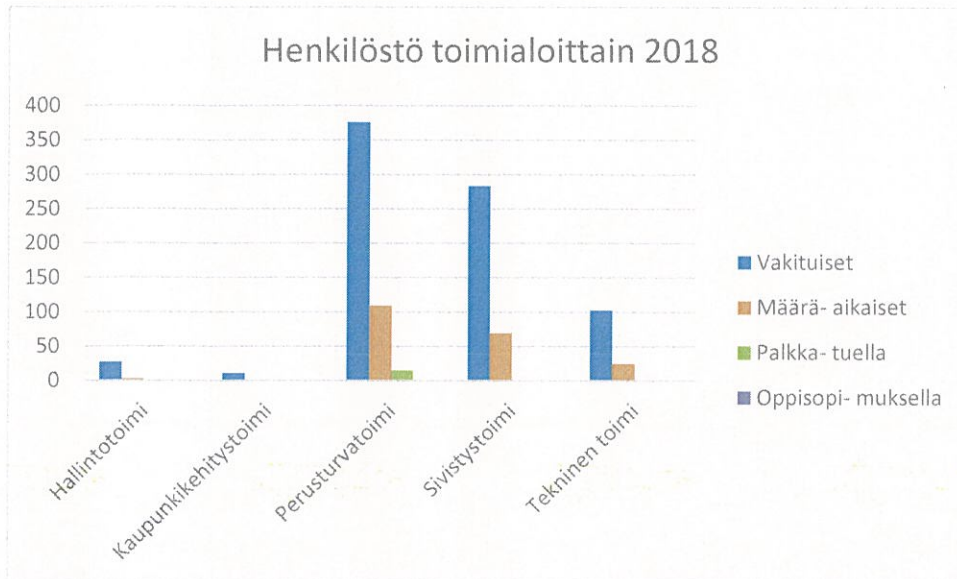
Akaan kaupungin koko henkilöstön määrä 31.12.2018 oli 1021, vuonna 2017 vastavana ajankohtana henkilöstöä oli 1.046. Luvussa ovat mukana sekä vakinaisessa että määräaikaisessa palvelussuhteessa työskentelevät henkilöt sekä palkkatuella palkatut ja oppisopimussuhteessa olevat henkilöt. Määräaikaisessa, alle 13 päivää kestävässä palvelussuhteessa 31.12.2018 yhteensä 18 henkilöä (22). Koko henkilöstön määrä väheni kertomusvuonna 26 henkilöllä (4).

Koko henkilöstöstä vakinaisessa palvelussuhteessa oli 799 henkilöä (834) ja määräaikaisessa palvelussuhteessa 206 henkilöä (194), ao. luvussa ei ole huomioon otettu palkkatuella palkattuja eikä oppisopimussuhteessa olevia henkilöitä. Vakinaisen henkilöstön määrä väheni edelliseen vuoteen verrattuna 35 henkilöllä (7), määräaikaisen henkilöstön lisäys oli 12 henkilöä (2). Määräaikaisen henkilöstön osuus kokonaishenkilöstöstä oli 20 % (18,54 %). Osa-aikaisia koko henkilöstöstä oli 12 prosenttia (11,0), joista 3 prosenttia (3) oli osa-aikaeläkeläisiä. Palkattomalla virka- tai työvapaalla oli tilastointipäivänä 78 henkilöä (60) henkilöä.

Kaupungin henkilöstö 31.12.2018

Toimiala	Vuosi	Vaki- tuiset	Määrä- aikai- set	Palkka- tuella	Oppi- sopi- muk- sella	Yh- teensä	Nai- set	Miehet
Hallintotoimi	2018	27	3			30	27	3
	2017	29	4			33	30	3
	2016	33	1			34	30	4
	2015	47	2	3		52	38	14
	2014	47	5			52	41	11
Kaupunkikehitys- toimi	2018	11				11	5	6
	2017	13	3			16	6	10
	2016	12	1			13	4	9
Perusturvatoimi	2018	376	109	15	1	501	471	30
	2017	396	104	16		516	486	30
	2016	380	95	16	1	492	472	20
	2015	386	102	6	1	495	474	21
	2014	531	101		2	634	617	17
Sivistystoimi	2018	283	69			352	300	52
	2017	290	57			347	299	48
	2016	295	72			367	324	43
	2015	312	82			394	347	47
	2014	195	82			277	229	48
Tekninen toimi	2018	102	25			127	92	35
	2017	106	26			134	100	34
	2016	121	23	2		144	107	37
	2015	126	26			152	114	38
	2014	135	22			157	119	38
Yhteensä	2018	799	206	15	1	1021	895	126
	2017	834	194	18		1.046	921	125
	2016	841	192	16	1	1.050	937	113
	2015	871	212	9	1	1.093	973	120
	2014	908	210	25	2	1.145	1.019	126

(Lähde: Populus-raportti; Perhe- ja omaishoitajat ovat raportoinnin ulkopuolella, koska eivät ole palvelussuhteessa kaupunkiin. Henkilöä ei ole ilmoitettu määräaikaiseksi, jos hänellä on määräaikaisen tehtävän ohella vakainainen virka- tai työsuhde.)

Toimialoittain tarkasteltuna perusturvan toimialalla työskentelee 49 % koko henkilöstöstä (50 %). Sivistystoimen osuus on reilu kolmannes. Hallintotoimen ja teknisen toimen osuus on hieman vähentynyt edelliseen vuoteen verrattuna.

Akaan kaupungin henkilöstö palkataan pääsääntöisesti toistaiseksi voimassa oleviin palvelussuhteisiin, määräaikaista henkilöstöä otetaan vain laillisin perustein välttämättömään tarpeeseen ja lyhytaikaiset sijaistukset pyritään hoitamaan ensisijaisesti sisäisesti esimerkiksi työvuorojärjestelyin. Toimialojen esimiesten edellytetään määräaikaista henkilökuntaa palkatessaan kiinnittämään erityistä huomiota perusteiden laillisuuteen.

Määräaikaisista vajaa puolet on työskennellyt perusturvan toimialalla.

Määräaikaisuuden perusteet 31.12.2018

Määräaikaisuuden peruste	Henkilöluukumäärä			
	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2018
Lakisääteinen perhevapaa	14	20	18	18
Vuosiloma	8	5	13	16
Palkkatuki	8	16	18	15
Muu työn luonteesta johtuva peruste	21	16	20	7
Sairausloma	17	16	19	14
Määräaikainen (ei sijainen, ilman vakanssinumeroa, määräaikaiset tuntiopettajat)	33	32	30	24
Avoimen vakanssin hoito	30	29	15	17

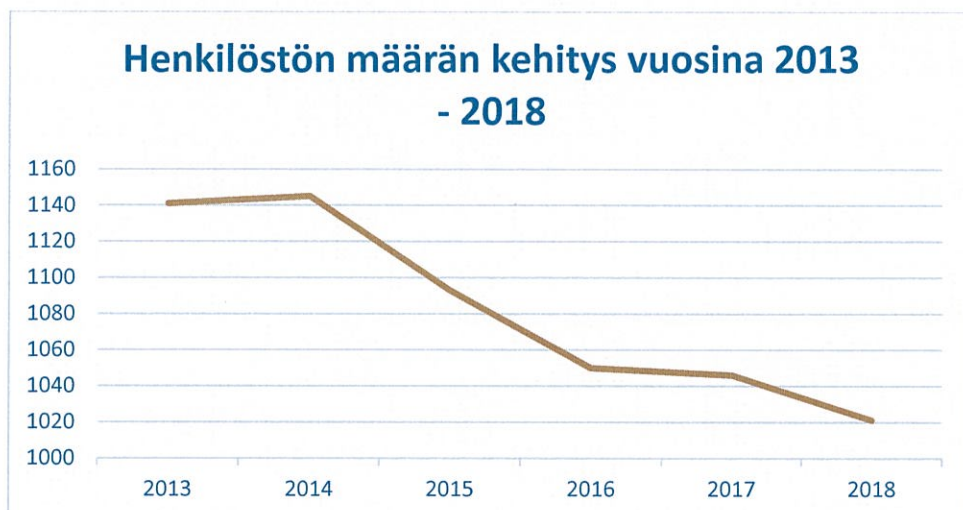

Vuorotteluvapaa	6	3	1	2
Osa-aikaeläke	10	6	6	5
Muu sijaisuus	12	20	24	43
Kausiluonteinen tehtävä	2	0	1	0
Oma pyyntö	12	6	9	8
Projektiluonteinen tehtävä	4	2	2	6
Oppisopimussuhde	1	1	0	1
Palkaton virkavapaus/työloma	2	2	1	3
Kuntoutustuki	2	4	2	3
Ei kirjattua perustetta työsopimuksessa	5	0	10	13
Organisaatiouudistuksesta johtuva peruste	4	10	5	2
Toiminnan vakiintumattomuus	1	5	4	17
Opintovapaan sijainen	7	15	14	8

Niiden määräaikaisten, joiden palvelussuhde kestää yli kaksi viikkoa, osuus lukuun ottamatta palkkatuella palkattuja ja oppisopimussuhteessa olevia, oli kertomusvuonna 20 %. Vuonna 2017 heitä oli 18,54 %. Määräaikaisten palvelussuhteiden määrä on hieman lisääntynyt edellisestä vuodesta.

Henkilöstön määrän kehitys vuosina 2013 – 2018

Henkilöstön lkm	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Vakinaiset	904	908	871	841	834	799
Määräaikaiset	212	210	212	192	194	206
Tukityöllistetyt ja oppisopimus	25	27	10	17	18	16
YHTEENSÄ	1.141	1.145	1.093	1.050	1.046	1021

Vakinaisen henkilöstön määrän kehitys suhteessa asukaslukuun vuosina 2015 – 2018

Toimiala	vuosi 2015 työntekijä/ 1.000 asukas	vuosi 2016 työntekijä/ 1.000 asukas	vuosi 2017 työntekijä/ 1.000 asukas	vuosi 2018 työntekijä/ 1.000 asukas
Hallintotoimi	2,75	2,07	1,81	1,63
Kaupunkikehitystoimi	-	0,75	0,81	0,66
Perusturvatoimi	22,58	23,75	24,75	22,64
Sivistystoimi	18,25	18,44	18,12	17,04
Tekninen toimi	7,37	7,57	6,62	6,14
YHTEENSÄ	50,94	52,57	52,12	48,11

Henkilöstön määrän muutokset suhteessa kaupungin asukaslukuun ovat olleet vuosina 2015 – 2018 kohtuullisen pieniä. Kertomusvuonna henkilöstön määrä asukasta kohden vähentyi 4,01 työntekijällä (-0,45), mikä johtuu osittain myös siitä, että asukasmäärän vähennys oli suhteessa suurempi kuin vakinaisen henkilöstömäärän vähennys.

2.2. Henkilötyövuodet

Henkilötyövuosi kuvaa paremmin vuoden aikana palvelussuhteessa olleen henkilöstön määrää kuin pelkkä henkilöstön lukumäärä vuoden viimeisenä päivänä, koska henkilöstön määrä vaihtelee olennaisesti vuoden aikana. Osan vuotta kestäneet tai osa-aikaiset palvelussuhteet muutetaan vuosityöntekijöiksi eli henkilötyövuosiksi. Henkilötyövuodella tarkoitetaan täyttä työaikaa tekevän henkilön koko vuoden työskentelyä. Osa-aikainen henkilö muutetaan henkilötyövuodeksi hänen osa-aikaprosenttiaan vastaavasti. Ylitöitä tai muulla tavalla tehtyä normaalin työajan ylittävää työaikaa ei oteta laskennassa huomioon.

Henkilötyövuoden määrittely

HTV1: palveluksessa olopäivien lukumäärä kalenteripäivinä/365*(osa-aikaprosentti/100) => töissä koko vuoden

HTV2: palkallisten palveluksessa olopäivien lukumäärä kalenteripäivinä/365*(osa-aikaprosentti/100) => vähennetty palkattomat poissaolot

HTV3: palveluksessa olopäivien (vähennetty kaikki poissaolot mukaan lukien vuosiloma sekä koulutus) lukumäärä kalenteripäivinä/365*(osa-aikaprosentti/100) => työssäoloaika (=vähennetty kaikki poissaolot)

Henkilötyövuodet palvelussuhteessa vuosina 2017 – 2018

	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	v. 2017	v. 2018	v. 2017	v. 2018	v. 2017	v. 2018
HTV1	122,7	124,3	911,0	862,5	1.033,7	986,8
HTV2	116,7	119,6	855,8	809,6	972,5	1092,1
HTV3	102,8	104,3	704,1	666,3	806,9	911,2

Henkilötyövuodet toimialoittain vuosina 2017 – 2018

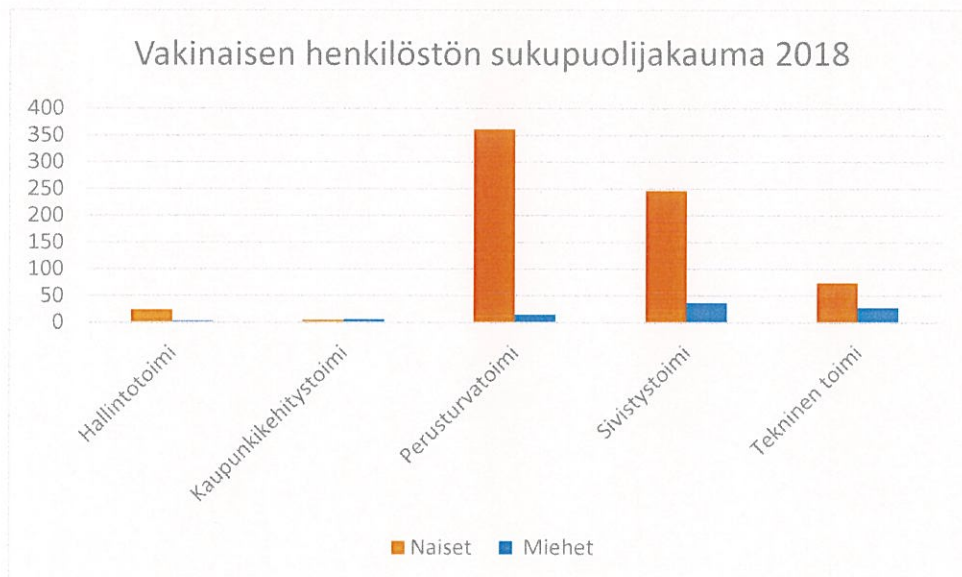
Toimiala	HTV 1		HTV 2		HTV 3	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Hallintotoimi	33,5	31,3	32,6	31	26,4	25,4
Kaupunkikehitystoimi	14,4	12,2	13,2	11,4	10,8	8,9
Perusturva-toimi	486,6	459	455,9	428,8	371,4	347,6
Sivistystoimi	354,8	347,2	330,7	324,6	285,7	281,4
Tekninen toimi	144,4	137,2	140	133,2	112,6	107,4

3. Henkilöstön rakenne

3.1. Naiset ja miehet

Vakituisesta henkilöstöstä oli naisia 88,9 % (89,2) ja miehiä 11,1 % (10,8).

Kokonaishenkilöstä naisten lukumäärä on 895 (921) ja miesten 126 (125). Sukupuolijakauman muutokset ilmenevät edelliseen vuoteen verrattuna naisten lukumäärän vähentymisenä. Kuten kunta-alalla yleensä, niin Akaassakin, henkilöstö on hyvin naisvaltaista. Kunta-alalla miesten osuus koko henkilöstöstä on keskimäärin noin viidennes.

(Lähde: Populus-raportti)

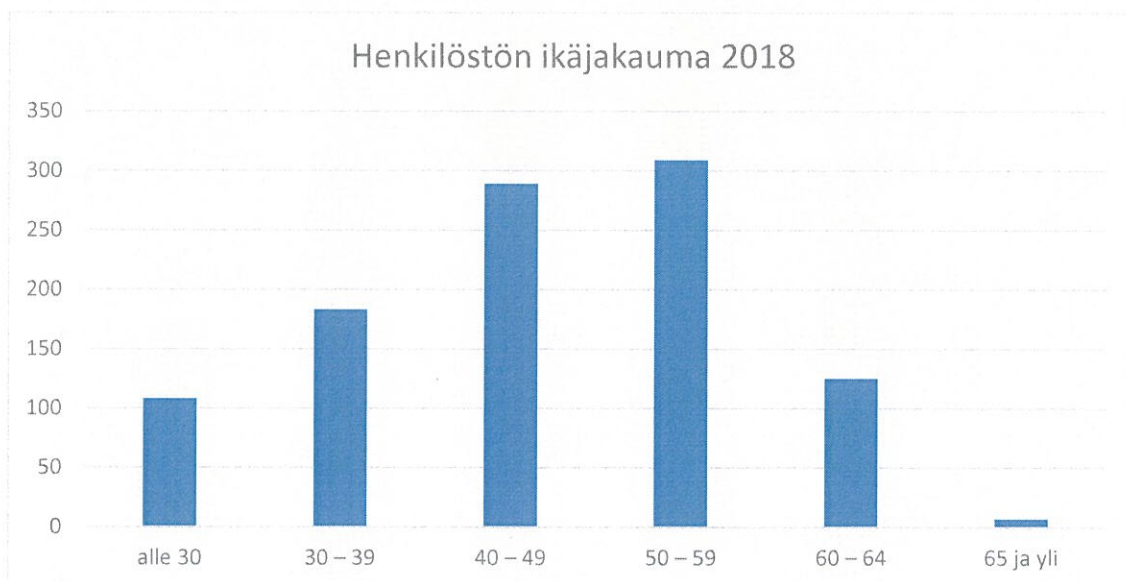
3.2. Henkilöstön ikärakenne

Vakinaisen henkilöstön keski-ikä oli kertomusvuoden päättyessä 48,1 vuotta (47,8). Vakinaisessa palvelussuhteessa olevien naisten keski-ikä oli 48,2 vuotta ja miesten 47,6 vuotta. Kaikkien palvelussuhteessa olevien keski-ikä oli 46,2 vuotta (46,2) mikä on noin kaksi vuotta vakinaista henkilöstöä alempi.

Edelliseen vuoteen verrattuna vakinaisen henkilöstön keski-ikä on hieman noussut. Kunta-alan keski-ikä oli 45,8 (viimeisin tilastotieto v. 2017), joten Akaan kaupungin henkilöstö on kaikki palvelussuhteet huomioiden saman ikäistä mitä kunta-alalla yleensä.

Ikä vuosina	Lukumäärä			% -osuus koko henkilöstöstä		
	v. 2016	v. 2017	v. 2018	v. 2016	v. 2017	v. 2018
alle 30	99	108	108	9,40 %	10,30 %	10,6 %
30 – 39	203	191	183	19,30 %	18,30 %	17,9 %
40 – 49	296	294	289	28,20 %	28,10 %	28,3 %
50 – 59	338	325	309	32,20 %	31,10 %	30,3 %
60 – 64	110	124	125	10,50 %	11,80 %	12,2 %
65 ja yli	4	4	7	0,40 %	0,40 %	0,7 %
Yhteensä	1050	1046	1021	100 %	100 %	100 %

Kertomusvuonna koko henkilöstössä 40-vuotiaita tai vanhempia oli 730 henkilöä (758) eli 71 % (71,0). Alle 30-vuotiaita oli 108 henkilöä (108) eli 10,6 % (10,3). Yli 65-vuotiaita oli 7 henkilöä (4) eli 0,7 % (0,4 %).

3.3 Henkilöstön vaihtuvuus

Lähtövaihtuvuusprosentilla tarkoitetaan päätyneiden palvelussuhteiden ja henkilöstömäärän välistä suhdetta, johon lasketaan myös eläköitymisen johdosta päätyneet palvelussuhteet.

Vakinaisia virka- ja työsuhteita päättyi kertomusvuoden aikana 76 (71). Lähtövaihtuvuusprosentiksi muodostui täten 9,51 % (8,51). Alkaneita vakinaisia palvelussuhteita oli 57 (65) ja näiden osalta vaihtuvuusprosentti oli 7,1 % (7,8). Vakinaisen henkilöstön nettovaihtuvuus oli siten -19 (-6) henkilöä.

Tyypillisimmät syyt palvelussuhteen päättymiselle olivat eläkkeelle jääminen ja irtisanoutuminen.

3.4. Eläköityminen

Kaupungin palveluksessa oleva henkilöstö voi KuEL-järjestelmän mukaan siirtyä vanhuuseläkkeelle, työkyvyttömyyseläkkeelle tai osa-aikaeläkkeelle. Vanhuuseläkettä voi lisäksi varhentaa ja työkyvyttömyyseläke voi olla joko määräaikainen tai osittainen, jolloin osa-aikainen työ on mahdollista. Vanhuuseläke on kuntatyöntekijän ensisijainen reitti eläkkeelle.

Eläkeuudistus tuli voimaan 1.1.2017. Uudistuksessa vanhuuseläkeikää nostetaan vaiheittain 65 vuoteen siten, että vuonna 62 syntyneet ovat ensimmäinen ikäluokka, jonka vanhuuseläkeikä on 65 vuotta. Eläkeuudistuksen merkittävän tavoitteena on työurien pidentäminen. Keskeisintä työurien pidentämisen kannalta on eläkeikärajojen nosto ja niiden sitominen elinajanodotteen kehitykseen. Henkilökohtainen eläkeikä 63 - 65 ikävuoden välillä säilyi ennallaan. Työssä voi edelleen jatkaa 68-vuotiaaksi saakka. Työssä jatkaminen tarkoittaa suurempaa eläkettä, kun taas eläkkeelle jääminen ennen henkilökohtaista vanhuuseläkeikää pienentää eläkettä.

Uudistuksessa osa-aikaeläke poistui ja tilalle tuli osittain varhennettu vanhuuseläke. Varhennettu vanhuuseläke poistui ja eikä sille voi enää jäädä. Uutena eläkelajina tuli työuraeläke. Työkyvyttömyyseläke ja osatyökyvyttömyyseläke säilyivät ennallaan, eivätkä niiden myöntämiskriteerit muuttuneet.

Uudistuksesta johtuen eläkkeelle jäämisen ennustettavuus on heikentynyt. Näyttää kuitenkin siltä, että ainakaan tässä vaiheessa ei ole suurta kiinnostusta jatkaa henkilökohtaisen eläkeiän jälkeen.

Kertomusvuoden aikana vakinaisessa palvelussuhteessa olevan henkilöstön eläköityminen oli seuraava:

- vanhuuseläkkeelle henkilöä 22 (31)
- täydelle työkyvyttömyyseläkkeelle 2 (1)
- täydelle kuntoutustuelle (määräaikainen työkyvyttömyyseläke) 5 (2)
- osa-aikaiselle kuntoutustuelle 7 (14) henkilöä
- osa-aikaeläkkeelle jäi 0 (1) henkilöä.
- Yhteensä 36 (49).

Eläkkeelle jääneistä 24 henkilön (32) palvelussuhde päättyi kokonaan.

Vanhuuseläkkeelle jääneiden keski-ikä oli 63,2 vuotta (63,9 v.). Kaikki eläkemuodot huomioon ottaen eläkkeelle jääneiden keski-ikä oli kertomusvuonna 60,6 vuotta (61,2).

Eläköitymistilastosta voidaan päätellä, että työurien pidentäminen on eläköitymisen suhteen toteutunut toivotulla tavalla, koska vanhuuseläkkeelle jäävien henkilöiden määrä vähentyi selvästi edellisestä vuodesta. Negatiivisena kehityksenä voidaan pitää täydelle työkyvyttömyyseläkkeelle ja täydelle kuntoutustuelle jääneiden määrän lisääntyminen. Osa-aikaiselle työkyvyttömyyseläkkeelle ja osa-aikaeläkkeelle jääneiden määrä puolestaan laski edellistä vuodesta.

Kokonaan eläköityneitä koko henkilöstöstä oli 2,3 %:a (3,0), mikä tarkoittaa lievää vähentymistä edelliseen vuoteen verrattuna. Kunta-alalla vuosittainen eläkepoistuma vuodessa on keskimäärin 3,0 %. Ennusteen mukaan Akaan kaupungin organisaatiosta eläköityvien määrä vastaa suunnilleen kunta-alan keskimääräistä määrää.

Eläköitymisen ennusteessa kuvataan vakuutettujen arvioitu eläköityminen aikasarjana vuosittain. Ennuste perustuu vuoden 2018 lopussa vakuutettuna olleiden työ- ja virkasuhteisten tilanteeseen sekä vuoden 2019 alun organisaatiotilanteeseen. Ennusteessa on huomioon otettu vanhuus-, työkyvyttömyys- ja osatyökyvyttömyyseläkkeelle siirtyvät henkilöt.

Eläköitymisennuste vuosina 2019 – 2028 on seuraava (KuEL ja VaEL):

- v. 2019: 36 henkilöä, joista vanhuuseläkkeelle 26
- v. 2020: 33 henkilöä, joista vanhuuseläkkeelle 23
- v. 2021: 35 henkilöä, joista vanhuuseläkkeelle 26
- v. 2022: 39 henkilöä, joista vanhuuseläkkeelle 30
- v. 2023: 43 henkilöä, joista vanhuuseläkkeelle 35
- v. 2024: 34 henkilöä, joista vanhuuseläkkeelle 26
- v. 2025: 35 henkilöä, joista vanhuuseläkkeelle 27
- v. 2026: 37 henkilöä, joista vanhuuseläkkeelle 29
- v. 2027: 32 henkilöä, joista vanhuuseläkkeelle 27
- v. 2028: 36 henkilöä, joista vanhuuseläkkeelle 28.

Henkilöstön eläkkeelle jääminen hyödynnetään mahdollisuutena henkilöstörakenteen uudistamiseen ja työn tuottavuuden parantamiseen. Eläkepoistuman myönteisiä vaikutuksia ovat keski-ian aleneminen, jonka myötä koulutustaso, muutosvalmius ja innovatiivisuus saattavat parantua. Myönteisenä puolena voidaan nähdä myös tehtävien uudelleen järjestelymahdollisuudet ja töiden monipuolistuminen.

3.5 Eläkemaksut

Eläkekustannusten seurannan avulla voidaan ennakoida kustannuksia ja vaikuttaa niihin. Työnantajan KuEl-eläkemaksut koostuvat

- palkkaperusteisesta maksusta, jota seurataan osana työvoimakustannuksia
- eläkemenoperusteisesta maksusta, jota maksetaan niistä maksussa olevista eläkkeistä, jotka ovat karttuneet jäsenyhteisön palveluksessa ennen vuotta 2005
- varhaiseläkemenoperusteisesta varhemaksusta, jota maksetaan työntekijän jäädessä työkyvyttömyyseläkkeelle, työttömyyseläkkeelle tai kuntoutustuelle

	Maksut 1.000 euroa			% -osuus palkkakustannuksista		
	v. 2016	v. 2017	v. 2018	v. 2016	v. 2017	v. 2018
Varhemaksu	446	392	432	1,3	1,1	1,25
Eläkemenoperusteinen maksu	2.065	1.559	1526	5,8	4,4	4,4

4. Työvoimakustannukset, työllistäminen sekä virka- ja työehtosopimukset

4.1. Vuoden 2018 työvoimakustannukset

Työvoimavaltaisella kunta-alalla työvoimakustannukset muodostavat merkittävän osan kunnan taloudesta. Työvoimakustannusten rakenteen ja kehityksen seuranta ovat siten keskeisiä myös henkilöstöraportoinnissa. Työvoimakustannukset kattavat kuntaan palvelussuhteessa olevan henkilöstön.

Työvoimakustannuksissa näkyvät myös kunta- ja palvelurakennemuutokset tai henkilöstöön kohdistuneet talouden sopeuttamistoimenpiteet, mitkä ovat henkilöstöraportissa tarkemmin selitettäviä/kuvattavia tapahtumia ja toimenpiteitä. Myös ostopalveluiden käyttö voi näkyä työvoimakustannusten alenemisena.

Vuosien 2011 – 2018 työvoimakustannukset

Vuosi	Kaikki palkat	Muut henkilöstösivukulut	Eläkekulut	Yhteensä	%:a toimintakuluista	Muutos henkilöstökuluissa
2011	36 322	2 030	8 842	47 194	46,82	14,18
2012	38 428	2 145	9 376	49 950	46,79	5,84
2013	37 679	2 074	9 615	49 369	44,68	-1,16
2014	36 937	1 980	9 655	48 573	43,15	-1,61
2015	35 953	2 016	9 429	47 398	42,94	-2,41
2016	35 777	2 299	8 903	46 979	43,10	-0,89
2017	35 354	1 937	8 200	45 492	42,79	-3,17
2018	34 706	1372	8 010	44 088	40,00	-3,00

(Lähde: Talousarvion tilinpäätökset)

Muutos henkilöstökuluissa: Esimerkiksi henkilöstökulujen muutos 2010 – 2009 verrattuna vuoden 2009 henkilöstökuluihin)

Henkilöstösivukuluihin sisältyvät kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksut, työttömyysvakuutusmaksut, tapaturmavakuutusmaksut ja muut sosiaalivakuutusmaksut. Eläkekulut koostuvat Kuntien eläkevakuutuksen KuEL-maksuista, valtion VEL-maksuista, varhemaksuista ja muista työeläkemaksuista.

Työvoimakustannukset laskivat vuoteen 2017 verrattuna 3 %:a ollen kertomusvuonna 34,7 miljoonaa euroa. Tähän kehitykseen on luonnollisesti vaikuttanut henkilöstömäärän väheneminen. Henkilöstökulut vähenivät kertomusvuonna myös nk. Kiky-sopimukseen liittyneen 30 prosentin lomarahaleikkauksen vuoksi.

Työvoimakustannusten osuus toimintamenoista oli 40 % (42,79). Niiden vähennys edelliseen vuoteen verrattuna oli 2,79 prosenttia (0,31).

(Lähde: tilinpäätöstiedot)

Vuokratyövoimaa käytettiin kertomusvuoden aikana perusterveydenhuollossa. Hammaslääkäripalveluita ostettiin 234.257 eurolla (216.667 euroa). Työvoiman vuokrauskustannukset lisääntyivät edelliseen vuoteen verrattuna vajaalla 18.000 eurolla.

Vuoden 2018 päättyessä lomapalkkavelka oli 4.695.359 euroa (4.875.210 euroa). Edelliseen vuoteen verrattuna lomapalkkavelka pienentyi noin 180.000 eurolla, mikä pääosin johtuu henkilöstön määrän vähentymisestä, mutta myös Urjalan vanhainkodin henkilöstön siirtymisestä yksityisen palveluntuottajan palvelukseen.

4.2. Palkkatuen käyttö, kesätyöllistäminen ja muu työllistäminen

Toimialoilla työskenteli kuntouttavan työtoiminnan työntekijöiden lisäksi työkohteissa useita palkkatuella palkattuja veloitetyöllistettäviä. Kaupungilla on lakisääteinen velvollisuus palkata työllistämisvelvoitteen piiriin kuuluva henkilö kaupungille määräajaksi. Palkkatuella palkatut työllisyydenhoidon työsuunnittelijat toimivat työpajoilla kuntouttavan työtoiminnan ryhmänohjaajina.

Vuonna 2018 palkkatuella palkatut henkilöt sijoituivat eri toimialoille seuraavasti:

- hallintotoimi 2 henkilöä (1)
- kaupunkikehitystoimi 0 henkilöä (1)
- perusturvatoimi 15 henkilöä (10)
- sivistystoimi 5 henkilöä (6)
- tekninen toimi 5 henkilöä (11)

- Yhteensä 28 henkilöä (29).

Edellä mainittujen lisäksi edelleensijoituksessa hankkeessa/yhdistyksessä oli vuonna 2018 yksi henkilö (1).

Kuntouttavassa työtoiminnassa oli kertomusvuoden päättyessä toimialoilla voimassa olevia sopimuksia yhteensä 61 (64). Koko vuoden aikana kuntouttavassa työtoiminnassa toimialoilla oli yhteensä 104 (117) asiakasta.

Palkkatukityöllistämisen palkkamenot ja muut kustannukset henkilöstösivukuluineen olivat kertomusvuonna 301 499 euroa (435.476,00 euroa). Palkkatuen osuus oli 130 934 euroa (180.040,00 euroa), joista velvoitetyöllistettävien osuus oli 53 337 euroa.

Kesätyöllistäminen

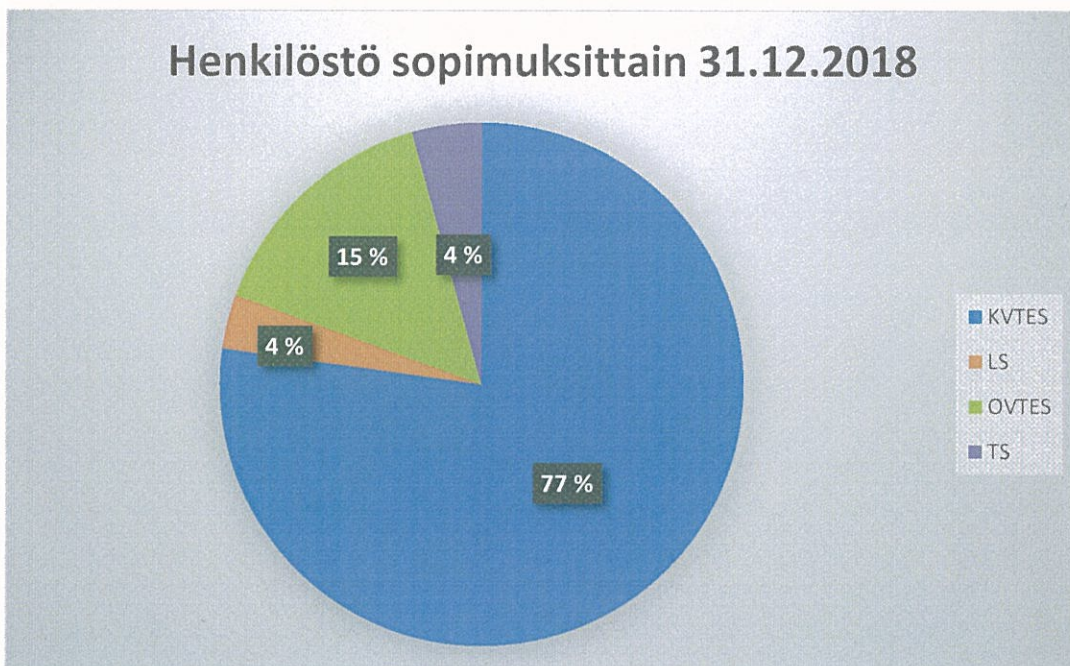
Kesätyöntekijöitä oli vuonna 2018 yhteensä 43 (43). Kesätyöllistämisen palkkamenot olivat henkilöstösivukuluineen 32 874 euroa (36.252,00 euroa). Työllistämisjaksot olivat 2 – 4 viikon pituisia.

Muu työllistäminen

Palkattomassa opiskeluun liittyvä harjoittelussa ja TET-harjoittelussa, oli työpaikoilla kertomusvuoden aikana useita henkilöitä. Lisäksi eri työpisteissä oli TE-toimiston ja vakuutusyhtiöiden työkokeilijoita.

4.3. Henkilöstön jakaantuminen eri sopimusaloille ja kertomusvuoden palkantarkistukset

Eniten henkilöstöä on KVTES:n soveltamispiirissä, jonka sisältää myös kotona työskentelevät perhepäivähoitajat.

(Lähde: Populus-raportti)

Kunta-alalla palkkausjärjestelmät perustuvat tehtävien vaativuuteen ja henkilökohtaiseen työsuoritukseen.

Akaan kaupungin organisaatiossa lääkärisopimusta lukuun ottamatta on käytössä tehtävien vaativuuden paikallinen arviointijärjestelmä. Kunkin viran/tehtävän tehtäväkohtainen palkka määritellään tehtävän vaativuuden mukaan. Tehtävän vaativuuden arviointi tulee päivittää aina, kun tehtävässä tapahtuu olennaisia muutoksia.

Henkilökohtainen lisä on osa kannustavaa palkkausta. Se perustuu henkilökohtaisiin työtuloksiin ja ammatinhallintaan.

Uudet kunnalliset sopimukset tulivat voimaan 1.2.2018 lukien ja ne ovat voimassa 31.3.2020 saakka. Uusien sopimusten myötä tehtiin 1.5.2018 lukien yleiskorotukset kaikkien kunta-alan sopimusten osalta.

5. Henkilöstön tila

5.1. Osaamisen kehittäminen

Osaamisen kehittämisen tavoitteena on turvata se osaaminen, jota tarvitaan kaupungin palvelutuotannossa. Työt muuttuvat ja uudet haasteet edellyttävät jatkuvaa oppimista. Sitä voidaan tukea koulutuksen lisäksi erilaisilla työssäoppimisen ja henkilöstön kehittämisen menetelmillä kuten työkierrolla, mentoroinnilla, tiimityöllä, itseopiskelulla jne. Myös oppimisille ilmapiiri on tärkeä tekijä.

Osaamisen kehittäminen vuosina 2017 – 2018

Osaamisen kehittäminen	Osallistujien määrä		Päiviä/osallistuja		Kalenteripäiviä	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Ammatillinen henkilöstökoulutus,	579,00	531	3,84	4,08	2.220,00	2.168
josta lakisääteinen sosiaali- ja terveystoimen täydennyskoulutus	307,00	123	4,60	2,85	1.413,00	350
Opintovapaalla oleva henkilöstö	30,00	33	187,50	137,91	5.625,00	4.551
YHTEENSÄ	609,00	564	191,34	141,99	7.845,00	6719

(Lähde: Populus.raportti)

Vuonna 2018 koulutuspäiviä henkilöä kohden oli 4,08 päivää (3,84). Koulutuspäivien määrä on raportoinnin mukaan lisääntynyt edelliseen vuoteen verrattuna 0,24 päivällä henkilöä kohden.

Kertomusvuoden aikana ammattiyhdistyskoulutukseen osallistui palkallisella ajalla 12 (12) luottamusmiestä ja koulutuspäiviä oli yhteensä 78 päivää (66). Näistä päivistä työsuojelukoulutusta oli 9 päivää (5).

Henkilöstökoulutukset on toteutettu edellisten vuosien tapaan pääosin toimialoilla heidän omin määrärahoihin.

Toimialakohtaiset koulutuskustannukset euroina vuosina 2016 - 2018

Toimiala	Toteutuneet kustannukset euroina		
	v. 2016	v. 2017	2018
Hallintotoimi	30.905	15.950	29.511
Kaupunkikehitystoimi	6.142	4.828	2.833
Perusturvatoimi	76.758	63.878	79.442
Sivistystoimi	101.175	126.848	100.406
Tekninen toimi	13.188	9.774	7.593
YHTEENSÄ	228.168	221.278	219.785

Ainoastaan sivistystoimessa koulutuskustannukset ovat lisääntyneet vuoteen 2017 verrattuna.

Koulutuskustannuksiin yllä olevassa taulukossa sisältyvät vain osallistumismaksut, koska esimerkiksi majoitus- ja matkustamiskustannuksia juuri koulutuksen osalta ei toistaiseksi pystytä kirjanpidollisesti erittelemään.

Kertomusvuoden aikana järjestettiin esimiesvalmennusta koskien varhaista puuttamista ja sairauspoissaolojen hallintaa.

Esimiehille järjestettiin säännöllisesti kesäaikaa lukuun ottamatta esimiesinfoja, joissa käsiteltiin ajankohtaisten asioiden lisäksi ennalta ilmoitettuja teemoja.

5.1.1. Kehityskeskustelut

Kehityskeskustelut ovat tärkeitä yhteisiä keskustelutilaisuuksia esimiehen ja työntekijän välillä. Kehityskeskusteluiden keskiössä ovat osaamisen ja työhyvinvoinnin vahvistaminen sekä tavoitteiden asettaminen. Tavoitteena on saada esimiehen ja työntekijän välisestä keskustelusta positiivinen, henkilökohtainen ja merkityksellinen tilanne, jossa syvennetään esimiehen ja työntekijän välistä vuorovaikutusta sekä ymmärrystä työn merkityksellisyydestä, onnistumisista ja tavoitteista.

Sitovana tavoitteena vuodelle 2018 asetettiin kehityskeskustelujen käyminen 100 prosenttisesti. Tavoitteessa ei kuitenkaan täysin onnistuttu, koska kehityskeskusteluja käytiin 70,00 prosenttisesti (59,3).

5.2. Työtyytyväisyys

Akaan kaupungin henkilöstökysely tehtiin syyskuussa ja sen vastausprosentti oli 54. Edellinen kysely tehtiin vuonna 2015, jolloin vastausprosentti oli 60.

Yleisarvosana (kokonaistyytyväisyys) kouluasteikolla kaikkien vastanneiden kesken oli 7,35 (aikaisemmat kyselyt 7,51 ja 7,63). Kokonaistyytyväisyys on laskenut jonkin

verran, mutta ääripäissä eli arvosanoiksi kymmenen tai nelosen antaneissa ei juuri ole muutosta. Yhdeksän ja kahdeksan arvosanaksi antaneita on sen sijaan nyt noin 8 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2015 ja arvosanaksi seitsemän antaneita on noin kuusi prosenttia vähemmän.

Tuloksia teemoittain tarkasteltuna ”esimiestoiminta” ja ”avoimuus” parantuivat selvästi parantunut edellisen kyselyn tuloksiin verrattuna. Tästä huolimatta osa-alueet saivat kyselyn huonoimmat tulokset ja niihin kohdistettavia kehittämistoimenpiteitä tulee voimakkaasti jatkaa.

Erittäin positiivista on se, että vastaajien mielestä töihin on mukava tulla, oma työ tuntuu motivoivalta ja yhteistyö lähimpien työtovereiden kanssa sujuu hyvin. Myös työkyky ja tasa-arvoinen kohtelu koettiin hyväksi. Nämä ovat tärkeitä työhyvinvointia kuvaavia mittareita ja kertovat, että haasteista huolimatta töissä viihdytään, henkilöstö jaksaa työssään ja kohtelu on yhdenvertaista. Lisäksi sitoutuneisuutta toimia kaupungin arvojen ja päämäärien mukaisesti, voidaan pitää vahvuutena.

Kyselyn perusteella kehittämisen tärkeimmät painopistealueet ovat avoimuus sekä esimiestyön kehittäminen.

5.3. Työajan jakaantuminen

Henkilöstömäärä- ja henkilötyövuositunnuslukujen lisäksi työnantaja ja työyhteisöt tarvitsevat tietoa siitä, miten työntekoon tarkoitettua työaikaa todellisuudessa on käytetty. Palvelutarpeiden edellyttämien henkilöstöresurssien oikean mitoituksen, kohdentamisen ja kuormituksen suunnittelu perustuu tietoon työajoista ja poissaoloista.

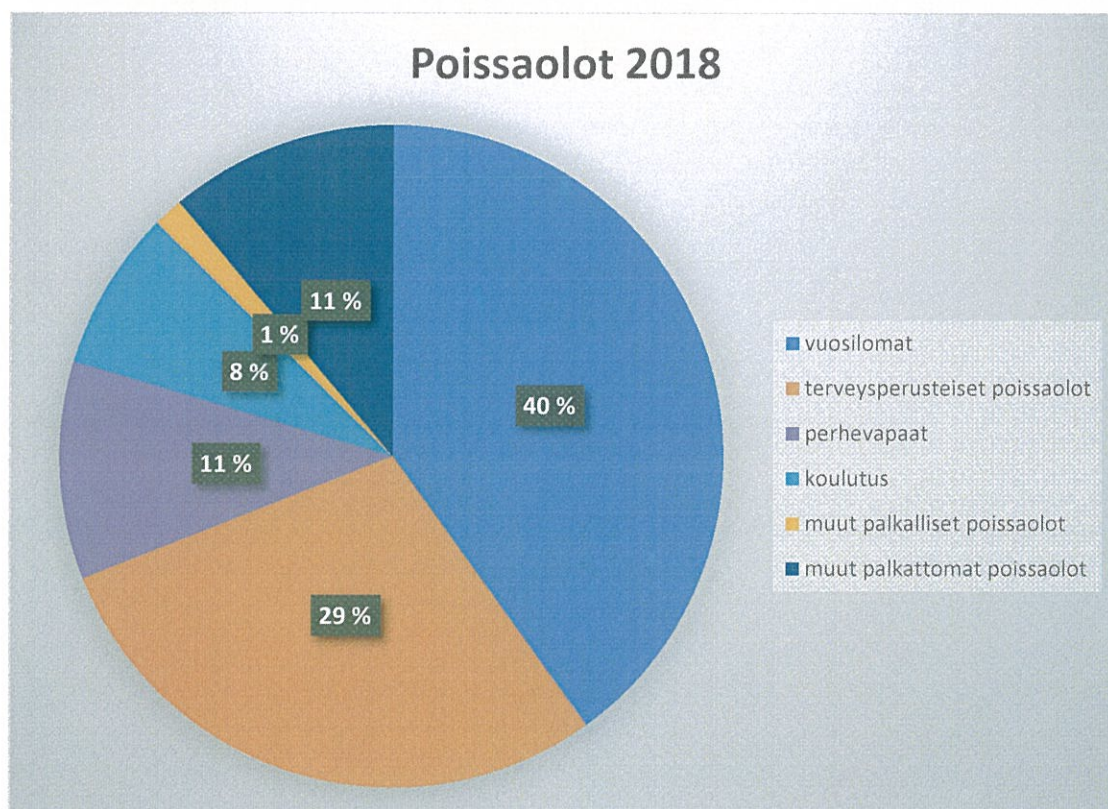
Alla olevassa taulukossa työajan jakauma on laskettu ja raportoitu työpäivinä. Oleellista tässä on seurata prosentiosuuksia teoreettisesta säännöllisestä työajasta.

Poissaoloperusteen mukainen tilanne oli seuraava:

(Lähde: Populus-raportti)

	Työpäivät			% -osuus teoreettisesta säännöllisestä vuosityöajasta		
	v. 2016	v. 2017	v. 2018	v. 2016	v. 2017	v. 2018
Teoreettinen säännöllinen vuosityö-aika työpäivinä	269.157	261.553	256.741	100 %	100 %	100 %
	Vähennetään työpäivinä					
	v. 2016	v. 2017	v. 2018	v. 2016	v. 2017	v. 2018
vuosilomat	27.586	26.768	35.001	10,2	10,2	13,7

terveysperusteiset poissaolot	18.150	17.261	25.379	6,7	6,6	9,9
perhevapaat	9.465	7.713	9.340	3,5	3	3,6
koulutus	4.583	5.491	6.853	1,7	2,1	2,7
muut palkalliset poissaolot	806	618	1.255	0,3	0,2	0,5
muut palkattomat poissaolot	8.311	7.190	9.741	3,1	2,8	3,8
YHTEENSÄ (tehty vuosityö- aika)	200.256	196.512	178.913	74,4	75,1	65,8

Teoreettista säännöllistä vuosityöaika laskettaessa kalenterivuoden päivistä vähennetään lauantait, sunnuntait ja työaika lyhentävät arkipyhät, mikä tarkoittaa vastaavaa viiden työpäivän ajattelua esimerkiksi jaksotyössä tai toimialueilla, joissa työkennellään ympäri vuorokauden kaikkina viikonpäivinä (24/7).

Perhevapaisiin sisältyvät äitiys-, isyys- ja vanhempainlomapäivät sekä hoitovapaat, tilapäiset hoitovapaat sairaan lapsen hoidon järjestämiseksi/hoitamiseksi ja poissaolot pakottavista perhesyistä sekä poissaolot perheenjäsenen tai muun läheisen hoitamiseksi. Muihin palkallisiin poissaoloihin sisältyvät mm. lomarahavapaat ja KVTES:n mukaiset eräät muut virkavapaudet. Palkattomia poissaoloja ovat mm. säästösyvypaikat ja harkinnanvaraiset palkattomat vapaat.

Suurimmat kokonaistyöaika vähentävät poissaolot vuonna 2018 johtuivat vuosilomista ja sairauslomista, mutta määrissä ei edelliseen vuoteen verrattuna tapahtunut juurikaan muutosta. Perhevapaiden ja muiden palkattomien poissaolojen määrä väheni jonkun verran, sen sijaan koulutuksesta johtuvat poissaolot lisääntyivät. Perhevapaat aiheuttavat naisvaltaisella kunta-alalla paljon pitkiä poissaoloja, koska naiset pitävät edelleenkin valtaosan perhevapaista. Työelämän ja perheen yhteensovittamisen osalta naisten osuus perhevapaiden käytössä on noin 99 % lain suomien tasa-arvoisista ja yhdenvertaisista mahdollisuuksista huolimatta.

Palkkasummaksi muutettuna poissaolojen hinnaksi vuosina 2016 – 2018 muodostui seuraavat summat:

	vuosi 2016 (e)	vuosi 2017 (e)	vuosi 2018 (e)
Sairauslomat	1.260.957	1.241.918	1.236.563
Työtapaturmat	50.514	71.795	34.005
Perhevapaat	-855.204	-676.399	-529.592
Tilapäinen hoitovapaa	76.896	62.571	65.229
Koulutus	-161.629	-370.384	-318.666
Lomarahavapaat	19.390	29.213	36.237
Vuosilomat	3.282.957	3.148.613	2.974.217
Muut vapaat	-741.893	-432.645	-533.541

Poissaoloissa suurin ryhmä on vuosilomat, joiden hinta on yli kaksi ja puolikertainen verrattuna sairauslomiin.

Perhevapaiden, koulutuksen ja muiden vapaiden osuus on negatiivinen, koska niissä on enemmän palkattomia kuin palkallisia päiviä – luonnollisesti niiden aikana jää työpäanos saamatta tai sitä paikataan sijaisella.

Sairauspoissaolot

Sairauspoissaoloilla on yhteys työhyvinvointiin ja työn kuormitustekijöihin. Sairauspoissaolojen kehitykseen vaikuttavat myös mm. resursointi, ikärakenne ja ikääntyminen yleensä, työn fyysisyys sekä asenteelliset muutokset työelämässä ja organisatiossa yleensä.

Sairauspoissaoloista on yksinään harhauttavaa tehdä kovin pitkälle meneviä johtopäätöksiä. Sen sijaan sairauspoissaolojen vaikutukset ovat selkeämpiä, sillä usein poissaolot merkitsevät kustannusten lisäksi työyhteisön muille jäsenille kuormituksen lisääntymistä.

Henkilökunnan sairauspoissaolopäivät kalenteripäivinä toimialoittain vuosina 2013 – 2018 olivat seuraavat:

Toimiala	Kalenteripäivää/henkilötyövuosi					
	V. 2013	V. 2014	V. 2015	V. 2016	V. 2017	V. 2018
Hallintotoimi	13,45	16,60	16,58	10,76	16,11	10,01
Kaupunkikehitystoimi	-	-	-	17,79	19,76	31,07
Perusturvatoimi	22,89	21,83	23,82	24,04	23,00	26,54
Sivistystoimi	15,12	16,10	15,53	18,07	19,33	18,10
Tekninen toimi	24,84	25,16	33,69	33,35	31,84	33,30
YHTEENSÄ	20,77	20,59	22,28	22,70	22,01	24,04

Kertomusvuonna sairauspoissaolopäiviä henkilötyövuotta kohti kaupungin henkilöstöllä oli keskimäärin 24,04 kalenteripäivää (22,01). Työpäiviksi muutettuina tämä tarkoittaa noin 18 päivää.

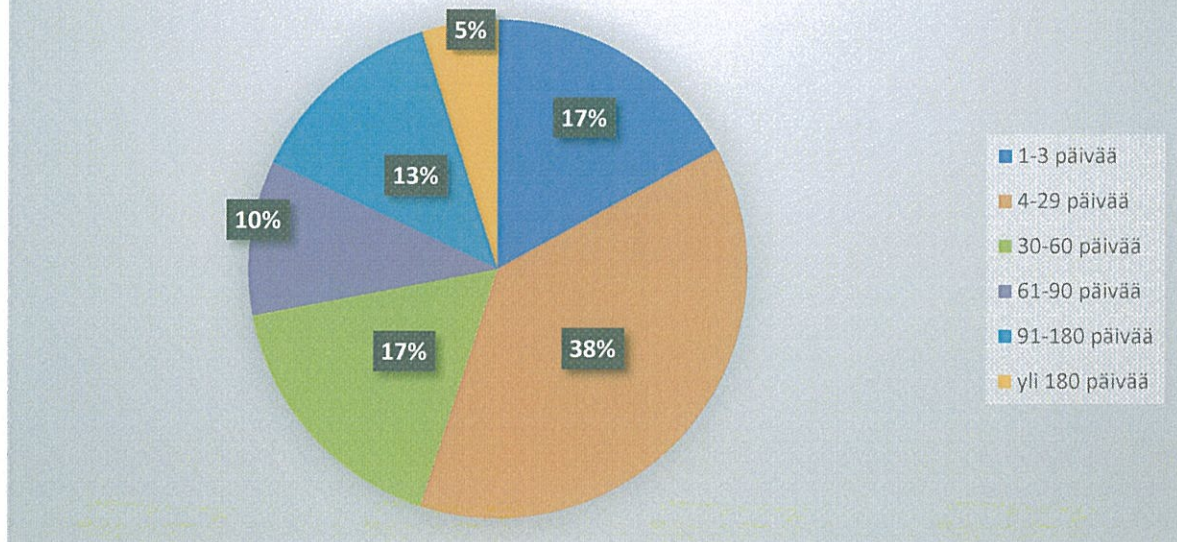
Sairauspoissaolojen määrä on lisääntynyt vuodesta 2017 2,03 kalenteripäivää. Niiden vähentämisessä ei onnistuttu toivotulla tavalla. Lisäystä on erityisesti kaupunkikehitystoimessa, yli 11 päivää henkilöä kohden. Lisäksi sairauspoissaolot ovat nousseet perusturvatoimessa ja teknisessä toimessa. Vähennystä on sivistystoimessa ja hallintotoimessa

Seuraavassa taulukossa on esitetty kertomusvuoden sairauspoissaolot niiden kestön mukaan.

Sairauspoissaolot	kalenteripäivää			%osuus sairauspoissaolopäivistä			%:a teoreettisesta työajasta		
	v.	v.	v.	v.	v.	v.	v.	v.	v.
kalenteripäivien lkm	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
1 – 3 päivää	5.235	3.642	4.039	21,46	15,52	17,07	1,91	1,39	1,57
4 – 29 päivää	14.419	9.890	9.079	59,12	42,13	38,38	5,27	3,78	3,54
30 – 60 päivää	2.841	3.729	3.940	11,65	15,89	16,65	1,04	1,43	1,53
61 – 90 päivää	617	1.635	2.466	2,53	6,97	10,04	0,23	0,63	0,96
91 – 180 päivää	640	3.482	3.016	2,62	14,83	12,75	0,23	1,33	1,17
yli 180 päivää	640	1095	1.095	2,62	4,66	4,62	0,23	0,42	0,43
YHTEENSÄ	24.392	23.473	23.653	100	100	100	8,91	8,97	9,99
keskimäärin/ henkilötyövuosi	22,70	22,01	24,04						

Koko henkilöstön sairauspoissaolojen pituus 2018

Kertomusvuonna vakinaisesta henkilöstöstä 250 henkilöä (253) eivät olleet sairauden takia päivääkään poissa työstä.

Lyhyiden sairauspoissaolojen (1 – 3 pv.) määrät ovat kunta-alalla laskeneet viime vuosina. Akaan kaupungin organisaatiossa kehitys on ollut pitkään päinvastainen lukuun ottamatta vuotta 2016, jolloin lyhyiden poissaolojen osuus lähti laskemaan.

Oheisesta taulukosta ilmenee kehitys vuodesta 2014 alkaen omalla ilmoituksella esimiehen luvalla-sairauspoissaolojen määrästä:

Vuosi	päivien lukumäärä	%-osuus
2014	1.998	8,56
2015	1.510	6,35
2016	1.702	7,05
2017	1.513	6,44
2018	2.005	7,82

Akaan kaupungin käytäntönä on, että omalla ilmoituksella (ilman lääkärintodistusta), mikäli esimies antaa tähän luvan, voi olla töistä pois 1 - 5 päivän ajan. Vuonna 2018 tällaisten poissaolojen määrä oli 7,82 %:a kaikista sairauspoissaoloista (6,44 %).

Sairauspoissaolojen diagnosiseuranta aloitettiin vuonna 2014.

Sairauspoissaolodiagnoosit vuosina 2017 - 2018

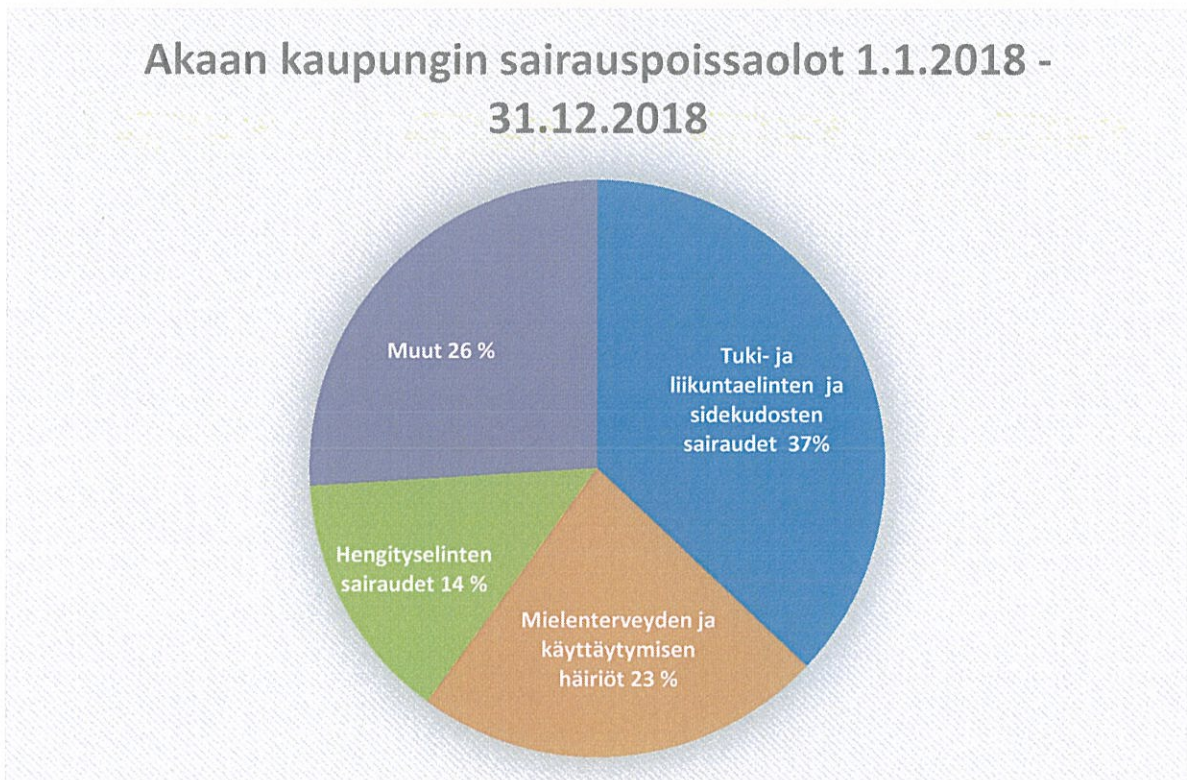
Diagnosi	osuus %:na kaikista sairauspoissaoloista	
	2017	2018
Tuki- ja liikuntaelinten sekä sidekudoksen sairaudet	30,3	37
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöt	21,5	23
Hengityselinten sairaudet	24,3	14
Muut	23,8	26

Yhteensä	100,00	100,00
----------	--------	--------

Muita diagnooseja ovat mm. kasvaimet, hermoston sairaudet sekä vammat, tapaturmat, myrkytykset ja eräiden muiden ulkoisten syiden seuraukset.

Yllä olevasta taulukosta voidaan päätellä, että muutosta edelliseen vuoteen verrattuna on tapahtunut kaikissa diagnoosiryhmissä. Tule-sairausdiagnoosit ovat lisääntyneet lähes seitsemällä prosentilla, mutta hengityselinten sairausdiagnoosit ovat sen sijaan vähentyneet selvästi, noin kymmenellä prosentilla. Myös mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriödiagnoosit ovat lisääntyneet 1,5 prosentilla.

Sairauspoissaolojen vaihtelulle ja niiden syille ei ole löydettävissä yksiselitteistä selvää selitystä. Vaikka määrät ja diagnoositkin pystytään selvittämään, niiden aiheuttajia ei – johtuvatko ne työstä, työyhteisöstä vai henkilön omista elämäntilanteistaan. Tärkeää kuitenkin on, että niitä pystyttäisiin ennalta ehkäisemään mm. puuttamalla mahdollisimman varhain tilanteisiin, jotka saattavat johtaa varsinkin pitkiin ja toistuviin sairauspoissaoloihin.

Syytä on kuitenkin huomioon ottaa se, että Akaan kaupungin organisaatiossa eräillä tehtäväalueilla henkilöstö on varsin ikääntynyt, henkilöstöresurssit vähenevät ja työmäärä lisääntyy. Lisäksi monilla tehtäväalueilla työ on fyysisesti raskasta. Kun työn fyysisyyden yhdistää ikääntymiseen, alentuneeseen työkykyyn ja työmäärän lisääntymiseen, edeltää eläköitymistä monissa tapauksissa pitkät sairauslomat, jotka osaltaan nostavat sairauspoissaolopäivien lukumäärää. Edelleen sisäilmaoireilu ja sen pitkittyminen on myös aiheuttanut paljon sairauspoissaoloja. Sairauspoissaolojen vä-

hentämiseksi pitää pureutua kaikkiin työhyvinvoinnin osa-alueisiin – työkykyyn, työympäristöön, työyhteisön toimintaan, esimiestyöhön sekä osaamiseen. Koska sairauksien syyt kohdistuvat ensisijaisesti mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöihin sekä tuki- ja liikuntaelinsairauksiin, ennaltaehkäisevä toiminta tulee kohdistaa näille alueille. Näin on toimittukin vuonna 2018 yhteistyössä työterveyshuollon kanssa.

5.4. Varhainen tuki, puheeksiotto ja sairauspoissaolojen hallinta

Sairausvakuutus- ja työterveyshuoltolaki muuttui 1.2.2012. Muutoksen tavoitteena on työkyvyttömyyden pitkittymisen ehkäisy. Muutoksella halutaan parantaa mahdollisuuksia havaita pitkittyvät työkyvyttömyydet riittävän varhain ja helpottaa toipumista ja paluuta työhön sairauspoissaolojen jälkeen.

Työntekijän työkyvyn arvioimiseksi ja työssä jatkamismahdollisuuksien selvittämiseksi työnantajan tulee lain mukaan ilmoittaa työntekijän sairauspoissaolosta työterveyshuoltoon viimeistään silloin, kun poissaolo on jatkunut kuukauden ajan.

Laki edellyttää, että sairauspoissaolon aikana on työnantajan ja työntekijän pidettävä yhteyttä, jotta työhön paluuta tukevia järjestelyjä, esimerkiksi työaikoja tai työtehtäviä voidaan suunnitella ajoissa yhteistyössä työterveyshuollon kanssa.

Työterveyshuoltolain uudistuksen myötä työkyvyttömyyden pitkittyessä työterveyshuolto arvioi työntekijän jäljellä olevan työkyvyn ja työnantaja selvittää yhdessä työntekijän ja työterveyshuollon kanssa työntekijän mahdollisuudet työssä jatkamiseksi.

Sairauspäivärahan maksaminen 90 päivän jälkeen edellyttää työterveyslääkärin lausuntoa työntekijän jäljellä olevasta työkyvystä ja työssä jatkamisen mahdollisuuksista. Lisäksi työnantaja selvittää yhdessä työntekijän ja työterveyshuollon kanssa, voidaananko paluuta työhön helpottaa joillakin toimenpiteillä kuten esimerkiksi osa-aikaisella tai kevennetyllä työllä.

Kaupungin organisaatiossa on käytössä toimintamalli varhaiseksi tueksi, puheeksiottamiseksi ja sairauspoissaolojen hallitsemiseksi. Se sisältää toimintaohjeet siitä, miten esimiehen tulee menetellä sairauspoissaolohälytysrajojen täytyessä.

Varhainen puuttuminen ja tuki on aiheellista, kun

- sairausloman hälytysrajat ylittyvät (3 kertaa lyhyitä sairauspoissaoloja tai yli 30 päivää kuuden kuukauden jaksolla)
- sovitut asiat eivät toteudu
- epäillään tai todetaan päihteiden käyttöä
- työssä tai työnteossa esiintyy ongelmia
- työntekijä itse tai työtoverit tekevät aloitteen
- sairausloma pitkittyy.

Puheeksioton tarkoituksena on keskustella työntekijän kanssa ongelmien syistä ja mahdollisista tukitoimenpiteistä, joilla työterveyshuollon, työyhteisön tai muiden toimijoiden avulla voitaisiin auttaa työntekijän tilannetta ja vähentää esimerkiksi poissaoloja. Varhainen puuttuminen on sekä työyhteisön että yksittäisen työntekijän etu – se on merkki siitä, että välitetään.

Akaan kaupungilla on käytössä Populus-henkilöstöhallintajärjestelmään liittyvä sairauspoissaolojen hälytysjärjestelmä. Hälytysrajojen täytyessä esimiehelle tulee sähköpostitse heräte toimenpiteisiin ryhtymiseksi. Henkilöstöpalveluissa seurataan tehostetusti puheeksi ottamisen toteutumista.

Työtapaturmat

Oheisesta taulukosta ilmenevät henkilökunnalle kertomusvuoden aikana sattuneet työtapaturmat, työmatkatapaturmat ja ammattitaudit. Korvauspäivistä ilmenevät niiden päivien lukumäärät, joilta on maksettu päivärahaa. Lain mukaan päivärahaa maksetaan, mikäli työkyvyttömyys kestää vähintään kolme peräkkäistä päivää tapaturmapäivää lukuun ottamatta.

Työtapaturmien jakaumat vuonna 2018 olosuhteen mukaan (suluissa vuoden 2017 luvut)

Olosuhde	Tapaturmien lkm	Tapaturmakorvaukset euroina
Työssä/työpaikalla	53 (49)	80 042 (52.647)
Työmatkalla		
Työstä johtuva matkustaminen	13 (28)	31.490 (41.811)
Ammattitautiepäily	0 (0)	0 (3.491)
Yhteensä	66 (77)	111 532 (97.948)

(Lähde: LähiTapiola, työsuojelutilasto 2018)

Tapaturmia sattui vuonna 2018 yhteensä 53 (49), lisäystä edelliseen vuoteen verrattuna oli 4 tapaturmaa. Tapaturmista työmatka- tai muutoin matkustamisen yhteydessä tapahtuneita tapaturmia oli 13 (28). Ammattitautiepäilyjä ei ollut lainkaan (0).

Tapaturmista mm. sijoiltaanmenoja ja venähdyksiä oli 32 (35), haavoja ja muita pinnallisia vammoja 26 (33) murtumia sai 0 henkilöä (4).

5.5. Työsuojelu ja työturvallisuus

Työsuojelu on kaikkien niiden toimenpiteiden kokonaisuus, joilla työympäristö tehdään turvalliseksi ja terveelliseksi. Se on päivittäistä linjaorganisaation toimintaa ja keskeinen osa työyhteisön johtamista ja kehittämistä. Työsuojelulliset näkökohdat otetaan huomioon ennakoivasti kaupungin toiminnan kaikissa vaiheissa – erityisesti suunnittelussa, hankinnoissa ja johtamisessa. Työsuojelutoiminta tukee omalta osaltaan kaupunkistrategiassa asetettujen tavoitteiden toteutumista.

Akaan kaupungin työsuojeluorganisaatio on vuoden 2017 sopuvaalien pohjalta määriteltä vuosiksi 2018 - 2021. Työsuojeluvaltuutettuja on kaupungin organisaatiossa edelleen kaksi.

Työsuojelu- ja työturvallisuustoimintaa koordinoi ja seuraa kaupungin yhteistyötoimikunta. Työsuojeluasioiden hoitamista osittain vaikeuttaa ajallisten resurssien niukkuus, koska sekä työsuojelupäällikkö että molemmat työsuojeluvaltuutetut hoitavat työsuojeluasioita varsinaisten työtehtäviensä ohella. Molemmille valtuutetuille on

luonnollisesti järjestetty vapautusta omista tehtävistään työsuojeluasioiden hoitamiseksi.

Työsuojelun toimintaohjelma vuosille 2019 - 2022 vahvistetaan keväällä 2019. Toimintakauden 2015 - 2018 työsuojelu- ja työturvallisuustoiminnan painopistealueet kehittämiskohteineen ovat olleet:

1. Työkyvyn hallinta ja seuranta osana varhaista tukea

- työkykyä tuetaan ennakoivasti avoimella vuorovaikutuksella sekä havainnoimalla ja tunnistamalla työkyvyn muutoksia
- varhaisen tuen, puheeksioton ja sairauspoissaolojen hallinnan toimintamallia sovelletaan aktiivisesti käytäntöön – työkykyneuvottelut ovat käytännön jatkuvaa toimintaa
- sairauspoissaolojen ja niiden diagnoosien seurantaa ja raportointia tehostetaan yhteistyössä työsuojelun yhteistoimintahenkilöstön ja työterveyshuollon kanssa
- henkilöstöä aktivoidaan oman fyysisen kunnon ylläpitämiseen vuosittaisilla tyhjennysohjelmilla ja työterveyshuollon oireperusteisesti suunnatuilla ryhmillä

2. Vaarojen arviointi systemaattiseksi ja osaksi työyksiköiden päivittäistä toimintaa

- vaarojen arvioinnin seuranta yhteistyössä henkilöstön kanssa on jatkuvaa ja päivitykset tehdään vuosittain ja/tai aina toiminnan/olosuhteiden muuttuessa

3. Esimiesten jaksaminen tukeminen

- esimiehille järjestetään keskitetysti esimiesvalmennusta ja muuta koulutusta sovitusta aiheista
- kehityskeskusteluihin liittyvää osaamista parannetaan luomalla kaupungin organisaatioon yhtenäinen sähköinen kehityskeskustelumalli
- laaditaan esimiehille erilaisia menettelytapaohjeita ja pelisääntöjä arjen työkaluiksi
- esimiesten tulee huolehtia, että työyksikkökohtaiset toimintaohjeet tms. ovat ajan tasalla

4. Perehdyttämisen tehostaminen

- esimiehet huolehtivat, että uudet henkilöt perehdytetään asianmukaisesti
- työyksiköissä on käytössä ajantasainen perehdytysmateriaali.

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueen tarkastajat suorittivat yhteensä 21 (36) työsuojelutarkastusta. Näistä 6 on tehty asiakirjojen perusteella. Tarkastukset tehtiin seuraaviin kohteisiin:

- Hallintotoimi, yhteensä 4 tarkastusta
- Lukio
- Nahkialan koulu, yhteensä 2 tarkastusta
- Pajantien päiväkot
- Rasin koulun väistötila
- Sahurin päiväkot
- Sisäilma-asioiden hallintajärjestelmät
- Sosiaalityö
- Toijalan hammashoitola, yhteensä 3 tarkastusta
- Viialan hammashoitola, yhteensä 2 tarkastusta
- Kirkonkylän koulu

- Toijalan terveysasema
- Toijalan terveysaseman vuodeosasto
- Urjalan terveysaseman vuodeosasto

Valkeakosken kaupungin ympäristöpalvelut tekivät terveydensuojelulain mukaisia vi-ranomaistarkastuksia, joissa oli myös työsuojelun edustus mukana.

Työsuojeluvaltuutetut ovat kertomusvuoden aikana osallistuneet Länsi- ja Sisä-Suo-men aluehallintoviraston tekemiin ja terveydensuojelulain mukaisiin (koulukohtaiset) työsuojelutarkastuksiin, yhteistyötoimikunnan ja sisäilmatyöryhmän kokouksiin sekä tehneet omia työpaikkakäyntejään.

Työpaikkakäynneillä on kiinnitetty huomiota työn ja työolojen aiheuttamaan haitalli-seen fyysiseen ja henkiseen kuormittumiseen. Työsuojeluvaltuutetut ovat tehneet omaehtoisia seurantakäyntejä näihin työyksiköihin.

Kertomusvuoden aikana on perustettu kohdekohtaisia sisäilmatyöryhmiä. Ryhmät ovat selvittäneet ongelmaisen kohteen nykytilannetta sekä suunnitelleet tilojen tutki-mis- ja korjaustarvetta. Ryhmässä on myös arvioitu kohteisiin tehtyjen korjauksien vaikuttavuutta.

5.6. Työterveyshuolto

Työnantajalla on työterveyshuoltolain perusteella velvollisuus järjestää henkilöstöl-leen ehkäisevä työterveyshuolto.

Kaupungin henkilökunnan työterveyshuollon palveluiden tuottajana toimii Terveystalo Oy. Palveluiden sisältöön kuuluu lakisääteinen, ennaltaehkäisevä työterveyshuolto, työterveyshuoltopainotteinen yleislääkäritasoinen sairaanhoito sekä muun terveyden-huollon palvelut, jotka sisältävät tarvittaessa erikoislääkärin konsultaatiot ja työtapa-turmien ja ammattitautien hoidon.

Työterveyshuolto on henkilöstön terveyden ja työolojen kehittämiseen tähtäävää toi-mintaa, jolla tuetaan henkilön työkykyisyyttä koko työuran ajan. Akaan kaupunki ja Terveystalo suunnittelevat yhdessä työterveyshuollon toiminnan sisällön ja toimenpi-teet, jotka perustuvat työpaikan tarpeisiin. Kela korvaa työnantajalle työterveyshuol-lon järjestämisestä aiheutuneet tarpeelliset ja kohtuulliset kustannukset sairausva-kuutuslain perusteella. Työterveyshuoltosopimus ja voimassa oleva toimintasuunni-telma ovat edellytyksiä korvauksen saamiselle.

Työterveyshuolto on kaupungin henkilöstölle maksutonta.

Työterveyshuollon palvelut kohdistuvat työolosuhteisiin, työyhteisöön tai yksittäiseen työntekijään. Näistä aiheutuvat kustannukset jaetaan kahteen korvausluokkaan:

- korvausluokka I: ehkäisevän toiminnan ja työntekijöiden työkykyä ylläpitävän toi-minnan kustannukset, joita syntyy esimerkiksi työpaikkaselvityksistä, työpaikka-käynneistä, terveystarkastuksista ja ensiapuvalmiuden ylläpitämisestä
- korvausluokka II: työterveyshuollon lisäksi järjestetyn yleislääkäritasoinen sai-raanhoito, joka sisältää yleislääkäritasoinen sairaanhoidon ja siihen määritellyt la-boratorio- ja röntgentutkimukset sekä erikoislääkärin vastaanoton työterveyslää-kärin läheteellä työkyvyn, kuntoutusarvion tai hoitomahdollisuuksien arvioi-miseksi.

Sairaanhoito suunnataan keskeisimpien, pitkittyvää työkyvyttömyyttä aiheuttavien sairauksien varhaiseen toteamiseen ja tehokkaaseen hoitoon. Sairaanhoitopalveluun eivät kuulu mm. vapaa-ajan tapaturmien hoito, luomien poistot eikä fysikaaliset hoidot.

Työterveyshuolto on mukana sellaisissa uudelleensijoitustilanteissa, joissa työntekijän työkyvyttömyyden uhka on olemassa.

Kertomusvuonna ennaltaehkäisevän toiminnan painopistealueet olivat seuraavat:

- työntekijöiden työkyvyn ylläpitäminen ja parantaminen
- esimiesten jaksamisen tukeminen
- työkyvyn hallinnan, seurannan ja varhaisen tuen mallin jalkauttaminen
- sisäilmaongelmista kärsivien viranhaltijoiden/työntekijöiden työkyvyn ylläpitäminen

Terveystalo Oy:lle maksettavat menot olivat 469.841 euroa (478.998 euroa) josta Kela korvaa runsaat puolet ottaen huomioon kuitenkin työntekijäkohtaisen enimmäismäärän. Käytännössä korvaus jää alle puolen aiheutuneista kustannuksista.

Työterveyshuollon kustannukset nousivat vuonna 2016 varsin suuresti, noin 13,5 prosentilla. Vuonna 2017 työterveyshuollon menot taas pienentyivät lähes 138.000 eurolla eli yli viidenneksellä. Kertomusvuonna eli vuonna 2018 työterveyshuollon kustannukset olivat reilut 9.000 euroa pienemmät kuin edellisenä vuonna.

Kustannukset jakaantuivat siten, että korvausluokka I osuus oli 46,50 % (41,10 %) ja korvausluokka II 53,50 % (57,40 %). Kehitys kustannusten jakaantumisesta korvausluokkien välillä nousi hieman parempaan suuntaan. Tilanne ei vielä ole paras mahdollinen, sillä korvausluokka I osuuden tulisi olla lähellä 70 prosenttia kokonaiskustannuksista.

Työympäristöön ja työyhteisöön kohdistunut toiminta:

Työpaikkaselvityksiin käytettiin aikaa yhteensä 396 tuntia (258 h), josta työterveyslääkäreiden tekemiä selvityksiä oli 60 tuntia (24 h), työterveyshoitajien 187 tuntia (119 h), työfysioterapeuttien 88,5 tuntia (87 h) ja työterveyspsykologien 60,5 tuntia (28 h). Edelliseen vuoteen verrattuna työpaikkaselvityksiin käytetty aika on lisääntynyt 138 tunnilla (+361 h).

Tietojen antamista ja ohjausta oli 289 tuntia (413 h), josta lääkäreiden osuus oli 101,50 tuntia (7 h), työterveyshoitajien 137 tuntia (50 h), työfysioterapeuttien 8 tuntia (228 h, työterveyspsykologin 35 tuntia (128 h) ja ravitsemusterapeutin 7,5 tuntia (0 h).

Työpaikkaselvityksiä tehtiin yhteensä 18 (19) seuraaviin kohteisiin:

Nahkialan koulu perusselvitys, lisäksi työpsykologin suunnattu selvitys sekä työfysioterapeutin suunnattu selvitys.

Toijalan yhteiskoulu (Työterveyshoitaja ja työterveyslääkäri)

Akaan lukio (työterveyshoitaja ja työterveyslääkäri)

Toijalan ja Viialan kirjastot (työterveyshoitaja ja työfysioterapeutti)

Sahurin päiväkot (työterveyshoitaja ja työfysioterapeutti)

Pajantien päiväkot (työterveyshoitaja ja työfysioterapeutti)

Ylpönpihan päiväkoti (työterveyshoitaja ja työfysioterapeutti)
Sosiaalitoimisto (Pätsiniementie) (työterveyshoitaja ja työfysioterapeutti)
Torkonkartano (työterveyshoitaja, työterveyslääkäri ja työfysioterapeutti)
Arvo-Ylpön koulun keittiö (työterveyshoitaja)
Kaikkien koulujen kouluterveydenhuolto (4) (työterveyshoitaja)
Akaan portti (väistötilat) (työterveyshoitaja)

Lisäksi tehtiin myös akuuteista tarpeista, lähinnä psykososiaalisesta kuormituksesta ja sisäilmaongelmista aiheutuneita pienempimuotoisia työpaikkakäyntejä.

Työfysioterapeutit tekivät erilaisia yksilö- tai ryhmäkohtaisia ergonomiaan liittyviä selvityksiä tms. seuraavasti:

- suunnatut ergonomiaselvitykset 30 (33)
- koulutukset (potilassiirtoergonomia ja ergonomia) 4 kpl
- ryhmät (painonhallintaryhmän luento) 1kpl

Lisäksi työterveyshuolto on osallistunut kaupungin sisäilmatyöryhmän ja kohdekohtaisten sisäilmatyöryhmien toimintaan.

Työntekijään kohdistunut toiminta:

	Terveystarkastukset (korvausluokka I)	Sairaanhoitokäynnit/ muu terveydenhuolto
työterveyslääkärillä	482 (562)	2139 (2.515)
työterveydenhoitajalla	381 (388)	250 (362)
työfysioterapeutilla	167 (261)	0 (0)
työterveyspsykologilla	141 (142)	0 (1)
erikoislääkärillä	76 (85)	121 (112)
laboratoriotutkimukset	766 (889)	3489 (4.260)
radiologiatutkimukset	33 (35)	388 (369)

(Lähde: Työnantajan korvaushakemus KELA:lle työterveyshuollon kustannuksista)

Terveystarkastukset jakaantuvat työhönsijoitus- ja alkutarkastuksiin, tarkastuksiin, joita tehdään työntekijöille, jotka työskentelevät tehtävissä, joihin sisältyy riski erityisesti sairastumisvaarasta sekä ammattiryhmittäin tietyin välein suoritettavista tarkastuksista.

Vajaakuntoisten ja osatyökykyisten työkyvyn tukeminen, erilaiset ammatillisen kuntoutuksen prosessien suunnittelu ja erityisesti sisäilmaoireilijoiden hoito ovat vieneet huomattavan osan työterveyshoitajien työpanoksesta kertomusvuoden aikana. Varhaista eläköitymistä on pyritty ehkäisemään ja vähentämään työterveyshuollon, työsuojelun, työnantajan ja asianomaisen välisellä nk. kolmikantayhteistyöllä. Tähän kolmikantayhteistyöhön liittyviä työkykyneuvotteluja pidettiin kertomusvuoden aikana yhteensä 81 (77).

5.7. Työkykyä ylläpitävä toiminta

Kaupungilla on työhyvinvointiohjelma, joka sisältää yleiset asiat ja sitä täydentävät kevään ja syksyn tyhy-jumppa-ohjelmat.

Kertomusvuonna tyhy-toimintaa järjestettiin seuraavasti:

Kuntosalikäyntejä Akaan monitoimitalolla oli 1607 kertaa (2.121). Henkilökunnan kuntosalikäyntien kuukausittainen määrä on vähentynyt edelliseen vuoteen verrattuna noin 514 käynnillä. Kuntosalilla on mahdollisuus käydä maksutta kahdesti viikossa. Kuntosalin käyttömahdollisuus on myös Viialassa Rasin koululla ja Kylmäkosken kuntoilusalilla. Kylmäkosken kuntoilusalilla oli käyntejä keskimäärin 30 kertaa viikossa. Urjalan Kuntopisteessä järjestettiin myös ohjattuja circuit-vuoroja. Urjalan Kuntopisteessä on myös maanantaisin Akaan kaupungin salivuoro.

Uimahallikäyntejä Valkeakoskella oli yhteensä 840 käyntiä (947). Forssan Vesihelmässä käyntikertoja oli 114 (148). Käyntien määrät ovat vähentyneet edelliseen vuoteen verrattuna jonkin verran. Valkeakosken osalta vähennys on ollut 12% ja Forssan osalta 23%. Kaupunki kustantaa henkilöstölle yhden käyntikerran viikossa.

Nahkialan koululla järjestettiin tyhy-liikuntaa vuoden aikana eri ryhmissä. Keväällä pidettiin maanantaisin Gymstick-jumppaa (4krt), joihin osallistujia oli keskimäärin 11 henkilöä.

Syyslukukaudella keskiviikkoisin Nahkialan koululla järjestettiin lisäksi vaihtelevan teeman jumppaa yhteensä 14 kertaa. Osallistujia oli keskimäärin (11) henkilöä. Lisäksi Nahkialan koululla on koko vuoden aikana pidetty keskiviikkoisin erilaisia jump-pia yhteensä 28 kertaa, joissa kävijämäärän keskiarvo on ollut noin 12 henkilöä.

Sählyä pelattiin keskiviikkoisin Toijalan yhteiskoululla. Osallistujia oli noin kahdeksan henkilöä/kerta.

6. Päätöksenteko ja yhteistoiminta

6.1 Kaupunginhallituksen henkilöstöjaosto

Henkilöstöjaosto kokoontui kahdeksan kertaa (8) ja käsitteli mm. seuraavia asioita:

- vakansseihin liittyviä muutoksia
- henkilöstön tehtäväkuvien tarkistamista
- virka- ja tehtävänimikemuutoksia
- työaikamuodon muutoksia
- lautakuntien täyttölupapyyntöjä
- yksittäisiä palkkausasioita
- Akaan kaupungin henkilöstöohjelman laadintaa vuosille 2018 - 2020
- yhteistyötoimikunnan kokoonpanoa 1.1.2018 lukien
- henkilöstölle suunnattua työhyvinvointikyselyä
- vuoden 2019 henkilöstösuunnitelmaa ja virkajärjestelyitä
- vuoden 2017 henkilöstökertomusta
- työterveyshuollon toimintasuunnitelmaa ja kustannuksia
- henkilöstön ammatillisen osaamisen kehittämissuunnitelmaa
- sähköisen kokouskäytännön laajentamista
- talouden tasapainottamisohjelman henkilöstösäästöjen seurantaa ja raportointia
- vapaaehtoisuuteen perustuvia toimenpiteitä henkilöstömenojen vähentämiseksi
- kunta-alan neuvottelutulos ja virka- ja työehtosopimukset vuosille 2018 – 2020
- kaksoisvuorokorvauksen maksamista hoito- ja hoivatyössä
- oppisopimuskoulutusasioita.

6.2. Yt-toimikunta ja kehittämistyöryhmät

Kaupungin yt-toimikunta kokoontui kertomusvuoden aikana seitsemän kertaa (4). Yt-toimikunta valmistelee osan kaupunginhallituksen henkilöstöjaoston päätettäviksi kuuluvista asioista.

Yt-toimikunta käsitteli kertomusvuonna mm. vuosien 2015 - 2019 talouden tasapainottamisohjelmaa ja henkilötyövuosisäästön toteumaa, sote-uudistukseen liittyvää yhteistoimintamenettelyä, muita yhteistoimintamenettelyitä, toimintaohjetta varhaiseksi tueksi, puheeksiotoksi ja sairauspoissaolojen hallinnaksi, työsuojelun yhteistoimintaorganisaatiota sekä vapaaehtoisuuteen perustuvia henkilöstösäästökeinoja.

6.3 Sisäilman ohjausryhmä

Kaupungin organisaatiossa toimii sisäilman ohjausryhmä, joka koostuu eri tahojen asiantuntijoista. Ryhmän jäsenet ovat tilapalveluiden, työsuojelun, työterveyshuollon ja ympäristöterveydenhuollon edustajia. Sen kokouksiin kutsutaan myös käsiteltävien kohteiden edustajat.

Sisäilman ohjausryhmä kokoontui kertomusvuoden aikana kaksi (2) kertaa. Kokouksissa käytiin läpi ongelmakohteiden tilanteita.

Kohdekohtaisia sisäilmatyöryhmiä oli yhdeksän (4).